

B O D E

DES

HEILS IN CHRISTUS.

„DE HEER IS NABIJ.”

FIL. IV : 5.

ACHT EN DERTIGSTE JAARGANG.

Uitgave van H. C. VOORHOEVE Jzn.

DEN HAAG — Dunne Bierkade 17.

1895.

INHOUDS-OPGAVE

VAN DEN

Acht en Dertigsten Jaargang.

	Bladz.
1. <i>De wandel met God</i>	1
2. <i>Een besnijdenis, niet met handen verricht</i> . .	12
3. <i>Het tweede Pascha</i>	17
4. <i>De oude en de nieuwe mensch</i>	33
5. <i>De Bruidegom</i>	48 46.
6. <i>Gods barmhartigheid in de tucht</i>	49
7. <i>Brief over de Godheid van Christus</i>	58
8. <i>Zijt gij een hulp of een hinderpaal in de gemeente?</i>	65
9. <i>Jozef van Arimathéa</i>	71
10. <i>De kracht van het leven uit God</i>	81
11. <i>Doet dit tot mijne gedachtenis</i>	89
12. <i>Getuigenis en genot</i>	93
13. <i>De overste Leidsman en Voleinder des geloofs</i> .	97
14. <i>De schoonheid van Christus</i>	104
15. <i>Drie tooneelen in één leven</i>	106
16. <i>Groote steenen, kostelijke steenen</i>	113
17. <i>De rechtvaardigmaking</i>	128
18. <i>David in de spelonk van Adullam</i>	129
19. <i>Hoe oordeelt de Schrift over valsche leer?</i> . .	136
20. <i>„Die Hem liefhebben”</i>	141
21. <i>De heerlijkheid van den Persoon onzes Heeren</i> <i>Jezus Christus</i>	145, 161
22. <i>In het licht van den Rechterstoel</i>	158

23.	<i>Kracht tegen de verzoeking</i>		174
24.	<i>De navolging van Christus</i>		177
25.	<i>Uit geloof leven</i>		187
26.	<i>Correspondentie.</i>		
	<i>Exodus</i>	XXX : 10	160
	<i>Levitikus</i>	III : 4, 10, 15	144
	————	IV : 11, 12, 21	191
	————	XVI : 18, 19	160
	<i>1 Samuël</i>	XV : 25	15
	————	XIX : 24	15
	<i>Psalm</i>	XXII : 15	80
	————	XXII : 4	80
	<i>Daniël</i>	XII : 5	64
	<i>Mattheüs</i>	IV : 1	32
	————	V : 19	16
	————	V : 21, 22	30
	————	V : 48	192
	————	X : 10	96
	————	XII : 22—37	96
	————	XVIII : 20	79
	<i>Markus</i>	VI : 8	96
	<i>Lukas</i>	IV : 22—29	63
	<i>Johannes</i>	III : 11	31
	————	IX : 4	112
	————	XIV : 12	112
	<i>Handelingen</i>	II : 38	80
	————	III : 21	16
	<i>1 Korinthe</i>	XV : 41	64
	<i>1 Timotheüs</i>	V : 4	32
	<i>1 Petrus</i>	I : 15	192
	<i>Hebreërs</i>	XIII : 15	79
	————	XIII : 17	111
	<i>Openbaring</i>	VI.	48
	<i>Over het kennen der heiligen in den hemel</i>		31, 64
	<i>Over de synagogen.</i>		142

DE WANDEL MET GOD.

Het vijfde hoofdstuk van het eerste boek van Mozes is een hoogst merkwaardig hoofdstuk. Het bevat slechts een geslachtsregister der eerste menschen. Maar toch is het vol leering en vertroosting. Hoe verbazend oud zijn die menschen geworden! Meer dan negen honderd jaren. Doch hoe oud zij ook werden, zij stierven toch. Zij werden geboren, zij gewonnen zonen en dochteren, en zij stierven. Treffende toelichting van de woorden des Apostels: „Het is den menschen gezet, eenmaal te sterven en daarna het oordeel.” Aan het slot van het hoofdstuk wordt Noach genoemd; en gedurende zijn leven werd de aarde zóó verdorven voor Gods aangezicht, dat het oordeel van den zondvloed moest komen over de eerste wereld, gelijk eenmaal het eeuwig oordeel komen zal over alle ongerechten en goddeloozen.

Op dezen algemeenen regel was evenwel ééne uitzondering. Eén man stierf niet, maar werd door God plotseling van de aarde weggenomen. „Door het geloof werd Henoch weggenomen, *opdat hij den dood niet zien zou,*” zegt ons de Heilige Geest in Hebr. XI. Hij was, als ik het zoo zeggen mag, het hoofd van de groote schare der heiligen, die niet zullen sterven, maar bij Jezus' komst in de lucht om de zijnen af te halen en in de voor hen bereide woning in te leiden, in een punt des tijds, in een oogenblik zullen veranderd worden. (Zie 1 Kor. XV : 51—54; 1 Thess. IV : 13—18.)

Maar lezen wij wat ons hoofdstuk van dezen man mededeelt. „En Henoch leefde vijf en zestig jaren, en hij gewon Methúsalach. En Henoch wandelde met God, nadat hij Methúsalach gewonnen had, drie honderd jaren; en hij gewon zonen en dochteren. En al de dagen van Henoch waren drie honderd vijf en zestig jaren. En Henoch wandelde met God; en hij was niet meer, want God nam hem weg.” (vs. 21—24.)

Henoch was uit het geslacht van Seth. Kaïn, die uit den booze was, omdat hij zijnen broeder doodsloeg, was door God vervloekt. Van God verlaten, als een verworping op aarde ronddolende, trachtte hij de wereld zoo aangenaam mogelijk te maken, bouwde zich een stad, bracht de menschen gezellig bijeen, en verschaftte hun de genoegens van muziek en industrie, van kunsten en wetenschappen. Seth was een geloovig man. Door den naam, dien hij zijnen zoon gaf — Enos, 'twelk sterveling beteekent — erkende hij het oordeel, 'twelk God over de zonde had uitgesproken, en begon toen den naam des Heeren aan te roepen. Seth's geslacht was dus in tegenstelling van dat van Kaïn het geslacht, dat God vreesde en Hem aanbad. Uit dit geslacht stamde Henoch. Maar reeds in zijne dagen was het, in het algemeen, zóó van den Heere afgeweken, dat het oordeel moest worden aangekondigd; en eenige jaren later, toen Lamech en Methúsalach gestorven waren, de een vijf jaren vóór den vloed en de ander in hetzelfde jaar, dat de zondvloed kwam, bestond het heilige zaad uit slechts acht personen.

In deze dagen van schrikkelijk verval en toenemende goddeloosheid leefde Henoch, en wandelde met God. Om met God te kunnen wandelen moet men evenwel bekeerd zijn en in God gelooven. Of men zich al rekent tot het volk Gods op aarde; of men al uit een geloovig geslacht gesproten is; daardoor is men nog niet in staat om met God te wandelen. „Zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen.” De mensch zonder geloof, zonder dat goddelijk levensbeginsel in de ziel, 'twelk Gods gave is, verstaat niet

de dingen, die des Geestes Gods zijn, en kan in Gods gemeenschap niet worden geduld. Merkwaardig is het daarom, dat wij van Henoch lezen, dat hij vijf en zestig jaren leefde, zooals ieder ander mensch leeft, maar daarna begon met God te wandelen, zoodat hij op 65jarigen leeftijd tot bekeering en geloof gekomen is.

Henoch wandelde met God drie honderd jaren. Onafgebroken. God heeft nimmer geschroomd de afdwalingen zijner kinderen mede te deelen. Hij stelt ons de zijnen voor, zooals zij werkelijk geweest zijn — niet beter, maar ook niet slechter. Henoch dwaalde niet af, maar wandelde onafgebroken drie honderd jaren met God. Niet zonder zwakheid en gebrek; dat spreekt vanzelf; want geen geloovige op aarde is zonder vlek of rimpel. Slechts één Mensch heeft hier beneden vertoefd, die heilig was, onschuldig, onbesmet, volstrekt gescheiden van de zondaren. Onze hooggeloofde Heer en Heiland was in alles — in elk woord, in elke daad, in de gezindheid zijns harten — de volkomene uitdrukking van het Wezen Gods. Geen zijner dienaren, hoe trouw en toegewijd zij ook geweest zijn, hoe vele gaven hun ook geschonken waren, kan met Hem vergeleken worden. Allen zullen met Johannes getuigen: „Ik ben niet waardig den riem zijner voetzolen te ontbinden.” Maar hoe groot de afstand ook is tusschen den Meester en zijne dienaren, zoo kunnen die dienaren toch in hetzelfde voetspoor wandelen en hunnen Heer en Meester navolgen. Henoch is daarvan een treffend en heerlijk voorbeeld; drie honderd jaren wandelde hij onafgebroken met zijnen God, en verloor zijn karakter van vreemdeling hier beneden niet.

Met God te wandelen is een bijzondere genade. Niet ieder geloovige wandelt met God. Helaas neen! Wel blijft God altijd met ons; want zijne gemeenschap met ons hangt niet af van onze trouw, maar van de verlossing, die door Jezus Christus is teweeg gebracht. Wij zijn aangenaam voor God in den Geliefde. De Heere God wendt zijn aangezicht nooit van ons af. Hij heeft zijn oog altijd gericht op den rechtvaardige hier beneden. Zelfs als wij afdwalen,

gaat Hij ons na, en brengt ons weer terecht. En als wij onverstandig en traag van hart zijn om te gelooven hetgeen van Hem in de Schriften geschreven staat, komt Jezus tot ons om ons te onderwijzen en te verlichten.

Maar niet ieder geloovige wandelt met God. Lot was een geloovig man. De Apostel zegt van hem, dat hij dag aan dag zijne rechtvaardige ziel heeft gekweld door het zien van de ongerechte werken der lieden van Sodom. (2 Petr. II : 8.) Daarom heeft God hem niet doen omkomen in het verderf, 'twelk Sodom trof. Maar Lot wandelde niet met God. Hij had de wereld lief; hij zocht rijkdom en eer hier beneden; hoewel hij wist, dat de lieden van Sodom groote zondaars waren tegen den Heer, zoo ging hij toch in hun midden wonen; en niettegenstaande God hem deed ondervinden, wat het was, zich in Sodom te bevinden, zoo bleef hij toch daar wonen, ook nadat Abraham hem uit de hand der koningen had verlost; ja, hij vereenigde zich daarna nog meer met de lieden van Sodom dan vroeger, zoodat hij zelfs een plaats in de poort zich verwierf. Arme man! De Heer wilde niet bij hem inkeeren. Zijn getuigenis was van nul en geener waarde. Ternauwernood werd hij gered, en al zijn rijkdom verging.

Ook Jacob was een geloovige, lang voordat hij vluchtte voor Ezau. Hij vertrouwde op Gods belofte en verwierf het eerstgeboorterecht. De Heer was met hem op al zijnen weg, bewaarde en zegende hem, verscheen hem meermalen om hem troost en moed in te spreken. Maar Jacob wandelde het grootste gedeelte zijn levens niet met God. Hij ging zijn eigen weg; hij loog en bedroog; hij duldde de ongerechtigheid en de afgoderij in zijn huis. Allerlei treurige wederwaardigheden waren daarvan het gevolg, zoodat hij aan het eind zijns levens moest getuigen: „Weinig en kwaad zijn de dagen der jaren mijns levens geweest, en hebben niet bereikt de dagen van de jaren des levens mijner vaderen.”

Maar Henoch wandelde met God. Hij was gescheiden van de wereld. Te midden van de ongerechtigheid om hem heen, die voortdurend toenam, verhief hij zijn hart tot

God, zocht omgang met den Heere en leefde in Diens gemeenschap. Vreemdeling hier op aarde leidde hij een hemelschgezind leven; en voordat de goddeloosheid haar top-punt bereikt had, eer het oordeel kwam over de van God afgevalen wereld, nam God hem tot Zich, en schonk hem het genot der ongestoorde rust en der hemelsche vreugde.

De wandel met God bestaat in het hebben van omgang met God. Wie met God wandelt, bevindt zich in Gods gezelschap, en God is in den hemel. Daarom zegt Paulus, sprekende over hen, die anders wandelen, de wereld liefhebben en het kruis van Christus schuwen: „Maar onze wandel is in de hemelen.” Het gevolg is, dat men zich in zijn gedrag en in zijne openbaring hier beneden laat leiden door de beginselen, die in den hemel gelden, en die ons in het leven van onzen Heer en Heiland in tref-fende en heerlijke voorbeelden op wonderschoone wijze worden voorgesteld. De goede werken, waarin zij, die in Christus Jezus Gods maaksel zijn geworden, kunnen wandelen, zijn in Christus voorbereid.

Wie met God wandelt, oefent gemeenschap met God. En gemeenschap is overeenstemming van gedachten, gezindheid en doel. In Amos lezen wij: „Zullen twee te zamen wandelen, tenzij dat zij overeengekomen zijn?” Johannes zegt, dat hij het leven, 't welk bij den Vader was en in Christus is geopenbaard geworden, en 't welk hij gezien en aanschouwd en betast had, ons verkondigt, opdat wij gemeenschap zouden hebben met den Vader en met zijnen Zoon Jezus Christus, en daarna beschrijft hij de openbaring van dit leven in den geloovige hier beneden. Allen, die in Christus gelooven, hebben het eeuwige leven, zijn Gods natuur deelachtig, en bevinden zich dus als kinderen in Gods gemeenschap, waaruit zij nimmer kunnen verstooten worden. Maar daarom *oefenen* nog niet allen deze gemeenschap met God. Ook kan deze gemeenschap, waarin wij allen gebracht zijn, meer of minder door ons verwezenlijkt worden. Wie ze verwezenlijkt, leeft in de gedachten van God, openbaart Gods gezindheid, en jaagt hetzelfde doel na, dat God voor oogen heeft, namelijk de

verheerlijking van zijnen Zoon, in wien Hij al zijn welbehagen heeft. Gescheiden van de wereld, en van al wat in de wereld is, verlustigt hij zich in de waarheid, gevoelt zich aangetrokken tot Jezus, die het middelpunt is van al Gods gedachten, heeft een afschuw van het kwaad en bemint de gerechtigheid, heeft God lief en allen die uit God geboren zijn — met één woord: het leven, dat hij ontving, ontvouwt zich in al zijn schoonheid en kracht te midden van een wereld, die in den booze ligt.

Wie alzoo wandelt, behaagt Gode. Merkwaardig is het, dat in Hebr. XI van Henoch niet gezegd wordt, dat hij met God wandelde, maar dat hij Gode behaagde. Het laatste is het gevolg van het eerste. Wie met God wandelt, behaagt Gode. De Heer Jezus heeft gezegd: „Zoo iemand mij liefheeft, die zal mijn woord bewaren; en *mijn Vader zal hem liefhebben, en wij zullen tot hem komen, en woning bij hem maken.*” (Joh. XIV : 23.) Henoch had dit bewustzijn in zich. Hij wist door zijnen vrijen en gelukkigen omgang met God, dat Hij den Heere welbehagelijk was. Evenals Abel door de aanneming zijner offerande het getuigenis in zich had, dat hij rechtvaardig voor God was, zoo had Henoch vóór zijne wegneming de getuigenis in zich, dat hij Gode behaagde. Hij kreeg dit getuigenis niet door zijne wegneming, maar hij had het in zich, eer hij weggenomen werd.

Doch niet alleen dit. De Heere God maakte hem ook tot zijn vertrouwde. Evenals Abraham, de vriend van God, werd bekend gemaakt met het oordeel, dat Sodom treffen zou, en van den Heere mededeelingen ontving over de toekomst van het volk, dat uit zijne lende zou voortkomen; zoo werd Henoch bekend gemaakt met het oordeel, 't welk over de eerste wereld komen zou, en met het oordeel, dat bij de komst van Jezus over de aarde zal worden uitgestort. In het Oude Testament vinden wij hiervan niets; maar de Heilige Geest heeft het ons medegedeeld in den brief van Judas, waar wij in vs. 14 lezen:

„En ook Henoch, de zevende van Adam af, heeft van dezen geprofeteerd, zeggende: Zie,

de Heer is gekomen met zijne heilige duizendtallen, om gericht te houden tegen allen, en al de goddeloozen onder hen te bestraffen over al hunne werken der goddeloosheid, die zij goddelooslijk gedaan hebben, en over al de harde woorden, die goddelooze zondaars tegen hem gesproken hebben.”

Zoo was dus Henoch een profeet — de eerste profeet, en wel een profeet, wien het gegeven werd verder te zien dan al de andere profeten des Ouden Verbonds. Want hoewel hij zeer zeker de uitgestrektheid en de volle beteekenis zijner profetie niet heeft begrepen, daar alle profeten, en dus ook hij, in hunne eigene profetiën onderzochten, welken of hoedanigen tijd de Geest van Christus, die in hen was, aanduidde; (Zie 1 Petr. I : 10, 11.) zoo heeft hij toch gesproken van de komst van Jezus met zijne heilige duizendtallen, waarin de opwekking en verheerlijking der heiligen opgesloten ligt; want hoe zouden zij *met* den Heer kunnen komen, indien zij niet eerst *tot* den Heer opgenomen waren. Welk een groote eer is hem te beurt gevallen! Niet alleen voor de toenmalige wereld, maar ook voor de tegenwoordige wereld, die het oordeel tegen gaat, gaf hij getuigenis van de komst des Heeren in macht en groote heerlijkheid met al zijne heiligen. Want hoewel Henoch zeker ook de engelen bedoelt, die bij de komst van Jezus Hem zullen vergezellen, zoo blijkt uit 1 Thess. III : 13, dat de Heer Jezus komen zal met al zijne heiligen, welke wij dan ook in Openb. XIX Hem uit den hemel zien volgen.

Henoch wandelde met God, en was daardoor vanzelf een getuige van Gods heiligheid en heerlijkheid te midden van het goddelooze geslacht, dat de aarde bewoonde. Wie met God wandelt, is een licht te midden der duisternis. Mozes aangezicht glinsterde van de heerlijkheid Gods, welke hij op den berg had gezien. Stefanus, die Jezus zag aan Gods rechterhand, had het aangezicht als van een engel. Wij allen, met ongedekten aangezichte de heerlijkheid des Heeren aanschouwende, worden veranderd van heerlijkheid

tot heerlijkheid. Maar Henoch gaf ook een *openlijk* getuigenis. Hij trad op als profeet, en verkondigde zijnen tijdgenooten de naderende komst des Heeren.

Deze man behoorde niet thuis hier beneden, want hij wandelde met God, die in den hemel woont, en had zijn oog op de toekomstige heerlijkheid gericht. Daarom nam God hem weg. Wij lezen: „En Henoch wandelde met God; en hij was niet meer, want God nam hem weg.” En in Hebr. XI : 5 zegt Paulus: „Door het geloof werd Henoch weggenomen, opdat hij den dood niet zien zou; en hij werd niet gevonden, omdat God hem had weggenomen; want vóór zijne wegneming heeft hij de getuigenis gehad, dat hij Gode behaagde.” Zijne wegneming van deze aarde stond dus in onmiddellijk verband met zijn geloof en zijn wandel. Wij zouden er niet aan gedacht hebben om ons zóó uit te drukken. Als er stond: „door het geloof behaagde Henoch Gode, en werd toen weggenomen,” zouden wij ons niet verwonderen. Maar nu lezen wij: „*Door het geloof werd Henoch weggenomen.*” Zijne wegneming was een gevolg van zijn geloof, als het ware een deel van zijn loopbaan des geloofs, de heerlijke bekroning van zijn wandel met God en de vervulling van het verlangen zijner ziel. Want hoewel hij hoogst waarschijnlijk niets van zijne opneming geweten heeft, zoo was zijn oog toch naar boven gericht; hij verwachtte naar Gods openbaring, hem geschonken, de komst van den Heere God te midden zijner heilige duizendtallen om door het oordeel aan de goddeloosheid der wereld een einde te maken. Zoo zegt de Heer Jezus tot ons: „Uw hart worde niet ontroerd; gijlieden gelooft in God, gelooft ook in mij. In het huis mijns Vaders zijn vele woningen;.... ik ga heen om u plaats te bereiden. En wanneer ik heengegaan ben, en u plaats bereid heb, kom ik weder, en zal u tot mij nemen, opdat gij ook zijn moogt, waar ik ben.” (Joh. XIV : 1—3.) En in de Openbaring zegt Hij tot zijne gemeente in den tegenwoordigen tijd: „Omdat gij het woord mijner volharding bewaard hebt, zoo zal ik ook u bewaren

uit de ure der verzoeking, die over het geheele aardrijk komen zal, om te verzoeken, die op de aarde wonen.” (Openb. III : 10.)

Ook wordt gezegd, dat Henoch *niet gevonden werd*, omdat God hem had weggenomen. Toen hij verdwenen was, zochten hem de menschen, gelijk later Elia door de profeten zonen werd gezocht; doch zij vonden hem niet. De wereld had Henoch verloren. Gedurende zijn leven hadden zij zich niet om hem bekommerd, na zijn verdwijnen zochten zij hem. Maar het was nu te laat! Het oordeel, door hem aangekondigd, zou komen. Zoo zal ook de wereld Jezus niet meer in genade aanschouwen, maar komend ten oordeel met al zijne heiligen.

De wegneming van Henoch is het duidelijke, merkwaardige en treffende voorbeeld van de opname der gemeente des Heeren, welke onze hoop en verwachting uitmaakt. Gelijk Henoch leefde in de laatste dagen der eerste wereld, zoo leven wij in de dagen, die aan de komst van Jezus ten oordeel om al zijne vijanden te leggen tot een voetbank zijner voeten, onmiddellijk voorafgaan. Maar evenals Henoch in den hemel werd opgenomen, voordat de zondvloed kwam, zoo zullen wij van deze aarde weggenomen en in het huis des Vaders ingeleid worden, eer de groote verdrukking komen zal. Van beide gebeurtenissen spreekt Paulus in zijne brieven aan de Thessalonikers. De Heer Jezus zal openbaar worden van den hemel met de engelen zijner kracht, om wraak te nemen over hen, die God niet kennen, en over hen, die het evangelie niet gehoorzamen. Dan zal Hij verheerlijkt worden in zijne heiligen, en bewonderd in allen, die geloofd hebben; want Hij zal komen met al zijne heiligen met groote macht en heerlijkheid. Maar om al zijne heiligen bij zijne komst op aarde met zich te brengen, moet Hij hen eerst tot zich opnemen in den hemel. Daartoe zal Hij komen in de lucht, en zal allen, die door Hem ontslapen zijn, opwekken, allen die op aarde nog leven, veranderen en Hem lichamelijk gelijkvormig maken, en dan allen te zamen opnemen in wolken Hem te gemoet in de lucht, om voor altijd met Hem te wonen in het heerlijk

huis des Vaders. (Zie 2 Thess. I : 6—10; 1 Thess. III : 13; IV : 13—18; V : 1—11.) In 1 Kor. XV zegt Paulus, dat wij niet allen zullen ontslapen, maar allen zullen veranderd worden in een punt des tijds, in een oogenblik; en in Fil. III, dat wij uit den hemel als Heiland verwachten onzen Heer Jezus Christus, die het lichaam onzer verandering veranderen zal tot gelijkvormigheid aan het lichaam zijner heerlijkheid. Terwijl de Heer Jezus aan Lazarus' graf tot Martha zeide: „Ik ben de opstanding en het leven; die in mij gelooft, zal leven, al ware hij ook gestorven; en een iegelijk, die leeft, en in mij gelooft, zal niet sterven in eeuwigheid.”

Evenals Henoch zal dus de gemeente des Heeren, welke is zijn lichaam en zijne bruid, in den hemel worden opgenomen, eer het oordeel over de wereld komt. Dat is onze hoop en verwachting. Wij hebben daaromtrent de duidelijke openbaring van God ontvangen. De verborgenheid, die in God verborgen was, is ons bekend gemaakt. Gods heerlijk raadsbesluit in Christus is ons geopenbaard. Hoewel in de wereld, zoo zijn wij niet van de wereld. Wij zijn één met den Heer der heerlijkheid in den hemel. Zijne heerlijkheid heeft Hij ons beloofd. Het Vaderhuis heeft Hij tot een woning voor ons gemaakt. En Hij komt om ons van hier af te halen en ons te brengen, waar Hij thans reeds is; waar wij Hem door het geloof aanschouwen; waar Hij wacht op het oogenblik, door den Vader bepaald.

De dagen, waarin wij leven, zijn tamelijk wel gelijk aan de dagen van Henoch. Gelijk Henoch leefde te midden van het van God afgefallen geslacht van Seth; zoo bevinden wij ons in de van Christus bijkans afgefallen Christenheid, wier schrikkelijke toestand in de brieven van Judas en Petrus beschreven wordt. Hoewel het na de opneming der ware gemeente nog veel erger worden zal, en eerst dan de beschrijving in al zijn kleuren en deelen zal passen, zoo is toch thans reeds voor het grootste gedeelte aanwezig, wat ons in die brieven wordt voorgesteld. De christelijke wereld neemt in ongeloof, goddeloosheid en

verachting van Christus toe; weldra zal zij gelijk zijn aan de wereld in Noach's dagen, zooals de Heer zulks voorspeld heeft, en dan treft haar het oordeel. Welnu, geliefde broeders! onze roeping en onze hoop is aan die van Henoeh gelijk. Afgezonderd van die christelijke wereld moeten wij ons standpunt als vreemdelingen bewaren en met God wandelen.

Niets staat ons daartoe in den weg. De moeielijke omstandigheden, waarin wij vaak verkeerden, zijn eer een oorzaak om ons nauwer aan God vast te klemmen, dan ons van Hem te verwijderen. De treurige toestand der Christenheid, het verval der gemeente, de opstand tegen God en alle van Hem gestelde machten, het ongeloof en de verwerping van Gods Woord zelfs onder hen, die nog aanspraak maken op rechtzinnigheid, behoeven ons niet te verhinderen met God te wandelen, in Zijne gemeenschap te leven en ons door zijn wil en Woord te laten leiden. De wereld zal ons smaden en verachten; de wereldschgezinde geloovigen zullen ons voor bekrompen en enghartig houden; door iedereen zullen wij worden verlaten; maar wat ligt ons daaraan? Als God ons aanneemt en ons zijne goedkeuring schenkt; als wij in ons de getuigenis omdragen, dat wij Gode behagen; dan moge de wereld ons vrij verachten en schelden, het hindert ons niet; ons hart is gelukkig; met blijdschap reizen wij onzen weg, en de glans van Gods heerlijkheid verspreidt haar licht over hen, die ons omgeven. Wat deerde het Maria, dat de discipelen haar van verkwisting beschuldigden, toen Jezus haar prees voor het goede werk, dat zij aan Hem gedaan had? O, laat ons met God wandelen! Laat ons wandelen den Heere waardig tot alle welbehagen, in alle goed werk vruchtdragende, en opwassende door de kennis van God! (Kol. I: 9—11.) Laat ons uitgaan tot Christus buiten de legerplaats, zijnen smaad dragende, bedenkende dat wij hier geen blijvende stad hebben, maar dat wij de toekomstende zoeken! (Hebr. XIII: 13, 14.)

Maar tevens moeten wij getuigenis afleggen van onzen

Heer en Heiland, en zijne komst ten oordeel aankondigen. De wereld zal niet beter worden dan zij is; o neen! zij zal in goddeloosheid toenemen; Gods Woord zegt ons dit uitdrukkelijk. Wie aan de verbetering der wereld werkt, wordt teleurgesteld, en moet vaak getuigen, dat zijne welgemeende pogingen de tegenovergestelde uitwerking hadden. De wereld gaat het oordeel te gemoet. De machten dezer aarde zullen zich stellen onder de alleenige heerschappij van den satan, en hunne wapenen tegen Christus keeren; maar dan ook door den Heer tot een voetbank zijner voeten gelegd worden. Dit hebben wij te prediken. Daarvan moeten wij voortdurend getuigenis afleggen. Den naam des Heeren Jezus moeten wij hoog houden. Wetende den schrik des Heeren, moeten wij de menschen overreden tot Christus hunne toevlucht te nemen, eer de dag der genade voorbijgegaan en de ure der wraak gekomen is.

Weldra komt de Heer. „Ziet, ik kom haastelijk!” roept Hij ons in deze laatste dagen toe. Laat ons Hem verwachten! Verbeiden wij geduldig en volhardend onze opneming door Hem! Hij wacht in den hemel, en wij hier op aarde op dat heerlijke, gelukzalige oogenblik zijner vereeniging met ons en onzer vereeniging met Hem, in de hemelsche heerlijkheid. De Bruidgom zegt: „Zie, ik kom haastelijk!” En de Geest en de Bruid roepen: „Kom.” Wij zullen Hem dan zien, gelijk Hij is, en Hem gelijk zijn. Nooit zullen wij meer gescheiden worden, maar altijd zijn met den Heer, die ons zoo onuitsprekelijk lief had, dat Hij zichzelf voor ons overgaf tot in den dood des kruises.

Een besnijdenis, niet met handen verricht.

De geestelijke beteekenis van de besnijdenis, welke de Heer aan Abraham gebod, en welke voor hem was het zegel van de gerechtigheid des geloofs, is de wegneming van het booze vleesch. Wij leeren dit duidelijk uit het

merkwaardig bevel, 'twelk God aan Jozua gaf, toen de Israëlieten door de Jordaan getrokken en in de vlakte van Jericho gekomen waren. Allen, die uit Egypte waren getogen, waren besneden, maar die in de woestijn geboren waren, hadden zij niet besneden, zoodat het grootste gedeelte van het volk onbesneden was; en onbesneden konden zij de onbesnedenen niet overwinnen en het beloofde land niet in bezit nemen. Daarom gaf de Heer bevel hen te besnijden, en toen dit te Gilgal gebeurd was, zegt Hij: „Nu is de smaad van Egypte van u weggenomen.”

Het vleesch kan voor God niet bestaan. Die in het vleesch zijn, kunnen Gode niet behagen. Om voor Gods aangezicht te kunnen verschijnen, om door God te kunnen worden aangenomen, om gemeenschap met God te kunnen oefenen, moet het vleesch weggedaan zijn. Wij moeten daartoe niet alleen de vergeving der misdaden hebben, maar wij moeten ook van het vleesch, van de zonde, die in ons woont, verlost zijn. Welnu, dit is geschied door het lijden en sterven van onzen Heiland. Paulus zegt ons dit in den brief aan de Kolossers. „En gij zijt in hem voleind, die het hoofd is van alle overheid en gezag, in wien gij ook besneden zijt met een besnijdenis, niet met handen verricht, in de uittrekking van het lichaam des vleesches, door de besnijdenis van Christus.” (Kol. II: 10, 11.)

De besnijdenis van Christus, waarvan hier gesproken wordt, is natuurlijk niet de besnijdenis, die onze Heer naar de wet ondergaan heeft, toen Hij acht dagen oud was, want dat was een besnijdenis met handen verricht; maar het is het lijden en sterven van Christus aan het kruis. Want aan het kruis heeft de Heer niet slechts onze zonden gedragen, en daarvoor geboet; maar is Hij ook door God tot zonde gemaakt geworden, opdat wij, die gelooven, Gods gerechtigheid in Hem worden zouden. (2 Kor. V: 21.) De straf, die ons had moeten treffen, kwam over Hem. Gods toorn, die op ons rustte, werd over Hem uitgegoten. Het oordeel, dat wij hadden verdiend, onderging Hij. Den dood, dien wij hadden moeten sterven, stierf Hij. Hij, die geen zonde gekend of gedaan had, en die de eeuwige Zoon van God

was, de waarachtige God en het eeuwige leven, kon onze Plaatsvervanger zijn; en in genade, door zijne zelfopoffering werd Hij het, en voldeed in alles aan de eischen der heiligheid en rechtvaardigheid van God, zoodat de heilige en rechtvaardige God op volmaakte wijze en in alle opzichten door Hem werd verheerlijkt. Wie nu in Hem gelooft, ontvangt deel aan dat volbrachte werk des kruises. Al wat daar met onzen Plaatsvervanger gebeurde, wordt door God gerekend als met ons gebeurd te zijn. Wij zijn dus gestraft, geoordeeld en gestorven. Daarom kan Paulus zeggen, dat wij in Christus besneden zijn met een besnijdenis, niet met handen verricht, in de uittrekking van het lichaam des vleesch, door de besnijdenis van Christus. Het booze vleesch, hier genoemd: het lichaam des vleesch, bestaat dus voor God niet meer. En wij hebben door het geloof te wandelen, te rusten in het werk, waarin God rust, onszelf te beschouwen in Christus, gelijk God ons in Hem ziet. Want wij zijn niet slechts met Christus gestorven, maar ook met Christus opgewekt. De oude mensch is niet alleen geoordeeld en gestorven, maar wij zijn in Christus een nieuw schepsel geworden. „En u, toen gij dood waart in de misdaden, en in de voorhuid uws vleesch, heeft Hij mede levend gemaakt met hem.” (Kol. II: 13.) Welk een heerlijke verlossing! O, dat wij haar recht verstaan, gelooven en op prijs stellen mogen, en God danken voor zijne onuitsprekelijke genade, in Christus Jezus ons geschonken!

Van deze heerlijke verlossing is de doop de treffende voorstelling. De doop is niet in de plaats van de besnijdenis gekomen, zooals algemeen in de christelijke kerk geleerd wordt; maar zij, die besneden zijn, met een besnijdenis niet met handen verricht, in de uittrekking van het lichaam des vleesch, door de besnijdenis van Christus, worden gedoopt. Na met Christus gestorven te zijn, worden zij met Hem begraven in den doop. „Zijnde met hem begraven in den doop, in welken gij ook mede opgewekt zijt door het geloof in de werking Gods, die hem uit de dooden heeft opgewekt.” (vs. 12.) Hoewel het vanzelf spreekt,

dat ieder, die met Christus gestorven en opgewekt is, ook met Christus begraven is, zoo wordt dit nochtans nimmer aldus in de Schrift gezegd. Wij lezen steeds, dat wij met Christus begraven zijn *in den doop*. De doop is de begravenis van een ieder, die, in Christus geloovende, met Christus gestorven is. Maar opdat niemand zou kunnen denken, dat de doop op zichzelf eenige kracht heeft ter behoudenis; opdat de valsche leer, die de werkelijkheid in de symbolen zoekt, zooals het den duivel gelukt is millioenen wijs te maken, zou kunnen worden bestreden; zegt de Schrift, dat wij in den doop *met Christus* zijn begraven, en dat wij in den doop mede opgewekt zijn *door het geloof in de werking Gods, die Christus uit de dooden heeft opgewekt*.

Correspondentie.

Zoo God wil, hoop ik ook in dit jaar vragen over Schriftuurplaatsen en over onderwerpen, de Gemeente of het practische leven betreffende, te beantwoorden. De correspondenten worden evenwel vriendelijk verzocht hunne vragen duidelijk te stellen en op een afzonderlijk stuk papier te schrijven, terwijl ik hen ook aanraad om na te zien, of hunne vraag niet reeds in een vorigen jaargang van den »Bode» is beantwoord.

1. J. J. te Rotterdam vraagt: »In 1 Sam. XV : 35 vinden wij, dat Samuël Saul *niet meer zag* tot den dag zijns doods toe; en in 1 Sam. XIX : 24, dat Saul *voor het aangezicht van Samuël* profeteerde; hoe moet dat vereffend worden?"

Mij dunkt, dat de bedoeling van de mededeeling in 1 Sam. XV is, dat de betrekking, die er tot op dat oogenblik tusschen Samuël en Saul bestond, had opgehouden en tot Samuël's dood niet meer werd aangeknoopt. Saul zocht Samuël niet meer op als zijn vriend en raadgever, en Samuël vergezelde Saul niet meer in zijne ondernemingen. Hunne ontmoeting te Najoth bij

Rama was van een geheel anderen aard, en kan onmogelijk een zien van elkaar genoemd worden in den zin, zooals dit hier bedoeld wordt.

2. F. v. d. P. te Elburg vraagt een verklaring van Matth. V : 19.

Het koninkrijk der hemelen, waarvan de Heer hier spreekt, is dat koninkrijk, 'twelk Hij op aarde kwam oprichten; 'twelk door de profeten was beloofd, door Jezus en zijne Apostelen aan Israël werd aangeboden, door dat volk werd verworpen, thans bestaat uit allen, die den naam van Christus dragen, en 'twelk in heerlijkheid zal komen als de Koning, die nu in den hemel door God verheerlijkt is, op aarde zal verschijnen.

Om dat koninkrijk te kunnen ingaan, moest men een gerechtigheid hebben overvloediger dan die der schriftgeleerden en farizeën — een gerechtigheid, die bestond in het volbrengen van al de geboden der wet, niet naar de uitlegging der ouden, maar naar de diepe, geestelijke beteekenis dier geboden. Waar was die gerechtigheid te vinden? Nergens. Er is niemand, die goed doet, ook niet één. Op den grond van de wet kon niemand bestaan, of men de minste of groot genoemd werd. Daarom had men een andere gerechtigheid noodig, en dat wel — zooals Paulus ons leert — de gerechtigheid Gods in Christus.

3. W. d. R. te Vroomshoop vraagt wat Petrus bedoelt in Hand. III : 21.

Petrus roept het joodsche volk tot berouw en bekeering op, en belooft, als zij dit doen, de terugkomst van den Heere Jezus, die door hen verworpen, maar door God in den hemel opgenomen was, totdat het oogenblik zou aanbreken, waarop de beloften, in de profeten geschonken, zouden worden vervuld, en de tijden der herstelling aller dingen zouden komen. Bij Jezus' verschijning en heerlijkheid op aarde zullen al zijne vijanden worden gelegd tot een voetbank zijner voeten, en zal zijn koninkrijk in heerlijkheid geopenbaard worden. Zie o. a. Jes. XI en LXV en Rom. VIII : 18—23.

Het tweede Pascha.

Numeri IX : 1—14.

En de Heer sprak tot Mozes in de woestijn van Sinaï, in het tweede jaar nadat zij uit Egypteland uitgegaan waren, in de eerste maand, zeggende: Dat de kinderen Israëls het Pascha houden zouden op zijnen gezetten tijd; op den veertienden dag in deze maand tusschen de twee avonden op zijnen gezetten tijd; naar al zijne inzettingen, en naar al zijne rechten zult gij dat houden. Mozes dan sprak tot de kinderen Israëls, dat zij het Pascha zouden houden. En zij hielden het Pascha op den veertienden dag der eerste maand, tusschen de twee avonden, in de woestijn van Sinaï, naar alles, wat de Heer Mozes geboden had, alzoo deden de kinderen Israëls. Toen waren er lieden geweest, die over het doode lichaam eens menschen onrein waren, en op denzelfden dag het Pascha niet hadden kunnen houden; daarom naderden zij voor het aangezicht van Aäron op dienzelven dag. En diezelve lieden zeiden tot hem: Wij zijn onrein over het doode lichaam eens menschen; waarom zouden wij verkort worden, dat wij de offerande des Heeren op zijnen gezetten tijd niet zouden offeren, in het midden van de kinderen Israëls? En Mozes zeide tot hen: blijft staande dat ik hoor, wat de Heer u gebieden zal. Toen sprak de Heer tot Mozes, zeggende: Spreek tot de kinderen Israëls, wanneer iemand onder u of onder uwe geslachten over een dood lichaam onrein, of op een verren weg zal zijn, hij zal dan nog den Heer het Pascha houden. In de tweede maand op den veertienden dag, tusschen de twee avonden, zullen zij dat houden; met ongezuurde brooden en bittere saus zullen zij dat eten. Zij zullen daarvan niet overlaten tot den volgenden morgen, en zullen daaraan geen been breken, naar alle inzetting van het Pascha zullen zij dat houden. Als een man, die rein is, en op den weg niet is, en nalaten zal het Pascha te houden, zoo zal diezelve ziele uit hare volken uitgeroeid worden; want hij heeft de offerande des Heeren op zijnen gezetten tijd niet geofferd, diezelve man zal zijne zonde dragen. En wanneer een vreemdeling bij u als vreemdeling verkeert, en hij het Pascha des Heeren ook houden zal, naar de inzetting van het Pascha, en naar zijne wijze, alzoo zal hij het houden; het zal eenerlei inzetting voor ulieden zijn, beide den vreemdeling en den inboorling des lands.

Van de drie groote feesten, die Israël te houden had, staat het Pascha bovenaan. Er zou ook geen tweede en derde feest, geen feest der weken noch een loofhuttenfeest

hebben kunnen volgen, indien niet vooraf het Pascha had plaats gevonden. Immers kon er geen sprake zijn van het binnenhalen van den oogst in het Land der Belofte, noch van een herinnering aan het wonen in tenten, toen zij naar dat Land op reis waren, zoo zij niet eerst uit het land hunner slavernij waren uitgevoerd. Zij waren ellendige slaven geweest; niet alleen ongelukkigen en verdrukten, die desnoods zelf een ander land en een anderen vorst hadden kunnen uitkiezen, maar ongelukkigen en verdrukten *onder de macht van Egypte's koning*. In Genesis XLVII lezen wij, dat Jozef, toen zijne familie *reeds in Egypte woonde*, al het land en al het volk, dat er in woonde, met uitzondering alleen van de Egyptische priesters, voor Faraö wettig gekocht had, zoodat van toen af alles en allen Faraö's *eigendom* waren. En van de macht, die hij over hen bezat, maakte hij maar al te zeer gebruik om hen uit te mergelen, en ware het mogelijk geweest, hen uit te roeien, zoodat de kinderen Israëls zuchtten en schreeuwden over de dienst, en hun gekrijt over hunne dienst opkwam tot God. (Exod. XI : 24).

Aan Faraö de dienst opzeggen, daartoe misten zij de macht; zij konden alleen roepen tot God, die hun gekerm hoorde, en gedacht aan zijn verbond met Abraham, met Izaäk en met Jakob. (vs. 25.) De Heer, die zeer wel *gezien* had de verdrukking zijns volks, *dat in Egypte was*, en hun geschrei *gehoord* en hunne smarten *gekend* had, stelde, door middel van Mozes, zijn gezag tegenover dat van Faraö, en deed hem het bevel toekomen Israël te laten trekken.

Faraö weigerde, en verwierp daardoor Gods gezag; ja, alles wat God in het werk stelde, opdat Faraö Israël zou laten trekken, strekte alleen om Faraö te verharden. Toen sprak ten laatste de Heer: „omtrent middernacht zal Ik uitgaan door het midden van Egypte; en alle eerstgeborenen in Egypteland zullen sterven.” De Heere God, als de hoogste Macht, waarvan alle andere macht slechts een uitvloeisel is, zal nu als Rechter optreden; en het vonnis, dat Hij over de verwerping van zijn gezag uit-

voeren moet, kan niet anders zijn dan het vonnis des doods.

Doch als God in de hoedanigheid van Rechter optreedt, dan is er geen sterveling, die vrij kan uitgaan. Heeft Egypte gezondigd, ook Israël is onrein in de oogen van Hem, die harten en nieren proeft. Israël dus, evenzeer als Egypte, lag onder het doodvonnis, dat stond uitgevoerd te worden; en wie was machtig om het arme, benauwde volk tegen dat vonnis te beveiligen? Het recht kon toch niet gekrenkt worden, zelfs niet om daardoor Gods volk te redden; want het recht is in God zelf gegrond, en daarom onkreukbaar. Neen, geen sterveling kan Israël vrij pleiten; en ook God zelf kan niet in Israël één eenige reden tot vrijspraak ontdekken, maar moet verklaren: „*allen* hebben gezondigd,” en „er is *geen* onderscheid.” Bij den Heer zijn echter „uitkomsten tegen den dood.” (Ps. LXVIII : 21.) Bij Hem was de gedachte ontstaan, en Hij wist die ook uit te voeren, om, als Hij aan de zijnen den dood niet sparen kon, hen *door den dood heen* te redden, zoodat de genade, die behoudt, op den zondaar toegepast wordt, niet tegen het recht in, maar volgens de strikste eischen van het recht. Hij maakt zijn middel aan Mozes, en door Mozes aan het volk bekend. Zij zullen een onberispelijk lam afzonderen; en na die afzondering zullen zij het vóór het aanbreken van den oordeelsnacht slachten, en met het bloed daarvan den bovendorpel en de zijposten hunner huisdeur bestrijken. Als dan de Heer het bloed ziet, terwijl Hij Egypteland doortrekt om met het gerichtszwaard te dooden, zal Hij hunne huizen voorbijgaan, niet omdat zij niet des doods schuldig waren, maar wijl de dood in hunne huizen reeds geweest was. Dat was „des Heeren Pascha,” of voorbijgang.

En alzoo geschiedde het. Terwijl er in den bewusten nacht een groot geschrei was in Egypteland, verroerde bij alle kinderen Israëls zelfs niet een hond zijne tong, van de menschen af tot de beesten toe, zoodat zij nu wisten, dat (en hoe,) de Heer tusschen de Egyptenaren en de Israëlieten, tusschen wie in den grond der zaak geen onderscheid bestond, toch een onderscheid had weten te maken.

Wonderbare verlossing! Israël door den dood heen gered; Egypte door den dood machteloos gemaakt; Gods volk kan trekken. Daar gaan zij heen — arme slaven waren zij geweest — het goud en het zilver van Egypte nemen zij mede, omdat de Egyptenaren hoe eer hoe liever van hen af waren. Ja, de Egyptenaren haastten om hen uit te drijven, zoodat het volk Israël geen tijd had om hun deeg te deesemen, en zij het in klompen, in hunne kleederen gebonden, op hunne schouderen in allerijl wegdragen.

Stil en ernstig verreizen zij uit het land hunner dienstbaarheid. Geen klank wordt vernomen, geen lied aangeheven, want zij stonden nog niet aan den anderen oever van de Roode Zee in de woestijn. (Exod. XV.) En in de latere voorschriften omtrent de viering van het Pascha wordt nimmer gezegd: „gijlieden zult vroolijk zijn voor het aangezicht des Heeren,” gelijk zulks wel uitdrukkelijk *geboden* wordt bij het feest der weken of dat der loofhutten. (Deut. XVI.) De Heilige Geest, die nooit één woord te veel of te weinig gebruikt, moet een bedoeling hebben met het weglaten, uitsluitend bij het Pascha, van dit gebod om „vroolijk” te zijn. De verklaring kan, dunkt ons, alleen gevonden worden in het karakter zelf van het Pascha, als bevattende, onder meer, een herinnering aan het feit, dat zij *in* Egypte slaven waren geweest, en *evenzeer als* Egypte schuldig voor God gestaan hadden. Deze herinnering was niet bestemd om „vroolijkheid” te verwekken, maar veeleer ootmoed en gevoel van geringheid.

Na deze inleiding, die ons helpen kan om den inhoud van de eerste helft uit het negende hoofdstuk van Numeri te begrijpen, willen wij thans de daar vermelde geschiedenis opzettelijk beschouwen.

De kinderen Israëls bevonden zich, in het tweede jaar na hunnen uittocht uit Egypte, in de woestijn van Sinaï. Naar het woord des Heeren, door Mozes tot hen overgebracht, hielden zij op den bepaalden tijd, namelijk den veertienden dag der eerste maand, het Pascha. Enkele

Israëlieten hadden het Pascha niet kunnen houden, wij zij onrein waren geweest over het doode lichaam eens menschen. Deze lieden, in plaats van zich zwijgend te schikken in het gemis, dat zij geleden hadden, wenden zich tot Mozes en Aäron met de vraag, of er in dat gemis niet kon voorzien worden. Schoon is de beweegreden, die hen tot dat verzoek drijft. „*Waarom zouden wij verkort worden, dat wij de offerande des Heeren op zijnen gezetten tijd niet zouden offeren in het midden der kinderen Israëls?*”

Hadden zij feitelijk voordeel op het oog gehad, dan hadden zij geen herstel behoeven te zoeken; want waar zij over klagen is, dat zij hun offer niet hadden kunnen brengen. Waren zij gierig of in de dienst des Heeren onverschillig geweest, dan hadden zij kunnen redeneeren: „’t Is buiten ons toedoen, dat wij geen offer hebben gebracht;” en zij zouden er heimelijk bij hebben kunnen denken: „in elk geval hebben wij er nog voordeel bij.” Doch integendeel, dat zij geen offer hadden kunnen brengen, achtten zij een verlies. „Waarom zouden wij verkort worden?” zoo vragen zij aan Mozes en Aäron. Vragen wij hier onszelfen eens af, hoe *wij* er over denken, wanneer wij buiten de gelegenheid geweest zijn om ons offer te brengen voor de armen of voor het werk des Heeren. Beschouwen wij dat dan als een onwillekeurige verkorting van de armen of van het Evangelie, waaraan nu eenmaal niets valt te veranderen; of achten wij dan *onszelven verkort*, omdat wij niets kunnen brengen? Indien dit laatste het geval is, dan zoeken wij vanzelf de gelegenheid — en vinden die ook — om onze rechtsverkorting hersteld te krijgen; en aan zulke offeranden heeft de Heer een welbehagen.

Mozes en Aäron, al weten zij zelf geen raad in dit geval, wijzen dan ook de klagers niet eenvoudig af, maar hebben eerbied voor het ingebrachte bezwaar, zoodat Mozes tot hen zegt: „*Blijft staande, dat ik hoor, wat de Heer u gebieden zal.*” Ook dit is zedelijk schoon. Als Mozes iets niet weet, doet hij niet, om zijn zoogenaamd prestige te

bewaren, alsof hij het *wel* weet. Indien zij hem komen vragen, omdat *zij* het niet weten, zoo moet Mozes het aan den Heer vragen, omdat *hij* het niet weet. Er bestond geen openbaring Gods omtrent dit punt; en Mozes wilde zijn eigen gedachten niet in de plaats van zulk een openbaring stellen. Logische gevolgtrekkingen, redeneeringen van het gezond verstand, menschelijke gebruiken kunnen ons den weg niet wijzen op het gebied der eeredienst. God moet *spreken*, en wij *hooren*.

„*Toen sprak de Heer tot Mozes.*” Hoe kostelijk! Bij de instelling van het Pascha had de Heer de algemeene aanwijzingen gegeven. Thans, nu het bijzondere geval er is, en niet eer, geeft de Heer de bijzondere aanwijzingen daarvoor. Gezegend zijn wij, dat wij in het Woord van God thans alle aanwijzingen voor bijzondere gevallen reeds bezitten. Niet alleen toch bevat dat Woord de aanwijzing omtrent de plaats, de roeping, de toekomst der gemeente in het algemeen; maar de Brieven, waarin dit algemeene vervat is, zijn meest allen geschreven naar aanleiding van *bijzondere gevallen*, die zich reeds in de tijden der Apostelen voordeden, om ons tot leiddraad te verstrekken, wanneer die bijzondere gevallen zich in ons midden *herhalen*. Waar dus iemand tot ons komt met de pretentie ons iets nieuws, een hoogere ontwikkeling, een geestelijker standpunt te brengen, kunnen wij verzekerd zijn, dat die pretentie *van den Booze* is, en mogen wij ons voor gewaarschuwd houden. Toen, reeds in Johannes' tijd, deze pretentie in de gemeente toegang zocht te verkrijgen, wapende hij de kinderen Gods daartegen door te schrijven:

„*Hetgeen van den beginne* (des Christendoms) *was*, dat verkondigen wij u.” En hij schreef zelfs aan de jonge Christenen: „De zalving, die gij van hem ontvangen hebt, blijft in u, en gij hebt niet noodig, dat iemand u (iets nieuws) leere.” (1 Joh. I en II.)

Keeren wij echter tot de geschiedenis terug.

Juist zooals later in de Brieven der Apostelen, geeft de Heer hier, naar aanleiding van het bijzondere geval, dat zich voorgedaan had, niet alleen aanwijzing *dáárvoor*,

maar ook voor een geval, dat zich nog niet had voorgedaan, namelijk dat iemand, op een verre reis zijnde, eveneens buiten staat geweest was het Pascha op den gezetten tijd te houden.

En hoe eenvoudig is de oplossing van de zwarigheid door den Heer.

Hij, die zelf zoo mild is, en niet verkort wil worden in zijn recht van geven en zegenen, wil ook ons niet verkorten in het voorrecht van Hem een offer te brengen. Hij bepaalt dus, dat zoowel de onreine als de verreisde, in plaats van op den veertienden dag der *eerste* maand, op denzelfden dag van de *tweede* maand het Pascha zullen houden, met inachtneming voorts van de gewone bepalingen omtrent de ongezuurde brooden en de bittere saus, die bij geen Pascha mochten ontbreken. Ook moest dit alles niet opgevat worden als een bloote vergunning, waarvan het een iegelijk vrijstond gebruik te maken of niet; want in het 13e vers wordt er bij gevoegd, dat die dit Pascha in de tweede maand verzuimde, nadat hij in de eerste maand de gelegenheid daartoe gemist had, moest worden uitgeroeid, dat wil zeggen: ter dood gebracht.

De Heer was dus te gemoet gekomen aan de bezwaren van de goedgezinden, en gaf tegelijk de strengste voorschriften hoe te handelen met de kwalijkgezinden. Uit het een zoowel als het ander blijkt ten duidelijkste, dat het Pascha niet alleen bovenaan stond in de rij der hoogtijden des Heeren, maar dat van het houden des Pascha's niemand, om welke reden dan ook, ontslagen kon worden, ook niet, blijkens vers 14, de bijwonende vreemdeling. Hierin staat het Pascha alleen. Nergens wordt bepaald, dat, als iemand verhinderd was geworden het feest der weken of het loofhuttenfeest te houden, hij dan later dat verzuim moest goed maken. Ook vinden wij in 't geheel niet, dat, als iemand belet was geworden die twee laatstgenoemde feesten te houden, hij daarover zijn beklag kwam inleveren bij Mozes, hoewel daar nog eer aanleiding toe zou geweest zijn, omdat die twee laatste feesten „vroolijk” moesten gevierd worden. Evenmin geeft de Heer, als Hij

de tweede viering van het Pascha voorschrijft, tegelijk een voorschrift om denzelfden regel toe te passen, wanneer later het geval zich zou voordoen, dat iemand zich kwam beklagen verhinderd te zijn geworden in de viering van het feest der weken of dat der loofhutten.

De reden van dat alles is, dunkt ons, niet ver te zoeken.

Het Pascha, en dat bij uitsluiting, was een herinnering aan het feit, dat zij verlost, vrijgekocht, en als uit de macht der duisternis uitgerukt waren. Een ander had de macht des doods over hen bezeten; en die andere had *door den dood* van zijne macht over hen moeten beroofd worden. God zelf had, naar recht, hen niet kunnen vrij maken dan door te bevestigen, dat zij aan den dood onderworpen, des doods schuldig waren, zoodat het oordeel hen alleen kon *voorbijgaan*, wanneer de dood bij hen reeds geweest was, hetwelk bleek uit het gestreken bloed. Uit de „*bitterheid*” van de saus, waarmede zij het Paaschlam gebruikten, proefden zij telkens het afkeerwekkende van de zonde; en uit het „*brood der ellende*,” zooals in Deut. XVI het ongezuurde Paaschbrood genoemd werd, vloeiide steeds de herinnering voort aan de ellende, waarin zij vroeger verkeerd hadden. „*Want in der haast zijt gij uit Egypteland uitgetogen*,” als vluchtelingen, als verjaagden, aan wie geen tijd gegund werd om hun deeg te deesemen. „*Opdat gij gedenkt aan den dag van uw uit-trekken uit Egypteland*, AL DE DAGEN UWS LEVENS.” Arme slaven waren zij geweest, onderworpen aan den wil van een boozen vorst, en „krachteloos” tegenover diens overmacht. Indien zij ook God hadden willen dienen, het ontbrak hun daartoe zoowel aan de gelegenheid als aan het vermogen. God te dienen in Egypte was niet mogelijk. Verlagenden arbeid — ziedaar waartoe zij gedwongen waren. „Zuchten” en schreeuwen” hun eenig verweermiddel, maar dat baatte tegenover Faraö niet. Zouden zij verlost worden, dan moest de almachtige God zich over hen ontfermen. Alleen door genade *konden* zij behouden worden — en uit genade *zijn* zij behouden geworden.

Aan dat feit nu behoorden zij steeds indachtig te zijn, en daarom *moesten* zij onophoudelijk daaraan herinnerd worden, zonder dat oogenblikkelijke onreinheid of afwezigheid daarvan iemand vermocht te ontslaan. De beide volgende feesten herinnerden slechts aan hetgeen een gevolg, een vrucht van dat hoofdeit — de verlossing — kon genoemd worden. De „vroolijke” herinnering aan de gevolgen der verlossing, hoezeer noodzakelijk en daarom ook voorgeschreven, had evenwel niet dat karakter van onmisbaarheid als de gedachtenis van de verlossing zelve. De mensch is reeds uit zichzelf geneigd zich bij de gevolgen, de zegenrijke gevolgen der verlossing op te houden; ja, hij loopt zelfs groot gevaar daarbij te blijven staan, zonder terug te gaan, telkens opnieuw, tot het feit, dat hij eerst niet meer was dan een arme zondeslaaf, aan alle anderen gelijk, en alleen daarin onderscheiden van de anderen, dat God zich zijner ontfermd heeft.

Geliefden! heeft dit ook niet iets te zeggen tot ons? Ik veronderstel, dat mijne lezers allen het voorrecht kennen verlost, vrijgekocht en uit de macht der duisternis getrokken te zijn. Dat allen door het ontdekkende licht van Gods Geest tot bewustzijn gebracht zijn van hunnen ellendigen toestand als slaven des duivels, waaruit zij hebben gezocht en geroepen tot God. Dat zij, daarop gewezen, ook zijn gaan schuilen achter het bloed van het ware Paaschlam, hetwelk zij niet eerst zelf hebben behoeven te slachten, maar dat door God zelf „in het stof des doods” is gelegd geworden. Dat zij hebben ingestemd in de noodzakelijkheid, dat de dood op een Plaatsvervanger vallen moest, zouden zij van den dood vrijkomen. Dat zij gedwongen waren tot de erkenning, dat er in henzelfen geen vermogen was om zich van hun vijand te ontdoen, noch ook om het oordeel Gods over ons krachteloos te maken. Ik zeg niet, hoe diep hun gevoel van dat alles geweest zal moeten zijn; ook niet dat zij zich toen van dat alles klare rekenschap hebben gegeven; misschien zagen zij later, nadat zij behouden waren, het een en ander veel helderder in dan te

voren; doch zijn zij *uit* den nood verlost, dan dienen zij toch wel *in* den nood geweest te zijn, al was het hun niet mogelijk, toen of nu, een alleszins juiste omschrijving van dien nood te geven. In elk geval zullen zij in een soortgelijken toestand gebracht zijn als de blindgeborene uit Joh. IX, die, met strikvragen bestormd, niet veel meer te antwoorden wist dan dit ééne: „*Eén ding weet ik; dat ik blind was, en nu zie.*” In dat weinige lag echter veel, ja, *alles* besloten.

Aldus door Gods wil en Christus werk behouden, zijn wij daarna ingeleid in de kennis en het genot van de vruchten der verlossing, zooals: de vrede met God, het kindschap, de gemeenschap der heiligen, ons gezet zijn in Christus in de hemelsche gewesten, enz. Wij zagen ons het uitzicht geopend op een heerlijke toekomst, wanneer Christus komen zal om, persoonlijk, ons in te voeren in het liefelijke Vaderhuis met de vele woningen; en later, wanneer Hij de regeering over deze aarde aanvaardt, met Hem op aarde te heerschen. Ook deden wij allerlei ervaringen op van de trouwe zorg van God, onzen Vader, voor al onze belangen in alle omstandigheden; en konden getuigen van velerlei uitreddingen, vertroosting, bemoedigingen op onzen pelgrimstocht hier beneden. Wij werden met het Manna uit den hemel gevoed, en door het Water uit de geslagen steenrots gelaafd. Kortom, wij leerden eenigermate roemen in de verdrukkingen, wetende dat de verdrukking volharding werkt, en de volharding bevinding, en de bevinding hoop.

Doch hebben wij onder dat alles wel niet eens de droevige ontdekking opgedaan, dat wij somtijds zoozeer met de tegenwoordige en de toekomstige vruchten der ons ten deel gevallen verlossing ingenomen en vervuld waren, dat wij ons ten slotte begonnen te koesteren in de stralen van onze eigene blijdschap? Hebben wij er onszelf niet nu en dan op betrapt, dat wij begonnen met gelukkig te zijn over onze zegeningen, om te eindigen met gelukkig te zijn over ons geluk? En is het niet al te waar, dat wij menigwerf eerst dan tot bezinning

kwamen, wanneer een boos woord of een booze daad, door ons gezegd of bedreven, ons had ontnuchterd en tot beschaming gebracht?

De oorzaak van dat treurige verschijnsel ligt eensdeels in de verkeerde eigenaardigheid van den mensch om *zichzelven* te behagen, en met hetgeen hem geschonken wordt *zichzelven* groot te maken en belangwekkend. Aan den anderen kant ligt het hieraan, dat hij zich met zijn bewustzijn te ver heeft verwijderd van den God, die hem zegende, en dat hij de herinnering heeft losgelaten aan den ellendigen toestand, waarin die zegenende God hem heeft gevonden. De zegeningen zijn geëindigd met hem te verheffen in zijn eigen oogen, omdat hij vergeten heeft, wie hij oorspronkelijk was, en alzoo de ootmoed en de nederigheid opgehouden hebben hem te vergezellen.

Het verdient, in dit verband, onze belangstellende aandacht, dat de apostel Paulus ons zoo dikwijls oproept om toch te bedenken, *wie wij eertijds waren*. Juist daar, waar hij, meer dan eenige andere Apostel, ons inleidt tot de hoogste zegeningen aan den Christen ten deel gevallen, is hij tegelijk ijverig bemoeid ons terug te voeren tot ons treurig eertijds. Zoo bijv. in den brief aan de Efeziërs, waar hij in het tweede hoofdstuk ons zegt, dat wij „medegezet zijn in de hemelsche gewesten in Christus Jezus,” laat hij er aan voorafgaan, dat wij VROEGER „dood waren in onze misdaden en zonden, wandelende naar de eeuw dezer wereld, naar den overste van de macht der lucht,” om er op te laten volgen: „bedenkt daarom, dat gij EERTIJDS uit de volken in het vleesch waart,” en „dat gij IN DIEN TIJD zonder Christus waart, vervreemd van het burgerschap Israëls, en vreemdelingen van de verbonden der belofte, geen hoop hebbende, en zonder God in de wereld.” In het eerste hoofdstuk van den brief aan de Kolossers zegt hij: „u, die EERTIJDS vervreemd waart, en vijanden in gezindheid door de booze werken, heeft Hij echter nu verzoend.” Aan Titus, als hij hem oproept anderen indachtig te maken aan hunne verplichting, herinnert hij: „want ook wij waren EERTIJDS onverstandig, ongehoorzaam, dwalende,

aan menigerlei begeerlijkheden en wellusten verslaafd, in boosheid en nijd levende, hatelijk, elkander hatende."

Daaruit zien wij, hoe noodig hij — of liever de Heilige Geest — het keurt, dat wij onze voorrechten en zegeningen wel volop zouden genieten, maar nooit als afscheiden van ons „*treurig eertijds*,” toen wij verre van God, als slaven des duivels, in de zonde leefden en ons vermaak zochten. Wij kunnen niet, buiten de herinnering aan onze lage afkomst, onze hooge gunsten dragen, zonder schade voor onze ziel en schade voor de eere Gods. Ja, wij kunnen er zeker van zijn, dat, zoodra wij onze hemelsche genadegaven willen gaan smaken, verre verwijderd van onze aardsche geboorteplaats, wij ten slotte bij de *z*wijnen zullen terecht komen.

Vergeten wij niet, dat de discipelen van den eersten tijd af gewoon waren samen te komen op den eersten dag der week om brood te breken. En wat zagen zij daar vóór zich? De teekenen van dat lichaam, dat de Heer voor hen gegeven, en van dat bloed, dat Hij voor hen gestort had, als de sprekende getuigen, dat zij op geen andere wijze hadden kunnen verlost worden dan door den dood van dien Christus, die nu hen wachtte in de heerlijkheid, die Hij voor hen verworven had.

Christus zelf heeft aan de zijnen geen plechtigheden, geen feesten voorgeschreven, zooals Jehovah aan Israël gedaan had; maar toch is het treffend, dat Hij den doop heeft ingesteld voor hen, die tot de gemeente komen, en het avondmaal voor hen, die in de gemeente zijn, terwijl beide — zoowel doop als avondmaal — in verband staan met zijnen dood, door welken alleen zondeslaven gelijk wij uit de macht der zonde en des duivels gered, en tegen het rechtvaardig oordeel Gods beschut konden worden. Is het niet duidelijk, dat Hij zoo doende ons telkens terugvoert naar Zijn werk, Zijn kruis, hetwelk van onze verlossing spreekt, ja, maar daardoor juist ons herinnert, dat wij zóó in de ellende van zonde en dood verzonken lagen, dat Hij in den dood moest afdalen, om er ons uit te trekken?

En is het zonder beteekenis, dat Hij niets ingesteld heeft om te herinneren aan onze gezegende voorrechten *nu*, of onze hemelsche heerlijkheid *hierna*, maar uitsluitend hetgeen terugwijst naar onzen zondigen, schuldigen en diep verdorvenen toestand van *vroeger*? Neen, al zouden wij misschien gedacht hebben, dat wij vanzelf wel nooit zouden vergeten, waar onze eerste ontmoeting met den Zoon van God plaats had, namelijk aan den voet van het kruis, het heeft Hem goedgegacht ons telkens in den geest daarheen terug te voeren. Hij wist, beter dan wij, dat deze opzettelijke terugblik telkens herhaling behoefde, en niemand van de Christenen kan zijn geestelijk evenwicht bewaren, zoo hij nalatig is de teekenen van Christus' lijden en sterven aan te nemen uit de Hand, die ze gaf. „*Doe dat*,” zegt de Heer, „*doe dat ter mijner gedachtenis*”; maar in elk geval „*doe dat*,” laat het om geen nietige reden na, en verbeeld u niet, zóó geestelijk en hemelsch gezind te zijn, dat dit eenvoudige Avondmaal voor u minder noodig zou wezen. Er is ook een verkeerdheid, die bestaat in het nooit verder gaan dan het kruis, waardoor tekort gedaan wordt aan de uitnemend liefelijke waarheid, dat wij langs dien nieuwen en levenden weg, welken Hij ons heeft ingewijd door het voorhangsel heen, dat is zijn vleesch, mogen toegaan, ja ingaan in het heiligdom, waar God woont; doch het is niet minder verkeerd in het heiligdom te willen vertoeven zonder de gestadige herinnering, dat wij daar alleen kunnen zijn, uit kracht niet alleen van Christus' priesterschap, (Hebr. X:21.) maar in de eerste plaats van Christus' bloed. (Hebr. X:19.)

Als wij het eerste nalaten, miskennen wij, *waar Christus' werk ons gebracht heeft*; als wij het tweede verzuimen, vergeten wij, *waar wij vandaan zijn gekomen*. Het eerste maakt ons somber, en belet, dat wij „vroolijk zijn voor het aangezicht des Heeren;” het laatste maakt ons overmoedig, vleeschelijk opgewonden, en eindigt in het verliezen van ons evenwicht, zoodat wij vallen. Of is het niet *dikwijls* zoo, dat iets treurigs volgde, *spoedig nadat wij ons bovenmate gelukkig hadden gevoeld*? En was het

niet *altijd* zoo, wanneer wij, door ons gelukkig te gevoelen, *een welbehagen aan onszelven gekregen hadden?*

Ziet op David, den man naar Gods harte! Toen hij de ark de eerste maal binnenhaalde met louter „vroolijkheid,” was het einde een onbedachtzaamheid en de dood; toen hij het de tweede maal deed met „vroolijkheid” en „*offerande*,” ging alles voorspoedig. (2 Sam. VI.) Ook *dát* is hem overkomen en is beschreven tot leering voor ons, op wie de einden der eeuwen gekomen zijn.

„Vroolijke” Christenen zijn goed, en het is ook een gebod zich in den Heer te verblijden; maar als de „vroolijkheid” niet gepaard gaat met ootmoed, verandert zij in gejammer, eer men er op verdacht is.

Het is een buitengewone eer, wanneer de „heilige Vader” ons verwaardigt tot zijne gemeenschap, en wanneer de Zoon des Vaders ons noodigt aan zijne tafel en een plaats verwerft in het Vaderhuis; *doch wij genieten van dat alles slechts in dezelfde mate, waarin wij het besef bewaren van onze lage afkomst*, en er van doordrongen zijn, dat het eeuwig verderf, *verwijderd van het aangezicht des Heeren*, de ons oorspronkelijk toekomende plaats zou hebben moeten zijn. Laat daarom alle ijdele, oppervlakkige en lichtvaardige opwinding uit onze blijdschap geweerd zijn. Vergeten wij nooit, dat de gemeenschap, waartoe wij gebracht zijn, die is van een goddelijk heerlijk Wezen; en verwijderen wij ons, te midden van onze zaligste genietingen, niet te ver van ons uitgangspunt — het kruis van Christus, waar wij en al het onze in het oordeel ons einde gevonden hebben!

Correspondentie.

4. F. v. d. P. te Elburg vraagt naar de beteekenis van de straffen, die in Matth. V : 21, 22 worden genoemd.

De schriftgeleerden en farizeën hielden zich uitsluitend aan de letter der wet, en leerden omtrent het 6de gebod, dat alleen hij, die een ander had dood geslagen, strafbaar was door het gericht; waarop de Heer zegt, dat niet alleen de doodslager aan

overtreding van dit gebod schuldig stond, maar ook al wie te onrecht op zijnen broeder toornig was; terwijl hij, die in zijn toorn zijnen broeder uitschold voor leeghoofd of domkop, niet door het gewone gericht, maar door den grooten raad moest worden veroordeeld; en wie hem voor dwaas of goddelooze uitschold, aan het zwaarste oordeel moest worden overgegeven, zoodat zijn lichaam na volbrenging van de doodstraf werd verbrand. De Heer maakt van de gewone joodsche rechtspleging in hare drie instantiën gebruik, natuurlijk niet om daarmede te zeggen, dat dit in zijn koninkrijk zoo moest worden uitgevoerd, want over de bedoeling des harten kan de menschelijke rechter niet oordeelen, maar om aan te toonen, dat de geboden der wet een dieper beteekenis hadden dan de letterlijke opvatting der farizeën.

Uit vers 1 en 2 van Matth. V blijkt, dat de Heer de zoogenaamde bergrede heeft uitgesproken voor zijne discipelen, ten aanhoore van de scharen. Die bergrede bevat de beginselen, welke in het koninkrijk der hemelen gelden, en door welke allen, die in dat koninkrijk zich bevinden, zich moeten laten leiden.

5. T. K. te Grand-Rapids vraagt, of wij elkander in den hemel zullen kennen.

Zeër zeker. Wij zullen alle heiligen kennen. De Schrift leert ons dit duidelijk. Wij zullen aanzitten met Abraham, Izaäk en Jacob in het koninkrijk des Heeren. De twaalf apostelen zullen zitten op twaalf tronen, oordeelende de twaalf stammen Israëls. De Thessalonikers zijn de kroon van Paulus bij de komst des Heeren. Maar het zal geen wederzien zijn, zooals veler aardschgezindheid daarvan droomt. Want wij zullen zonen der opstanding zijn, gelijk de Heer gezegd heeft. Al wat door de zonde kwam, wordt door het leven Gods verslonden, en al wat uit de aarde stoffelijk is, zal geestelijk en hemelsch worden. Wij zullen onsterfelijke, onverderfelijke, geestelijke, hemelsche lichamen hebben, gelijkvormig aan het lichaam der heerlijkheid van Jezus.

6. J. L. te Nieuwvliet vraagt een verklaring van Joh. III : 11.

Niemand kan ons de hemelsche dingen mededeelen, dan de Zoon des menschen, die, daar Hij Gods Zoon van eeuwigheid is, uit den hemel is nedergedaald, en altijd in den hemel is. De hemel is zijn vaderland; van daar kwam Hij, daar gaat Hij heen, en daar was Hij steeds, omdat Hij een goddelijk persoon

is, die door zijne menschwording niets van zijne goddelijke rechten verloren heeft.

7. J. K. te Steeg vraagt een verklaring van 1 Tim. V : 4.

Paulus geeft Timotheüs aanwijzingen, hoe in de gemeente des Heeren met de weduwen moet gehandeld worden. Er is natuurlijk alleen spraak van weduwen, die leden der gemeente zijn. Deze nu mogen eerst ingeschreven worden op de lijst van degenen, die door de gemeente geheel worden onderhouden, als zij zestig jaar oud zijn, en een godzaligen wandel hebben gevoerd; terwijl de jonge weduwen moeten worden afgewezen om op die lijst te worden geplaatst. (Zie vs. 9—14.) Wanneer nu evenwel een weduwe, die door de gemeente zou kunnen onderhouden worden, geloovige kinderen of kindskinderen heeft, dan zijn deze verplicht haar te onderhouden, opdat de gemeente niet bezwaard worde, en de gemeente hulp moge verleenen aan haar, die geen kinderen of kindskinderen heeft, welke haar kunnen verzorgen. Doen zij dit, dan beoefenen zij jegens hun eigen huis godzaligheid, en doen hunne voorouders, die hen hebben opgevoed, vergelding, en dit is aangenaam voor God. (vs. 4 en 16.)

8. D. E. te 's Hage. — In Matth. IV : 1 lezen wij, dat de Heer door den Heiligen Geest geleid werd in de woestijn, *om verzocht te worden door den duivel*; en in Luk. IV wordt ons medegedeeld, dat de Heer *veertig dagen lang door den duivel verzocht werd*. De drie verzoeken, die ons dan worden medegedeeld, hadden plaats aan het einde der veertig dagen. Tot den eersten mensch, die in het paradijs zich bevond, omgeven van al wat heerlijk en schoon was, kwam de duivel, en hij viel; de tweede mensch, zich bevindende in de woestijn bij de wilde dieren, (zie Mark. I : 13.) werd door den duivel verzocht, en hij bleef staande, en overwon den satan, zoodat deze van hem week. De gedachte, als zou niet de duivel persoonlijk tot Jezus gekomen zijn om Hem te verzoeken, maar als zou die verzoeking in inwendigen strijd hebben bestaan, is niets minder dan godslastering, aangezien onze Heer dan zonde in zich zou hebben gekend en een wil zou hebben gehad, die niet in overeenstemming was met den wil van God.

De oude en de nieuwe mensch.

„Ligt niet tegen elkander, daar gij den ouden mensch met zijne werken hebt uitgedaan, en den nieuwen hebt aangedaan, die vernieuwd wordt tot kennis, naar het beeld desgenen, die hem geschapen heeft.”

Kol. III : 9, 10.

De mensch heeft niet slechts gezondigd en Gods geboden overtreden, maar hij is door de zonde bedorven; hij heeft een natuur, die in vijandschap is tegen God, en die tot alle kwaad geneigd en in staat is. Wij waren eertijds, zegt Paulus tot de geloovigen, vervreemd van God en van al zijne zegeningen, en vijanden in de gezindheid des harten, welke zich openbaarde in booze werken. De zonden, die een mensch doet, komen voort uit zijne booze, tegen God vijandige natuur. Zij zijn de slechte vruchten van den kwaden boom. Zal een mensch dus in Gods tegenwoordigheid kunnen bestaan, en in den hemel, waar geen zonde geduld wordt, kunnen leven, dan moeten niet alleen zijne zonden weggedaan, maar dan moet ook zijne natuur veranderd worden.

Een kwade boom kan geen goede vruchten voortbrengen, heeft de Heer Jezus gezegd. En daarom kan ook een mensch, uit den zondigen Adam geboren, niet anders dan booze werken voortbrengen. Wie zal een reine voortbrengen uit den onreine? vraagt de Schrift. De kinderen van den bedorven Adam zijn vanzelf, natuurlijkerwijze, bedorven. Dat onschuldige wicht in de wieg heeft nog geen kwaad gedaan, en heeft daarom geen vergeving noodig, maar het is bedorven, zondig, vijandig tegen God; en

zoodra het tot bewustzijn komt, wordt dit openbaar. De bedorven natuur openbaart zich al heel spoedig in de booze werken. De zonde wordt den mensch niet van buiten aangebracht, maar zij komt voort uit zijne booze natuur. Zij is niet aangeplakt, maar ingeweven. Voorzeker kunnen opvoeding, levensomstandigheden, kennis van God en zijn Woord, veel uitbarsting van ongerechtigheid en uitgieting van boosheid tegenhouden; maar dit neemt geenszins weg, dat ieder mensch een natuur heeft, die tot alle boosheid en ongerechtigheid in staat is.

God heeft dit in zijne wegen met den mensch aan het licht gesteld. Wat er van den mensch wordt, wanneer hij aan zichzelf is overgelaten, dat kunnen wij in Romeinen I lezen, waar ons de toestand der heidenwereld beschreven wordt; en dat kunnen wij thans nog zien in die landen, waar de mensch in duisternis en schaduw des doods is terneergezeten. Tot de schrikkelijkste goddeloosheden, tot het domste bijgeloof, tot de ijselijkste verdorvenheid is de mensch vervallen, aan de dieren gelijk, zooals in het duistere werelddeel. En wat er geworden is van den mensch, die door God met zijne kennis begiftigd, met zijne zegeningen overladen, door zijn woord geleid en door zijne genade begunstigd werd, leert ons de geschiedenis van het israëlietische volk, in welke ons de zedelijke geschiedenis der geheele menschheid wordt voorgesteld. Gods geboden werden overtreden, Gods wet werd in stukken gescheurd, Gods majesteit werd verworpen, Gods naam werd veracht en gesmaad. Aan allerlei goddeloosheid gaf dit volk des Heeren zich over, zoodat van hen moest worden getuigd, dat zij het erger gemaakt hadden dan de heidenen, die de Heer om hunne schrikkelijke verdorvenheid uit Kanaän had verbannen. De profeten, die in den naam des Heeren tot bekeering aanmaanden, werden gedood; en toen eindelijk Gods Zoon op aarde verscheen, om in genade zich over de verlorenen schapen van het huis Israëls te ontfermen, toen werd die Zoon verworpen, veracht, bespot, geslagen en eindelijk aan het vloekhout gehangen, en aldus God, in zijne oneindige liefde en genade

in het vleesch geopenbaard, uit de wereld, die Hij geschapen had, en die Hij in hare ellende kwam bezoeken om haar uit die ellende te redden, verbannen.

Dat de mensch niet alleen een zondaar, een overtreder van Gods gebod is, maar een vijand van God, is hierdoor klaar bewezen. Al Gods wegen met den mensch hadden ten doel te doen uitkomen, wie de mensch is. Om te weten, wat er in uw hart is, heb ik al deze dingen in de woestijn gedaan, zegt de Heere God tot Israël. Opdat de zonde bovenmate zondig worden zou door het gebod, heeft God de wet gegeven, leert Paulus ons. De Heere God wist, wat in den mensch was. Voor Hem waren deze proefnemingen niet noodig, maar de mensch moest leeren, wie hij is en waartoe hij in staat is. En waar de mensch zonder wet zijnde, een afgodendienaar, en onder de wet een overtreder van al Gods geboden is geworden, is hij, toen de genade in Christus verscheen, in openlijke vijandschap tegen God opgetreden en een moordenaar geworden van Gods eenigen Zoon, zich zoo doende geheel overleverende aan den satan, die hem verleidde, zoodat Jezus, toen dit snood bedrijf beraamd was, den duivel noemt de *overste dezer wereld*.

Van verbetering, verandering, veredeling der menschelijke natuur kan dus geen spraak zijn. De geschiedenis van den mensch, zooals God ons die medegedeeld heeft, bewijst de onmogelijkheid daarvan. Maar bovendien heeft de Heer in zijn Woord ons dit uitdrukkelijk verklaard. „Zal ook een Moorman zijne huid veranderen? of een luipaard zijne vlekken?” zoo vraagt de Heere in Jeremia XXXI, „evenmin zult ook gijlieden goed kunnen doen, die geleerd zijt kwaad te doen.” „Het bedenken des vleesch is vijandschap tegen God; want het onderwerpt zich aan de wet Gods niet, want *het kan ook niet*,” zegt Paulus in Rom. VIII : 7; „en die in het vleesch zijn, *kunnen Gode niet behagen*.”

Elke poging om de verdorven menschelijke natuur of het vleesch te veranderen of te verbeteren moet dus schipbreuk lijden. Wie, evenals Paulus, geleerd heeft, dat in

hem, dat is in zijn vleesch, geen goed woont, zal van elke poging, om het onmogelijke te doen, afzien. Maar wie, evenals Nicodemus, meent, dat de mensch in staat is zich het leven te verwerven, moet uit Jezus' mond de dwaasheid zijner meening vernemen. Waar deze leeraar in Israël zijne verbazing over Jezus' woord omtrent de noodzakelijkheid der wedergeboorte te kennen geeft, door uit te roepen: „Hoe kan een mensch geboren worden, oud zijnde? Kan hij andermaal in den schoot zijner moeder ingaan en geboren worden?” daar antwoordt de Heer: „Hetgeen uit het vleesch geboren is, is vleesch,” en derhalve zou het niet baten, wanneer gij andermaal uit uwe moeder geboren werdt, want gij zoudt als dezelfde verdorven mensch te voorschijn komen, en bij geen mogelijkheid het koninkrijk Gods kunnen ingaan.

Om het koninkrijk Gods te kunnen ingaan, moet een mensch opnieuw geboren worden. „Voorwaar, voorwaar, ik zeg u,” zegt de Heer tot Nicodemus, „zoo iemand niet geboren wordt uit water en geest, hij kan het koninkrijk Gods niet ingaan.” Er moet een nieuwe, een geestelijke geboorte plaats vinden. Er moet voor den ouden mensch een nieuw mensch komen. De eerste mensch is onverbeterlijk, een tweede mensch moet worden geschapen. „Hetgeen uit het vleesch geboren is, is vleesch; en hetgeen uit den Geest geboren is, is geest.”

Een kwade boom kan geen goede vruchten voortbrengen. Hebt gij dus een kwaden boom in uwen hof, dan baat het u niet, of gij elken herfst de kwade vruchten afplukt, het volgende jaar brengt uw boom weer dezelfde kwade vruchten voort. Wilt gij goede vruchten hebben, dan moet gij den kwaden boom omhouwen en een goede boom in zijne plaats planten. Wat gij ook aan den ouden mensch doet, hoe gij hem ook tracht te verbeteren, te beschaven, te heiligen en te vernieuwen, hij blijft dezelfde. Al uwe pogingen zijn vruchteloos; al uw moeite is tevergeefs; hij is en blijft verdorven en in vijandschap tegen God. Hij kan niet veranderd of verbeterd worden.

Wat moet er dan gebeuren? De oude mensch moet wor-

den te niet gedaan. Hij moet verdwijnen en er moet een nieuwe mensch in zijne plaats komen. Die nieuwe mensch, uit den Geest geboren, brengt goede vruchten voort. Zeer zeker moeten de zonden, die wij gedaan hebben, worden vergeven en verzoend. Onze schuld moet worden betaald en uitgewischt. Maar daardoor is de oude mensch nog niet veranderd. Dit staat nog maar gelijk met het afplukken, van de kwade vruchten van den kwaden boom. De kwade boom zelf moet weg.

En op welke wijze zal de oude mensch te niet gedaan kunnen worden? Alleen door den dood. Door den dood, die de bezolding der zonde is. Niet het bloot sterven alleen; maar het sterven door het oordeel van God over de zonde. Daartoe zond God zijnen eeniggeboren Zoon in deze wereld. Toen de Heer Jezus aan Nicodemus de noodzakelijkheid der wedergeboorte had voorgesteld, zeide Hij: „Gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, *alzo moet de Zoon des menschen verhoogd worden*, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.” Het leven kan voor ons slechts komen door den dood. De nieuwe mensch kon niet geschapen worden, zoolang de oude mensch nog leefde. Aan het kruis is onze oude mensch gestorven. Christus hing daar in onze plaats onder het oordeel en den toorn van God, en Christus stierf daar als onze plaatsvervanger. Onze geheele verantwoordelijkheid had Hij op zich genomen, en Hij kwam daar in den toestand, waarin wij ons bevinden. Hij droeg niet alleen onze zonden in zijn lichaam op het hout, maar Hij werd tot zonde voor ons gemaakt. Daarom werd Hij door God behandeld, zooals God ons had moeten behandelen. Onze Heer en Heiland hing drie uren lang in de duisternis en was van God verlaten, en Hij werd door God, onzen Rechter, in het stof des doods gelegd en verbrijzeld. Hij daalde neder in de nederste deelen der aarde. Zijn lichaam werd gelegd in een graf, en zijne ziel ging naar den hades. (Zie Ps. XVI en Hand. II: 22—28.) Doch God, de smarten des doods ontbonden hebbende, heeft Hem opgewekt uit de dooden, naardien

het niet mogelijk was, dat de dood Hem in zijne macht zou houden.

Want waar Hij leed en stierf aan het kruis vanwege onze zonde door de gerechtigheid van God, daar leed en stierf Hij als onze plaatsvervanger. Hij was in geen enkel opzicht aan den dood onderworpen. Hij was een waarachtig mensch evenals wij. Hij is bloed en vleesch deelachtig geworden. Hij werd geboren uit een vrouw. Dit was noodzakelijk, anders had Hij niet voor ons kunnen lijden en sterven. Opdat Hij door de genade Gods voor alles den dood smaken zou, is Hij een weinig minder dan de engelen geworden. (Hebr. II: 9.) Maar Hij was een mensch zonder zonde. Hij heeft niet slechts geen zonde gedaan, maar Hij heeft ook geen zonde in zich gekend. Hij was heilig, onschuldig, onbesmet, gescheiden van de zondaren. (Hebr. VII: 26.) Door de kracht des Allerhoogsten in Maria verwekt, was Hij „dat heilige”, ’t welk uit haar zou geboren worden. Hij nam de menschelijke natuur aan, doch het was God, die Hem een lichaam toebereidde; (Hebr. X.) zoodat de menschelijke natuur in Hem noch gelijk was aan die van Adam vóór den val, noch aan die van ons. De menschelijke natuur van Adam vóór den val was wel rein en onschuldig, maar niet heilig, en onze menschelijke natuur is door de zonde geheel bedorven. Zijne menschelijke natuur was dientengevolge onverderfelijk en niet aan den dood onderworpen. Wel is Hij door lijden verzocht geworden; wel heeft Hij door zijn volmaakt medegevoel onze krankheden op zich genomen en onze ziekten gedragen; (zie Jes. LIII: 4 en Matth. VIII: 16, 19.) maar Hij heeft nooit geleden door iets wat in Hem zelve was, en Hij is nimmer krank geweest; zelfs in den dood heeft zijn lichaam geen verderving gezien. Hij heeft door de genade Gods voor ons den dood gesmaakt, maar Hij was niet aan den dood onderworpen; Hij behoefde niet te sterven; Hij had zonder sterven ten hemel kunnen varen; en waar Hij als onze plaatsvervanger stierf, daar kon de dood Hem niet houden, omdat Hij de Vorst des levens was, die aan den

dood niet onderworpen, door zijne vrijwillige overgave in den dood, den dood te niet deed.

Ware dit niet alzoo geweest, dan had Jezus nooit onze plaatsvervanger kunnen worden. Hij moest niet slechts een waarachtig mensch zijn om voor menschen te kunnen lijden en sterven; maar Hij moest gansch onberispelijk, zonder eenig gebrek, in wandel en natuur zijn, om het oordeel en den dood voor ons te kunnen ondergaan. De rechtvaardige God zou Hem niet als onzen Plaatsvervanger hebben kunnen aannemen, indien er ook maar iets op Hem ware aan te merken geweest. Maar, Gode zij dank! Hij *kon* onze plaats innemen, want Hij was in alles welbehagelijk voor God, en Hij *heeft* onze plaats ingenomen in genade, en heeft daardoor aan Gods recht voldaan en den onteerden God volmaakt verheerlijkt.

Dientengevolge is de straf, die Hij onderging, *onze* straf; het oordeel, dat over Hem kwam, het oordeel, dat *wij* hadden verdiend; is de toorn, die Hem trof, de toorn, die op *ons* rustte, en is zijn dood *onze* dood. Hij leed en stierf, doch niet voor zichzelf, maar om *onzentwil*, in *onze* plaats. De oude mensch is door den rechtvaardigen God, onzen Rechter, gestraft en geoordeeld, en heeft in den dood van Christus zijn einde gevonden. Zooals Paulus zegt in Rom. VI : 6: „Dit wetende, dat onze oude mensch met Hem gekruisigd is, opdat het lichaam der zonde te niet gedaan zij, opdat wij niet meer de zonde dienen.” En in Gal. V : 24: „Die van Christus zijn, hebben het vleesch gekruisigd met de hartstochten en begeerten.” De oude mensch is dus niet veranderd of vernieuwd, maar gestorven; het vleesch is niet verbeterd, maar met de hartstochten en begeerten gekruisigd; en dat wel voor meer dan achttienhonderd jaren op het kruis van Golgotha.

Daarom kan tot allen, die in Christus gelooven, die Christus als hun Heer en Heiland, die in hunne plaats leed en stierf, aangenomen hebben, worden gezegd: „Gij hebt den ouden mensch met zijne werken uitgedaan.” Merken wij wel op, dat nimmer tot de geloovigen wordt gezegd: „Doet den ouden mensch uit, en doet den nieuwen

mensch aan;" maar steeds: „Gij hebt den ouden mensch uitgedaan, en gij hebt den nieuwen mensch aangedaan." Dit is een voldongen feit. Wij *moeten* niet met Christus sterven, maar wij *zijn* met Christus gestorven. Wij zijn met Hem ééne plant geworden in de gelijkheid zijns doods. Het lichaam der zonde, dat is, de geheele toestand, waarin wij van nature als kinderen van Adam verkeerden, is te niet gedaan. God kent ons niet meer als kinderen van Adam, maar ziet ons in Christus.

Door het geloof verstaan wij dit. „De rechtvaardige zal uit geloof leven." God ziet ons met Christus gestorven. De zonde, die in het vleesch woont, is door God op het kruis van Christus geoordeeld. Aan den ouden mensch is door den dood van Christus een einde gekomen. Zóó denkt God er over; en het geloof verheugt zich daarin. Het geloof neemt Gods getuigenis aan. Het wil geen andere gedachte hebben, dan God heeft. Het ziet de dingen, zooals God ze ziet. En daarom houdt de geloovige zich der zonde voor dood, en kent niemand naar het vleesch.

Doch de oude mensch is niet slechts gestorven en te niet gedaan, maar God heeft een nieuwen mensch geschapen in Christus Jezus. „Wij zijn Gods maaksel," zegt Paulus in Efez. II, „geschapen in Christus Jezus." Zoolang de oude mensch nog bestond, kon er geen nieuw mensch komen. Wij kunnen niet tegelijk een oud en nieuw mensch zijn. Wij kunnen niet met Adam en met Christus gelijkelijk verbonden zijn. Zijn wij oude menschen, dan zijn wij geen nieuwe. Zijn wij in Adam, dan zijn wij niet in Christus; en zijn wij in Christus, dan zijn wij niet meer in Adam. Maar die gelooven in Christus, hebben niet alleen den ouden mensch met zijne werken uitgedaan, maar ook den nieuwen mensch aangedaan. Of zooals wij in Efez. IV lezen: „Wat den vorigen wandel betreft, hebt gij den ouden mensch afgelegd, en den nieuwen mensch aangedaan, die naar God geschapen is in ware gerechtigheid en heiligheid." In het tweede gedeelte van Romeinen V wordt ons dit duidelijk voorgesteld. Het gansche menschelijke geslacht wordt daar door den Apostel

gezien onder twee hoofden. Alle menschen staan onder Adam. Die in Christus gelooven staan onder Christus. En gelijk allen, die met Adam verbonden zijn, in den toestand van Adam zich bevinden; zoo zijn allen, die met Christus vereenigd zijn, in den toestand van Christus. Gelijk door de ongehoorzaamheid van den éénen mensch, van Adam, allen die met hem verbonden zijn, tot zondaars gesteld zijn, zoo zullen ook door de gehoorzaamheid van den éénen, Christus, allen, die met Hem vereenigd zijn, tot rechtvaardigen gesteld worden.

Door *de gehoorzaamheid van Christus* is dit tot stand gekomen, zegt Paulus, en wel door zijne gehoorzaamheid *tot in den dood des kruises*. Niemand toch kon met Jezus vereenigd worden, zoolang Hij niet door den dood de zonde te niet gedaan en aan den ouden mensch een einde gemaakt had. Hij was rein en heilig, en wij waren onrein en in de zonde. Hij was licht en wij waren duisternis. Hij was het leven, en wij lagen in den dood. Een vereeniging met Hem was dus een onmogelijkheid. De duisternis kan wel wijken voor het licht; het leven kan wel den dood te niet doen, maar aan een *vereeniging* van deze twee onvereinigbare dingen valt niet te denken. Daarom is het zulk een grove dwaling, wanneer in de christelijke kerk geleerd wordt, dat Jezus zich door zijne menschwording met de menschheid vereenigd heeft. Dit sluit zoowel in zich de ontkenning van de hopelooze verdorvenheid van den mensch, als de miskenning van de volstreckte volmaaktheid van Christus. Wij moeten deze waarheid als een van de grondslagen van het Christendom vasthouden. Jezus heeft uitdrukkelijk verklaard, dat vóór zijn sterven niemand met Hem kon vereenigd worden. Hij zeide: „Indien het tarwegraan niet in de aarde valt en sterft, zoo blijft het alleen; maar indien het in de aarde valt en sterft, brengt het veel vrucht voort.” En Hij zeide ook: „Als ik van de aarde zal verhoogd zijn, dan zal ik hen allen tot mij trekken.” Wel heeft Hij zijne discipelen dienstknechten, ja zelfs vrienden genoemd, maar nimmer noemde Hij hen vóór zijn sterven

zijne broeders. Doch toen Hij in onze plaats geleden had en gestorven was, en daardoor de verzoening teweeggebracht, den duivel overwonnen, den dood te niet gedaan en God verheerlijkt had, zegt Hij als de uit den dood verrezene tot de zijnen: „Gij zijt mijne broeders; ik vaar op tot mijnen Vader en uwen Vader, en tot mijnen God en uwen God.” Nadat de overste Leidsman onzer behoudenis door lijden was volmaakt geworden, waren èn hij, die heiligt, èn zij, die geheiligt worden, uit één, en schaamt Hij zich niet hen broeders te noemen. Van de zonde verlost en door den dood van den eersten Adam gescheiden, konden wij met Hem, den Opgestane, ééne familie, één lichaam vormen; en Hij kan voor den Vader treden en zeggen: „Zie hier ik en de kinderen, die Gij mij gegeven hebt.”

Jezus was de Vorst des levens. Als zoodanig wandelde Hij hier beneden. Hij was het leven, dat bij den Vader was vóór de grondlegging der wereld. In Hem was het leven. (Zie 1 Joh. I en V.) Hij was het brood des levens, dat uit den hemel neergedaald was om der wereld het leven te geven. Maar opdat zondaren dat leven zouden kunnen deelachtig worden, moest Hij sterven om voor de zonde verzoening te doen. „Voorwaar, voorwaar, ik zeg u: tenzij gij het vleesch des Zoons des menschen eet en zijn bloed drinkt, hebt gij geen leven in uzelf. Die mijn vleesch eet, en mijn bloed drinkt, heeft het eeuwige leven.” (Joh. VI : 53.) Hij, die het leven in zichzelf had, en de Vorst des levens was, heeft, nadat Hij door zijn lijden en sterven aan het kruis de zonde te niet gedaan en aan den ouden mensch een einde gemaakt had, in de opstanding voor ons het leven en de onverderfelijkheid aan het licht gebracht, en is het Hoofd der nieuwe schepping geworden.

In de opstanding zijn wij dus met Hem vereenigd. Hij is ons leven geworden. „Ik ben met Christus gekruisigd, en ik leef,” zegt Paulus in Gal. II : 20, „niet meer ik, maar Christus leeft in mij.” Toen wij dood waren in de misdaden, heeft God naar zijne groote liefde, waarmede Hij ons heeft liefgehad, levend gemaakt met Christus, en

ons mede opgewekt en mede gezet in de hemelsche gewesten in Christus Jezus. (Efez. II : 4—10.) Toen wij dood waren in de misdaden en in de voorhuid onzes vleesches, heeft God ons mede levend gemaakt met Christus, alle misdaden ons vergeven hebbende. (Kol. II ; 13.) Wij zijn niet alleen ééne plant met Christus geworden in de gelijkheid zijns doods, maar ook in de gelijkheid zijner opstanding. (Rom. VI.) „Indien iemand in Christus is — een nieuwe schepping; het oude is voorbijgegaan, zie, het is alles nieuw geworden.” (2 Kor. V : 17.) Wij zijn Gods maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken. (Efez. II : 10.)

Als nieuwe mensen in Christus staan wij thans voor Gods aangezicht. Wij hebben den ouden mensch uitgedaan en den nieuwen mensch aangedaan. God ziet ons niet meer in den eersten Adam, in zijne zonde en in zijne verantwoordelijkheid; maar Hij ziet ons in den tweeden Adam, die ons leven geworden is. Wij zijn niet meer in het vleesch, maar in den Geest; niet meer in Adam, maar in Christus. Als rechtvaardigen heeft God ons in Christus voor zich gesteld. Wij zijn Gods kinderen geworden, en zijn der goddelijke natuur deelachtig. Hoewel wij nog in een sterfelijk en verderfelijk lichaam hier beneden omwandelen, in een lichaam, waarin de zonde woont en het vleesch aanwezig is, zoo zien wij ons door het geloof, naar Gods gedachte, in een geheel nieuwen toestand, in een gansch ander leven, als nieuwe mensen in Christus Jezus, het Hoofd der nieuwe schepping, naar al de welbehagelijkheid, waarin Hij thans leeft voor God; want wij zijn aangenaam gemaakt voor God in den Geliefde.

Die nieuwe mensch, zegt Paulus in Efez. IV, is naar God, dat is overeenkomstig Gods wil en natuur, geschapen in ware gerechtigheid en heiligheid. Wij zijn Gods gerechtigheid geworden in Christus Jezus, en geheel afgezonderd van de zonde en de wereld met den verheerlijkten Christus vereenigd. Als de zoodanigen behooren wij in deze wereld te wandelen. Met Christus gestorven en opgewekt, een leven deelachtig, dat met Christus verborgen is in God,

moeten wij onze leden, die op de aarde zijn, dooden, al wat verkeerd is afleggen, en aandoen hetgeen Gode welbehagelijk is. (zie Kol. III.) Wij zijn geschapen in Christus Jezus tot goede werken. De nieuwe mensch, dien wij aangedaan hebben, wordt vernieuwd tot kennis, naar het beeld desgenen, die hem geschapen heeft.

De oude mensch wordt niet vernieuwd, maar is gestorven; hij kon geen goede werken voortbrengen. Het was onmogelijk, dat hij zich aan de wet van God onderwierp, daar het vleesch vijandschap is tegen God. Maar de nieuwe mensch, die naar God geschapen is in ware gerechtigheid en heiligheid, kan goede werken doen, vruchten des Geestes voortbrengen, vernieuwd worden tot kennis, zoodat hij opwast overeenkomstig Gods wil en gedachte, in overeenstemming met Hem, die hem geschapen heeft. Want Christus zelf, die ons leven is, is het model voor onzen wandel en de maatstaf der gerechtigheid en heiligheid. Naar Hem moet de nieuwe mensch zich vormen. Een welgeschapen kind, is een volkomen mensch, wel een klein mensch, maar toch een mensch; doch moet opwassen, grooter en sterker worden, en toenemen in kennis. Zoo ook wij; allen die gelooven, zijn uit God geboren, nieuwe schepselen in Christus; zij hebben den ouden mensch uitgedaan en den nieuwen mensch aangedaan. Dit *moet* niet gebeuren, maar dit *is* geschied. Doch zij moeten opwassen en toenemen in al wat Gode welbehagelijk is. Er zijn kinderen, jongelingen en vaders. Door den Heiligen Geest, die in ons woont, worden wij in staat gesteld om de vruchten des Geestes voort te brengen, en te wandelen in de goede werken, die God voorbereid heeft in Christus. In Christus toch kunnen wij zien, wat goede werken zijn. Hij heeft in alles Gods wil gedaan, Gods gezindheid geopenbaard en ons Gods gedachten medegedeeld. De Evangeliën stellen ons Hem voor, zooals Hij gewandeld en gesproken heeft; zij doen ons zien, welke gezindheid in Hem was, en op welke wijze Hij zich in alle levensomstandigheden heeft gedragen. Hij is ons voorbeeld. In zijne wegen moeten wij wandelen, zijne voetstappen moeten wij drukken, zijne gezindheid

behooren wij te openbaren. Hij is ons leven, en naar Hem moeten wij worden gevormd.

In Romeinen VII wordt ons aangetoond de onmogelijkheid om het vleesch in overeenstemming te brengen met Gods wil en wet. Hoewel de inwendige mensch een vermaak heeft in de wet Gods, zoo ondervindt hij toch de onmogelijkheid om het vleesch te veranderen en te verbeteren, en kan niet anders dan uitroepen: Ik ellendig mensch, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods! Maar zoodra hij de verlossing, die in Christus Jezus is, heeft leeren verstaan en door het geloof heeft aangenomen, komt hij niet slechts tot de blijde erkenning, dat er geen verdoemenis is voor hen, die in Christus zijn, maar ook tot het bewustzijn, dat hij thans door den Heiligen Geest in staat is gesteld om zich der zonde voor dood te houden, en voor God levend in Christus Jezus, den Heer, en alzoo te wandelen tot verheerlijking van Hem, die hem van de zonde verlost en een nieuw mensch in Christus gemaakt heeft. Door den Geest levende, is hij ook in staat door den Geest te wandelen.

Hebt gij deze heerlijke waarheden leeren verstaan, mijn lezer? Hebt gij ze door het geloof aangenomen? Ziet gij u in Christus voor God? En leeft gij door de kracht des Heiligen Geestes als een nieuw mensch in Christus Jezus? Staat gij in de vrijheid, met welke Christus ons vrij gemaakt heeft, en wandelt gij door den Geest? De Heer geve door zijne groote genade, dat gij op deze vragen toestemmend kunt antwoorden. Dan reist gij uwen weg met blijdschap. Dan zult gij ondervinden, dat de zonde geen macht meer over u heeft. Dan zult gij vruchten des geloofs voortbrengen, en leven tot verheerlijking van Hem, die u heeft liefgehad, zichzelf voor u heeft overgegeven, u van de zonde verlost en tot een nieuw mensch gemaakt heeft, en u weldra in zijne heerlijkheid zal opnemen, waar gij zonder vlek of rimpel, heilig en onberispelijk, Hem en den Vader zult dienen in eeuwige vreugde en in ongestoord genot.

De Bruidegom.

In Genesis XXIV : 63 lezen wij : „En Izaäk was uitgegaan om te bidden in het veld, tegen het naken van den avond; en hij hief zijne oogen op, en ziet de kemelen kwamen.”

Het zal ons allen bekend zijn, dat in de geschiedenis van de vereeniging van Izaäk met Rebekka ons een merkwaardig voorbeeld gegeven is van Christus en zijne Gemeente. De Gemeente Gods omvat alle geloovigen in Christus, en zij is geroepen en verwaardigd om eenmaal met Christus zijne heerlijkheid te deelen. Reeds thans zijn zij door den doop des Heiligen Geestes met Hem verbonden en tot leden zijns lichaams gemaakt. (Zie 1 Kor. XII : 13; Efez. V : 29, 30.) Doch spoedig zal de Heer komen om haar tot zich op te nemen in zijne heerlijkheid. De tegenwoordige tijd, in welken Jezus aan Gods rechterhand is gezeten, is de tijd, waarin de Gemeente op aarde vergaderd en voorbereid wordt; en met rassche schreden naderen wij het einde. De Heer is nabij. Wij bevinden ons in de laatste dagen, die ons ernstig oproepen om waakzaam te zijn en ons gereed te houden, daar onze verlossing nabij is.

In de schoone geschiedenis, in Genesis XXIV verhaald, zien wij voorafgebeeld, hoe de Bruid de roeping des Heeren volgt, en uit het verre land den Bruidegom te gemoet snelt, die haar in het Huis des Vaders wacht. Zij reist door de woestijn onder de leiding des Heiligen Geestes, gelijk Rebekka reisde onder de bescherming van Eliëzer. Doch eindelijk komt het oogenblik, dat de reis ten einde gaat; Rebekka en haar geleider naderen Izaäks woonplaats, en Izaäk gaat hen te gemoet.

Van hem wordt gezegd, dat hij „uitgegaan was om te bidden in het veld, *tegen het naken van den avond.*” Hoe treffend stemt dit overeen met het oogenblik, waarin wij leven! Wij bevinden ons aan den avond van den dag der genade, die begonnen is met de verhooging van Christus en met het nederdalen des Heiligen Geestes, die in de geloov-

vigen zou komen wonen, om de Gemeente voor de heerlijke terugkomst van haar Hoofd en Bruidegom toe te bereiden. Gedurende dien ganschen tijd is het oog van den Bruidegom gericht op het oogenblik van de vereeniging met haar, die zijne ziel bemint, en om wie te bezitten Hij zichzelve overgaf in den dood des kruises. Zoo schoon wordt ons dit hier in deze typische geschiedenis voorgesteld. Izaäk ging in het veld om te bidden. Wat zal wel het onderwerp van zijne gedachten en smeekingen geweest zijn? Voorzeker, in de allereerste plaats zal zijn hart met God zich hebben bezig gehouden, maar dan zal hij gedacht hebben aan de Bruid, die hij verwachtte, en God hebben gesmeekt haar veilig tot hem te brengen. Welnu, zoo ziet ook Christus, onze hemelsche Bruidegom, met verlangen het oogenblik te gemoet, dat zijne Bruid Hem zal worden gegeven, om haar zonder vlek of rimpel, verheerlijkt voor Zich te kunnen stellen, en zich in hare schoonheid, welke Hij zelf haar gaf, te kunnen verlustigen.

Hoe heerlijk is dit! Welk een verheven gedachte! O, mochten wij in staat zijn de gevoelens zijns harten te beantwoorden! De tijd, waarin wij leven, is zoo ernstig. De schaduwen van den avond vallen op onzen weg, en weldra zullen wij het einde van onze reis door de woestijn hebben bereikt. De Bruidegom heeft al die eeuwen met volharding op dit oogenblik gewacht. Hij verheugt zich onuitsprekelijk, dat de ure, door den Vader bepaald, weldra is aangebroken. Volharden wij ook? Bewaren wij het woord *zijner* volharding? Zien wij met vreugde het oogenblik zijner komst te gemoet? Verheugen wij ons, dat wij weldra *Hem* zullen zien? Hoewel het voorbeeld, dat wij overdenken, verre beneden de werkelijkheid is, zoo stelt het ons toch in zijne bijzonderheden de liefelijkheid en vreugde van de ontmoeting met den bruidegom voor. Toen Rebekka van Eliëzer vernam, dat de man, die hen te gemoet wandelde, Izaäk was, „nam zij haren sluier en bedekte zich.” In het oogenblik, dat haar blik den zijnen ontmoette, was al het andere uit hare ziel verbannen! Voor niets dan voor hem had zij oog en hart. En zulk een oogenblik

gaan ook wij tegen. De Heilige Geest is werkzaam in onze ziel, om in ons de genegenheden eener bruid te wekken; en Hij zal daarmede niet ophouden, totdat wij door Hem den Bruidegom zijn toegevoerd, om voor altijd met Hem te zijn. O, dat wij ons door Hem laten leiden en bewerken, opdat wij ons meer en meer bezighouden met de schoonheid van Jezus, dien onze ziel bemint, en die met onuitsprekelijke liefde op ons nederziet!

En toen Rebekka Izaäk zag, wierp zij zich van den kameel, op welken zij zat. Dit was de uitwerking zijner tegenwoordigheid, en dit betaamde haar als Bruid. Het betaamt ook ons deze plaats van ootmoed en nederigheid in te nemen; en als Hij komt om ons tot zich te nemen, dan zullen wij ons voor Hem neerbuigen, Hem aanbidden, Hem bewonderen, ons in Hem verlustigen, en alle gedachten aan onszelf, aan wat wij zijn en deden, is uit onze harten verbannen. Gelukzalige eeuwigheid! Voor altijd bij en met den Heer, rustend in zijne liefde en ons verlustigende in zijne schoonheid!

Correspondentie.

9. F. v. d. P. te Elburg. — In Openbaring VI is alles zinnebeeldig. De profeet zag in een visioen, wat hij ons bij het openen van elk zegel mededeelt. De vier eerste voorstellingen zijn evenzeer zinnebeeldig als de vijfde en zesde. Hij zag paarden: een wit, een rood, een zwart en een vaal paard. Maar als de werkelijkheid er zijn zal, komen er geen paarden, maar oorlogen, waardoor de vrede en de welvaart van de aarde worden weggenomen, en schrikkelijke ziekten verschijnen. Bij het openen van het vijfde zegel wordt ons zinnebeeldig voorgesteld, in welken geestelijken toestand de heiligen verkeerden, die onder de oordeelen gedood werden, en wier zielen in den hades zijn. En bij het zesde zegel ontvangen wij een zinnebeeldige voorstelling van den val der verschillende machten en heerschappijen op aarde, waardoor een algemeene revolutie ontstaat zoo schrikkelijk, dat de menschen zullen denken, dat het einde genaakt en de groote dag van Gods toorn gekomen is.

Gods barmhartigheid in de tucht.

„Boven dit alles zondigden zij nog, en geloofden niet door zijne wonderen. Dies deed Hij hunne dagen vergaan in ijdelheid, en hunne jaren in verschrikking. Als Hij hen doodde, zoo vraagden zij naar Hem, en keerden weder, en zochten God vroeg; en gedachten, dat God hun rotssteen was, en God, de Allerhoogste, hun verlosser. *En zij vleiden Hem met hunnen mond, en logen Hem met hunne tong; want hun hart was niet recht met Hem, en zij waren niet getrouw in zijn verbond. Doch Hij, barmhartig zijnde, verzoende de ongerechtigheid, en verdierf hen niet; maar wendde dikwijls zijnen toorn af, en wekte zijne gansche grimmigheid niet op. En Hij dacht, dat zij vleesch waren, een wind, die henengaat en niet wederkeert.*” Deze woorden vinden wij in den 78^{en} Psalm, van vs. 32 tot vs. 39, en zijn wel waard, dat wij er een oogenblik bij stilstaan om de treffende leering, die zij bevatten.

Deze bekende Psalm verhaalt ons de leiding van God met zijn volk; en gelijk altoos, zoo ook hier, treden twee dingen op den voorgrond, namelijk: de zonde van het volk en de barmhartigheid van God, die de zonde oordeelt. Niettegenstaande zijne verlossende genade en zijne bewijzen van goedheid op den weg, in welken Hij zijne verlost leide, zondigden zij, of liever *voeren zij voort* tegen Hem te zondigen, en verbitterden zij den Allerhoogste in de dorre wildernis. (vs. 17.) Hoe kon het anders dan dat des Heeren toorn opging tegen Israël, omdat zij in God niet geloofden, en op zijn heil niet vertrouwden. (vs. 21, 22.) En wanneer dan God, na bewezen te hebben, dat Hij hen met brood en vleesch tot verzadiging toe kon voeden, zijn toorn over hun ongeloof deed ontbranden, zoodat Hij van hunne vetsten doodde, en hunne uitgele-

zenen neervelde, zoo lezen wij dan verder, dat, wel verre van veranderd te zijn, zij *boven dit alles* nog zondigden, en door zijne wonderen toch niet geloofden!

Hoe verdorven is derhalve het menschelijke hart! Gods zegeningen of Gods oordeelen mogen over hem uitgestort worden, hij blijft onder het een zoowel als het ander even slecht. Inderdaad, het gedichtsel van 's menschen hart is *ten allen dage alleenlijk boos*, van zijne jeugd aan. Het bedenken des vleesches is vijandschap tegen God, en de gansche wereld is voor Hem verdoemelijk. Immers wat wij in Ps. LXXVIII lezen, betreft geen onwetende heidenen, maar het volk, in het midden waarvan Jehovah Zich had geopenbaard in macht en in goedheid.

Wel brachten Gods oordeelen een oogenblik van nadenken teweeg, zoodat, als Hij hen doodde, zij naar Hem vraagden, en er aan herinnerd werden, dat God, de Allerhoogste, hun verlosser was; maar wat werkte het uit? Dit, dat zij Hem *vleiden* (of schoone woorden gaven) *met hunnen mond*, en Hem *logen met hunne tong*. Wat zij spraken, de belijdenis van zonden, die zij aflegden, het klonk alles zeer liefelijk. Op hunne uitdrukkingen lettende, was er geen aanmerking te maken; het waren „schoone woorden.” De mensch had geen recht op hun erkentenis iets af te dingen, want zij voldeed aan alle eischen, wat den vorm betreft. Maar Jehovah, die tot de bronnen doordringt, moest getuigen, dat, niettegenstaande al hun vleierende woorden, *hun hart niet recht was met Hem*. De hartenkenner en nierenproever wist, dat hunne *schoone* woorden niets dan *woorden* waren, maar dat in het binnenste van hun gemoed dezelfde toestand aanwezig was van vroeger! De nood perste hun een bekentenis af, omdat de nood bidden leert, maar geenerlei nood vermag het menschelijk hart tot een ander *hart* te maken, al dringt hij andere *woorden* op de tong. *Zij logen Hem met hunne tong*.

Hier zien wij niet alleen, hoe verdorven het menschelijk bestaan is, maar tevens dat er door uitwendige midelen geen verhelpen aan is. God had hen uit Egypte verlost, en hen in goedertierenheid door de woestijn ge-

voerd, met welk gevolg? Bij de eerste de beste gelegenheid, als het hun niet naar den zin gaat, spreken zij *leelijke woorden* tegen God. (vs. 19.) God tuchtigt hen om hunne zonden, en velt de uitgelezenen van Israël neder, en daarop spreken zij *schoone woorden* tot God. (vs. 36.) Of zij echter leelijke, dan wel schoone woorden spraken, in beide gevallen was hun hart niet recht met Hem, en waren zij niet getrouw in zijn verbond. Als zij *leelijke* woorden spreken, begrijpen wij zelf wel, dat hun hart niet recht was met God; doch als zij *schoone* woorden voortbrengen, en wij denken zouden, dat hun hart nu dan toch recht was met God, komt God, en zegt: „*Neen, hun woorden waren nu wel schoon, maar hun hart was even slecht als altijd.*”

Onverbeterlijk alzoo! en alle kans op geluk voor den mensch dus afgesneden? . . . *Ja*, indien wij alleen den mensch in aanmerking nemen; doch, God zij geprezen! *neen*, indien wij den Heer er in betrekken. 's Menschen hart onder geen omstandigheid recht met Hem; *doch Hij, barmhartig zijnde, verzoende de ongerechtigheid, en verdierf hen niet; maar wendde dikwijls zijnen toorn af, en wekte zijne gansche grimmigheid niet op.* (vs. 38.) Hij verdierf hen niet, al hadden zij dat eerst door hunne leelijke, daarna door hunne schoone woorden, dubbel verdiend, *want Hij is barmhartig.* Blijft de mensch in elken toestand dezelfde, onze God evenzeer. De mensch altijd zondigende, God onveranderlijk barmhartig. Noch 's menschen kwaad, noch 's menschen oppervlakkige schoone woorden, als hij voor het kwaad bestraft wordt, kunnen een omkeering in de natuur Gods teweegbrengen, die liefde is, of zijne wijze van doen veranderen, die barmhartig is, en in plaats van 's menschen verderf zijn heil bedoelt. Hoe aanbiddenswaardig is God, en wie kan het geluk beschrijven van den mensch, die God mag kennen als *zijn* God, dien hij met den *Vadernaam* mag aanspreken! „Dit is het eeuwige leven,” zegt de Zoon, „U te kennen, den eenigen, waarachtigen God, en Jezus Christus, dien Gij gezonden hebt.”

De barmhartigheid Gods, die hen niet verdierf, was echter geen geringschatting van het kwaad, maar steunde op een rechtvaardigen grondslag, want *Hij verzoende de ongerechtigheid*. Het niet-verderven van de schuldigen is geen daad van zwakheid, maar is voorafgegaan door een daad, waarbij het geschonden recht gewroken werd. De oefening der barmhartigheid rust op de verzoening. De genade heerscht door de gerechtigheid. Zooals *nu* de barmhartigheid Gods werken kan op grond van de verzoening, die geschied is, kon zij *vroeger* werken op grond van de verzoening, die geschieden zou. Van de *eerste* daad van barmhartigheid, die God ooit oefende, tot de *laatste*, die Hij ooit oefenen zal, stond immer voor Gods aandacht het heerlijke werk van Christus, op Golgotha volbracht, waardoor Hij vrij is ook den slechtsten mensch te zegenen, in plaats van hem te verderven.

„En Hij dacht, dat zij vleesch waren, een wind, die henengaat en niet wederkeert.” (vs. 39.) Hij nam in aanmerking hun zwakheid, hun machteloosheid, hun nietigheid. Het vleesch is zwak, al is de geest gewillig. God *dacht* daaraan; Hij nam dat in aanmerking; Hij liet deze gedachte invloed uitoefenen op zijne handelingen. Wat is er te verwachten van *een wind, die henengaat en niet wederkeert*? Is niet de mensch als het gras, en zijne heerlijkheid als een veldbloem? Hoe zou men dan aan dien nietigen, ras verdorrenden of verwelkenden mensch hooge eischen stellen! Het is vooruit zeker, dat hij er niet aan beantwoorden kan. En God rekent met dat alles, als Hij tucht oefent aan de zijnen. Als Israël in de verdrukking woorden spreekt, die op zichzelf goed zijn, alhoewel Hij weet, dat hun hart niet recht is met Hem, zoo verderft Hij hen toch niet, maar handelt in barmhartigheid, zijnen toorn *dikwijls* afwendende, en zijne *gansche* grimmigheid niet opwekkende. O, hoe goddelijk schoon is dat verhaal: zij *vleiden* Hem met hunnen mond, en *logen* Hem met hunne tong, want hun hart was *niet recht* met Hem, en zij waren *niet getrouw* in zijn verbond, doch Hij, *barmhartig* zijnde, *verzoende* de ongerechtigheid, en

VERDIERF HEN NIET! Als men een mensch vroeg: wat zal men doen met hen, die eerst kwaad doen, en die, onder den indruk van de straf, wederkeeren *met een leugen op hunne tong*? dan zou de mensch antwoorden: zulke snooden moet men verdelgen, of op zijn minst de straf over hen vertiendubbelen! De barmhartige God antwoordt anders. Hij zegt: „*zij* zijn vleesch en *Ik* ben barmhartig, daarom zal Ik hen *niet* verderven, maar mijne genadige voornemens toch jegens hen in vervulling brengen, want tucht oefen Ik wel uit, maar niet om te verderven, doch om te behouden. Ik ben barmhartig; en de barmhartigheid roemt tegen het oordeel.” Derhalve, God oefent de tucht zóó uit, dat zijne barmhartigheid blijft uitsteken boven het oordeel, dat Hij moet toepassen, wijl Hij altijd bedenkt en onder den indruk handelt, dat de mensch vleesch is.

Ziedaar wat wij, naar aanleiding van deze verzen uit Ps. LXXVIII, bedoelen met ons opschrift: Gods barmhartigheid in de tucht.

Hoe staat het daartegenover, mijne broeders! met de wijze, waarop wij tucht oefenen? Tucht behoort er te zijn, zoowel in onze huisgezinnen, als in den kring van de kinderen Gods. Dat het in de christelijke genootschappen, die de menschen hebben gevormd, zoo veelszins treurig gesteld is, volgt, naar luid van hun eigen bekentenis mede uit de tuchteloosheid, die er heerscht. Ook ligt de oorzaak van den bedroevenden aanblik, dien zoovele huisgezinnen opleveren, voor een groot deel in het ontbreken of in het slappe handhaven van de tucht. Maar evenzeer kan het in een plaatselijken kring van geloovigen, hoe klein ook, onmogelijk goed gaan, zoo de noodige tucht weggelaten wordt.

Het is echter geen onverschillige zaak, op welke wijze die tucht geoefend wordt. Men kan daarin te slap, te toegeeflijk, te weinig ernstig zijn, en dan wordt de Naam des Heeren gelasterd en de zedelijke verantwoordelijkheid gaat verloren. Maar men kan daarin ook veel te strak, te stelselmatig, te weinig barmhartig zijn, en dan wordt

het beeld van Christus uitgewischt, en de karakters, of liever de persoonlijkheden worden onderdrukt. Voor beide uitersten bestaat gevaar; doch terwijl bij het eerste uiterste de gevolgen als vanzelf uitwijzen, hoe treurig onze nalatigheid gewerkt heeft, zoo hebben bij het tweede de gevolgen vaak een strekking om ons te misleiden of te verblinden omtrent het verkeerde in onze tucht.

Wanneer wij namelijk op te strakke, te stelselmatige manier tucht oefenen, zonder dat de barmhartigheid zich daarbij doet gelden, kweeken wij bij den een verzet, en bij den ander verstopping. Ontmoeten wij verzet, dan zijn wij licht geneigd dit als vermeerdering van schuld bij hem, die gezondigd heeft, in rekening te brengen. Ondervinden wij geen verzet, dan komt er ligt bij hem, op wien de tucht toegepast werd, moedeloosheid, dofheid, gevoelloosheid, tot ten laatste de persoonlijkheid verstompt is.

Het is dan gemakkelijk over zoo iemand het oordeel der verharding te vellen; doch het is wel niet zoo gemakkelijk — maar oneindig beter — tot onszelfen de vraag te richten, of wij wel *met barmhartigheid* tucht geoefend hebben, bedenkende dat de persoon, tegenover wien wij stonden, vleesch is, en ook niet vergetende, dat wij zelve vleesch zijn.

Maar al te veel komt het voor, dat wij, iets verkeers bij een broeder ontdekkende, door onze scherpzinnigheid een juisten blik kunnen slaan in den toestand van dien broeder, terwijl wij tegelijk misschien door onze welbespraaktheid hem dien toestand juist voor oogen kunnen stellen en hem daarover vermanen of onder de tucht brengen. Indien echter het hart van den broeder, die verkeernd handelde, in een slechten toestand is, zal het hart desgenen, die hem terecht wil brengen, toch zelf wel allereerst in een goeden toestand moeten zijn; en in *gemis aan barmhartigheid* kan toch zeker geen bewijs van een goeden toestand gevonden worden.

Integendeel levert dit gemis aan barmhartigheid het stellige bewijs, dat zoo iemand volslagen ongeschikt is om te vermanen of tucht toe te passen. En is de tucht, ook

waar zij bepaald noodzakelijk was, uitgeoefend zonder barmhartigheid, dan ligt de schuld van de verkeerde uitwerking der tucht meer bij hem, die ze toepaste, dan bij dengene, die ze uitlokte.

Doch er is nog iets anders, waarbij het gemis aan barmhartigheid zich op treurige wijze openbaart. Iemand is namelijk onder de tucht gekomen, en na eenigen tijd doet hij, wat Israël volgens Ps. LXXVIII : 34 ook deed, „wederkeeren” met belijdenis. De belijdenis zelve is onberispelijk; het kwaad wordt erkend, de schuld toegestemd, de tucht zelfs gerechtvaardigd. Zij, aan wie de belijdenis wordt afgelegd, meenen echter, terecht of ten onrechte, dat, al is op de woorden der belijdenis niets af te dingen, het hart van den schuldige nog niet recht staat voor God. Indien nu de barmhartigheid een woord mag meespreken, dan wordt de schuldige allicht in genade aangenomen. Is er echter gemis aan barmhartigheid, dan blijft men op het onverbroken hart zóó lang staren, dat de wedergekeerde zondaar ongetroost wordt afgewezen. Die hem afwijzen, kunnen zich vergissen, God echter, die zich niet vergissen kan, *wist* dat Israëls hart niet recht was met Hem, en dat zij Hem logen met hunne tong, maar niet-temin „barmhartig zijnde,” verdierf Hij hen niet. Hij dacht, dat zij vleesch waren, en dat er van hen geen volmaakte belijdenis kon verwacht worden. Waar blijven wij dan met onzen eisch eener volmaakte belijdenis en met ons feilbaar oordeel omtrent het hart des belijders? God *handelt* naar barmhartigheid, ofschoon Hijzelf geen barmhartigheid behoeft; en wij, aan wie zoo groote barmhartigheid bewezen is, wij staan met den maatstok te onderzoeken, of de belijdenis van onzen broeder dezelfde maat heeft als zijne zonde, en nu daar iets aan ontbreekt, wijzen wij hem onverbiddelijk af, onszelfen misschien nog prijzende, dat wij het zoo ernstig opvatten. De barmhartigheid echter staat er bij te schreien!

O, mijne broeders, laat ons toch acht geven op het woord, dat God barmhartigheid wil en geen offerande, en dat de barmhartigheid roemt tegen het oordeel; „want een on-

barmhartig oordeel zal gaan over dengene, die geen barmhartigheid gedaan heeft.” (Jak. II : 13.) Indien slechts de barmhartigheid niet ontbreekt, zullen wij de eenvoudige waarheid niet voorbijzien, dat naar de man is, alzoo ook zijne kracht; dat wil hier zeggen, dat iemand, die nooit veel zedelijk gevoel heeft gehad, wanneer hij van een zonde belijdenis doet, onmogelijk zóó diepe, zóó grondige, zóó gevoelige belijdenis afleggen *kan*, als een ander, bij wien het zedelijk gevoel van der jeugd af meer ontwikkeld is.

Zal dat dan geen lichtvaardigheid in de hand werken?

Ik antwoord: heeft God lichtvaardigheid in de hand gewerkt, door naar barmhartigheid te handelen jegens Israël op de wijze, zooals Psalm LXXVIII ons beschrijft?

Is het Gods Geest of ons vleesch, waaruit, bij de verklaring omtrent den overvloed van de genade boven de zonde, de vraag oprijst, of wij maar niet in de zonde zullen blijven, „opdat de genade te meerder worde?” Gods gedachten zijn niet onze gedachten. Hij weet beter dan wij, hoe een ziel behandeld moet worden. Laat ons biddend nagaan, hoe onze gezegende Heer Jezus te werk ging tegenover zijne discipelen, die telkens een misstap deden, en van wie degeen, die het sterkste scheen, Hem uit zondige menschenvrees driemaal verloochende. Onze Jezus, en Hij alleen, was zelf de volmaakte maatstaf in persoon; en wie, gelijk Hij, handelde met zijne onhandige, verkeerde, soms verharde discipelen zóó *barmhartig*, gedenkende dat zij vleesch waren, een wind, die henengaat en niet wederkeert? Hij was de Jehovah, van wien in Ps. CIII vermeld wordt, dat „Hij weet, wat maaksel wij zijn, gedachtig zijnde, dat wij stof zijn.” En Hem kan niets meer bedroeven dan dat wij, waar tucht noodzakelijk is, daarover niet weenen, en jegens den schuldige onbarmhartig zijn.

Hij toch, toen Hij Jeruzalem het oordeel moest aankondigen, omdat zij den tijd hunner bezoeking niet erkend hadden, deed die aankondiging *in tranen*, en met woorden, die zijn innig *leedgevoel* uitdrukken. (Luk. XIX : 41—44.)

Treurig steekt daarbij af de ongevoeligheid, die wij wel eens aan den dag leggen, wanneer de tucht der vermaning of der uitsluiting niet langer mag uitgesteld worden. En treurig is de onbarmhartigheid, die soms geopenbaard wordt, waar iemand, die onder de tucht gesteld was, wederkeert met erkenntenis van schuld. Wat worden dikwijls hooge eischen gesteld; wat worden menigmaal, als de belijdenis goed is, de bewegingen van het hart verdacht of veroordeeld; wat meet men soms de schuld-erkenntenis van personen, die op zeer verschillende trappen van zedelijk gevoel staan, af, naar eenzelfde maat van volkomenheid! Kortom, wat spreekt er nu en dan uit de wijze van onze tuchttoefening weinig of geen barmhartigheid, die eer naar verontschuldiging zoekt dan naar verzwarende omstandigheden. Hoe zijn er wel eens niet alleen vele meesters, maar ook vele rechters onder ons, waarin het bewijs ligt, dat, als verkeerdheden onder ons voorkomen, het gevoel ontbreekt der *gemeenschappelijke* verantwoordelijkheid en der *gemeenschappelijke* schuld. Wat hadden wij niet kunnen voorkomen, indien die gemeenschappelijkheid meer tot ons bewustzijn doorgedrongen ware. En dan, als bij onzen broeder de vrucht der algemeene nalatigheid het eerst openbaar wordt, zonder barmhartigheid dien broeder *onder handen te nemen*, waarlijk het is niet naar den Geest van God, niet naar de gezindheid van Christus! Ook is het daarmede in strijd den broeder, die terugkeert met belijdenis, struikelblokken voor te werpen, in plaats van steenen voor hem op te ruimen.

Geve de Heer ons door zijne genade in al deze dingen meer te gelijken op Hem!

Brief over de Godheid van Christus.

Waarde Heer!

Uw traktaat heb ik met genoegen ontvangen; daar het mij aanleiding geeft om nog eenige bewijzen uit de Schrift voor de Godheid van onzen Heer en Heiland aan te halen. Hoe smartelijk mij het lezen er van heeft aangedaan, behoef ik u niet te zeggen. Ik wil dadelijk met het onderwerp in quaestie beginnen. De vermetele beweringen van sommigen veranderen niets aan de waarheid; de vraag is slechts: wat zegt de Schrift? Geen Christen ontkent, dat er gebeden tot den Heer Jezus gericht zijn, en iedereen weet, dat de naam des Heeren Jezus is aangebeden geworden. (1 Kor. I: 2.) Stefanus bad: „Heer Jezus! ontvang mijnen geest!” en Paulus bidt Hem den doorn uit zijn vleesch weg te nemen. Een kind Gods bidt tot zijnen Vader; maar de besturing van het huis Gods is den Heere Jezus toevertrouwd.

Het is een zonderlinge bewering, dat de Schrift nergens zegt, dat Jezus God is. Maar merk op, dat deze quaestie in het nauwste verband staat met de vraag: „Wat was de Heer, voor dat Hij mensch werd?”

Welnu wij lezen: „Het Woord was bij God, en het Woord *was* God.” Verder: „En het Woord werd vleesch, en heeft onder ons gewoond.” Gij zult toch niet ontkennen, dat dit Jezus was. Houdt God op (en Jezus was dat) God te zijn? Hij heeft zijne heerlijkheid afgelegd en de „gedaante van een slaaf” aangenomen; maar Hij is altoos God genoemd geworden. Jezus is Immanuël: God met ons. (Matth. I: 23.) Derhalve noemt de Schrift Hem God. Nog meer: Jezus wil zeggen Jah of Jehovah, Zaligmaker. Zijn naam zegt, dat Hij Jehovah is; en is Jehovah niet God? Jezus kreeg dien naam, omdat Hij „zijn volk verlossen moest van hunne zonden.” Het volk van wien? Daarom haalt de Evangelist in Johannes XIII een tekst uit Jesaja VI aan, waarin de heerlijkheid van Jehovah wordt voorgesteld, terwijl hij zegt, dat de profeet de heerlijkheid

van Christus zag en van Hem sprak. (vs. 48.) Daarom zeide de Heer tot de Joden: „Breekt dezen tempel af, en in drie dagen zal ik dien weder opbouwen!”

Uwe vraag omtrent den Zoon van David beteekent niets. Niemand beweert, dat God de Zoon van David is. Alle Christenen erkennen, dat Christus als mensch in de wereld geboren is; maar wat zij zeggen is, dat de Zoon van David ook God was. Zie het einde van het tweede hoofdstuk van den eersten brief van Johannes, en het begin van het derde hoofdstuk. In het 28ste vers van het tweede hoofdstuk lezen wij: „als Hij geopenbaard wordt.” *Hij* is Christus. In het 29ste vers wordt van de geloovigen gezegd, dat zij „uit Hem” geboren zijn, en in het derde hoofdstuk het eerste vers worden zij „kinderen Gods” genoemd. Daarna wordt gezegd: „de wereld heeft Hem niet gekend,” dat wil zeggen: de wereld heeft dezen Persoon niet gekend, want de Christus is op aarde. In het tweede vers lezen wij: „Nu zijn wij kinderen Gods.” Daarop heet het: „wanneer Hij zal geopenbaard zijn”, dat is Christus. Niemand kan dezen tekst lezen zonder te zien, dat Christus en God één en hetzelfde Voorwerp, één en dezelfde Persoon in de gedachte van den Apostel zijn. Zoo is het ook aan het einde van den brief: „Wij zijn in den Waarachtige, namelijk in Zijnen Zoon Jezus Christus. Deze is de waarachtige God en het eeuwige leven.”

Deze waarheid vindt men zelfs in het Oude Testament. In Daniël VII komt de Zoon des menschen tot den Oude van dagen, (vs. 13.) en verder is het de Oude van dagen, die komt. (vs. 22.) Zoo ook in Openbaring I: 17, „de eerste en de laatste” is Hij, die „leeft” en die „dood” is geweest.” In hoofdstuk I: 8 is de Alpha en de Oméga de Almachtige; en in hoofdstuk XXII: 12 en 13, is de Alpha en de Oméga Christus, die komt. In I Tim. VI: 14—16, „is de Zalige en eenige Heerscher de Koning der koningen;” en in Openbaring XIX: 16 is Christus deze „Koning der koningen en deze Heer der heeren.” In Johannes XVII vraagt Jezus verheerlijkt te worden bij den Vader met de heerlijkheid, die Hij had eer de

wereld was. Hij zegt, dat Hij niets doet en kan doen uit zichzelf. (Joh. V : 19.) Hetzelfde wordt gezegd van den Heiligen Geest. (Joh. XVI : 13.) „Hij zal uit zichzelf niet spreken” — uit zichzelf als bron. Geen Christen zal ontkennen, dat Jezus de gedaante van een slaaf aangenomen heeft, en altoos alzoo op aarde geleefd heeft; doch wie heeft de gedaante van een slaaf aangenomen? Geen engel. Een engel is een dienstknecht, en kan zijnen oorspronkelijken toestand niet verlaten. Christus „heeft zichzelf vernietigd,” toen Hij in de gestalte Gods was. Was het een valsche gestalte? De Heer vergeve mij deze vraag; ik deed ze uit liefde tot u, waarde Heer. Christus kon zeggen: „Eer Abraham was, „*Ik ben.*” De volheid der Godheid, dit stemt gij toe, woonde in Hem. De Zoon van God was veel meer dan de zoon van David. „God was in Christus, de wereld met Zichzelfen verzoevende.” Van wien waren de gedachten en woorden van Christus? Waren zij niet van een mensch, en toch van wien waren zij? Hij kon van zichzelf zeggen: „de Zoon des menschen, die in den hemel is.” Wat was Hij, voor dat Hij hier beneden kwam? Het Woord, dat vleesch werd, was dit van te voren God al of niet?

Te bewijzen, dat Hij mensch was, bewijst niets. Wij gelooven dit als een hoofdwaarheid. Maar was Hij niets anders dan mensch? Voorzeker, dit is duidelijk gebleken. Hij was „het woord;” „Hij was uit den hemel neêr-gedaald.” Wat was Hij dan, vóórdat Hij mensch werd? Hij betuigt één te zijn met den Vader. (Joh. X : 30.) Is dit ook ook het geval met een schepsel? Welnu, indien Hij geen schepsel was, dan was Hij God. Of wel, wij zouden iemand hebben, die niet geschapen was, die een onafhankelijk bestaan in zichzelf had, en die toch niet God was. Dat is onzinnig en een onmogelijke zaak.

„Door Hem zijn alle dingen geschapen;” wie is Hij? Hij is de eerstgeborene aller schepselen, „omdat Hij ze geschapen heeft; en alle dingen bestaan door Hem.” (Kol. I : 16, 17.) Hij was in den beginne, en, door Hem werden alle dingen gemaakt; zonder Hem werd geen ding

gemaakt, dat gemaakt is. (Joh. I : 3.) Hij is dus niet geschapen. Zijn er twee Goden? Hij heeft de aarde gegrondvest, en de hemelen zijn het werk zijner handen; zij zullen vergaan, maar Hij blijft. (Hebr. I : 10, 11.) „En dat alle engelen Gods Hem aanbidden.” (vs. 6.) „Welgelukzalig zijn allen, die op Hem betrouwen!” (Ps. II : 12.) op Hem, den Zoon; „en gezegend is de mensch, die op den Heer vertrouwt,” „maar vervloekt is de man, die op een mensch vertrouwt.” (Jer. XVI : 7, 5.) Hij en de Vader zijn één; kan eenig schepsel dit zeggen?

Ik zie dus, dat Jezus God genoemd is, vóórdát Hij in de wereld kwam. (Joh. I.) En toen Hij in de wereld was, was Hij „God met ons.” „Hij heeft alle dingen geschapen,” en „alle dingen bestaan door Hem.” Hij moet worden aangebeden als de eerste en de laatste, de Alpha en de Oméga, wat de titel is, die opzettelijk aan den Almachtige wordt gegeven, aan den Koning der koningen en den Heer der heeren, den Oude van dagen. En opdat wij Hem niet voor een minderen God zouden houden, wordt ons gezegd, dat „al de volheid der Godheid lichamelijk in Hem woont.” (Kol. II : 9.) De onderwijzing der Schrift bevestigt, dat Christus „alles” is voor den Christen, zoodat, indien Hij niet God is, God niets is. Hij is het voorwerp van de innigste vereering des harten; ik moet voor Hem leven. (2 Kor. V : 15.) Zou dit betamelijk zijn, indien Hij slechts een schepsel ware? Dit is de eigenlijke vraag: „Is Hij een schepsel of de schepper?” Geen Christen ontkent, dat Hij waarlijk mensch was, en dat Hij een afhankelijk standpunt tegenover zijnen Vader heeft ingenomen, maar daarom had Hij zichzelf vernietigd, toen Hij, in de gestalte Gods zijnde, de gedaante van een slaaf heeft aangenomen. Geen schepsel kon dit doen; want ieder schepsel was van nature een slaaf.

Hij was, zooals gij zegt, de tweede Adam, die voorverordineerd was; maar de tweede Adam was de uit den hemel gekomen Heer. (1 Kor. XV : 47.) Hij kwam niet om *zijn* wil te doen. Zijne plaats als mensch was die der gehoorzaamheid en afhankelijkheid; en Hij kwam in

een lichaam, dat God had toeberaid, daarvoor heeft Hij zichzelf opgeofferd. Gij zegt, dat Hij de Zoon van God is. Wat verstaat gij daaronder? „Kus den Zoon, opdat Hij niet toorne;” „God heeft gesproken in den Zoon.” (Hebr. I: 1.) De verhooging van Jezus, waarvan gij spreekt, had plaats, nadat Hij een weinig minder gemaakt was geworden dan de engelen, die Hij geschapen had, „zijnen broeders in alles gelijk gemaakt zijnde.” God „maakt zijne engelen geesten maar van den Zoon zegt Hij: „Uw troon, o God! is in alle eeuwigheid, enz.” Hij maakt niet iets van Hem. Het bloed van een mensch, van hem, die niets meer dan een mensch zou zijn, zou dat reinigen van alle zonde?

Ik begrijp niet, hoe gij kunt zeggen, dat de Schrift niet zegt, dat Hij God is. Zij verkondigt het op vele plaatsen en herhaalde malen, direct en indirect, en met duidelijke woorden. Ik heb niet de teksten aangehaald: „God geopenbaard in het vleesch,” en „Christus, die God is over alles, geprezen tot in eeuwigheid, Amen,” omdat de critici daarover veel te zeggen hebben. De laatste plaats is evenwel zoo duidelijk als die maar zijn kan, en de uitdrukking is zoodanig, dat zij niet anders dan op Christus kan toegepast worden. Is het niet opmerkelijk, dat gij al de teksten, die ik heb aangehaald, hebt over het hoofd gezien, en dat gij alleen van die teksten spreekt, die bewijzen, dat Christus waarlijk mensch was, wat niemand ontkent, en ware Hij dit niet, dan zou zijne Godheid ons niets baten.

Ik kan in het kort bestek van een brief niet alles over zulk een onderwerp zeggen. Maar de gansche Schrift be-
tuigt deze waarheid, dat Jezus Jehovah is. Johannes de dooper was „de stem des roependen in de woestijn: Bereid den weg des Heeren,” dat wil zeggen van Jehovah. Zoo is het ook in Luk. VII: 27, vergeleken met Maleachi III: 1 en ook met Luk. I: 75; ook wanneer Hij tot den melaatsche zegt: „*Ik wil*, word gereinigd.” In Jesaja LXVI: 15 komt Jehovah met het vuur en met het zwaard, en wij weten, dat het Christus is, die komt. Wat is de

beteekenis van Micha V : 2? Wie is de medegenoot van Jehovah? De reiniging van den melaatsche was het werk van Jehovah; de vermenigvuldiging der brooden om de vijfduizend te spijzigen staat in betrekking tot de Psalmen, die van Jehovah spreken; en ofschoon Jezus het doet als Zoon des menschen, (Luk. IX : 10—17 enz.) zoo vervulde Hij de profetie van Psalm CXXXII : 15, welke van Jehovah spreekt. Niet alleen deed Hij wonderen, wat God aan een ieder kan te doen geven, indien Hem dit behaagt, maar Hij gaf anderen door zijne eigene macht, het vermogen om wonderen te doen, waartoe geen mensch in staat is. (Luk. IX.)

Ik maak van deze aanhalingen uit de Schrift gewag, om het rechtstreeksche getuigenis der Schrift aangaande zijne Godheid te bevestigen; en zij kunnen met geen andere leer overeenstemmen. En men kan deze aanhalingen vermenigvuldigen uit bijna iedere bladzijde van het Evangelie. „Hij maakt levend, die *hij wil*.” (Joh. V : 21.) Kan dit van een bloot mensch, van een schepsel gezegd worden? Het Oude Testament verklaart, dat de Heer moest komen, en dat zijn weg moest bereid worden, maar dit was Christus. Hebr. XII : 25, 26 zegt zeer bepaald, dat Christus de Jehovah is van den berg Sinai.

Ik bid u de teksten wel te overdenken, want het is de grootste aller vertroosting te weten, dat God aldus nedergedaald en mensch is geworden — dat Hij zich aan ons openbaart en zoo nabij ons is. Ik ken God, doordien ik Christus ken; ik vind alzoo, dat Hij licht en liefde is, en ik kan Hem op geen andere wijze kennen. Dat Hij het ook u geve dit te zien!

J. N. D.

Correspondentie.

10. D. E. te 's Hage. — Uit Luk. IV : 22—29 blijkt, dat de Joden zich ergerden aan hetgeen door den Heer gesproken werd. Zij verwonderden zich over de woorden van genade, die

uit zijnen mond kwamen, doch niet omdat zij zich over die woorden verheugden, maar omdat zij zich ergerden, dat de zoon van den armen Jozef het waagde aldus op te treden. En de Heer, die wist, wat zij dachten, sprak daarop zóó tot hen, dat ten volle aan het licht kwam, wie zij waren, en hunne vijandschap tegen Hem openbaar werd.

11. S. te Utrecht. — In mijn antwoord op de vraag: of wij elkander in den hemel zullen kennen, heb ik bedoeld, dat wij na de wederkomst des Heeren, wanneer de ontslapenen opgewekt en de levend overgeblevenen zullen veranderd worden, elkander zullen kennen. Omtrent den toestand van de zielen in het Paradijs wordt ons in de Schrift alleen medegedeeld, dat zij bij den Heer zullen zijn — »uitwonende uit het lichaam, wonen wij in bij den Heer.” Of wij elkander dáár zullen kennen, wordt ons niet gezegd. Het woord »hemel” heeft in de Schrift meer dan ééne beteekenis. Gods woning, waar onze Heiland voor ons plaats bereidde, wordt de derde hemel genoemd.

12. S. V. te 's Hage vraagt, welk verband er bestaat tusschen 1 Kor. XV : 41 en Dan. XII : 5.

Mij dunkt, dat er *geen verband* tusschen deze Bijbelplaatsen bestaat, maar wel *overeenkomst in beeldspraak*. In Dan. XII wordt gezegd, dat evenals door de zon, maan en sterren een helderen glans aan het uitspansel verspreid wordt, alzoo ook de leeraars (de getrouwe natuurlijk) eenmaal in den dag des Heeren zullen blinken; en dat gelijk de sterren schitteren aan den hemel, alzoo zij, die velen rechtvaardigen, altoos en eenwiglijk op een bijzondere wijze zullen verheerlijkt zijn.

In 1 Kor. XV : 41 daarentegen wordt het onderscheid van heerlijkheid tusschen de hemellichamen aangehaald om de dwaasheid aan te toonen van de bewering, dat er geen opstanding des lichaams mogelijk is. Eerst wijst Paulus op den graankorrel, die zonder sterven geen vrucht kan voortbrengen, en daarna wijst hij op het onderscheid van lichamen op aarde en in den hemel, om dan te zeggen, dat het alzoo ook in de opstanding wezen zal; er wordt een sterfelijk, verderfelijk, zwak, natuurlijk lichaam gezaaid, en een onsterfelijk, onverderfelijk, heerlijk, geestelijk lichaam opgewekt.

Zijt gij een hulp of een hinderpaal in de gemeente?

Van al de gunstbewijzen, welke de Heer ons verleend heeft, is een van de grootste het voorrecht om met de Zijnen, die Hij zoo onuitsprekelijk liefheeft, in zijnen Naam te vergaderen. Ieder, die den Heer Jezus Christus liefheeft, zal zich gelukkig gevoelen dáár te zijn, waar Hij beloofd heeft zelf in het midden te wezen. Welk ook het bijzonder karakter der bijéénkomst wezen moge, hetzij wij bijeen zijn aan de tafel des Heeren om zijnen dood te verkondigen, hetzij wij ons vereenigen om door het Woord zijne gedachten te leeren kennen, of om voor den troon der genade Hem onze behoeften bekend te maken; ieder Hem toegewijd Christen zal verlangen dáár tegenwoordig te zijn. Men kan er zeker van zijn, dat hij, die met opzet, zonder geldige reden, de bijeenkomst verzuimt, in een kouden, dorren en doodigen toestand verkeert. Het nalaten van „de onderlinge bijeenkomst” is de eerste stap op den weg, die tot het geheel verlaten van Christus en van zijne kostelijke voorrechten leidt. (zie Hebr. X : 25—27.)

Vooraf wil ik den lezer er aan herinneren, dat ik in deze ovordenking niet antwoord op de vraag: „Met wie moeten wij vergaderen?” Dit is zeker ook van groot belang, en ieder Christen heeft, alvorens hij besluit een vergadering bij te wonen, den wil en de gedachte van God te raadplegen. Aan een vergadering deel te nemen zonder te weten, op welken grond die staat, is een daad van onwetendheid of onverschilligheid, welke onvereenigbaar is met de vreeze des Heeren en met de liefde tot zijn Woord.

Doch ik herhaal, dat het niet over den grondslag van de vergadering is, waarover ik spreek, maar over *onzen*

toestand en ons gedrag op dit terrein — een onderwerp van groot belang voor een ieder, die belijdt vergaderd te zijn tot den naam van Hem, die de Heilige en Waarachtige is. Mijn doel is duidelijk uitgedrukt in den titel van dit stukje.

Ik vooronderstel, dat de lezer den grondslag van de vergadering kent, en het is mijn wensch, om voor zijn hart en geweten deze ernstige vraag te stellen: „Ben ik tot een hulp of tot een hinderpaal?” Dat ieder, die zich aldus vergadert, of het een of het ander is, is even duidelijk als gewichtig. Als de lezer met aandacht en onder gebed het twaalfde Hoofdstuk van den eersten brief aan de Korintheïers leest; zal hij er duidelijk de groote waarheid in voorgesteld vinden, dat ieder lid van het lichaam invloed op het geheel uitoefent. Indien eenige zonde het zwakste of onbekendste lid aankleeft, gevoelen al de anderen het, omdat zij met het Hoofd vereenigd zijn. Een zieke tand, een gescheurde nagel doen evenals een verstuurde voet het geheele lichaam lijden. Een verrekke spier of zenuw is een hinder voor het geheele lichaam. Zoo is het ook met de gemeente Gods, het lichaam van Christus. „Indien één lid lijdt, lijden alle leden mede; indien één lid verheerlijkt wordt, verblijden zich al de leden mede.” De toestand van ieder lid doet het geheele lichaam aan. Daaruit volgt, dat ieder lid een hulp of een hinderpaal voor de anderen is. Dit is een ernstige waarheid!

En men lette er wel op, dat de Apostel niet van een plaatselijke vergadering spreekt, maar van het geheele lichaam, waarvan elke vergadering de uitdrukking moet zijn. Dàt drukt hij uit door aan de vergadering van Korinthe te schrijven: „*Gij zijt het lichaam van Christus, en leden in het bijzonder!*” Er waren andere vergaderingen, en indien de Apostel aan haar over hetzelfde onderwerp had moeten schrijven, dan zou hij hetzelfde geschreven hebben; want wat waar is van ieder in het bijzonder, is ook waar van allen. Dit is duidelijk en eenvoudig. Drie krachtige beweegredenen tot een ernstig, toegewijd en heilig leven geeft dit onderwerp: de eerste is;

dat wij Christus, het Hoofd des lichaams, met Wien wij vereenigd zijn, niet onteeren; de tweede is: dat wij den Heiligen Geest, die ons met Christus vereenigt, niet bedroeven; en de derde is: dat wij geen schade toebrengen aan de leden, met welke wij vereenigd zijn.

Kan iets de kracht dezer beweegredenen overtreffen? Mochten zij slechts meer verwezenlijkt worden door de van den Heer geliefde verlost en! Het is iets anders de leer van de eenheid des lichaams vast te houden en te onderwijzen, dan er in te leven en er de heiligende kracht van te openbaren. Helaas! het arme menschelijk verstand kan redeneeren over de verhevenste waarheden, terwijl het hart, het geweten en het leven nooit onder haren heiligenden invloed geweest zijn. Dit is een gewichtige zaak, die onzer aller ernstige overdenking waardig is. Mogen wij ze wel overwegen, en moge zij op ons leven en op ons karakter invloed uitoefenen! Moge de waarheid van het „ééne lichaam” voor ieder lid van dat lichaam op aarde, een grooten, zedelijken invloed uitoefenen!

Ik zou hier kunnen eindigen, geloovende dat, indien de heerlijke waarheid, waaraan ik herinnerd heb, bewaard werd in de kracht des geloofs, door al de geliefden des Heeren, al de kostelijke, praktische gevolgen zekerlijk zouden gezien worden. Maar ik ben voornemens een bijzondere toepassing van dit onderwerp te maken en voor het hart der lezers te plaatsen. Het wordt aan de vergaderingen gezien, welke de staat der ziel, de gezindheid des harten en de toestand des geestes is van hen, die er deel aan nemen. Ik leg nadruk op deze woorden — *die er deel aan nemen*; ik wil niet zeggen alleen zij, die een werkzaam deel aan de vergadering nemen, maar allen, die de vergadering uitmaken.

Ongetwijfeld rust er een bijzondere en ernstige verantwoordelijkheid op allen, die op eenigerlei wijze in een vergadering werkzaam zijn, hetzij door het opgeven van een lied, hetzij door gebed of dankzegging, hetzij door het woord te lezen, door te leeren of te vermanen. Zij moeten steeds zeker zijn, dat zij door God geroepen en

toebereid zijn tot dat werk; dat zij slechts werktuigen in de hand des Heeren zijn; anders zullen zij een groot nadeel aan de vergadering veroorzaken. Zij kunnen zoo doende den Geest uitblusschen, een verhindering voor de eeredienst zijn, de gemeenschap afbreken en het doel der vergadering doen mislukken.

Dit is alles zeer ernstig, en vereischt een heilige waakzaamheid van allen, die eenige dienst in de vergadering uitoefenen. Een verkeerd gekozen lied kan zelfs een hinder zijn; het kan den gang der eeredienst afbreken en den toon der vergadering verlagen. Het kostelijke woord Gods kan te onpas gelezen worden. Wat niet de vrucht is van de werking des Geestes, zal de opbouwning en den zegen der vergadering verhinderen. Een ieder, die deelneemt aan de dienst, moet, wanneer hij iets doet, de bewustheid hebben, dat hij door den Geest geleid wordt. Allen moeten door ééne zaak bestuurd worden: de heerlijkheid van Christus in de vergadering en den zegen der vergadering in Hem. Indien dit niet het geval is, doen zij beter zich stil te houden en op den Heer te wachten. Christus zal meer verheerlijkt worden, en de vergadering meer gezegend, door stil te wachten, dan door een overhaastige werkzaamheid en door redeneringen, die geen nut doen.

En ofschoon ik al het gewicht en de belangrijkheid gevoel van wat ik gezegd heb over de verantwoordelijkheid van hen, die in de vergadering werkzaam zijn, kunnen wij er zeker van zijn, dat de toon, het karakter en de zegen der vergaderingen zeer nauw met *den zedelijken en geestelijken toestand van allen, die er zijn*, in verband staan. Iedereen is in een vergadering een hulp of een hinderpaal — iedereen bevordert den zegen, of verhindert dien. Allen, die de vergadering in een ernstige stemming, met toewijding en liefde bijwonen; die gekomen zijn om er den Heer zelf te ontmoeten; die te zamen komen, waar zijn Naam hoog gehouden wordt, en men in zijnen Naam vergadert; die zich verblijden dáár te zijn, omdat Hij dáár is; die allen zijn een hulp en een zegen voor

de vergadering. Moge de Heer het getal der zoodanigen vermeerderen! Indien alle vergaderingen uit de zoodanigen bestonden, welk een goed getuigenis zouden zij geven!

En waarom zou het anders zijn? Het is toch niet een quaestie van gave of kennis, maar van genade, van ware godsvrucht en gebed. Het gaat eenvoudig om den toestand des harten, waarin ieder kind Gods en ieder dienstknecht van Christus moet zijn, en zonder welke de schitterendste gaven en de uitgebreidste kennis een hinderpaal en een strik zijn. De gaven en de kennis, zonder een nauwgezet geweten en zonder de vreeze Gods, zijn dikwijls door den vijand gebruikt geworden tot verwoesting der zielen. Doch waar ware ootmoed is, met dien ernst en die werkelijkheid gepaard, welke het gevoel van de tegenwoordigheid Gods teweegbrengt, dáár zult gij zeker de diepte, de frischheid en den geest van eeredienst vinden, of er gaven zijn of niet.

Er bestaat een groot onderscheid tusschen een aantal menschen, die saamgekomen zijn om een begaafden man te hooren, en een vergadering, vereenigd in den naam des Heeren, op den grondslag van de éénheid des lichaams. En wanneer ernstige, oprechte en afhankelijke Christenen eenvoudig om den Heer vergaderd zijn, zullen zij, als zij van de een of andere dienst, door wien ook verricht, kunnen genieten, zeer dankbaar zijn, maar hun genot of hun geluk in de vergadering is daarvan niet afhankelijk. Zij schatten de gave niet gering, maar zij waardeeren den Gever meer. Zij verblijden zich over de verkwikking, die zij ondervinden door het drinken uit den beker, maar zij erkennen, dat het water uit de bron komt.

Men zal altoos zien, dat zij, die gelukkig en gezegend kunnen zijn in de vergadering, zonder dat er gaven zich openbaren, deze ook het meest waardeeren, wanneer zij uitgeoefend worden. Maar zij, die buitengewone waarde aan de gave hechten, klagen dadelijk, wanneer zij niet uitgeoefend worden, en kunnen zonder dat niet van een vergadering genieten, en zijn een hinderpaal en een oorzaak van verzwakking der vergadering.

Er zijn ook nog andere hinderpalen en andere oorzaken van zwakheid, die onze ernstige overweging verdienen. Ieder onzer moest, als hij zijne plaats in de vergadering inneemt, zich in oprechtheid de vraag stellen: „Ben ik een hulp of een hinderpaal? Bevorder ik het welzijn der vergadering, of verhinder ik dat?” Indien wij in een kouden, dorren, onverschilligen zielstoestand komen; of wel, indien wij uit gewoonte komen, zonder onszelf te oordeelen, zonder in ons geweten geoordeeld te zijn, met een onverbroken hart; indien wij daar zijn om op de gebreken van anderen te letten, in een klagenden en ontevreden geest; alles en een ieder oordeelende behalve onszelf; dan zijn wij zeker een ernstige verhindering voor den zegen, en de vergadering zal er geen voordeel en geen genot van hebben. Wij zijn dan de gescheurde nagel, de zieke tand, de verstuite voet. Hoe smartelijk en verootmoedigend is dit! Mogen wij ten dezen opzichte waakzaam zijn, en bidden om bewaard te worden voor zulk een toestand!

Daarentegen zijn allen tot een zegen van God voor de vergadering, die in een geest van liefde en genade — in den geest van Christus komen; die zich in eenvoudigheid verblijden daar hunne broeders te ontmoeten, hetzij aan de tafel des Heeren, hetzij aan de verfrisschende bron der Schrift, hetzij op de bidstonden; die met ware, hartelijke liefde al de leden van het lichaam van Christus omvatten; wier oogen niet verduisterd, wier genegenheden niet verkoeld zijn door sombere argwaan, wangunstige veronderstellingen, of weinig beminnelijke gevoelens ten opzichte van degenen, die hen omringen; die van God geleerd hebben hunne broeders lief te hebben, hen te beschouwen „van de hoogte der steenrotsen,” en hen te zien met het gezicht des Almachtigen; die bereid zijn hun voordeel te doen met alles, wat de God aller genade hun zendt, zelfs wanneer het niet zou zijn door eenige uitnemende gave of door een geliefd leeraar; deze allen, zeg ik, zijn tot zegen voor de vergadering; dat God hun getal vermeerdere! Indien in de vergaderingen allen zulke

geloovigen waren, dan zou men er de atmosfeer des hemels inademen. De naam van Jezus zou er een aangename geur verspreiden; ieders oog zou op Hem gevestigd, ieders hart met Hem vervuld zijn; en zijn naam en zijne tegenwoordigheid zou in ons midden een krachtiger getuigenis zijn, dan 'twelk zou gegeven worden door de schitterendste gave.

De Heer storte zijnen zegen over al de vergaderingen in de geheele wereld uit! Hij verlosse hen van elke verandering, van alles wat een last, een steen des aanstoets of een wortel van bitterheid is! Mogen alle harten door een liefelijk vertrouwen en een ware broederlijke liefde verbonden zijn! En bekrone de Heer met zijne rijke zegeningen den arbeid van al zijne geliefde dienstknechten, die verre of nabij zijn, verblijdende hunne harten en versterkende hunne handen, hun gevende standvastig en onbeweeglijk te zijn, altijd overvloedig in zijn werk, in de zekerheid dat hun arbeid niet ijdel is in den Heer!

Jozef van Arimathéa.

Toen het nu avond geworden was, kwam een rijk man van Arimathéa, met name Jozef, die ook zelf een discipel van Jezus was. Deze, tot Pilatus gaande, begeerde het lichaam van Jezus. Toen beval Pilatus, dat het lichaam zou afgegeven worden. En Jozef, het lichaam genomen hebbende, wikkelde het in rein fijn lijnwaad; en legde het in zijn graf, dat hij in de rots uitgehouwen had, en een grooten steen tegen de deur des grafs gewenteld hebbende, ging hij weg. (Matth. XXVII : 56—60.)

En toen het reeds avond geworden was, dewijl het de voorbereiding was, welke is de voor-sabbat, kwam Jozef van Arimathéa, een achtbaar raadsheer, die ook zelf het koninkrijk Gods verwachtende was; en zich verstantende, ging hij in tot Pilatus, en begeerde het lichaam van Jezus. En Pilatus verwonderde zich, dat Hij reeds gestorven was; en den hoofdman over honderd tot zich geroepen hebbende,

vraagde hem, of hij al lang gestorven was. En toen hij het van den hoofdman over honderd vernomen had, schonk hij Jozef het lichaam. En zijn lijnwaad gekocht hebbende, nam hij hem af, en wikkelde hem in het fijne lijnwaad, en leide hem in een graf, dat uit een rots gehouwen was, en hij wentelde een steen tegen de deur des graf. (Mark. XV : 42—46.)

En zie, een man, met name Jozef, zijnde een raadsheer, een goed en rechtvaardig man, (deze had niet mede bewilligd in hunnen raad en handel,) van Arimathéa, een stad der Joden, die ook zelf het koninkrijk Gods verwachtte; deze ging tot Pilatus, en verzocht om het lichaam van Jezus. En toen hij het afgenomen had, wikkelde hij het in zijn lijnwaad, en leide hem in een graf, in een rots uitgehouwen, waarin nog nooit iemand gelegd was. (Lukas XXIII : 50—53.)

En daarna Jozef van Arimathéa, die een discipel van Jezus was, maar bedekt om de vreeze der Joden, vraagde Pilatus, dat hij het lichaam van Jezus mocht wegnemen; en Pilatus liet het toe. Hij kwam dan en nam het lichaam van Jezus weg. En Nicodemus kwam ook, die des nachts tot Jezus gekomen was, brengende een mengsel van mirre en aloë, van omtrent honderd pond. Zij namen dan het lichaam van Jezus, en bonden het in linnen doeken met de specerijen, gelijk de Joden de gewoonte hebben van begraven. En er was in de plaats, waar hij gekruisigd was, een hof, en in den hof een nieuw graf, waarin nog nooit iemand gelegd was geweest. Daar legden zij dan Jezus, wegens de voorbereiding der Joden, omdat het graf nabij was. (Joh. XIX : 38—42.)

Er zijn slechts heel enkele geschiedenissen, welke ons in al de vier Evangelieën verhaald worden. Waar Mattheüs en Markus over het algemeen dezelfde gebeurtenissen ons mededeelen, verhalen ons Lukas en Johannes geschiedenissen, die wij alleen in hun Evangelie aantreffen. Alleen in Johannes lezen wij de geschiedenis van Nicodemus, van

de Samaritaansche, van den blindgeborene. Alleen in Lukas de geschiedenis van de zondares bij Simon en van den moordenaar aan het kruis; terwijl wij in dat Evangelie alleen de gelijkenissen van den verloren zoon, van den onrechtvaardigen rentmeester en van den rijken man en Lazarus aantreffen. Voor de inspiratie der Heilige Schrift is dit een gewichtige opmerking. Denkt men er goed over door, dan zal ieder moeten zeggen: Zóó kon geen mensch, maar alleen de Heilige Geest schrijven. Want dat de een niet mededeelt, wat door den ander verzwegen was, blijkt o. a. uit de geschiedenis van Jozef van Arimathéa, die door alle vier de Evangelisten uitvoerig wordt verhaald.

De bekeering van Saulus wordt drie malen medegedeeld in de Handelingen, wat met geen enkele andere bekeerings-geschiedenis het geval is. En geen wonder, want Saulus' bekeering was boven alle anderen belangrijk. God heeft in hem een voorbeeld willen stellen van wat zijne genade vermag voor allen, die in Jezus gelooven zullen ten eeuwigen leven. De geschiedenis van Jozef van Arimathéa moet dus naar het oordeel des Heiligen Geestes wel bijzonder belangrijk zijn, dat ons die in elk van de vier Evangelien wordt medegedeeld.

Die geschiedenis is dan ook waarlijk zeer belangrijk, zoowel ten aanzien van wat ons van den persoon, als ten opzichte van hetgeen ons omtrent de gevolgen zijner daden wordt medegedeeld. Het is wel der moeite waard er een oogenblik bij stil te staan en de verschillende bijzonderheden van het verhaal na te gaan.

Jozef van Arimathéa, het Rama van Samuël (zie 1 Sam. I : 1.) een stad der Joden, omdat die den Joden vroeger was geschonken geworden, was een rijk man, een goed en rechtvaardig man en een achtbaar raadsheer. Hij had een goeden naam, een invloedrijke betrekking en een onafhankelijke positie. Hij behoefde zich voor niemand te ontzien. Hij kon zonder eenige schade of hinder voor zijn gevoelens uitkomen.

Doch dit deed hij niet. Hij verwachtte het koninkrijk Gods, maar onder de banier van den Messias schaarde hij

zich niet. Hij was een discipel van Jezus, maar durfde voor zijnen Meester niet uitkomen. Hij hield zich schuil. Om de vreeze der Joden bedekte hij zijn geloof. Menschenvrees weerhield hem de partij van Jezus te kiezen.

Wonderlijk, zou men zoo oppervlakkig zeggen. Maar wie zichzelf kent, vindt het gansch begrijpelijk. Vrij en ongehinderd kan men in de wereld alle mogelijke meeningen verdedigen; alle denkbare stellingen verkondigen; de zotste dingen uitkramen; maar één ding moogt gij niet, namelijk, uw geloof in Jezus belijden en verdedigen. Doet ge dit, dan komt de heele wereld tegen u op. Gij moogt in de kringen der wereld, zelfs van de godsdienstige menschen in de wereld, over Socrates en Plato, over Shakespeare en Darwin, over Bismarck en den Paus spreken zooveel als gij wilt; niemand zal u verachten of het stilzwijgen opleggen; doch zoodra neemt gij niet den naam van Hem, zonder wien geen behoudenis mogelijk is, op uwe lippen, of allen zien u met een verachtelijk schouderophalen aan, en beduiden u, dat een spreken over Jezus en een getuigen van zijne liefde en genade in zulk een kring en op zulk een plaats niet te pas komt. Dat voegt niet in de raadzaal, in de salons, in de societeiten. Dat komt niet te pas in de stoomboot, in den spoorwagen, op de markt. Dat hoort niet thuis op het kantoor of in de werkplaats. Dat past nergens dan in de kerk — en in de kerk komt men niet. Dat behoort binnen in het hart, maar het hart is er verre van verwijderd. En geen wonder! Hoe zou er plaats zijn voor Jezus in de wereld, die Hem uitwierp, die Hem nagelde aan het kruishout, die in blinde woede riep: Wij willen niet, dat deze over ons koning zal zijn!

Maar al te goed zijn wij er van overtuigd, wij gevoelen het als bij instinct, dat, waar Jezus werd gehaat en vervolgd en buitengeworpen, zijne volgelingen niets anders hebben te wachten. En daar komt dan alles, wat in ons is, tegen op. Wij willen zoo gaarne onzen goeden naam en onze positie behouden. Wij beven bij de gedachte, dat wij uitgelachen, bespot, veracht, gemeden, als onpractische menschen beschouwd zullen worden. En dan zwijgen wij. Dan

verloochenen wij soms, gelijk Petrus, onzen Heer en Meester. Dan gedoogen wij zelfs, dat in onze tegenwoordigheid de naam gelasterd wordt, die ons boven alle namen in de wereld dierbaar is.

Menschenvrees is een groot kwaad. Als wij onszelf kennen, weten wij, hoeveel wij er mede te doen hebben. En ons hart is zoo arglistig. Wij maken onszelf wijs, dat wij door op onverstandige wijze, zooals men dit noemt, van Jezus te getuigen, onzen invloed zouden verliezen; en wij denken, dat die invloed veel verkeerd en kwaads zal voorkomen. De achtbare raadsheer zal wel hebben gedacht, dat hij door zijnen invloed de veroordeeling van Jezus zou kunnen voorkomen. Maar hoe werd hij teleurgesteld! Hij willigde niet in hunnen raad en handel in, maar hij kon het uitspreken van het doodvonnis niet tegenhouden. Hij stemde tegen, maar hij waagde het niet om zijn geloof uit te spreken. Zoo ging het ook Nicodémus. Toen hij het eenmaal waagde om de opmerking te maken: „Oordeelt onze wet den mensch, tenzij zij eerst van hem gehoord heeft, en verstaat, wat hij doet?” werd zijn mond gestopt door de woorden: „Zijt gij ook uit Galiléa? Onderzoek en zie, dat uit Galiléa geen grofeet opstaat;” en hij waagde het niet meer om voor zijnen Meester op te komen.

Wat zullen die beide mannen geleden hebben! Welk een zwaren strijd zullen zij hebben gestreden! Den Heer, dien zij liefhadden, dien zij als den Messias Gods erkenden, wiens koninkrijk zij verwachtten, zagen zij bespot, geslagen, gehoond, als Godslasteraar veroordeeld, naar Golgotha gesleept. Hoe zal hun hart van pijn zijn ineengekrompen! En toch bleven zij zwijgen. Ja, zij bewilligden niet in den boozen raad der Joden; zij gaven hunne stem niet tot de veroordeeling; maar zij namen het toch niet voor Jezus op. De menschenvrees was sterker dan de strijd en de pijn. De achtbare raadsheer, hoewel tegenstemmende, bleef in den raad. De vrome farizeër, hoewel de onrechtvaardigheid der handeling erkennende, bleef in het midden der snoode rechters. De rijke Jozef, die zich voor niemand

behoefde te ontzien, vreesde voor zijn naam en zijn positie, en verloochende zijn Meester.

Doch dit bleef zoo niet. Neen, er kwam een groote verandering, een algeheele omkeering. De strijd der ziel, in dien schrikkelijken nacht van Jezus' gevangenneming en veroordeeling doorstaan, sterkte het geloof en staalde den moed. Als de nood op het hoogst gestegen is, is de redding nabij. Als de strijd zijn toppunt heeft bereikt, wordt de overwinning behaald. De vreesachtige raadsheer grijpt moed. Toen Jezus gestorven was, verstoutte zich Jozef van Arimathéa om te gaan tot Pilatus en van den landvoogd het lichaam van Jezus te begeeren, om het een eerlijke begrafenis te bezorgen.

Heerlijke overwinning des geloofs! Toen Jezus nog leefde, hield hij zich schuil, nu Jezus gestorven was, treedt hij te voorschijn. Toen een talrijke schare Jezus volgde, durfde hij voor zijn geloof niet uitkomen; nu allen, zelfs zijn trouwste vrienden en uitverkoren Apostelen, gevloden waren, treedt hij op als zijn discipel en vriend. Toen Jezus het land doorging goeddoende, en de schare Hem jubelend Jeruzalem binnenleidde, durfde hij zijn plaats in den raad niet te verlaten; en thans, nu alles verloren scheen, nu er menschelijker wijze gesproken van de oprichting des koninkrijks geen spraak meer was, nu de macht der duisternis schijnbaar de overwinning had behaald, verlaat hij den raad, stelt zich tegen de oversten des volks, trotseert hij de publieke opinie, en verkondigt hij door zijn openlijk optreden, door zijn begeeren van het lichaam van Jezus, dat hij in Hem, den gekruisigde, den door de wereld verworpene, zijn Heer en Meester erkende.

Dit was geheel in strijd met de natuur. Het was het tegenovergestelde van wat naar het oordeel van den mensch had moeten plaats vinden. Naar menschelijke gedachte was het begrijpelijk, dat den moedigen Petrus allen moed ontzonk, en al de discipelen op de vlucht sloegen om Jezus in zijn lijden en sterven alleen te laten. Het was de machtige werking van Gods Geest in de ziel van dezen vreesachtigen man, waardoor hij, toen alles verloren scheen,

toen hulp niet meer noodig was, toen opkomen voor Jezus' naam en eer niet meer kon baten, in staat werd gesteld om het heerlijkste te doen, wat er in die oogenblikken gedaan kon worden. Zoo schittert hier het geloof als Gods gave in al zijn glans, en treedt te voorschijn als de wonderere macht, die de wereld overwint. Gelijk de moordenaar aan het kruis in den gekruisigden Jezus zijn Heer en Koning erkent; gelijk de hoofdman over honderd na Jezus' sterven uitriep: „Waarlijk, deze mensch was Gods Zoon!” zoo beleden Jozef van Arimathéa en Nicodemus den Zoon den menschen, die onder de misdadigers werd geteld, als hun Heer en Verlosser.

Merkwaardig zijn de wegen van het Godsbestuur. Als een van Jezus' discipelen gekomen ware om het lichaam van Jezus te begeeren, hij zou zeker een weigerend antwoord van Pilatus hebben ontvangen. Maar zie, daar komt een achtbaar raadsheer, de rijke Jozef van Arimathéa, de man van stand en invloed, en aan hem durfde Pilatus zijn verzoek niet afslaan. Waar anders het lichaam van Jezus met de lichamen der andere kruiselingen in den kuil der moordenaren zou zijn geworpen, werd het nu gelegd in het eigen graf van Jozef, en naar de wijze der Joden, die een eerlijke begrafenis ontvingen, behandeld. Zoo zorgde God, die om onzentwil zijnen geliefden Zoon had verlaten en in den dood had overgegeven, dat het lichaam van Jezus ongeschonden bewaard bleef, gelijk Hij er voor zorgde, dat het geen verderving zag. Zoo werd het woord van den profeet vervuld, die zeide: „Om de overtreding mijns volks is de plaag op hem geweest; en men heeft zijn graf bij de goddeloozen gesteld, en hij is bij de rijken in zijnen dood geweest, omdat hij geen onrecht gedaan heeft, noch bedrog in zijnen mond geweest is.”

Ja, het moest blijken, dat Hij, die door God zelven was verbrijzeld, die overgegeven was geworden aan de straf en het oordeel, en voor zooveel de verantwoordelijkheid van den mensch betrof bij de goddeloozen was gesteld geworden, niet voor zichzelf, maar voor ons leed en stierf; en God gaf daarvan het treffend bewijs door alles zoo te

besturen, dat Hij, die aan het hout des vloeks was gestorven, bij de rijken in zijnen dood kwam, in het eerst kortelings uitgehouwen graf van Jozef werd gelegd, en derhalve op bijzondere, geheel eenige wijze werd geëerd.

Ook zorgde God er voor, dat het lichaam van Jezus in een nieuw graf werd gelegd, in een graf, waarin nog nooit iemand was bijgezet geworden. Elk voorwendsel voor de ontkenning van Jezus' opstanding was daardoor weggenomen. Niemand kon zeggen: er kan wel een ander uit dat graf zijn verreezen; want er kon uit dat graf niemand te voorschijn komen dan Jezus, aangezien er niemand dan Jezus in gelegd was geworden. Zoo weet de Heere, onze God, alle omstandigheden naar Zijn raad en wil te besturen. De menschen zijn de instrumenten zijner voorneemens. Zij weten echter meestal niet, dat zij het zijn. De Heer bestuurt hunne gangen en leidt hunne gedachten, en vervult aldus zijne plannen en raadsbesluiten.

Welk een eer viel Jozef van Arimathéa te beurt! In zijn eigen graf mocht hij het lichaam van den Heer der heerlijkheid neerleggen. Aan Israëls Koning, den Heer der heeren en den Koning der koningen mocht hij een eerlijke begrafenis bezorgen. Geen grafstede op aarde had ooit zulk een edele en machtige in zijn schoot verborgen. En dat graf werd het tooneel van de machtige daden Gods. Uit dat graf verrees de Zoon des menschen, en werd door de opstanding der dooden als Zoon Gods in kracht verklaard. In dat graf zaten de engelen, die den steen hadden afgewenteld. Bij dat graf verscheen de Heer aan Maria Magdalena, om haar de heerlijkste aller boodschappen over te geven, en zichzelven te verklaren als het Hoofd der familie Gods, als de eerstgeborene veler broederen. Onsterfelijke eer werd den achtbaren raadsheer, die op het juiste oogenblik den moed des geloofs verkreeg om zijnen Heer en Heiland te dienen en te eeren.

En hoeveel dank zijn wij hem verschuldigd! Wie Jezus liefheeft, slaat met welgevallen die beide mannen gade, die het lichaam van hunnen dierbaren Heer met alle zorgvuldigheid en eerbied van het kruis afnemen, het met

de noodige specerijen in doeken wikkelen en neerleggen in de pas uitgehouwen spelonk, welke daardoor tot een heilige grafstede werd gewijd. Overal waar van Jezus' lijden en sterven gesproken wordt, wordt hunne edele en moedige daad verhaald, en in het heilig Boek van God staat hun geloof en eerbiedige vereering vier malen vermeld.

Correspondentie.

13. N. N. — Er is niets, waarop de Heilige Geest ernstiger en nadrukkelijker aandringt dan het eeren van den Zoon, *zoals* wij den Vader eeren. Doch zou de algemeene praktijk, evenals ons lied, de menschen niet doen besluiten, dat wij den Zoon *meer* eeren moeten dan den Vader? Zijn op onze samenkomsten de liederen, dankzeggingen en gebeden niet veelal gericht tot den Zoon, en maar weinig tot den Vader? Dat behoort niet zoo te zijn, want het leidt tot verzwakking van onze eeredienst. Wij behooren nooit in onze gedachten bezig te zijn met den »mensch" Christus Jezus, zonder ons te herinneren zijne »goddelijke natuur" als de Zoon van God. Wij zouden Hem niet *mogen* aanbidden, indien Hij niet was het Woord, dat niet alleen »bij God," maar dat zelf »God" was. Laat ons dan *door* Christus *aan* God te allen tijde opofferen een offerande des lofs, dat is de vrucht der lippen, die zijnen Naam belijden. (Hebr. XIII : 15.)

14. R. M. te Steeg. — In Matth. XVIII : 20 zegt de Heer Jezus : »Waar twee of drie vergaderd zijn in mijnen naam, daar ben ik in het midden van hen." De Heer zelf is dus in ons midden. Hij is niet in ons midden door den Heiligen Geest, maar Hij-zelf is persoonlijk in ons midden. Maar niet lichamelijk, want Hij zit als de Zoon des menschen aan Gods rechterhand. Paulus zegt in Hebr. X : 13 : »Hij heeft zich *voor altijd* gezet aan de rechterhand Gods; voorts wachtende, totdat zijne vijanden gesteld worden tot een voetbank zijner voeten." Gezeten aan Gods rechterhand is Hij persoonlijk in den geest overal in het midden, waar twee of drie in zijnen naam vergaderd zijn.

15. J. K. te Steeg. — De woorden van Petrus in Hand. II : 38 werden gericht tot die Israëlieten, die in hun hart getroffen door Petrus' toespraak, vol belangstelling vroegen : »Wat zullen wij doen, mannen broeders?» Maar zulke woorden werden later ook gericht tot degenen, die uit de heidenen zich tot God bekeerden. De Heer Jezus had aan zijne Apostelen bij zijne hemelvaart bevolen : »Gaaf dan heen, maakt al de volken tot discipelen, hen doopende tot den Naam des Vaders, en des Zoons en des Heiligen Geestes; hun leerende te bewaren al wat ik u geboden heb." (Matth. XXVIII : 19, 20.) In dit bevel vinden wij drie dingen. Vooreerst : het evangelie moest verkondigd worden aan alle volken, en daardoor discipelen van Jezus gemaakt worden. Ten tweede : die discipelen geworden waren, moesten worden gedoopt tot den Naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes. Ten derde : die gedoopt waren, moesten worden onderwezen in de leer des heils. Van den zoogenaamden kinderdoop is in de Schrift geen spraak.

16. J. N. te 's Hage. — In Ps. XXII, waar ons profetisch wordt medegedeeld, wat onze Heiland aan het kruis in de uren van duisternis tot God gezegd heeft, zegt de Heer in vs. 15 : »Gij legt mij in het stof des doods." De dood, als bezolding der zonde, kwam over Hem door de hand van God als het oordeel, dat wij hadden verdiend. Om ons van den dood te kunnen verlossen, moest Hij in onze plaats aan den dood worden prijsgegeven.

In Ps. XXIII daarentegen, waar Jezus God zijn herder noemt, en zijn volkomen vertrouwen op Hem uitspreekt, zegt Hij : »Al ging ik ook door een dal der schaduw des doods, ik zou niet vreezen; uw stok en uw staf die vertroosten mij." Dit was niet de dood zelven, maar de schaduw des doods. In de laatste dagen zijns levens, en vooral in Gethsemané, viel de schaduw des doods op het pad van onzen Heer. Hij was in grooten angst der ziel, maar Hij stelde zijn vertrouwen op God, en leunende op zijn stok en staf, werd Hij vertroost, en ging de schare, die Hem gevangen kwam nemen, moedig te gemoet, en gaf zich gewillig over.

De kracht van het leven uit God.

Wanneer wij het negentiende hoofdstuk van Job lezen, dan vinden wij daar eenige woorden, die ons duidelijk doen zien, welk een kracht en zekerheid er is bij hen, die het leven uit God bezitten. De woorden: „Ik weet, mijn Verlosser leeft!” (vs. 25.) uitgesproken in de benarde omstandigheden, waarin Job verkeerde, onder het bittere lijden, dat hij onderging, doen ons zien, welk een kracht er is in het leven uit God; hoe het machtig is ons onder alle omstandigheden staande te houden, al is het ook, dat menig verkeerd woord over onze lippen komt, en menige ongeloovige gedachte een donkere wolk over onze ziel brengt.

Hoe schrikkelijk was Job's lijden! Eertijds was hij een man geweest, die zich mocht verheugen in het bezit van alles, wat hem het leven kon veraangenamen. In het begin van dit boek wordt hij ons door den Heer voorgesteld als een oprecht en vroom man, godvreezende en wijkende van het kwaad. Hoe rustig en gelukkig zien wij hem, omringd door zijne zeven zonen en drie dochters; het goede van God ontvangende; in het bezit van duizende schapen en kemelen, honderde ossen en ezelinnen; met zeer veel dienstvolk, zoowel knechten als dienstmaagden; zoodat hij de grootste man was in het Oosten. Aan vele vrienden heeft het hem in deze benijdenswaardige positie zeker niet ontbroken. Drie van hen, vernomen hebbende de ellende, die over Job gekomen was, hoe alles, wat hij bezat, hem was ontnomen, waren gekomen, om hem te troosten. Hoe ontroerden zij, toen zij hem zagen, niet slechts arm, verlaten en eenzaam, maar in een afzichtelijken toestand, van het hoofd tot de voeten bedekt met booze zweren, zittende op de aarde in de asch en zich schrab-bende met een potscherf. Ja, zij waren zoo verslagen, dat

zij zeven dagen en zeven nachten bij hem zaten, zonder een woord te zeggen, want zij zagen, hoe groot zijne smart was. Dat geheimzinnig zwijgen van vrienden, zeven dagen en zeven nachten lang, zonder een woord van troost, verminderde zeker niet Job's bitter lijden, maar verergerde het veeleer, en maakte openbaar, wat er in zijn hart was; want, nadat Job bij het verlies van kinderen en bezittingen gezegd had: „De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, de naam des Heeren zij geloofd!” vervloekte hij den dag zijner geboorte, toen zijne vrienden geen troostwoord konden vinden, en hem daardoor het schrikkelijke van zijn lijden recht duidelijk voor oogen stelden.

Wij kunnen dit gemakkelijk begrijpen. Het was ontzettend. En het is de vraag, of wij het zeven uren zouden uitgehouden hebben. De verzoeking was zwaar. Maar toch is Job niet bezweken, al heeft hij ook menige klacht geuit, en al is onder al deze beproevingen gebleken, hoe weinig hij nog zichzelf kende, en hoeveel er noodig is om den mensch van het „eigen-ik” te bevrijden.

Zijne vrienden verstonden Gods gedachten niet. Zij meenden, dat Job om zijne zonden werd gestraft, en daarom spraken zij niet goed van den Heer, en deden Job noodelooze smart aan. Roerend is Job's antwoord aan zijne vrienden: „Hoe lang,” zoo vraagt hij, „zult gij mijne ziel bedroeven, en mij met woorden verbrijzelen? Gij verhardt u tegen mij zonder schaamte, en doet mij schande aan. Heb ik gedwaald, mijne dwaling blijve bij mij; smaadt mij niet, en verheft u niet tegen mij; het is God, die zóó met mij handelt. Ik schreeuw, ik roep, doch ik word niet verhoord. Hij heeft mijnen weg toegemuurd; Hij heeft duisternis over mijne paden gesteld. Mijne eer en kroon heeft Hij weggenomen; ik ben afgebroken en mijne verwachtingen zijn weggerukt. Ik word geacht, alsof ik tot de vijanden van God behoer. Benden konden hunnen weg vinden, om rondom mij zich te legeren. Alle weg, om uit dezen vreeselijken toestand te geraken, is voor mij afgesloten hier op aarde. Machteloos sta ik tegenover al deze zware beproevingen, als een, die van elken troost ver-

stoken is, die nergens een middel tot redding ziet, blootgesteld aan het bitterste lijden, zonder ergens leniging te vinden voor de diepe smart." (Job XIX : 1—12.)

Ja, diep gevoelde Job, dat God dezen weg met hem ging, dat Hij het toeliet, dat alles hem werd ontnomen, en hij ook in zijn lichaam zoo bitter leed. Doch hoewel hij zijne smart in zulke roerende woorden uitdrukt, hij bezweek niet, en bleef op den Heer zijn vertrouwen stellen, en kon uitroepen: „Ik weet, dat mijn Verlosser leeft!" Welk een treffend bewijs van de kracht, die er is in het leven uit God! Wat er ook gebeuren moge, dit leven kan nimmer uitgebluscht worden; het is voor altijd onuitroeibaar in de ziel geplant. En welk een onuitputtelijke bron van zegen is het bezit daarvan!

Doch — bedenk het wel! — hoe ontzaglijk veel het den Heer Jezus gekost heeft om ons dit leven te kunnen schenken. Daartoe moest Hij, onze gezegende Heer en Heiland, in den dood gaan. Hij, die het leven zelf was, de heilige en volmaakte mensch, gaf zich vrijwillig over in den dood. Om niet alleen te blijven, moest Hij als het tarwegraan in de aarde vallen en sterven. Hij heeft zijne ziel gesteld tot een schuldoffer, en daardoor heeft Hij zaad gezien. Hem is een deel gegeven van velen, omdat Hij zijne ziel heeft uitgestort in den dood. (Jesaja LIII : 10—12.) Wij waren in den dood, en alleen door zijn sterven konden wij, in de opstanding, het leven uit God deelachtig worden. Werd het den duivel, den aanklager der broederen, niet geoorloofd, Job's leven aan te tasten — bij onzen dierbaren Heer en Heiland werd ook dit niet gespaard; met Hem konden de vijanden doen, al wat zij wilden. Doch alleen — laat ons dit wel opmerken — naar den bepaalden raad en voorkennis van God. (Hand. II : 23.)

Welke rijkdommen van genade heeft God ons geschonken; hoe vele heerlijke openbaringen heeft Hij ons gegeven, waarvan Job niets wist, noch weten kon. Doch — zijn wij als hij? Wij, die zooveel rijkere zegeningen hebben ontvangen, nemen wij ook alles uit de hand des Heeren aan? Zouden wij ook, als wij in zulk een ontzettend lijden

waren, als hij onderging, uitroepen: „De Naam des Heeren zij geloofd!” Hoe diep beschamend en verootmoedigend voor ons, wanneer wij, die niet alleen het leven uit God, maar zooveel meer ontvangen hebben, onder lijden murmureeren, ontevreden en ongelukkig zijn! Helaas! menigmaal is het zoo bij ons gesteld. Keeren wij tot ons zelve in met de vraag: Nemen wij het lijden, dat over ons komt, werkelijk uit de hand des Heeren aan? Verkeeren wij, wanneer wij in lijden zijn — en hoe gering is dit veelal in vergelijking met dat van Job — in het ootmoedige gevoel, dat wij op niets recht hebben, dat de Heer alleen het recht heeft om te geven en te nemen naar Zijn welbehagen? Is het bewustzijn bij ons levendig, dat wij diep van Hem afhankelijk zijn, van Hem, die zich nooit met ons, noch met hetgeen Hij ons toezendt, vergist? Kunnen wij in overgegevenheid ons droevig lot met een gelukkig hart ondergaan, wetende, dat de Heer met ons is? Of — nemen wij het lijden niet uit Gods hand aan; en heerscht bij ons veeleer het gevoel, alsof ons onrecht geschiedt?

God weet, waartoe Hij ons wegen van lijden en beproeving toezendt. Al weten wij het niet, Hij weet het. Wat wij niet zien, ziet Hij. Wij zijn onder zijne bewerking. Wat zou er van ons terecht komen, indien dit niet zoo ware? Job kon zich meesterlijk verdedigen tegenover zijne vrienden, ja, hij kon recht spreken van God, beter dan zijne vrienden, maar — noch zijn oog, noch het hunne kon zien, wat Gods oog wel zag. Hoeveer moest het met hem gaan, voordat hij, die dacht in alles recht te staan voor God, ook een oog had om te zien! Hoeveel moest hem door den Heer zelve gezegd worden, voordat hij zijne hand op den mond legde en gering van zichzelf dacht. (Job XXXIX : 37.) Ja, onvermoeid moest de Heer met Job voortgaan, om ook zijn oog te doen zien, wat hij anders nooit zou gezien hebben; en toen dit gebeurde, kon hij zichzelf verfoeien en met berouw in stof en asch zich nederbuigen. (Job XLII : 6, 7.) Welk een zegen was het voor Job, in de handen van zulk een God te zijn.

En ook wij zijn, Gode zij dank! in diezelfde handen.

Verder zien wij in het tweede gedeelte van Job XIX, hoe Job zijn hart moet lucht geven in jammertonen over broeders, die zoo verre zijn, geheel van hem vreemd; over nabestaanden en bekenden, die hem vergeten; over huisgenooten en dienstmaagden, in wier oogen hij is als een vreemde uitlander. Hij roept zijnen knecht, maar deze antwoordt niet, ook als hij smeekt. Zelfs zijne huisvrouw komt hem niet nabij, al heeft hij smart. Hij wordt gesmaad; jonge kinderen spreken hem tegen; alle menschen hebben een gruwel aan hem. Die hij liefhad zijn tegen hem gekeerd; zijn gebeente kleeft aan zijne huid. „Ontferm u mijner!” zoo roept hij tot zijne vrienden. „Gij ziet het, God heeft mij aangeraaakt; houdt toch op mij te vervolgen; hebt gij recht te doen, wat God doet? Och! och! dat mijne woorden werden opgeteekend in een boek, dat zij voor eeuwig in een rots gehouwen wierden!” En opeens hooren wij hem onder al die roerende jammer-tonen uitroepen: „Want ik weet, mijn Verlosser leeft!” Het moge met mij gaan, zoo het wil; als mijne huid doorknaagd zal zijn, dan zal ik uit mijn vleesch God aanschouwen; mijne oogen zullen Hem zien; mijne nieren verlangen zeer naar Hem. (Job XIX : 13—27.)

Het geloof voert Job boven de ellende, waarin hij verkeerde. Hij vertrouwde, dat de Heer hem weer herstellen zou, en zoo kon hij dan toch roemen in de verdrukking. Hij twijfelde er niet aan, dat de God, wien hij toebehoorde, hem uit zijn lijden zou verlossen; en door dit vertrouwen werd hij gesterkt om de beproeving te kunnen doorstaan. Hoe blind hij ook was voor hetgeen God met zulk een zware beproeving op het oog had, toch stond het bij hem vast: *hij* zou er heerlijk *uit* komen. Welke beschuldigingen de drie eigenwijze, wettische vrienden hem als moeilijke vertroosters naar het hoofd slingeren, of zij al een geheel verkeerde voorstelling geven van Gods rechtvaardigheid, en denken dat God is, zooals zij zelf zijn — niets brengt Job uit de zekerheid, die hij in God zelf bezit. Alleen werd hij daardoor er toe geprikkeld om als verdediger van zich-

zelve op te treden. Zie, met hoevele woorden hij, evenals een eigengerechtigde dit doet, zijne onschuld tracht te bewijzen. Hoe gaarne wilde de Heer, dat zijn geliefde en getrouwe dienstknecht dit zou inzien, dan zou zijne geschiedenis niet slechts in een rots uitgehouwen of in een gewoon boek opgeteekend worden, maar in het boek van God, den Bijbel, als een der merkwaardigste geschiedenissen worden opgenomen, zoodat de Heilige Geest honderde jaren later kan zeggen: „Gij hebt de verdraagzaamheid (volharding) van Job gehoord, en gij hebt het einde des Heeren gezien, dat de Heer zeer barmhartig is en een Ontfermer.” (Jak. V : 11.)

Treffend is het te zien, hoe Job den satan verslaat (dien zielverderver, die zoekt, wien hij zou kunnen overwinnen.) Zelfs toen de duivel Jobs vrouw gebruikte, om hem van het rechte spoor af te trekken, gelukten zijne aanslagen niet, maar moest hij machteloos terugdeinzen. Schoon zijn de woorden, waarmede Job zijne vrouw afwijst, wanneer zij tot hem zegt: „Vloek God en sterf!” — „Gij spreekt, als een der zottinnen spreekt. Zouden wij het goede van God ontvangen en het kwade niet?” In dit alles zondigde Job met zijne lippen niet. (Job II : 10.) Wat waren de drie vrienden, vergeleken bij Job? Hoor, hoe hij door God wordt geëerd als zijn getrouwe dienstknecht. (Job XLII : 7, 8.) De drie vrienden moeten tot Job gaan, opdat hij voor hen bidden en offeren zou. Hoe zien wij daar die menschen, die gemeend hadden Job zoo onbarmhartig te mogen beschuldigen, als het ware arm aan arm nederliggen, als doodschuldige zondaren bij het offer door Job voor hen den Heere gebracht.

Hoort, de heerlijke woorden in vs. 9: „En de Heer nam het aangezicht van Job aan.” Hoe duidelijk komt het telkens uit, dat Job de overwinning heeft behaald. Het wordt ons zoo medegedeeld, opdat wij zouden zien, hoe heerlijk het is om in Gods kracht voort te gaan. En toen het bijzondere doel, 't welk God met Job had, bereikt was, kon de Heer hem ook zijne rijke zegeningen schenken. Hoeveel arbeid geven wij den Heer om ons iets te leeren.

Hoeveel goddelijk geduld en liefde spreekt er uit de geschiedenis van Job. Al het verkeerde, dat er in het hart van dezen dienstknecht des Heeren was, moest aan het licht komen. Hoort, hoe hij zelfs den dag, waarop hij geboren werd, vervloekt. Hij, die anderen zoo tot zegen geweest was, (Job XXIX.) kon zichzelven niet eerder zien in zijne geringheid dan toen hij God zag, waardoor hij uitriep: „Ik verfoei mijzelven en heb berouw in stof en asch!” En wie was het, die zooveel arbeid aan hem ten koste legde? De Heer zelf, van het begin tot het einde. Toen de Heer den satan, den aanklager der broederen, op Job opmerkzaam maakte, en hem vrijheid gaf, Job te plagen, had de Heer op het oog, zijnen getrouwen dienstknecht een bijzonderen zegen te bereiden. Gewis vermoedde de satan niet, dat dit het doel des Heeren was. Maar — hoe het ook gaan moge, welke middelen de Heer ook gebruiken moge, zijn doel wordt steeds bereikt. Alles moet Hem daarin dienen, ook de toelating van de boosheid van den satan om ons op vreeselijke wijze te doen lijden. God had evengoed tegen satan kunnen zeggen: „De Heere schelde u; is deze niet een vuurbrand uit het vuur gerukt?” in plaats van hem toe te staan Job in zooveel smarte te brengen; maar, neen! dat zou Job, en ook ons, een grooten zegen hebben doen missen.

Hoe duidelijk zien wij in deze geschiedenis, zelfs in de gesprekken, die er tusschen de drie vrienden en Job gehouden worden, de hand des Heeren. Deze drie vrienden, wijs en bekwaam, rechtvaardig en goed in hunne eigene oogen, zijn, met al hun redenaarstalent, niet in staat, Job van zijne schuld te overtuigen. Doch — als zij uitgesproken hebben, begint één, die jonger is dan zij, die tot nog toe het stilzwijgen bewaard heeft, daar hij de wijze lessen der oudere vrienden wilde aanhooren, die dus op een voorbeeldige wijze de plaats inneemt, welke de bescheidenheid hem aanwijst, Job toe te spreken. De drie oudere vrienden hadden niet recht gesproken van den Heer, doch Elihu spreekt op zulk een wijze van Hem, dat allen moeten verstommen; ook Job weet geen antwoord

meer. Diep was hij getroffen door de heerlijke woorden, die hij had vernomen. Zwijgend overdenkt hij hunne beteekenis. Wij zien duidelijk, vooral uit hetgeen volgt: het is de Heer, die het hart van Job op een bijzonder liefelijke wijze bewerkt. Als Elihu zwijgt, begint de Heer zelf tot Job te spreken uit een onweder, en doet hem zien, wie God is, en hoe weinig hij Hem nog gekend had. Wat was het gevolg hiervan? Verbrijzeld zit hij daar neder; hij ziet zichzelf in het licht van God en — diep veroordeelt hij thans zijne dwaze eigengerechtigheid. Hoe wonderbaar, dat de Heer zooveel moeite doet, om het geluk der zijnen te bevorderen. Hij wordt niet moede of mat. Zijn gezegend doel bereikt Hij, wat het ook kosten moge. Hoe heerlijk is dit voor ons, die ook het leven uit God deelachtig zijn, die zulke heerlijke openbaringen van God ontvangen hebben, en dus nog meer reden hebben dan Job om te zeggen: „Ik weet, dat mijn Verlosser leeft!”

Ja, onze Heer Jezus zit aan de rechterhand van God. Hij, die het werk der verlossing volkomen tot stand bracht, leeft daar om voor ons te bidden. Komt nu de satan, de aanklager der broederen, (die nog niet uit den hemel geworpen is) daar, dan ontmoet hij onzen Heer. Zijne booze plannen moet hij opgeven, want de Heer heeft hem overwonnen, en allen, die Hem toebehooren, zijn door Hem overwinnaars. Hij zegt: „Vader! bewaar hen voor den booze.” O, welk een zegen, welk een troost, altijd den Heer te mogen zien als onzen Plaatsbekleeder; dienzelfden Heer, die hier op aarde onder de menschen als de volmaakte mensch geleefd en gewandeld heeft, vol teederheid voor ellendige, hulpbehoevende menschen, vol trouw en liefde voor de zijnen, met medegevoel vervuld, waar men in droefheid of lijden verkeerde. Ieder, die Hem verstond, en omgang met Hem had, gevoelde zich tot niemand sterker aangetrokken, dan tot zulk een liefderijken Heer. En diezelfde Heer is nu in den hemel; zijne liefde is niet veranderd; zijne belangstelling in ons is niet verminderd. O, mochten wij steeds in zijne nabijheid verkeerden, nauwen omgang met Hem hebben — dan zullen wij gewis ons

genot niet zoeken in allerlei wereldsche verstrooiingen; maar in het licht van God, in oprechtheid, voor zijn aangezicht wandelen, in het vooruitzicht spoedig bij Hem te zijn en Hem te zien, gelijk Hij is. Welk een heerlijk einde voor allen, die het leven uit God bezitten! Hoe vertroostend voor ons in het Woord van God de wegen te zien, die Hij met de zijnen houdt! En hoe rustig kunnen wij Hem op zijn woord gelooven! Zijn Naam zij geloofd en geprezen tot in eeuwigheid!

„Doet dit tot mijne gedachtenis.”

„Doet dit tot mijne gedachtenis.” Ziedaar het vriendelijk verzoek van onzen Heer en Heiland. Tot *zijne* gedachtenis feestvieren; wie zou dit niet gaarne doen? Een laatste woord, of een laatst verzoek van een stervenden vriend of bloedverwant is ons heilig; wij voldoen gaarne daaraan, en zouden wij dan het laatste verzoek van onzen geliefden Heer niet gaarne opvolgen? O ja, daaraan valt niet te twijfelen! Maar wij begrijpen dit dikwijls niet goed. Wij nemen het niet zoo ernstig op. Wij letten dikwijls niet nauwkeurig op, en dwalen te veel rond met onze gedachten. „Kunt gij dan niet één uur met mij waken?” vroeg de Heer zijnen discipelen. En zoo ook zou Hij ons kunnen vragen: „Kunt gij dan niet één uur aan mij denken?” Mij dunkt, het moet Hem wel smarten. Vooronderstel, dat wij door iemand worden genoodigd, en hij die ons noodigde, de gastheer, zit zelf mede aan. Hoe onwellevend en onteerend zou het voor dien gastheer zijn, als wij ons met hem niet bemoeiden, als wij deden, alsof hij er niet was. Hoe weinig erkentelijk zou het zijn, zoo wij hem bij het binnenkomen niet groetten, en alleen maar onze plaats innamen om zijne gaven te genieten! De gastheer zou toch zeker verwonderd zijn, en zeggen: „wat menschen zijn dit; ik heb ze genoodigd, het is *mijn* disch, en . . . er is niemand die mij groet, die zich met mij bezighoudt; — dit is voor mij verdrietig,

en schadelijk voor hen. Veel zou ik hen kunnen mededeelen en verklaren; maar zij gaan *mijn persoon* voorbij."

Zoo, denk ik, is het ook, als wij den Heer Jezus aan zijnen disch niet persoonlijk ontmoeten. „Ik zal mij aan hen openbaren," zeide de Heer. En wáár is wel een plaats meer geschikt daarvoor dan aan zijnen disch, waar Hij op bijzondere wijze in het midden is? Ik ben er van overtuigd, dat God, de Vader van onzen Heer Jezus Christus, er op let, hoe wij tot gedachtenis van zijnen geliefden Zoon samenkomen. Herinneren wij ons slechts, hoe „de Vader den Zoon liefheeft en al zijn welbehagen in Hem heeft." God wil, dat alle knie zich voor Hem zal buigen; God heeft Hem verordend tot een hoofd, onder Wien eenmaal alles, wat in den hemel en wat op de aarde is, te zamen gebracht zal worden. (Efez. I : 10.) Hooren wij het niet? „De Vader heeft den Zoon lief, en toont hem alles, wat Hijzelf doet; en Hij zal hem grooter werken toonen dan deze, opdat gij u verwondert." (Joh. V : 20.) De Vader heeft den Zoon lief, omdat Hij zijn leven heeft afgelegd. (Zie Joh. X : 17.) Ja, het is de zorg des Vaders, om den Heer Jezus te verheerlijken; en alle engelen Gods aanbidden Hem. Zoo zien wij, dat Hem in den hemel nu reeds alle eer wordt toegebracht, en straks hier op aarde zal dit evenzoo moeten geschieden. Daarom is het mijne innige overtuiging, dat, als wij tot gedachtenis van den Heer Jezus samenzijn, de Vader verheerlijkt wordt, indien onze harten vervuld zijn met zijnen Zoon, en wij Zijner gedenken, tot Hem spreken, Hem loven en prijzen. Dat het steeds de wensch onzes harten zijn moge, om meer te leeren op waardige wijze tot gedachtenis van zijnen geliefden Zoon te zamen te komen!

Ter gedachtenis van den Heer Jezus. Dit is zoo noodig. „Niemand kent den Zoon dan de Vader." (Matth. XI : 27.) De Apostel Paulus roept de Galatiërs toe: „Maar toen het God behaagde, zijnen Zoon in mij te openbaren." (Gal. I : 15.) Zie, al wederom een bewijs, dat het God is, die èn zichzelf en zijnen geliefden Zoon, onzen Heer en Heiland, verheerlijken wil in degenen, die gelooven. O,

geliefde broeders! springen onze harten niet op van vreugde, wanneer wij door God in zijn Woord bepaald worden bij den heerlijken persoon van den Heer Jezus? Immers ja? Er is niets zoeter voor het hart dan dat. Waarom? Ten eerste, omdat Hij dit waardig is; en ten tweede, omdat Hij onze geliefde Heer en Meester is. Waar wij den Vader hooren zeggen: „Gij zijt mijn geliefde Zoon, in u heb ik mijn welbehagen gevonden!” (Luk. III : 22.) daar klinkt dit als muziek in onze ooren, en onze zielen genieten daardoor. Ons één te mogen weten met Hem, van wien de Vader zulk een getuigenis geeft; die door God uitermate zeer verhoogd is; aan Gods rechterhand zijne plaats heeft ingenomen, „engelen en machten en krachten Hem onderworpen zijnde;” (1 Petr. III : 22.) welk een voorrecht, en welk een genade is dat! Dáár, waar wij Jezus zien, zijn ook wij gekomen. „Gezegend zij de God en Vader van onzen Heer Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in de hemelsche gewesten in Christus.” (Efez. I : 3.) Is dit niet voortreffelijk en onuitsprekelijk schoon en rijk!

Laat ons daarom veel aan Hem denken, elken dag, opdat het ons niet vreemd zij, en geen ongewoon iets toeschijne, op den eersten dag der week een heilige samenkomst te hebben „tot zijne gedachtenis!” Tot gedachtenis aan Hem, die het voorwerp is van 's Vaders liefde. Mogen wij allen, geliefde broeders! den Heer Jezus hartelijk liefhebben! Dan zal het voor ons een vreugdevolle gelegenheid zijn, tot zijne gedachtenis het brood te breken, en den drinkbeker der dankzegging te drinken, en voor Hem uit te spreken woorden van lof, dank en aanbidding; dan zullen wij ons onuitsprekelijk verheugen, Zijne liefde te aanschouwen en te bewonderen, daar Hij zichzelf voor ons in den allervreeselijksten dood heeft overgegeven. Hij „viel in de handen des levenden Gods,” wat vreeselijk genoemd wordt in Hebr. X : 31, opdat wij door de liefdevolle armen des Vaders zouden kunnen worden omvangen. O, bidden wij meer tot God, dat Hij ons leere, wie Jezus is voor God en voor ons; en wat Hij door

zijne overgave in den dood Gode en ons heeft aangebracht! Als wij straks bij Jezus zijn zullen, dan zullen wij Hem zien, en zóó door zijnen persoon ingenomen zijn, dat wij onzen blik onafgebroken zullen richten op Hem, den schoonste onder tienduizenden. O, dat dit nu reeds bij ons zoo zijn moge, al is het ook in groote zwakheid, en dat het steeds meerder worde! Hoe heerlijk zal dát zijn, als aller oog op Hem ziet; als allen naar Hem hun aangezicht gewend zullen hebben; en als allen met evenveel overtuiging zullen uitroepen: „Gij zijt waardig het boek te nemen en zijne zegelen te verbreken; want Gij zijt geslacht, en hebt Gode gekocht met uw bloed uit alle geslacht en taal en volk en natie, en hebt hen gemaakt koningen en priesters voor onzen God.” (Openb. V : 10.)

De Heer zegene deze woorden voor ons allen! De apostel Petrus schrijft: „Voor u dan, die gelooft, is de kostbaarheid.” (1 Petr. II : 7.) Die uitverkorene en dierbare hoeksteen, door God in Sion gelegd, is voor ons, die gelooven. Schatten ook wij Hem hoog? Waardeeren wij Hem? Zien, aanschouwen en bewonderen wij Hem? Achten ook wij Hem als ons gouden kleinood? Is ons hart, is onze ziel met Hem vervuld? Wat zal dan het gevolg zijn? Dat onze mond er van spreekt. En dus zullen wij het dan als vanzelf voor Hem uitspreken, dat wij Hem liefhebben; dat Hij ons alles is; dat wij gaarne „tot zijne gedachtenis” onze plaats aan zijnen disch willen innemen. Hierin dienen, eeren en verheerlijken wij onzen Heer en Heiland.

O welk een hemelsch, rein genoegen,

Te spreken over U, o Heer!

Gij zelf wilt U dan bij ons voegen,

Gij zelf daalt in ons midden neêr.

Hoe heerlijk wordt uw Naam geprezen!

Hoe broederlijk zijn wij gezind!

Hoe staat in aller oog te lezen,

Dat Gij U in den kring bevindt!

Wij vangen dan gedurig weder

Het schoonste der verhalen aan;

Wij roemen gaarne, luid en teeder
 Wat onze Heiland heeft gedaan;
 Hoe Hij ons eerst het harte roerde
 Door zoete vreugde of knellend leed;
 Hoe Hij ons liefdrijk verder voerde,
 En tot op heden niet vergeet.

Laat ons zóó vaak te zaam vergaadren,
 Uw goddelijken Naam ten prijs,
 Totdat Gij ons tot U doet naadren,
 Voorgoed veréénd, in 't Paradijs!

Getuigenis en genot.

In het eerste hoofdstuk van het Evangelie van Johannes hooren wij den Voorlooper van Jezus tweemaal uitroepen: „Zie, het Lam Gods!” De tweede maal had deze uitroep echter een heel andere bedoeling dan de eerste maal. Eén en hetzelfde woord kan op meer dan eene wijze worden uitgesproken. De omstandigheid waaronder, het verband waarin, en de toon waarop het wordt uitgesproken, brengt dikwerf een groot verschil aan.

Johannes de dooper getuigde van Jezus. Door openbaring was hem medegedeeld, dat hij, op wien hij den Geest zou zien nederdalen, en op hem blijven, degene was, die met den Heiligen Geest zou doopen. Jezus was tot hem gekómen om door hem gedoopt te worden; hij had hem gedoopt, en „ik heb”, zoo getuigt hij, „den Geest zien nederdalen uit den hemel, gelijk een duif, en hij bleef op hem.” Toen nu Jezus daarna aan de Jordaan tot hem kwam, zeide hij: „Zie, het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt!” Wonderbaar en heerlijk getuigenis! Johannes was gekomen, doopende met water, opdat Degene, van wien hij getuigde, aan Israél zou openbaar worden. De dienstknecht plaatst zich op den achtergrond. De Voorlooper van den Messias verdwijnt van het tooneel. „Hij moet wassen, en ik moet minder worden.” Het is het ge-

zegende werk van iederen getrouwen dienstknecht, van zijnen Heer en Meester getuigenis af te leggen; diens schoonheid en heerlijkheid voor te stellen; op Hem en op zijn heerlijk verlossingswerk te wijzen; en Hem te prediken als het *eenige* voorwerp des geloofs, als het *eenig* middelpunt, om hetwelk wij ons scharen mogen, en als het eenig doel des harten en des levens. Mochten wij allen zulke getrouwe getuigen zijn, en in onze prediking Hem verheerlijken, die de schoonste onder de menschenkinderen is, die alleen leven, gerechtigheid en bevrediging der zielsbehoeften geven kan!

Maar wij kunnen nog iets anders dan getuigen, wij kunnen ook *genieten*, en wel Jezus genieten. En dat deed Johannes. De tweede maal, dat de Dooper uitroept: „Zie het Lam Gods!” was dit niet om van Hem te getuigen, maar omdat zijn hart zóó vol was van het genot zijner onvergelykelijke heerlijkheid, dat hij vol bewondering zijne ziel in die woorden uitstort. „Des anderen daags wederom stond Johannes en twee van zijne discipelen. En ziende op Jezus, die daar wandelde, zeide hij: Zie het Lam Gods!” Johannes kende Jezus. Johannes wist, wie Jezus was. Hij kende Hem als den Zoon van God, die van den hemel neergedaald was op aarde. Hij had zijne schoonheid en heerlijkheid aanschouwd. Hij had met eigen oogen den Heiligen Geest op Hem zien nederdalen gelijk een duif, en op Hem blijven. Hij wist, dat Jezus met den Heiligen Geest en met vuur zou doopen. Zijn hart was van Hem vervuld. Hij had in Hem zijn alles gevonden. Onuitsprekelijk gelukkig was hij door zijne kennis geworden. En daar ziet hij Hem in het midden der schare wandelen — Hem den Zoon van God, den Heer der heerlijkheid. Wonderbaar heerlijke aanblik! De goddelijke majesteit verborgen achter het kleed der menschelijke natuur, neergedaald om de Verlosser der wereld te zijn! Onwillekeurig roept hij in bewondering en aanbidding uit: „Zie het Lam Gods!”

Dat was geen getuigen, maar genieten. O, hoe schoon en verheffend is dit! Hoe waarlijk stichtelijk! Een hart

vervuld van Jezus trekt aan. Hoe liefelijk is het beeld van den ouden Simeon in den tempel, van Maria van Bethanië aan Jezus' voeten, van Maria Magdalena bij Jezus' graf! Heerlijke tafereelen, die gedurende zoo vele eeuwen de zielen der heiligen hebben verkwikt, verheugd, gesterkt en onderwezen!

En zulk een genieten van Jezus maakt indruk op onze omgeving. De toon van verrukking, waarmede Johannes zijn: „Zie het Lam Gods!” uitsprak; de vreugde zijner ziel, die zich op zijn gelaat afspiegelde, maakte zulk een indruk op zijne discipelen, dat zij Johannes verlaten om Jezus te volgen. Wie hun meester zóó in verrukking brengen kon, was wel waardig nader gekend te worden. En zij vonden in Hem waarlijk den Zoon van God, den Verlosser der wereld. Een van de twee, die Jezus toen volgden, herinnerde zich zestig jaar later, toen hij dit verhaal te boek stelde, nog zoo goed als de dag van gisteren die eerste kennismaking met Jezus. Die had een onuitwisbaren indruk op hem gemaakt. O, mochten wij allen zóó van Jezus genieten! Mochten onze zielen zich zóó in Hem verlustigen en verliezen, dat wij vol vreugde en bewondering van Hem spreken kunnen in de omgeving, waarin wij ons bevinden. Bij Hem is niemand te vergelijken. Hij is de bewondering en aanbidding der engelen; Hij is het welbehagen van den Vader; zij Hij ook onze lust en onze vreugde!

Niets, o Jezus! vind ik hier beneden,
 Niets waar mijne ziele vreugde in vindt;
 Maar mijn hart is zalig en tevreden,
 Daar ik weet, hoezeer Gij mij bemint!

Gij geeft eens voor mij uw dierbaar leven,
 Aan het kruishout vloot uw bloed voor mij;
 Zou ik dan het goed der aard niet geven
 Voor een kleinood, Jezus, zooals Gij!

Correspondentie.

17. J. J. te Rotterdam vraagt, hoe Matth. X : 10, waar de Heer zijnen discipelen beveelt *geen* staf op hunne reis mede te nemen, overeengebracht kan worden met Mark. VI : 8, waar Hij zegt, dat zij niets zouden medenemen dan alleen een staf.

Mij dunkt, dat de Heer in Mark. VI bedoelt een »wandelstaf'', dien zij noodzakelijk behoefden om hunne reis door de steden en dorpen van Palestina te kunnen volbrengen; terwijl Hij in Matth. X het oog heeft op een bijzonderen staf, dien de reizigers gewoon waren mede te nemen ter verdediging tegen roovers en wilde dieren. Uit het verband blijkt dit. De discipelen moesten geen geld, geen eten, (reiszak met mondbehoeften) geen voorraad kledingstukken en geen verdedigingsmiddelen medenemen, maar zich geheel en al verlaten op de hulp en de zorg van God.

18. P. N. te Leiden. — Laat mij u opmerken, dat de Heer Jezus niet gesproken heeft van de *zonde*, maar van de *lastering* tegen den Heiligen Geest, die den menschen niet zal vergeven worden, noch in deze eeuw, noch in de toekomst. Men spreekt gewoonlijk van de *zonde* tegen den Heiligen Geest, doch de Heer heeft niet van *zonde*, maar van *lastering* gesproken. Dit onderscheid is van veel belang. Elke zonde, die een geloovige begaat, is een zonde tegen den Heiligen Geest, die in hem woont. Maar de lastering tegen den Heiligen Geest is heel wat anders. Uit Matth. XII : 22—37 blijkt, waarin die lastering bestond. De farizeën schreven *tegen beter weten in* de macht van God, waardoor Jezus de duivelen uitwierp, aan de macht van den duivel toe. Dit was het bewijs van hunne hardnekkige boosheid en van den haat, dien zij hadden tegen Jezus en God. Zij werden daarvoor als »kinderen des duivels'' openbaar, zooals de Heer hen in het Evangelie van Johannes noemt. (Zie Joh. VIII : 44.) Die zich verhardt, wordt verhard, en kan geen vergeving ontvangen.

De overste Leidsman en Voleinder des Geloofs.

In het elfde Hoofdstuk van den brief aan de Hebreërs wordt ons de wolk van getuigen uit het Oude Testament voorgesteld. Wat het geloof vermag in alle omstandigheden des levens, te midden van de grootste moeilijkheden, van de zwaarste beproevingen en den heftigsten tegenstand, wordt op treffende en aangrijpende wijze voor onze oogen geschilderd. Die geloofshelden, welke op hoop tegen hoop hebben geloofd, en de heerlijkste overwinningen behaalden, zijn voorbeelden voor ons, over wie God *wat beters* had voorzien. *Zij* toch hebben de beloften niet verkregen, terwijl *ons* de vervulling der beloften geschonken is in Christus, in Wien alle beloften Gods ja en amen zijn.

Die wolk van getuigen wordt ons ten voorbeeld gesteld. Waar zij tot den einde volhardden, en zich door geen moeilijkheden, gevaren of verzoekingen lieten terugschrikken, zouden wij daar verflauwen of verslappen? Voorwaar neen! wij moeten loopen in den wedloop, die voor ons ligt, en, alle moeilijkheden het hoofd biedende, afleggen allen last en de zonde, die ons licht omstrikt.

Maar al zijn die geloofshelden onze voorbeelden — een voorwerp des geloofs zijn zij niet. Dat is alleen de Heere Jezus Christus. Abraham en Mozes, Paulus en Petrus kunnen *voorbeelden* des geloofs zijn, maar de Heer alleen kan en mag het *voorwerp* des geloofs zijn. Dit is van het uiterste gewicht. Voorzeker, onze Heiland is ook ons voorbeeld, en wel het *volmaakte* voorbeeld. Wij worden geroepen in zijne wegen te wandelen, zijne voetstappen te drukken, zijne gezindheid te openbaren. Maar Hij is meer dan dat. Hij is het *voorwerp des geloofs*. Dat kan *Hij* alleen

zijn. Een sterfelijk mensch, hoe hoog hij ook staat, en hoe geestelijk hij ook is, kan nimmer een voorwerp des geloofs en een middelpunt der vereeniging zijn. Maar Hij, de Zoon des menschen, die God is boven allen te prijzen tot in eeuwigheid, de waarachtige God en het eeuwige leven, is het eenige en ware Voorwerp onzes geloofs en het eenige Middelpunt, om hetwelk wij ons nu en tot in alle eeuwigheid scharen.

En dit voorwerp des geloofs is Jezus, aan Gods rechterhand verheerlijkt. Niet een Messias op aarde, maar de Zoon des menschen, opgestaan uit de dooden en met heerlijkheid en eer gekroond aan de rechterhand van de Majesteit Gods in de hemelen, is het voorwerp *onzes* geloofs.

Toen onze Heer op aarde wandelde, was Hij als de Koning Israëls, die als Zoon des levenden Gods door de zijnen erkend en aangebeden werd, het voorwerp van het geloof der discipelen. Op de vraag van Jezus: „Wie zegt gij, dat ik ben?” antwoordt Petrus in naam van allen: „Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods;” waarop de Heer zegt: „Welgelukzalig zijt gij, Simon, Bar-Jona, want vleesch en bloed heeft u dat niet geopenbaard, maar mijn Vader, die in de hemelen is.” (Matth. XVI.) De discipelen des Heeren waren dus ware geloovigen, die het leven Gods hadden, en den Heer erkenden als den Messias, den Koning der Joden, die de Zoon des levenden Gods was. Van Hem zeiden zij, toen Jezus, bij het ondervinden van het ongeloof der Joden vroeg: „Wilt gij ook niet weggaan?” „Tot wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens.”

Dit is thans gansch anders. De Heer is niet meer hier beneden. Hij werd verworpen door de zijnen. „Hij is de erfgenaam, komt, laat ons Hem dooden, opdat de erfenis onze zij,” hadden zij gezegd. En God heeft Hem in den hemel opgenomen, en Hem met eer en heerlijkheid aan zijne rechterhand gekroond. Als zoodanig is Hij thans het voorwerp *onzes* geloofs. En niet alleen dit. Maar Hij is ook geworden het Hoofd des lichaams, der Gemeente, het

Hoofd der nieuwe schepping, zoodat Hij in hemel en op aarde, in het koninkrijk beneden en in het eeuwig koninkrijk in den hemel, de eerste plaats zal innemen.

Daarom, toen de Heer op het punt stond tot den Vader, die Hem gezonden had, terug te keeren, zegt Hij tot zijne discipelen: „Uw hart worde niet ontroerd; gijlieden gelooft in God, gelooft ook in mij.” Zij hadden in Hem geloofd, maar als in een Christus op aarde. Doch Hij ging heen. Hij keerde tot den Vader terug. Zij zouden Hem voor een tijd niet meer zien. Hij ging heen, om voor hen in het huis des Vaders, waar vele woningen zijn, waar veel ruimte is, plaats te bereiden. In dat huis des Vaders zou Hij thans het voorwerp huns geloofs worden. Evenals zij geloofden in God, Dien zij niet zagen, zoo moesten zij voortaan gelooven in Hem, die, voor hunne oogen verborg, *aan Gods rechterhand verhoogd zou zijn.*

Om de woorden van Jezus in Joh. XIV recht te verstaan, moeten wij wel in het oog houden, dat de Heer zich in de laatste hoofdstukken van Johannes' Evangelie in den geest verplaatst na zijne opstanding uit de dooden, op het punt staande tot den Vader weder te keeren. In hoofdstuk XIII is alles beslist. Na de voetwassching spreekt de Heer van het verraad van Judas, geeft de bete, na ze ingedoopt te hebben in de bittere saus, aan den verrader; en zegt daarop tot Judas, in wien in dien tusschentijd de satan gevaren was: „Wat gij doet, doe het haastelijk.” Hiermede had onze dierbare Heiland zich geheel overgegeven. Wetende, wat er volgen zou, hoe Hij aan het hout des vloeks en der schande zou worden uitgestrekt, en dáár den toorn van God en de straf over onze zonde zou dragen, geeft Hij zichzelf vrijwillig over, en, in plaats van het instrument des satans tegen te houden, wat Hij had kunnen doen, zendt Hij den verrader heen om het werk der duisternis te verrichten. Welk een volmaakte gehoorzaamheid en volkomene overgave! Welk een wonderbare liefde voor ons! Vol aanbidding buigen wij ons neder, en loven en prijzen Hem, die in onze verlossing en in de verheerlijking Gods zijne hoogste vreugde vond.

Wonderbaar toch is het, als wij onzen dierbaren Heer, nadat de deur der feestzaal zich achter den verrader gesloten had, waarbij de schrijver zoo merkwaardig aan teekent: „En het was nacht,” hooren uitbarsten, als het ware, in vreugde en genot met de woorden: „Nu is de Zoon des menschen verheerlijkt, en God is in hem verheerlijkt!” Ja, de overwinning was behaald, de overgave was volkomen, het kruis was aanvaard, de straf en het oordeel over de zonde zou worden gedragen zonder tegenspreken, in volmaakte gehoorzaamheid; en daarom in den geest was voor Jezus reeds alles voorbij. God was verheerlijkt, de zonde was te niet gedaan; de duivel was overwonnen; de weg tot het Vaderhuis en het Vaderhart was gebaad. Niets dan vreugde en zegen en gemeenschap en heil tot in eeuwigheid kon thans het deel zijn van allen, die gelooven. In de volgende hoofdstukken vernemen wij zulks uit den eigen mond van den Overwinnaar. Het huis des Vaders staat open. Het hart des Vaders is openbaard. De liefde des Vaders, waarin Hij zelf zich verheugde, is het deel der geloovigen. Innige en eeuwige gemeenschap met den Vader door den Zoon, en eeuwige heerlijkheid daar, waar Hij zelf thans is ingegaan, met eer en heerlijkheid gekroond; waar Hij het voorwerp des geloofs geworden is, en waar Hij ons wacht en ons brengen zal, om ons deel te geven aan de heerlijkheid, welke de Vader Hem had geschonken. En zoolang wij nog hier op aarde moeten vertoeven, hebben wij de hulp en bijstand des Heiligen Geestes, dien Hij ons gezonden heeft, om in ons te zijn een fontein van levend water, springende tot in het eeuwige leven. En tot slot het heerlijke gebed van Jezus tot den Vader, waarin Hij als de Zoon, die den Vader verheerlijkt en het werk, door den Vader Hem opgedragen, vol-eindigd had, vraagt om de heerlijkheid, die Hij bij den Vader had, eer de wereld was; en waarin Hij voor de zijnen, die Hij in de wereld moest achterlaten, bidt om de bewaring des Vaders, de leiding des Geestes en de heerlijkheid in het Huis des Vaders.

De discipelen, die om den Heer vergaderd waren, heb-

ben toen deze heerlijke woorden niet begrepen; maar later, toen de Heilige Geest gekomen was, die hen in de waarheid zou leiden, hen de woorden des Heeren zou indachtig maken, hun de toekomstige dingen zou verkondigen, en hen de heerlijkheid van Jezus zou doen genieten, hebben zij er al die schoonheid en wondere krachten van ondervonden en genoten. Vooral toen door Paulus, aan wien de verborgenheid der Gemeente door openbaring werd bekend gemaakt, de Zoon van God, aan Gods rechterhand verheerlijkt, gepredikt werd als het Hoofd der nieuwe schepping, met wien allen, die gelooven, uit de Joden en uit de volken, één geworden zijn, zoodat de verheerlijkte Heer in den hemel kon zeggen van zijne vervolgde discipelen op aarde: „Saul! Saul! wat vervolgt gij mij?” In het vijfde Hoofdstuk van den tweeden brief aan de Korinthiërs, waar de Apostel handelt over de nieuwe schepping, zegt hij dan ook: „Zoo dan, wij kennen van nu aan niemand naar het vleesch; en indien wij ook Christus naar het vleesch gekend hebben, zoo kennen wij Hem toch nu niet meer alzoo.” Geen Christus op aarde meer, maar een Christus in den hemel — die, en die alleen, is voor ons het voorwerp des geloofs, der vreugde, der aanbidding en der hoop. Toen dan ook Maria Magdalena in den hof haren Heer weer wilde omvatten, en evenals voorheen met Hem wilde omgaan, zeide Jezus: „Raak mij niet aan, want ik ben nog niet opgevaren tot mijnen Vader; maar ga heen tot mijne broeders, en zeg hun: „Ik vaar op tot mijnen Vader en uwen Vader, en tot mijnen God en uwen God.” Geen omgang met Jezus, zooals tot daartoe; geen gemeenschap langer met den Christus op aarde, maar, na de hemelvaart, een omgang met den *verheerlijkten* Heer, met wien al de zijnen zóó vereenigd zijn, dat Hij zich niet schaamt hen broeders te noemen.

Zoo is dan de verheerlijkte Jezus het voorwerp onzes geloofs. Deze waarheid kan wel het onderwerp van den brief aan de Hebreërs genoemd worden. Als Zoon van God en Zoon des menschen, als Apostel en Hoogepriester,

als Zoon over zijn eigen huis en het Hoofd der hemelsche familie, als de groote Herder der schapen, en als de overste Leidsman en Voleinder des geloofs, is Hij in den hemel ingegaan, en dáár aan Gods rechterhand gezeten, gekroond met heerlijkheid en eer. Daar *zien* wij Hem. De brief aan de Hebreërs is vol van dat *zien*. Hij is het voorwerp onzes geloofs, en het geloof *ziet* Hem in het hemelsch heiligdom, in de blijde verwachting van weldra met Hem daar te wonen; want waar Hij binnen het voorhangsel is ingegaan, daar is Hij er ingegaan als onze *Voorlooper*.

Daarom wordt dan ook in Hebr. XII, na de voorstelling van de groote wolk van getuigen, die ons ten voorbeeld van geloof en volharding gesteld worden, onze blik gericht op Jezus in den hemel, die niet slechts ons voorbeeld is, maar bovenal het voorwerp onzes geloofs. Ons oog van alle andere dingen afwendende, hebben wij alleen en uitsluitend te *zien* op den *Oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, die om de vreugde, welke voor hem lag, het kruis heeft verdragen, de schande verachtend, en gezeten is aan de rechterhand van den troon Gods.*

Heerlijke woorden! Verheug u, o mijne ziel! want zie, nu hebt gij een pad door deze duistere wildernis naar het Vaderhuis daarboven. Uw Heer en Heiland kwam hier beneden, heeft de menschelijke natuur aangenomen, en als God geopenbaard in het vleesch in ons midden gewoond; en van de kribbe tot het kruis, en van het kruis naar den hemel bewandelde Hij den weg des geloofs. Hij is de Overste Leidsman en de Voleinder des geloofs. Hij baande den weg; Hij ging vooruit; Hij ging ons voor, en Hij kwam aan het eind van zijnen weg; Hij heeft met volharding den wedloop geloopt, die voor Hem lag, en is ingegaan in de hemelsche heerlijkheid. Onzen blik op Hem vestigende, zien wij van deze aarde naar den hemel een lichtend pad in het midden der ons omgevende duisternis. In alle omstandigheden des levens is Hij geweest. Aan elk gevaar en elke verzoeking werd Hij blootgesteld. Aan alle smarten, teleurstellingen en ellenden werd Hij onderworpen. Smaad en hoon en verachting, vervolging, geese-

ling en dood was zijn deel hier op aarde. En in alles heeft Hij den Vader verheerlijkt, Diens heiligen wil volbracht en aan zijn Woord gehoorzaamd. En nadat Hij zichzelf door den eeuwigen Geest Gode onberispelijk had opgeofferd, is Hij de hemelen doorgegaan, en heeft zich gezet aan de rechterhand der Majesteit Gods.

Gelooven wij in Hem, dan zijn wij door Hem op dien door Hem voor ons gebaanden weg gesteld. „Gelijk Gij mij gezonden hebt in de wereld,” zoo sprak Jezus tot den Vader, „zoo heb ik hen ook in de wereld gezonden.” Welk een genade! Hij heeft ons verlost, uit de wereld uitverkoren, met zich in de opstanding vereenigd, ons verbonden met Hem, den Heer der heerlijkheid, die aan Gods rechterhand gezeten is; en nu zendt Hij ons, als het ware, uit den hemel op deze aarde om zijne getuigen te zijn, zijne voetstappen te drukken, en straks daar te komen, waar Hij nu reeds is. Evenmin als wij in staat waren onszelf te redden van het verderf, waarin wij door de zonde gekomen zijn, en onszelf het leven te geven, waren wij in staat een weg door deze wereld te banen naar de heerlijkheid. Maar Hij heeft dien weg gebaand. Hij is ons voorgedaan, en wij mogen Hem volgen. „Mijne schapen hooren mijne stem, en zij volgen mij.” In de goede werken, welke God in Hem heeft voorbereid, kunnen wij wandelen. Hij was het licht der wereld, en door zijne genade zijn wij kinderen des lichts en des daags geworden. En wij weten, wat het eind van dien weg zal zijn. Door het geloof den oversten Leidsman en Voleinder des geloofs in de heerlijkheid ziende, aanschouwen wij de plaats, waar wij komen, de heerlijkheid, die ons deel zal zijn, de vreugde, die wij smaken zullen, en loopen met volharding den wedloop, die voor ons ligt.

Onuitsprekelijk heerlijk voorrecht! Oneindige genade! In deze duistere wereld zien wij het licht van Jezus' voetspoor. Op onze reis door de dorre wildernis worden wij geleid door Hem, die om de vreugde, die voor Hem lag, het kruis heeft verdragen, de schande van dat kruis verachtend, en thans gezeten is aan de rechterhand van

den troon Gods. Hoe moeielijk de weg ook wezen moge, en welke gevaren en verzoekingén ons ook ontmoeten, wij kunnen geloovig en vertrouwend zeggen:

Scherp en duidelijk afgeteekend
Is het pad, voor mij berekend;
Want mijn Jezus ging mij vóór.
Ja, zoo zeker als zijn zegen,
Eeuwig blijvend zijn zijn wegen,
En ik treed kloekmoedig in zijn spoor.

En waar alles duister is om ons heen; waar geen voet-spoor in deze arme wereld te vinden is; waar wij steeds en in alles verlegen zouden moeten staan, daar kunnen wij vol vreugde zingen:

Onze wildernis beneden
Is slechts van één pad doorsneden:
De afdruk van zijn voet in 't zand.
En ik volg dien; ja, ik ijle,
Of ik straks op 't rustpunt wijle,
Waar Hij-zelf gekroond werd door Gods hand.

De schoonheid van Christus. *)

Het is iets zeer wonderbaars, geheel onbegrijpelijk voor een menschenverstand, dat God geopenbaard werd in het vleesch. Doch, eeuwig zij Hij geprezen! het is een feit, dat tot in de kleinste bijzonderheden opgeteekend is door den Heiligen Geest. De waarachtige God, wien aanbidding toekomt, Hem hebben de apostelen gezien met hunne oogen, op Hem gestaard, en hunne handen hebben Hem getast. Ja, een geliefde discipel was gewoon zijn hoofd te doen rusten op zijne borst. God was niet meer, als in de dagen van ouds, verborgen achter het voorhangsel, van den mensch gehoorzaamheid eischende aan zijn heilige en rechtvaardige geboden, maar Hij was ten volle geopenbaard in al wat Hij is in den heerlijken Persoon des Zoons. Godzelf was

*) Overgenomen uit een brief van broeder S. Shuto in Japan.

uitgekomen, de eeniggeboren Zoon was gegeven aan de wereld. En toen had de mensch God te eeren in hetgeen *Hij* is, niet in hetgeen de mensch moest doen. Want wat kan hij geven *aan*, of doen *voor*, zulk een heerlijk Wezen, in wien al de volheid der Godheid lichamelijk woont? Genade en waarheid zijn door Jezus Christus geworden, en wij moeten ontvangen uit Zijne volheid, genade voor genade. Elke hopelooze melaatsche en elke ellendige blinde, die slechts Hem wille erkennen en in Hem gelooven, werd gezegend tot openbaarmaking van zijne heerlijkheid; want Hij was de Verlosser, die wandelde onder de menschen, aan elk hunner nooden te gemoet komende in zijn eigen volheid. Hij was geen profeet, die het volk terugriep tot de heilige wet. O, geliefde broeders! zulk een God, die tenvolle geopenbaard is, is de gezegende Heer Jezus, is *onze* God! Welk een rijk deel hebben wij! Onze vreugde is volkomen, als wij denken aan God. „In zijne tegenwoordigheid is verzadiging van vreugde.” En op geen andere wijs kan Hij door ons geëerd worden, dan dat wij Hemzelf genieten. „Zonder geloof is het onmogelijk Hem te behagen.”

En hoe gezegend is het, dat Hem meer en meer te kennen geen moeilijke zaak is. Hij wordt geopenbaard aan „*kinderkens*”. Want het is geheel naar het welbehagen van zijn eigen souverainen wil, zichzelf en zijnen wil bekend te maken. Alle pogingen en redeneeringen van menschen zijn volslagen nutteloos om Hem te leeren kennen, indien Hij omtrent Zichzelfen zich niet uitgesproken had. Maar dank zij Hem! wij hebben volledige mededeelingen omtrent Hem in het Woord, en dit hebben wij slechts te *gelooven*. Ik las vóór eenige dagen in Johannes, en ontving een diepen indruk van een gewichtige leering. (Joh. VI : 15.) Zij trachtten den Heer Jezus tot koning *te maken*, en nu raakten zij Hem geheel en al kwijt. Welk een onteerend en godslasterlijk iets was het te trachten Hem tot koning *te maken*! Zij konden Hem niet tot koning maken, want Hij *was* koning in der waarheid. Hij was daartoe *geboren*. Ja, meer nog, Hij was Jehovah, die de armen zijns volks met brood verzadigde. Het is daarom

niet te verwonderen, geliefde broeders, dat deze lasterlijke menschen *uit onze dagen*, wijs en voorzichtig als zij zijn, ook den gezegenden Persoon des Zoons van God geheel en al uit hun hart verloren hebben, wijl zij met hun redematies trachten den Persoon van den Zoon Gods *te maken* tot iets, grooter dan het eeuwige leven. Wij hebben alleen te buigen voor het Woord, en te gelooven wat er staat. Iets anders dan dit is opstand. O, hooggeprezen Jezus! Hij is de waarachtige God en het eeuwige leven. Dat kindeke, liggende in de kribbe, was Jezus, Jehovah, de Verlosser, en Immanuël, God met ons, en het Woord, de Schepper, vleesch geworden, en de eeniggeboren Zoon, die in den schoot des Vaders is! Het is een te wondervolle verborgenheid om door een menschelijk verstand begrepen te worden!

Drie tooneelen in één leven.

(Jes. XXXVI, XXXVII, XXXVIII en XXXIX.)

In de Heilige Schrift is geen ding zonder doel en plan. Ook niet de opeenvolging en rangschikking der gebeurtenissen. De drie hoofdstukken uit Jesaja, welke wij hier vermelden, leveren daarvan een treffend bewijs. Lees ze eens achter elkaar door, lieve lezer! en gij zult zeker, evenals ik, getroffen worden door de merkwaardige wijze, waarop ons deze drie tooneelen uit het leven van den vromen koning Hizkia worden medegedeeld. Er is veel voor ons te genieten en uit te leeren.

1. Het was een dag van angst en smaad en Godslastering. De heirlegers van den assyrischen koning Sanherib omsingelden Jeruzalem; en indien trotsche, aanmatigende woorden heldendaden konden zijn, dan zouden zij zeker Jeruzalem's heerlijkheid in asch hebben gelegd, en hare inwoners naar een vreemd, vijandig land hebben overgebracht. Maar thans, nu het slechts woorden waren, was Hizkia's bevel: „Antwoordt hem niet.” En toen de brief kwam van den assyrischen vorst, waarin de Heere der

heirscharen, de God Israëls werd gehoond en gelasterd, breidde de godvreezende koning van Juda dien eenvoudig uit voor het aangezicht des Heeren, opdat de Heere er op antwoorden zou. „Als nu Hizkia de brieven uit der boden hand ontvangen had, ging hij op in het huis des Heeren; en Hizkia breidde die uit voor het aangezicht des Heeren.” Toen stortte hij een vurig smeekgebed uit voor den troon der genade, en riep den Heere aan om hulp en uitredding uit dezen zeer grooten nood. „God is ons een Toevlucht en Sterkte; Hij is krachtiglijk bevonden een Hulp in benauwdheden.” (Ps. XLVI : 2.) Dit wist Hizkia; daarop vertrouwde hij, en daarvan ondervond hij opnieuw de waarheid.

Steenen van moeite en verdriet worden steenen van dankbare herinnering door de genadige tusschenkomst van God. (Mark. XVI : 4; 1 Sam. VII : 12.) Zoo was het ook hier. „Zoo zegt de Heere van den koning van Assyrië: Hij zal in deze stad niet komen, noch daar een pijl inschieten; en hij zal met geen schild daarover komen en geen wal daartegen opwerpen. Door den weg, dien Hij gekomen is, door dien zal hij wederkeeren; maar in deze stad zal hij niet komen, zegt de Heere; want Ik zal deze stad beschermen om die te verlossen.” — Zoo keerde de koning van Assyrië met schaamte des aangezichts in zijn land terug. (2 Kron. XXXII : 21.)

2. Het was wederom een dag van moeite en ellende. Krankheid was in het koninklijk paleis gekomen — krankheid tot den dood. Een geloofwaardige bode van een hof, van hetwelk geen beroep op een ander kan worden gedaan, had de boodschap daarvan overgebracht. „Geef bevel aan uw huis, want gij zult sterven, en niet leven,” had de profeet Jesaja tot den koning gezegd in naam des Heeren. Wie onzer zou na zulk een besliste boodschap *den moed hebben gehad om herstelling te bidden?* Hizkia had er den moed toe. Zijn geloof zag over alle moeielikheden en bezwaren henen. Gods beloften moesten worden vervuld. Op den troon van David zou steeds een koning zitten tot in eeuwigheid. En hij had geen zoon. Stierf hij,

dan zou Gods belofte niet kunnen vervuld worden. Daarom bad hij tot den Heer om zijn leven. Door vorige gebedsverhooringen en verlossingen gesterkt, waagde hij ook thans den Heere aan te loopen en te smeeken om zijne ontfermende genade. „Hizkia keerde zijn aangezicht om naar den wand, en hij bad tot den Heer.” In Ps. II : 15 lezen wij: „Roept Mij aan in den dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen, en gij zult Mij eeren.” De waarheid hiervan ondervond Hizkia heerlijk: „Ik heb uw gebed gehoord, Ik heb uwe tranen gezien; zie, Ik zal vijftien jaren tot uwe dagen toedoen.”

3. Nogmaals is er een groote beweging in Hizkia's paleis. Er zijn boden gekomen uit een ver land, uit Babel, brengende brieven van gelukwensching en een koninklijk geschenk! Dat was een dag van voorspoed en zonneshijn, zoo geheel anders dan de vorige dagen; maar daarom niet minder gevaarlijk. De duivel is listig. Kan hij door vervolging en lastering zijn doel niet bereiken, dan beproeft hij het door voorspoed en eer. En de man, die zulke treffende bewijzen van Gods macht en liefde ontvangen had, die meermalen ondervond, dat hij slechts had te vragen en te ontvangen — die man volgde thans de gedachten van zijn eigen hart, en viel alzoo in den strik, door den satan hem gespannen. Welk een ernstige les voor ieder kind van God! Wanneer onze gebeden zijn verhoord en beantwoord met teekenen van Gods macht, die daarop volgden, dan juist moeten wij te meer „waken en bidden.” Zoolang wij hier beneden vertoeven, staan wij bloot voor de verleidingen des duivels, en is er in onze natuur een gereede aanknooping voor zijne verzoe-kingen. Slechts Eén is er geweest, die heeft kunnen zeggen: „De overste der wereld komt, en heeft in mij niets.” (Joh. XIV : 30.) Maar, Paulus, die opgetrokken was geweest tot in den derden hemel, en die daar onuitsprekelijke woorden had gehoord, moest „een doorn voor het vleesch” krijgen, opdat hij zich niet zou verheffen. „Een engel des satans, die hem met vuisten sloeg,” verijdelde, door de genade van God, des duivels eigen werk. Beter

een doorn in het vleesch, dan een wonde in de ziel. Beter te lijden dan te zondigen.

Hizkia heeft deze brieven niet uitgebreid voor het aanzicht des Heeren. Had hij het gedaan, dan zou hij zeker de ware bedoeling van Babel's vorst tussehen de regels gelezen hebben, en dan zou de zaak een gansch ander aanzien hebben gekregen. Ware hij ingegaan in het heiligdom, gelijk Asaf deed, wiens voeten bijkans uitgegleden waren, dan zou hij, evenals Asaf, de gedachte van God hebben leeren verstaan. (Ps. LXXIII : 2, 17.) Maar hij deed dit niet, en handelde naar zijn eigen goeddunken, en viel.

O, wij hebben het zoo noodig ons bij al onze beschikkingen, handelingen, en ondernemingen in het licht des heilighdoms te zijn! Kind van God, zijt gij in verlegenheid omtrent den weg, dien gij hebt te bewandelen? Gij staat misschien op een pad, waar gij twee wegen kunt inslaan; en gij weet niet, welken gij kiezen zult. Waarom roept gij niet luide tot den Heer, die u raad en licht en wijsheid geven kan; die gezegd heeft: „Indien aan iemand uwer wijsheid ontbreekt, hij begeere haar van God, die aan allen mildelijk geeft, en niet verwijt, en zij zal hem gegeven worden.” Heb geduld; wacht op den Heer, totdat Hij u licht in de duisternis schenken, of anders u veilig leide door de duisternis. God zal ons nooit verlegen laten staan. Maar wij moeten op Hem wachten. Zijn wij ongeduldig, dan is dit een bewijs, dat onze eigen wil werkzaam is, dat wij gaarne ons plan zouden volvoeren, maar wij niet durven, zoolang wij niet weten, wat Gods wil is. De Heer beproeft ons. Hij laat ook aan het licht komen, wat in ons hart is. Worden wij overgegeven, en is onze eigen wil gebroken, dan komt gewoonlijk het licht en de uitkomst.

„Hizkia verblijdde zich over hen,” lezen wij. Ach, hoe treurig. Zijne ijdelheid was gestreeld. Door zulk een machtig vorst, als de koning van Babel was, geluk gewenscht te worden; uit zulk een vergelegen land een gezantschap te ontvangen; dat beschouwde hij als een groote eer. En

zijne blijdschap er over was zóó groot, dat hij hun toonde al zijn schatten, die er in zijn huis en in zijn koninkrijk waren. Ware hij nuchter geweest, hij zou de bedoeling van den koning van Babel met het zenden van zijn gezantschap wel begrepen hebben; en in plaats van zijne schatten te toonen, zou hij die zorgvuldig verborgen hebben gehouden.

Wij kunnen er van verzekerd zijn, dat er steeds iets verkeerd bij ons is, wanneer wij ons vertrouwen stellen in wereldlingen en ons over hun gezelschap verblijden. Zijn wij nuchter en waakzaam, dan mijden wij de wereld, tot welke wij door Gods genade niet meer behooren.

Wij zien dan, wat Salomo aan het eind zijns levens inzag, en door bittere ervaringen geleerd had, dat alles hier beneden ijdelheid is. Wij wandelen dan in de wereld, maar als de zoodanigen, die niet tot de wereld behooren. En dan juist zijn wij geschikt om der wereld ten zegen te zijn. De gedachte, dat wij, om invloed op de wereld uit te oefenen, met de wereld ons moeten verbinden, is geheel in strijd met Gods Woord, en wordt steeds door de ervaring als dwaasheid en leugen bewezen. Wie met de wereld meegaat, wordt door de wereld overwonnen. Wie zich van de wereld afzondert, ondervindt Gods kracht, wordt door Gods licht bestraald, en kan in Gods hand een middel zijn om in de wereld Gods heil te verkondigen.

Hizkia strekt ons ten waarschuwend voorbeeld. Hij verblijdde zich over de boden van den koning van Babel; toonde hun al zijne schatten; en moest toen uit 's Heeren mond vernemen, dat al die schatten eenmaal door den man, die hem eerde, naar Babel zouden worden weggevoerd. Zoo gaat het ieder, die op de wereld zijn vertrouwen stelt. Vroeg of laat zal hij ondervinden, dat de wereld valsch en bedriegelijk is. Wat Sanherib zeide tot de Joden: „Vertrouwt niet op Egypte, want het is een gebroken rietstaf, die, als gij er op steunt, u de hand zal doorboren,” zal door hem tot zijn eigen schade en schande ondervonden worden.

Denken wij daarom met ernst aan de woorden des

Apostels: „Hebt de wereld niet lief, noch hetgeen in de wereld is. Indien iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem; want al wat in de wereld is: de begeerlijkheid des vleesches, en de begeerlijkheid der oogen, en de grootschheid des levens is niet uit den Vader, maar is uit de wereld. En de wereld gaat voorbij, en hare begeerlijkheid; maar die den wil van God doet, blijft tot in eeuwigheid.” (1 Joh. II : 15—17.)

Correspondentie.

19. H. S. te Amsterdam vraagt, wie in Hebr. XIII : 17 onder *voorgangers* moeten verstaan worden.

Uit het verband blijkt, dat Paulus hier met *voorgangers* bedoelt hen, die als herders in het midden der gemeente arbeiden. Zij waken over uwe zielen, zegt hij, als die aan God rekenschap zullen geven van den arbeid, dien zij aan de zielen der geloovigen besteden. Indien de geloovigen zich door hen laten waarschuwen, vermanen en terechtwijzen, en hun onderdanig zijn, zoodat zij zich overeenkomstig hunne aanwijzingen gedragen, dan doen zij hun werk met vreugde. In het tegenovergestelde geval zullen zij al zuchtende hun werk verrichten, er licht moedeloos onder worden en dan de vermaningen nalaten, en dit zou voor den geestelijken toestand der geloovigen zeer nadeelig zijn.

In het algemeen echter is een voorganger *iemand*, die *voorgaat*, wie hij ook zij, en waarin hij ook voorgaat. De Heer Jezus zegt tot zijne discipelen in Luk. XXII : 25, 26 : »De koningen der volken heerschen over hen, en die gezag over hen voeren, worden weldoeners genoemd. Doch gij niet alzoo! maar de meeste onder u, die zij gelijk de minste, en de voorganger, als een die dient.” Alle discipelen van Jezus waren voorgangers, maar die onder hen meer in het bijzonder een voorganger wilde zijn, die moest niet de meeste willen zijn, maar willen dienen. Iemand, die zijn leven opoffert voor Christus, of iemand, die zich ten dienste der heiligen stelt, of iemand die door zijn wandel en dienst een voorbeeld is der heiligen, is evengoed een voorganger, als een prediker, een leeraar en een herder. In het laatste Hoofdstuk van den brief aan de

Romeinen wordt een lange rij van voorgangers in de gemeente opgenoemd, en onder dezen bevinden zich verscheidene vrouwen. En onder de bijzondere gaven, die God aan de gemeente gegeven heeft, worden in 1 Kor. XII : 28 ook opgenoemd : behulpzels en regeeringen.

20. D. v. d. P. te Pau vraagt, hoe Joh. IX : 4 overeen te brengen is met Joh. XIV : 12.

Wanneer de Heer in Joh. IX : 4 zegt : »Ik moet werken de werken Desgenen, die mij gezonden heeft, zoolang het dag is; de nacht komt, wanneer niemand werken kan;» dan verstaat Hij onder den *dag* den tijd zijner omwandeling op aarde. Zoolang Hij in de wereld was, was Hij het licht der wereld (vs. 5.) en dientengevolge was het *dag*. Dit licht werd weggenomen, toen Hij door de verwerping der Joden deze aarde verliet, en het werd *nacht*. Zoolang Hij hier beneden vertoefde, en het *dag* was, werkte Hij; toen Hij deze aarde verlaten had, en de *nacht* gekomen was, hield Hij op met werken.

In Joh. XIV : 12 spreekt de Heer evenwel over de Zijnen, die, door Hem uit de wereld uitverkoren, niet meer tot de wereld behoorden, en thans in den hemel, den oversten Leidsman en Voleinder des geloofs als het Voorwerp huns geloofs kenden en Hem verwachten, om in het huis des Vaders, waar Hij hun plaats bereid heeft, te worden opgenomen. Dezen worden door Hem in de wereld gezonden, gelijk de Vader Hem in de wereld gezonden had. (Joh. XVII : 18.) Inzooverre wandelen zij, evenals hun Heer en Heiland, in den dag, en komt de nacht, als zij van deze aarde worden weggenomen, en in de rust ingaan. Als zonen des lichts en des daags wandelen zij dus hier beneden, zijn getuigen van Jezus, en doen de werken, die Hij gedaan heeft, ja, zij doen grootere werken dan deze, omdat Jezus slechts kort hier beneden geweest is en tot den Vader weerkeerde.

Uit een ander oogpunt gezien, is de tijd, waarin wij leven, omdat het de tijd van Jezus' verwerping en afwezigheid is, *de nacht*, en komt *de dag*, wanneer Hij verschijnen zal om al zijne vijanden te leggen tot een voetbank zijner voeten. In Rom. XIII : 12 wordt gezegd : »De nacht is ver gevorderd, en de dag is nabij.» In dien duisteren nacht nu zijn wij de kinderen des lichts, die ons licht voor de menschen moeten doen schijnen, en die als kinderen des lichts wandelen en zich openbaren moeten.

Groote steenen, kostelijke steenen.

1 KON. V : 17.

„ En hij bestelde steenhouwers, om uit te houe[n] steenen, welke men behouwen zou, om het huis Gods te bouwen.”

1 Kron. XXII : 2.

Ik behoef wel niet te zeggen, dat het bouwen van den tempel van Salomo opzichzelf reeds een der belangrijkste studiën der oudheid is; en dat, wanneer men het beschouwt als het voorbeeld van het tegenwoordige hemelsche gebouw, die studie nog oneindig belangrijker wordt.

Wat ons bij dat bouwen het eerst verhaald wordt, is, dat David een voorraad maakt van bouwstoffen voor den tempel, van steenen, ijzer, ook koper in menigte, zonder gewicht. „Ik heb in mijne verdrukking voor het huis des Heeren bereid honderd duizend talenten gouds en duizendmaal duizend talenten zilvers.” (1 Kron. XXII : 14.) Daar een talent gouds met omstreeks $f 65,700$ gelijk stond, zou dit een waarde voorstellen van $f 6,570,000,000$, en daar een talent zilvers meer dan $f 4104$ gold, zou die waarde in zilver meer dan $f 4,104,000,000$ hebben beloopt. De waarde in goud en zilver, die David dus voor den tempel bestemde, beliep meer dan $f 10,674,000,000$, behalve nog die van de onberekenbare hoeveelheid koper, ijzer, hout en steen. Nu waren daarenboven de rijkdommen van Salomo, den zoon, geheel gelijk aan die van David, den vader. 1 Kon. X geeft ons eenig denkbeeld van de rijkdommen van Salomo. Het jaarlijksche inkomen van Salomo beliep alleen aan goud zes honderd zes en zestig talenten of $f 43,756,200$. (Zie vers 14.)

Meer dan 150,000 man waren aan dit bewonderingswaardige gebouw aan het werk. (1 Kon. V : 15.) En, „als het nu de Koning gebood, zoo voerden zij groote en kos-

telijke steenen, gehouwen steenen om den grond van dat huis te leggen." (1 Kon. V : 17.)

En wat beteekenen nu „groote steenen?" Iemand, die hier te lande bouwt, zou een steen van drie voet aan alle kanten voor een grooten steen houden. Maar wij zien, dat die fundamentsteenen gezaagd en gehouwen van tien en van acht el waren. (1 Kon. VII : 10.) Een el is ten minste een voet en zes duim; het is de maat van den afstand van iemands elleboog tot den top zijner vingeren. Dus waren die groote steenen minstens twaalf voet en vijftien voet van alle kanten. Indien gij dit oprekent, dan zult gij bemerken, dat zij ieder omstreeks 500,000 pond wogen. Er was een steen in den tempel, na zijn herstel, die dertig bij dertig bij zeven en een halve voet was. Zulke groote steenen zijn er nog te Balbek onder de bouwval-
len van het huis van het woud van den Libanon, misschien door Salomo gebouwd. Salomo heeft drie huizen gebouwd, die — ik twijfel er niet aan — op de drievuldige heerlijkheid van Christus zien; en evenals de steenen naar de winkelmaten gehouwen, het fundament van ieder derzelve vormden (1 Kon. VII : 11); zoo ook is Christus de uiterste hoeksteen van de Kerk van God in de hemelen, van het toekomstige Koninkrijk van Israël en van het duizendjarige heil der geheele wereld. Wij zullen zien, dat het kruis het fundament van alles is.

Maar tot den tempel teruggekeerd. Ook werd er cederenhout in zeer groote hoeveelheid van den Libanon aangevoerd, en gedurende eeuwen heeft er onzekerheid bestaan aangaande de plaats, van wáár en de wijze waarop men die groote steenen, waarvan wij spraken, bekomen heeft. Een mijner vrienden, die bij Jeruzalem woont, verhaalde mij eenige jaren geleden, dat er onder de stad Jeruzalem zeer groote gewelven of kelders zijn. Uit de menigte gebroken steenen, maar bepaaldelijk uit sommige groote steenen, half gehouwen en niet voltooid, blijkt het duidelijk, dat deze groote steenen uit groeven verkregen werden, zij werden eerst van boven vlak gemaakt en uitgemerkt en vervolgens op zijde en van onderen losgehouden.

Maar men denke, wat een werk er vereischt werd om die groote steenen uit die groeve voor den dag te brengen en ze te vervoeren, en juist op hare plaats te krijgen.

De tempel was op een rots gebouwd, aan den rand van een schrikkelijken afgrond. Geschiedschrijvers deelen ons mede, dat er 600 voet fundament lag onder den beganen grond, aan den kant waar de poort van Salomo stond. De steenen, die voor het fundament moesten dienen, werden op een bijzondere wijze in de rots zelve ingelascht. De samenvoeging was zoo fijn bewerkt, dat zij nauwelijks gezien kon worden. Die steenen waren in de rots zelve ingelascht, gegrond en gebouwd. Voorts werd het huis gebouwd van steen, die gereed gemaakt was, alvorens daar aangevoerd te worden, zoodat er in het huis, terwijl het gebouwd werd, hamer, bijl, noch eenig ijzer gereedschap gehoord werd. (1 Kon. VI : 7.)

Zoo beeldde de stille wasdom van den aardschen tempel het voorgenomen Godsgebouw voor, en, evenals David, de vader, de bouwstoffen aan Salomo, den zoon, gaf, zoo ook zegt Jezus: „Mijn Vader, die ze mij gegeven heeft, is meerder dan allen; en niemand kan ze rukken uit de hand mijns Vaders.” (Joh. X : 29.) „Gelijk Gij hem macht gegeven hebt over alle vleesch, opdat *al wat Gij hem gegeven hebt, hij hun het eeuwige leven geve.*” (Joh. XVII : 2.) „Al wat mij de Vader geeft, zal tot mij komen; en die tot mij komt, zal ik geenszins uitwerpen”. (VI : 37.) „En dit is de wil Desgenen, die mij gezonden heeft, dat al wat Hij mij gegeven heeft, ik daaruit niet verlieze, maar hetzelfde opwekke ten laatsten dage.” (VI : 39.) Ook zou hij wel dwaas zijn, die zou beginnen te bouwen, zonder te weten, of hij al dan niet bouwstoffen had om het gebouw te voltooien; en het is heerlijk zich te herinneren, dat God, de groote bouwmeester, elken uitverkoren en kostelijken steen, die tot den bouw van den hemelschen tempel heeft gestrekt of strekken zal, van te voren heeft gekend.

Het is duidelijk, dat die groote steenen, die omstreeks 500,000 pond wogen, nooit door eenige eigen poging of eenig werk van hun eigen uit die groeven zouden hebben

kunnen komen. Zij zouden nooit den dag gezien hebben, zoo zij er niet uit waren getrokken. Of gij een ladder in de diepte hadt gesteld, en aan die steenen gezegd hadt om uit het donker op te klimmen; en of gij een dood zondaar de tien geboden voorsteldet, en hem zeidet, dat hij nu maar zien moest om den afgrond der zonde uit te komen, het zou juist hetzelfde wezen. Tot degenen, die zoo iets lang hadden beproefd, zeide Jezus: „Niemand kan tot mij komen, tenzij de Vader, die mij gezonden heeft, hem trekke; en ik zal hem opwekken ten laatsten dage.” (Joh. VI : 44.)

Naar het oordeel van een bouwmeester zou er geen andere wijs op zijn, om die groote steenen uit de groeve te krijgen, dan om in de groeve te gaan en ze er uit te houwen en uit te hijschen. Verders kwamen die er alleen uit, die er uit getrokken waren. Openbaart nu het kruis van onzen Heer Jezus Christus Gods oordeel niet ter dezer zake ten aanzien der zondaren? Zoo David berekende, wat de aardsche tempel hem aan goud en zilver kosten zou, God berekende, wat Hem de hemelsche zou kosten. Het zou Hem het bloed des Lams kosten! „Wetende dat gij van uwen ijdel en overgeleverden wandel niet verlost zijt door vergankelijke dingen, zilver of goud, maar door het kostbare bloed van Christus, als van een onberispelijk en onbevleekt Lam.” (1 Petr. I : 18.)

Zoo de steenen des aardsehen tempels *groot en kostelijk* waren, dan ook zijn zeker de geloovigen groote en kostelijke steenen. Hij „heeft zijnen eeniggeboren Zoon niet gespaard, maar Hem overgegeven voor ons allen.” Ik ben geen metselaar, maar zou toch zeggen, dat een steen van vijftien voet in het kubiek, geen kleinigheid moet gekost hebben. En, medegeloovige, medesteen in den levenden tempel, o bedenk wat *gij* gekost hebt!

God heeft er ook geen andere wijs op geweten om zondaren op te wekken, dan het zenden van zijnen Zoon, om voor hen te sterven. „Wetende, dat indien één voor allen gestorven is, allen dan gestorven zijn.” En na voor onze

zonden gestorven te zijn naar de Schriften, is Hij onder de dooden gerekend geworden. Daar liep alle oordeel, dat onze zonden verdienden, op uit; en daardoor werd het volle rantsoen betaald. Wel werd Hij veracht van de menschen; wel werd nooit een steen door bouwlieden zoo veracht, als *Hij* door Juda's bouwlieden; maar hoe dacht God over zijnen gezegenden Zoon, toen deze in het graf lag? Hij zag in Hem den uitersten hoeksteen. Als op onzen plaatsvervanger zijn al onze zonden op Hem gelegd. „Zoo heeft Christus veler zonden gedragen.” En toen nu de verzoening volbracht was door zijn kostbaar bloed, werd die steen, die door den mensch verworpen was geworden, uit de dooden door God opgewekt. Daarom „deze is de steen, die door u, de bouwlieden, veracht is, die tot een hoofd des hoeks is geworden. En de behoudenis is in geen anderen; want er is ook onder den hemel geen andere naam, die onder de menschen gegeven is, door welken wij moeten behouden worden.” (Hand. IV : 11, 12.) Geen taal kan de uitnemende grootheid uitdrukken zijner kracht *aan ons*, die gelooven, „naar de werking van de kracht zijner sterkte, die Hij gewrocht heeft in Christus, door hem uit de dooden op te wekken!...” (Ef. I : 19, 20.) Wel was het opvoeren dier groote steenen bij den bouw des aardschen tempels een gepast voorbeeld voor de opwekking der zondaren; maar welke kracht zou er vereischt geworden zijn, zoo iedere steen van den aardschen tempel tegelijk met den uitersten hoeksteen opgeheven had moeten worden?

De hemelsche tempel, gezegend met alle geestelijke zegening in den hemel, is uitverkoren geworden in Christus vóór de grondlegging der wereld. En toch was eenmaal elke steen, die nu in den levenden tempel is, dood in zonden en misdaden, — dood als een steen! „Maar God, die rijk is in barmhartigheid, heeft naar zijne groote liefde, waarmede Hij ons liefgehad heeft, toen ook wij dood waren in de misdaden, ons levend gemaakt met Christus, (uit genade zijt gij behouden,) en heeft ons mede opgewekt, en mede gezet in de hemelsche gewesten in Christus Jezus.”

Als wij nu eens denken aan hetgeen wij waren als verlorenen, doode en begravenen zondaren; aan de vreeselijke onderneming om onze plaats te vervangen en den vollen en onvermengden toorn van God, dien onze zonden verdienen, te verdragen; aan hetgeen wij eeuwig als levende steenen in den hemelschen tempel zullen zijn; dan zal zekerlijk de opwekking van Christus, den uitersten hoeksteen, uit de dooden, en *in Hem* die der verlostte Gemeente, wier toekomst, evenals die van elk verlost zondaar, voor eeuwig op Hem gevestigd is; dan zal, zeg ik, zeker de opwekking van Christus, den uitersten hoeksteen, de grootste gebeurtenis zijn, ja het grootste werk, dat God ooit heeft gewrocht. O hoe vreemd, dat er aan Gods grootste werk zoo weinig gedacht wordt!

Voorts de tempel was op de rots Moria gebouwd, op de plaats, waar het goddelijk oordeel gestuit werd door het altaar der brand- en vredeoffers; want daar antwoordde God met vuur op het brandofferaltaar; (1 Kron. XXI : 26, 27.) en zoo ook is de vrijwillige offerande van Jezus en het storten van zijn kostbaar bloed het fundament voor elken zondaar, door genade verlost van den verdienden toorn Gods. Eén ding is zeker: waar de uiterste hoeksteen gelegd was, daar werd de tempel gebouwd. Op die verheven rots Moria staande, moest men het huis, dat men den Heere bouwen zou, ten hoogste groot maken, „tot een naam en tot heerlijkheid in alle landen.” (1 Kron. XXII : 5.) En wáár heeft God, toen Hij Jezus uit de dooden opwekte, dien uitersten hoeksteen gesteld? „Ver boven alle overheid en gezag, en macht, en heerschappij...” (Ef. I : 21.) Ja, „Hij is het hoofd des lichaams, der gemeente, hij die het begin is, de eerstgeborene uit de dooden, opdat hij in alle dingen de eerste plaats zou innemen!” (Kol. I : 18.) God heeft Hem niet uit de dooden opgewekt om de oude schepping te verbeteren, maar om het begin te zijn van de nieuwe schepping; niet opgewekt om een aardsch huis te bouwen of een aardsch genootschap op te richten, maar om een hemelschen tempel te stichten. „Gezegend zij de God en Vader van onzen Heer Jezus Christus, die ons

gezegend heeft met alle geestelijke zegening *in de hemelsche gewesten in Christus*," „ons mede opgewekt en medegezet heeft *in den hemel in Christus Jezus*." Dat *in Christus Jezus* is een zeer dierbaar woord. Het is schoon dit in het voorbeeld te zien: al die groote steenen waren met cederenhout bedekt: „En het ceder aan het huis inwendig was gesneden met knoppen en open bloemen; het was al ceder, geen steen werd gezien.” (1 Kon. VI: 18.) Evenzoo wordt er in het hemelsche gebouw geen zondaar gezien. Ieder verlost, schoon eenmaal de grootste zondaar, is nu heerlijk beschoten met Christus, verborgen in Christus. En niet alleen was elke steen met cederenhout overdekt, maar dit hout was weder met goud overtogen: „En Salomo overtoog het huis van binnen met gesloten goud alzoo overtoog hij het gansche huis met goud, totdat het gansch volmaakt was.” (1 Kon. VI: 21, 22.) Medegeloovigen, er staat geschreven: „Gij zijt voleind in hem, die het hoofd is van alle overheid en gezag.” (Kol. II: 10.) De steenen zelve zag men niet, wel het goud, waarmede zij bekleed waren; zoo ook is het met ons en Christus gesteld; wij zijn met Christus overdekt. Ja, de heerlijkheid van God schijnt op het aangezicht van Jezus Christus, in wien wij volmaakt zijn. En hoe heerlijk is alles van binnen! Uitnemend fraai snijwerk van knoppen en open bloemen geheel met louter goud bekleed.

Alles werd aan die steenen verricht, zooals gij ziet. Zij deden niets ter wereld. Zij werden uit de groeve behouwen, bezaagd, aan den tempel aangebracht, met cederenhout overdekt, en dan met louter goud bekleed. En zoo ook gaat het met den armen zondaar toe. Van het begin tot het einde is het heil geheel Godes. Ga den verloren zoon eens na. Geen grein van verdienste is er bij hem. Zooals hij was, ging hem de vader te gemoet, viel hem de vader om den hals en kustte hem. De zoon had geen nieuw kleed te koopen; neen het nieuwe kleed was klaar; het schoeisel en de ring waren gereed. En evenals het goud, dat de steenen bekleedde, daar op gedaan werd, zoo ook had de zoon dat nieuwe kleed niet

aan te trekken, maar werd hem dat aangedaan. „Doe het hem aan,” zeide de vader. Ook met Josua was dit het geval, zooals wij in Zach. III zien. De hogepriester was bekleed met vuile kleederen, en God zeide: „Zie *Ik heb* uwe ongerechtigheid van u *weggenomen* en *Ik zal u* wisselkleederen *aandoen* dies *zetten zij* een reinen hoed op zijn hoofd en togen hem kleederen aan.” Ja, het nieuwe scheppingswerk is *geheel en al* van God, zooals ook 2 Kor. V:17, 18 geschreven staat: „Derhalve indien iemand *in Christus* is — een nieuwe schepping; het oude is voorbijgegaan, zie, het is alles nieuw geworden. En *alle dingen zijn uit God*.” Dit alles schijnt te goed voor ons om waar te zijn, en het arme hart is zoo traag om God te gelooven. En toch dit alles is waar, en zoo de tempel tot heerlijkheid in alle landen strekken moest, dit hemelsche Godsgebouw moet Gode ter heerlijkheid strekken, ja alle eeuwen door, tot prijs zijner genade wezen, waarin Hij ons begenadigd heeft „*in den Geliefde*.” (Ef. I:6.) Dit Godsgebouw is bestemd om te toonen in de toekomstige eeuwen „den uitnemenden rijkdom zijner genade in goedertierenheid over ons in Christus Jezus;” (Ef. II:7.) ja, om *nu* reeds bekend te maken aan de overheden en de machten in den hemel de veelvuldige wijsheid Gods. (Ef. III:10.)

Zoo de verandering groot was, als elke steen uit de groeve der duisternis getrokken in dien tempel van luister en schitterend licht gelegd werd, hoe groot is de verandering niet van een zondaar, die uit den kerker der duisternis geheven, op het fundament gebouwd wordt der Apostelen en Profeten, waarvan Jezus Christus zelf de uiterste hoeksteen is, op welken het geheele gebouw bekwamelijk tezamen gevoegd zijnde, opwast tot een heiligen tempel *in den Heere*. (Ef. II:21, 22.)

O, hoeveel duizende arme zondaren zijn tot den bouw van dien tempel aangebracht! Stil en spoedig houdt God de uitgelezen steenen uit de groeve.

Voorts zegt God tot elken geloovige niet: Gij zult gebouwd worden, maar: gij zijt gebouwd. O, mocht elk

geloovig lezer in het volle genot treden van in Christus volmaakt te zijn! God toch heeft het werk zoo heerlijk voltooid van binnen en van buiten.

Maar indien dan de zaligheid zoo geheel van God is, wat heeft dan de verlostte te doen, vraagt men misschien. Voor zijne zaligheid niets meer dan de groote en kostelijke steenen om uitgehouwen te worden en opgehaald. Maar wat staat 1 Petr. II : 4—10? „Tot wien komende, als tot een levenden steen, door menschen wel verworpen, maar bij God uitverkoren en dierbaar, zoo wordt ook gij-zelfen, als levende steenen, opgebouwd tot een geestelijk huis, een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden op te offeren, die Gode aangenaam zijn door Jezus Christus.” Het is God, die dien uitersten hoeksteen uitverkoren en dierbaar gelegd heeft. En „die in Hem gelooft, zal niet beschaamd worden.” O zeker, hoe meer ik leer inzien tot wat God Hem voor mij gemaakt heeft, des te dierbaarder zal Hij mij worden naar hetgeen er geschreven staat: „Voor u dan, die gelooft, *is de kostbaarheid*; maar den ongehoorzamen *wordt gezegd*: de steen, dien de bouwlieden verworpen hebben, deze is geworden tot een hoofd des hoeks en een steen des aanstoots en een rots der ergernisse.” Ja, de toetssteen bij uitnemendheid voor eens ieders hart is deze: Wat is Christus voor mij? — Mijn lezer, kunt gij zeggen: Hij is mij alles; vóór Hem had ik niets, en na Hem zal ik niets hebben. Ik vraag niet tot welke belijdenis gij behoort. Elk godsdienstig bouwer, die het menschdom op de een of andere wijs tracht te verbeteren, acht Christus niet. De geheele wereld is een groote groeve van duisternis, zonde en dood. God denkt niet meer in het Evangelie aan het verbeteren van dien duisterten afgrond, dan Salomo dacht aan het verbeteren van de donkere groeve, waaruit hij die groote steenen haalde. Hij hief er steenen uit, en God heft nu zondaars tot Zich, ter wereld uit. Maar dit ontkent men. Men ziet de behoefte aan een nieuwe wereld niet in. Men zegt: waarom niet verder opgebouwd en de oude wereld verbeterd? En zoo wordt onder de bouwlieden de tempel der nieuwe schep-

ping, op den uit de dooden opgestanen Christus gesticht, bijna vergeten, en spiegelt men zich dwaselijk voor, dat het Christendom vanlieverlede de donkere groeve van zonde zal verbeteren in plaats van des Heeren komst te verwachten. De metselaars van Salomo hadden zich stellig bedrogen, als zij in stede van met houwen en uitheffen voort te gaan, in de donkere groeve waren beginnen te bouwen.

Neen, geloovige! ik vraag u om daar ginds naar den opgestanen, uit de dooden opgewekten Christus uit te zien. Hij is de van God uitgelezen hoeksteen. Is Hij u dierbaar? Zijt gij op Hem gebouwd? Het geloof, dat op Hem steunt, zal nimmer beschaamd worden. Tot u zegt Gods Geest: „Maar gij zijt een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilig volk, een volk des eigenoms; opdat gij de deugden verkondigt van hem, die u uit de duisternis geroepen heeft tot zijn wonderbaar licht.” (1 Petr. II : 9.)

Niets kan Gode welgevalliger zijn, dan op die wijze Hem te prijzen, die ons getrokken heeft uit de duisternis als de steenen uit de groeve; o, dat dan ook, evenals het goud, waarmede zij bekleed waren, van den rijkdom en de heerlijkheid van hunnen grooten bouwheer blonk, ieder onzer van den uitnemenden rijkdom van Christus' goddelijke genade schittere. Wat schitterde Jezus' pad van genade! Ook zelfs, toen Hij aan het vloekhout werd gekruisigd, en zeide: „Vader! vergeef het hun, want zij weten niet, wat zij doen.” — Een schitterende weerschijn van Christus was het, toen men Stefanus steenigde, en deze zeide: „Reken hun deze zonde niet toe.” — O, mocht de luister van Christus meer door al onze handelingen heenstralen en ons pad meer kenmerken! God wenscht, dat wij meer in hare volheid de vreugde mogen smaken van Hem te danken, die ons deelgenooten heeft gemaakt van de erfenis der heiligen in het licht; „die ons *verlost heeft* uit de macht der duisternis, en *overgezet* in het koninkrijk van den Zoon zijner liefde, in wien wij de verlossing *hebben*, de vergeving der zonden.” (Kol. I : 12 — 14.)

Verblijdt gij u zoo, mijn lezer? Kunt gij Gode alleen zoo de eere geven? Zijt gij in de groeve of in den tempel? — Met zonden of met Christus bedekt? Ach, het diende nergens toe, of die steenen al uitgehouwen en rondom bezaagd waren, zoo ze nog in de groeve zaten; want die half afgehouden steenen in Jeruzalems gewelven zijn ernstige waarschuwingen. — Lang hebt gij mogelijk de bijl en de zaag gevoeld der overtuiging, maar zijt gij de groeve uit? Dit moet het werk zijn van God. Paulus plantte, Apollos maakte nat, maar God gaf den wasdom; „zoo is dan noch hij, die plant, iets, noch hij, die nat maakt, maar God, die den wasdom geeft.” God is de bouwmeester. En er kan geen ander fundament gelegd worden, dan hetgeen gelegd is, hetwelk is Jezus Christus. (1 Kor. III : 5—16.) „Weet gij niet, dat gij Gods tempel zijt, en dat de Geest Gods in u woont?”

Nu komt God op de volgende wijs aan steenen: de Geest van God neemt de bijl der overtuiging, en slaat diep; het Woord van God is de kracht tot zaligheid voor een iegelijk, die gelooft. — Onlangs ontmoette ik een ouden zondaar, die meende, dat er nooit een arme steen in de groeve zoo gebeiteld was geworden als hij. De Geest van God stelde mij in staat hem den dood en de opstanding van Christus voor oogen te stellen, en onderwijl geraakte hij de groeve uit, daarvan ontheven en verlost door de kracht van God. „Zoo zij u dan bekend, mannen broeders! dat door dezen u vergeving van zonden verkondigd wordt; en dat van alles, waarvan gij niet kondt gerechtvaardigd worden door de wet van Mozes, in dezen een iegelijk, die gelooft, gerechtvaardigd is.” (Hand. XIII : 38, 39.) O, ik zie zoo gaarne groote steenen uit de groeve heffen. Nu zeide de grijsaard: „hoe zalig zal het zijn, naar huis te keeren en te weten, dat ik behouden ben.” — „Ja, dat zal waar zijn,” hernam ik, „en luister nog naar deze woorden: „Voorwaar, voorwaar, zeg ik u, die mijn Woord hoort, en gelooft Hem, die mij gezonden heeft, die *heeft* het eeuwige leven, en *komt niet* in de verdoemenis, maar is uit den dood overgegaan in het leven.” (Joh. V : 24.) Ja,

juist zooals Lazarus het woord van Jezus hoorde, toen hij diep in het graf des doods was, evenzoo werd die grijsaard „wederom geboren door het levend en eeuwig blijvend woord van God.” (1 Petr. I : 23.) „De ure is gekomen, dat de dooden de stem des Zoons van God zullen hooren, en die ze gehoord hebben, zullen leven.” (Joh. V : 25.)

Indien mijn lezer die stem nooit gehoord heeft, dat dit dan het uur moge zijn, dat hij haar hoore. God geve, dat gij u van dit oogenblik af aan Hem moogt overgeven, als een steen in de handen van den steenhouwer en leem in de handen van den pottebakker.

Wij moeten echter het beeld niet te ver trekken, want terwijl de zondaar voor het goede zoo dood is als een steen, is hij schrikkelijk levend voor hetgeen slecht is. Ja, hij is een levende opstandeling tegen God, een vrijwillig, halsstarrig verwerper van Christus, den eenigen hoeksteen. „Hebt gij nooit gelezen in de Schriften: De steen, dien de bouwlieden verworpen hebben, die is geworden tot een hoofd des hoeks; van den Heer is dit geschied, en het is wonderbaar in onze oogen?” En „wie op dezen steen valt, die zal verbrijzeld worden, en op wien hij vallen zal, dien zal hij verpletteren?” (Matth. XXI : 42 en 44.)

In den dag des oordeels zal uw oordeel niet bevestigd worden, omdat gij in de groeve der duisternis geweest zijt, maar omdat gij geweigerd hebt er u aan te laten ontheffen. „En dit is het oordeel, dat het licht in de wereld is gekomen, en de menschen hebben de duisternis liever gehad dan het licht, omdat hunne werken boos waren.” De herinnering aan de liefde Gods om zijnen Zoon naar den afgrond der zonde te hebben gezonden, zal als de worm zijn, die niet sterft. O, wat onuitsprekelijk zelfverwijt! Was het niet in zijne liefde voor de gebeten Israëlieten, dat God Mozes beval de slang in de woestijn op te richten? En evenzoo is de Zoon des menschen opgericht. Voor zondaren, verloren en goddeloos, is Jezus gestorven. Ja, dezulken had God zoo lief. Zoo God niet meer gedaan had dan u te bevelen uzelfen uit de groeve te

redden, gij hadt kunnen zeggen: Hoe zou dat kunnen, ik ben even machteloos als een steen. Maar Hij heeft zijn Zoon gezonden, en gij hebt dien verworpen; gij hebt niet van Hem gediend willen zijn en *geweigerd* behouden te worden. O! zalig ware het geweest, indien uw hart verteederd was geworden door het gevoel van zijne liefde. Maar daar dit niet zoo is geweest, moet uw hart door het gevoel van zijn eeuwigdurenden toorn te morzel worden geslagen. Nog een zeer weinig tijds en aan het tegenwoordige tooneel komt een einde. De rotsklomp, van de bergen afgehouden, zal de natiën verpletteren, en zij zullen als het kaf zijn van den dorschvloer in den zomer; (zie Dan. II: 34—45.) en van dien ontzettenden dag strekken deze woorden tot besluit: „En dezen zullen gaan in de eeuwige verdoemenis, maar de rechtvaardigen in het eeuwige leven.” (Zie Matth. XXV: 32—46.)

Maar er is echter één punt van verschil tusschen den aardsehen tempel en het hemelsche gebouw. Zag men die kolossale steenen in de rots gebouwd, men zou wel gedacht hebben, dat zij dáár voor altijd stonden. En toch de tijd is gekomen, dat de Chaldeërs hen overmochten. En toen zij later hersteld werden, hebben, naar de voorzegging onzes gezegenden Heeren, de Romeinen geen een dier steenen op elkander gelaten. Waar zijn Jachin, dat is: „hij zal bevestigen,” en Boaz, dat is: „in denzelven is kracht,” — waar zijn die twee aldus genaamde pilaren des tempels gebleven; die pilaren, welke minstens zeven en twintig voet hoog en van zes voet diameter waren? Zij zijn verdwenen, zij zijn voorbij; geen spoor is er van dat verbazende gebouw meer te vinden. Maar wat zegt Jezus van zichzelf? „Op deze rots zal ik mijne gemeente bouwen, en de poorten van den hades zullen haar niet overweldigen.” Jezus zeide niet tot Petrus: gij zijt deze rots; maar: gij zijt Petrus; niet: gij zijt deze rots, maar gij zijt een steen. Ja, Petrus moest als ieder ander mensch op de rots gevestigd worden. Dat begreep Petrus wel, en in des Hoogepriesters zaal, en bij het rijzen der golven. Christus is het fundament, en Christus is niet te

Rome, maar in den hemel. En waar het fundament staat, daar moet ook het gebouw zijn. Vraagt dat den metselaar maar. God bouwt zijn Kerk te Rome niet; God bouwt zijn Kerk in de hemelen in Christus. Die Kerk zoo verheven, zoo zalig, zoo veilig, zullen de poorten van den hades niet overmogen. — Hoe zouden zij zulks? Eva werd uit Adam gebouwd, en de Kerk, die onbevleete bruid, heerlijk van binnen en van buiten, is evenzoo van Christus gebouwd: „Wij zijn vleesch van zijn vleesch, en been van zijne beenderen.” (Ef. V : 30.) Er zijn er, die van Christus spreken, alsof Hij de heiligen uit zijne vingers zou laten glippen; maar de duivel zou de vingeren van Christus moeten kunnen afkappen om een zijner kleinen in het verderf te doen storten. Neen, als er geen tijd meer zijn zal, dan zal men dat heilige Godsgebouw van den hemel van God zien nederdalen, de heerlijkheid Gods hebbende.

O! dan zal het niet zijn als de gouden platen, die de steenen bedekten; maar dan zullen wij veranderd worden. Wij zullen Hem gelijk zijn: zijn heerlijk lichaam gelijkvormig gemaakt zijnde — geen vlek van zonde, geen droevige schaduw van verdriet, geen wolk, geen zorgen — doorschijnend als kristal. Ziedaar, mijn mede-steen, onze eeuwigheid. De engelen zullen van bewondering opgetogen zijn. „En de straat was van goud,” als ware het louter kristal. Onze voeten, die nu de morsige straten betreden van deze door de zonde verontreinigde aarde, zullen weldra de gouden straten der Godsstad betreden. Welk hart kan begrijpen, hoe het daar zal wezen, waar geen tempel meer zijn zal, om de heerlijkheid te omsluiten en te verbergen? — waar God en het Lam zijn, en waar zij de tempel van zijn. „De heerlijkheid van God verlichtte haar, en het Lam is er de kaars van.” En dat, mede-geloovigen, schoon al te schitterend voor sterfelijke oogen, dat is uw deel. Wacht nog maar een weinig, nog maar weinige worstelingen, weinige overwinningen over uzelf, over de zonde en den satan door Hem, die kracht geeft. „Jachin” en „Boaz” mogen omgestort en verdwenen zijn:

„Die overwint, ik zal hem maken tot een pilaar in den tempel mijns Gods en hij zal daaruit niet meer gaan; en ik zal op hem schrijven den naam mijns Gods, en den naam der stad mijns Gods, des nieuwen Jeruzalems, dat uit den hemel afdaalt van mijnen God, en mijnen nieuwen naam.” Zoo spreekt Jezus, de getrouwe en waarachtige getuige, het begin der schepping Gods. Luister! ook spreekt Hij tot God: „Vader! ik wil, dat waar ik ben, ook die bij mij zijn, die Gij mij gegeven hebt, opdat zij mijne heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij mij gegeven hebt.” Gezegende Jezus! uw wil zal geschieden; weldra zullen wij bij U zijn. Meer vragen wij niet. Meer kondet gij voor ons niet vragen, dan met U te zijn.

Nog iets, en ik besluit. (Lees 1 Kron. XXII: 17—19.) David gebod aan alle vorsten Israëls, dat zij zijnen zoon Salomo het heiligdom des Heeren zouden helpen bouwen, zeggende: „Is niet de Heere, uw God, met ulieden, en heeft u rust gegeven rondom henen?” God, die ons rust en volmaakten vrede gegeven heeft door het bloed des Lams, zegt nu: „Gaaf dan heen in de geheele wereld en predikt het evangelie aan alle schepselen; en ziet ik ben met ulieden tot de voleinding der wereld.” Heeft mijn lezer de rust rondom henen niet, hij verbeelde zich niet die door prediking of werkzaamheden te zullen vinden; o neen, ik wijs hem op dengene, welke die rust geeft, en alleen geven kan, op Jezus namelijk. Maar heeft hij vrede bij God, dan make zijn hart en zijne ziel zich op, om te zoeken den Heere, zijnen God, en thans reeds bouwe hij het heiligdom des Heeren.

Welk voorrecht een mede-arbeider Gods te zijn! Voor iederen metselaar, voor een ieder, die rust gevonden heeft voor zijne ziel, is er werk. Sommigen zullen misschien trotsche ceders doen vallen, anderen met de bijl der overtuiging diep in de groeve treffen, genen met liefdekoorden trekken, dezen het gebouw te zamen stellen, en gij, zeg niet: Ik kan niets doen. „Is de Heer, uw God, niet met u? Maak u op en bouw.”

God geve ons meer gewilligheid des harten, meer een-

voudigheid des geloofs; en terwijl het gebouw in stille kracht wordt opgetrokken, zij Hem al de eer, gelijk straks wanneer de topsteen met gejuich zal aangebracht worden!

C. S.

De rechtvaardigmaking.

1°. God is het, die rechtvaardigt, Rom. VIII : 33; opdat Hij rechtvaardig zij, (jegens Christus), en hem rechtvaardige, die uit het geloof in Jezus is. Rom. III : 26.

2°. *De bron*, Gods zijde;

om niet gerechtvaardigd, door zijne genade Rom. III : 24.

3°. *De hand*, die het aanneemt, onze zijde;

de mensch wordt gerechtvaardigd door geloof, Rom. III : 28; wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit geloof. Rom. V : 1.

4°. *De grondslag*. Het volbrachte werk van Christus;

zijnde nu gerechtvaardigd door zijn bloed. Rom. V : 9; (het bloed beantwoordt aan de rechtvaardigheid, het water aan de heiligheid Gods.)

5°. *De gevolgen*.

Rechtvaardiging des levens, Rom. V : 18; (met den opgewekten Christus).

6°. *Bewijs* van het leven des geloofs voor de gemeente en voor de menschen;

uit werken gerechtvaardigd, Jak. II : 14, 26.

David in de spelonk van Adullam.

(Zie 1 Sam. XXII: 1, 2.)

David is een voorbeeld van onzen Heer Jezus Christus. In zijne roeping, vernedering en verhooging is hij de voorafschaduwing van Hem, die als zijn Zoon door God werd geroepen, die als de man van smarten hier beneden rondwandelde, en die, met eer en heerlijkheid gekroond aan Gods rechterhand, weldra al zijne vijanden zal leggen tot een voetbank zijner voeten en het bestuur over het gansch heelal zal verkrijgen.

Dit strekt zich evenwel niet verder uit dan tot het eerste gedeelte van Davids geschiedenis. Toen hij bijkans alle vijanden had overwonnen, en slechts de Ammonieten nog moesten ten ondergebracht worden, zoodat daarna het rustig bezit der heerschappij had kunnen aanvangen, houdt de typische geschiedenis op, en begint het verhaal van Davids val, en de daarop volgende tegenspoeden en ongerechtigheden in zijn huis en koninkrijk.

In Salomo's geschiedenis is het evenzoo. Tot op het merkwaardig bezoek van de koningin van Scheba, bij welke gelegenheid Salomo's wijsheid, macht en rijkdom schitterend aan het licht treden, is hij het voorbeeld van den Koning der koningen en den Heer der heeren, die, na al zijne vijanden gelegd te hebben tot een voetbank zijner voeten, in macht en majesteit, in heerlijkheid en roem, hier beneden duizend jaren zal regeeren, wiens heerlijkheid de gansche aarde vervullen zal, zoodat men van noord en zuid, van oost en west naar de stad des grooten Konings zal komen om de wijsheid te hooren en de macht te aanschouwen van Hem, die reeds in zijne vernedering op aarde kon zeggen: „Meer dan Salomo is hier.”

David en Salomo, beiden in de eerste helft hunner geschiedenis, geven ons dus een treffende en merkwaardige

voorstelling van onzen Heer en Heiland als Israëls en der volken Koning. Door zijn volk en de wereld verworpen, als Koning der Joden gekruisigd en ter dood gebracht, wordt Hij door God hoog verheven, onderwerpt Hij aan zich al de vijanden des Heeren, en sticht hier op aarde een koninkrijk, waarin vrede en rust, vreugde en overvloed zullen heerschen, en waarin de aarde vol wezen zal van de kennis des Heeren, gelijk de wateren den bodem der zee bedekken.

De tijd, waarin *wij* leven, is nog altijd de tijd van Jezus' verwerping door de wereld. Want hoewel Hij door God in den hemel met eer en heerlijkheid is gekroond, en wij door het geloof Hem dáár aanschouwen, zoo is Hij toch nog steeds door de wereld verworpen. De duivel is de overste dezer wereld. De nacht is wel vergevorderd, maar is er toch nog; ja, de donkerste uren der wereldgeschiedenis moeten nog komen onder de goddelooze regeering van den mensch der zonde. En de ware geloovigen, Gods kinderen, worden door de wereld gehaat en vervolgd. Onze Heiland, dien wij liefhebben, is buiten de legerplaats geworpen, en wij moeten tot Hem uitgaan, zijne smaadheid dragende.

Schoon en treffend is in dit opzicht dat deel van Davids geschiedenis, waar hij in de spelonk van Adullam een toevlucht zocht voor de woede van den door God verlaten Saul. David was de gezalfde des Heeren. De Heere had hem van achter de schapen genomen om een voorganger over zijn volk te wezen. Doch onder Gods bestuur regeerde Saul nog. Daar deze den Heere verlaten had, was een booze geest in hem gevaren, en werd hij een heftig vervolger van David, den gezalfde des Heeren. Als een gejaagd hoen werd David voortgedreven. Als een hert, door de jagers vervolgd, schreeuwde zijne ziel naar de waterstroomden. Zonder huis en altaar doolde hij rond in woestijnen en hollen en spelonken der aarde.

Treffend voorbeeld van onzen Heer! Door God op aarde gezonden als de ware Messias, de ware Gezalfde des Heeren, werd Hij van het eerste oogenblik zijner komst

hier beneden met volhardende boosheid vervolgd door den satan. Alle invloeden en machten werden daartoe gebruikt. Koningen en priesters, stadhouders en soldaten, volksmenigten en zelfs discipelen werden door den vorst der duisternis bewerkt, aangehitst, opgestookt, bezield, met haat of menschenvrees vervuld, om Hem, Gods eeuwig welbehagen, te grieven, te beleedigen, te honen, te slaan, te vervolgen, te verraden en te nagelen aan het vloekhout. Geen plaats had Hij hier beneden, waar Hij zijn hoofd kon neerleggen. Een beestenstal was de eerste, een kruis de laatste rustplaats, die Hij hier beneden vond. Als kind moest Hij vluchten voor den boozen Herodes; als man moest Hij aan de steenen der woedende menigte trachten te ontkomen; als leeraar in Israël wilde men hem van de steilte afwerpen, en sloeg men Hem eindelijk aan het schandelijk kruis.

En wat gebeurde er nu, toen David in de spelonk van Adullam ontkomen was? Eerst kwam het gansche huis zijns vaders tot hem af; en daarna vergaderde tot hem alle man, die benauwd was, en alle man, die een schuld-eischer had, en alle man, wiens ziel bitterlijk bedroefd was, en David werd tot overste over hen. Voorwaar, dat was geen schitterend gezelschap. Benauwden, ellendigen, bedrukten en bedroefden! Saul zal het zich niet veel hebben aangetrokken, dat deze mannen zich aan zijne heerschappij onttrokken. Veeleer was het voor hem een oorzaak van vreugde, dat hij ze kwijt was. Bovendien was het een gering getal. Maar vierhonderd mannen vormden het legertje van David. Doch die mannen werden de helden, voor wie Saul en vele koningen en volken beefden en sidderden, en die straks, toen David de plaats der eere op Israëls troon innam, de hoogste posten bekleedden.

Niet vele wijzen, niet vele machtigen, niet vele edelen zijn het, die thans tot Jezus, Gods Gezalfde, den Heiland der wereld komen. Och neen! het zijn meest armen, kreupelen, verminkten, ellendigen, verachten. De zinnen der wijzen en rijken zijn door den god dezer eeuw verblind, zoodat zij geen oog hebben voor het ware leven, voor het

eeuwig geluk, voor den eenigen naam onder den hemel gegeven, door welken menschen kunnen behouden worden. Maar de armen en ellendigen, die de ijdelheid der wereld en de ongenoegzaamheid der aardse dingen ondervinden, zijn meer geneigd hun toevlucht te nemen tot Hem, die in de wereld kwam om het verlorene te behouden. Maar ook hun getal is klein en gering. Velen bewandelen den breedten weg, die naar het verderf voert; en slechts klein is de schaar van hen, die den weg ten eeuwigen leven bewandelen. Evenals in de spelonk van Adullam is het leger der volgelingen van Jezus slechts heel klein. Doch die armen en verachten zijn Gods kinderen, Gods erfgenamen, medeërfgenen van Christus. Heldendaden verrichten zij — daden des geloofs. En straks zullen zij heerschen, de wereld en de engelen oordeelen, op tronen zitten en met Christus regeeren. Thans veracht en verworpen door de wereld, zal diezelfde wereld hen dan erkennen, zich voor hen neerbuigen en zich door hen laten besturen.

De *omstandigheden* hadden die vier honderd mannen tot David gebracht. Waren zij niet benauwd, verdrukt en bedroefd geweest, zij zouden wel bij den machtigen Saul gebleven en niet naar den verachten David gevlucht zijn. En werden niet de meesten onzer tot Jezus gedreven door allerlei leed en ellende, tegenspoed en druk? O ja, als wij de geschiedenis der geloovigen nagaan, dan bevinden wij, hoe allerlei tegenspoeden, verliezen, krankheden, teleurstellingen en ellendigheden door God werden gebruikt om het geweten wakker te schudden, het hart te verbreken, den wil om te buigen, en hen zoo doende te leiden tot den waren geneesheer der ziel, den eenigen en volkomenen Behouder van zondaren.

Dit is geen wonder. De wereld en hare begeerlijkheid is zóó machtig en aantrekkelijk voor het vleesch, dat hare bekoring eerst wijken kan door de teleurstellingen en ellenden, die men ondervindt, om het oog te gaan richten op de dingen der eeuwigheid. Het is wel diep vernederend voor den mensch, dat hij alleen door tegenspoed en druk kan gebracht worden tot de erkenning van zijne

zonde en schuld, en alleen door wat hem ontnomen wordt, er toe komt om te zien en te gevoelen, wat hem ontbreekt. Maar welk een genade van God, dat Hij zich in zijne nederbuigende goedheid zóó met ons bezighoudt, en vaak achter elkaar allerlei wegen inslaat en allerlei middelen bezigt, om de ziel uit den slaap der zonde wakker te schudden en van den afgrond des verderfs te verlossen. Voorzeker, zal één der zaligheden in den hemel daarin bestaan, dat wij die wegen van Gods genade zullen kennen en bewonderen.

Doch al waren het de omstandigheden, welke die mannen tot David hadden gebracht, nu zij tot David eenmaal gekomen waren, waren en bleven zij met onwankelbare trouw aan David verbonden. Zij volgden hem overal, waar hij heen toog. Zij deelden in zijnen smaad, in zijne vervolgingen, maar ook in de genietingen, welke de Heer hem van tijd tot tijd schonk op zijn doornig pad. Zij hadden in hem den Gezalfde des Heeren erkend. Zij geloofden aan zijne eindelijke zegepraal. En daarom schaarden zij zich gaarne onder zijne heerschappij, en deelden vreugdevol in zijne versmadingen.

Met ons is het ook zoo, niet waar, geliefde broeders? Wat ons ook tot Jezus heeft gebracht; welke middelen de Heere God ook gebruikt heeft om ons hart te verbreken en ons tot ware schulderkennis te brengen; welke smartelijke en vernederende wegen wij ook moesten gaan; nu wij eenmaal Jezus hebben leeren kennen; nu wij in Hem den Verlosser van zondaren, den Zoon des levenden Gods hebben gevonden; nu gevoelen wij ons onweerstaanbaar tot Hem aangetrokken; nu is Hij ons voorwerp des geloofs en het middelpunt onzes verlangens geworden; nu volgen wij Hem, scharen ons om Hem en blijven bij Hem tot in eeuwigheid.

Wij weten heel goed, wat ons dientengevolge in deze wereld wacht. De wereld heeft onzen Jezus verworpen, en wil dus ook van ons niets weten. „Daarom kent ons de wereld niet, omdat zij Hem niet gekend heeft,” zegt de Apostel Johannes. En de Heer zegt: „Indien zij mij heb-

ben gehaat, zoo zullen zij ook u haten; hebben zij mij vervolgd, zij zullen ook u vervolgen." Doch dit verschrikt ons niet. Neen, wij volgen Hem; wij gaan buiten de legerplaats; wij nemen zijne smaadheid op ons. Want wie is er beter en schooner en heerlijker dan Hij! Wat is de wereld met al hare genietingen, vergeleken bij den schoonste der menschenkinderen?

En wat is het uitzicht voor hen, die Hem volgen? Als de wereld, die nu lacht, zal weenen, dan zullen zij vreugde bedrijven. Als de wereld, die nu heerscht, te niet zal gaan, dan zullen zij met Christus regeeren. Als de wereld in het eeuwig verderf neerzinkt, dan zullen zij in eeuwige heerlijkheid leven in het Huis des Vaders.

Toen de Heer op aarde rondwandelde, en van zijn lijden en sterven sprak als de eenige weg ter behoudenis, zeiden de Joden: „Deze rede is hard, wie kan ze hooren?" en velen van zijne discipelen gingen heen en wandelden van dien dag niet meer met Hem. Zij wilden wel van zijne goedheid gebruik maken en van de brooden eten, maar zij hadden geen lust om in zijne smaadheid te deelen. Maar toen de Heer den twaalven vroeg: „Wilt gij ook niet heengaan?" wat antwoordden dezen toen? Wel, Petrus roept in naam van allen vol verrukking uit: „Tot wien zullen wij heengaan? gij hebt de woorden des eeuwigen levens!" Dat was heerlijk. Dat was de taal des geloofs en des waren genots. Dat was een verkwikking voor de ziel van Jezus.

Zulk een antwoord geven wij ook, niet waar, lieve broeders? Voorzeker, wij zijn niet volmaakt, daar ontbreekt veel aan; wij dreigen 'menigwerf, evenals Petrus, in de diepte weg te zinken; wij laten ons dikwijls door menschenvrees vervaard maken; maar toch, als het er op aankomt, te kiezen tusschen de wereld met al haar glans en eer en genot en Jezus met al den smaad aan zijne navolging verbonden, dan vergeten wij opeens onze zwakheid en vrees, en roepen uit: „Tot wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens!" Wij kunnen niet anders. Dat behoeft ons niet gezegd of voor-

gepraat te worden. Dat komt voort uit de volheid onzer ziel. Wij hebben Hem lief. Al kan menigeen daarvan ook geen verklaring geven; en al zou deze of gene ontwijkend of ontkennend antwoorden op de vraag: „Hebt gij Jezus lief?” toch is het zoo. Ja, wij hebben Hem lief, en gevoelen ons aan Hem verbonden. Hij behoort ons. Wij vinden Hem schoon en liefelijk. En daarom *kunnen* wij niet heengaan, maar blijven wij bij Hem, trots smaadheid en hoon, niettegenstaande verdrukking en vervolging.

En evenals die vier honderd mannen zich om David schaarden en onder Davids bestuur zich stelden, zoo scharen wij ons om den door de wereld verachten en verworpenen Christus, en roemen in dat kruis, 't welk voor de Joden een ergernis en voor de Grieken een dwaasheid is. Een plaats der eere in deze wereld te zoeken; naar loftuigingen van de wereld te verlangen; ons gestreeld te gevoelen door de eerbewijzen der wereld; zou niets anders zijn dan een verloochenen van Hem, die door de wereld werd verworpen en gedood. Gelijk het straks bij Jezus' verschijnen op de wolken des hemels een eer zal zijn voor ons met Hem te zitten in zijnen troon en zijne heerlijkheid te deelen; zoo is het ons thans, in dezen tijd zijner verwerping, een eer en een vreugde door de wereld te worden gehaat en veracht. De kostelijkste genietingen zijn in dien tijd ons deel — genietingen, welke die van het koninkrijk verre overtreffen; want in ons lijden hier beneden ondervinden wij de hulp, trouw en macht van onzen dierbaren Heiland, en smaken wij het medegevoel van onzen medelijdenden Hoogepriester; waardoor Paulus den wensch koesterde, om niet slechts Christus en de kracht zijner opstanding te leeren kennen, maar ook de gemeenschap zijns lijdens te deelen, zijnen dood gelijkvormig wordende. (Fil. III.)

Hoe oordeelt de Schrift over valsche leer?

Aan het eind van den brief aan de Galatiërs zegt Paulus: „Ziet, welk een langen brief ik u geschreven heb met mijne eigene hand!” Dat was iets bijzonders. Paulus was gewoon zijne brieven te dicteeren, en dan aan het slot er eigenhandig onder te zetten: „De groete van mij Paulus, met mijne eigene hand.” Dit was, zooals hij in den tweeden brief aan de Thessalonikers zegt: een teeken in elken brief. Hoewel nu de brief aan de Galatiërs niet zoo uitvoerig is als die aan de Romeinen en Korinthiërs, zoo was het nochtans een lange brief, aangezien de Apostel dien zelf geheel met zijn eigen hand geschreven heeft.

Waarom hij dit wel zou gedaan hebben? Wel, omdat de omstandigheden hem daartoe drongen. Zijn hart was zeer bezwaard; valsche leeraren hadden de Galatiërs be-tooverd, zoodat zij in gevaar stonden de grondwaarheden des christelijken geloofs prijs te geven. Zij dreigden over te gaan tot een ander evangelie. Wat in hun midden gepredikt werd, en door hen scheen aangenomen te worden, deed de genade Gods te niet; want indien de gerechtigheid door de wet is, dan is Christus tevergeefs gestorven. Hierdoor was zijn gemoed in heftige beweging; hij was in grooten angst over de Galatiërs, die hij zoo zeer beminde; hij was diep geschokt en verontwaardigd. En daarom was het hem onmogelijk, rustig en kalm een ander voor te zeggen, wat hij te schrijven had; maar moest hij zelf de pen ter hand nemen om de gedachten zijns harten ter neer te schrijven.

Hieruit kunnen wij besluiten, hoe schrikkelijk in de oogen van Paulus de afwijking van de waarheid is. Dit wordt des te duidelijker, als wij den toon en de wijze van schrijven in den brief aan de Korinthiërs met dien in den brief aan de Galatiërs vergelijken. De gemeente te Korinthe was in een treurigen toestand. Er was twist en tweedracht in hun midden. De beginselen van scheu-

ring waren aanwezig. Er werd onzedelijkheid gevonden, zooals er zelfs onder de heidenen niet bestond. Er waren wanordelijkheden aan de tafel des Heeren. Van al deze dingen vernemen wij niets in de gemeenten van Galatië. En nochtans is de toon van den brief aan de Galatiërs veel scherper dan die in den brief aan de Korinthiërs. Hoe ernstig de Korinthiërs ook vermaand en bestraft worden, zoo lezen wij daar toch geen woorden als de volgende:

„Ik verwonder mij, dat gij zoo spoedig van hem, die u door de genade van Christus geroepen heeft, overgaat tot een ander evangelie, hetwelk geen ander is; maar er zijn eenigen, die u beroeren, en het evangelie van Christus willen omkeeren. Maar al ware het ook, dat wij, of een engel uit den hemel, u een evangelie verkondigde, behalve hetgeen wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt! . . . O, onverstandige Galatiërs! wie heeft u betooverd? . . . Gij zijt met den Geest begonnen, wilt gij nu met het vleesch eindigen? Hebt gij zooveel tevergeefs geleden? . . . Ik vrees voor u, dat ik misschien tevergeefs aan u gearbeitet heb. . . . Och, of zij zich ook versneden, zij die u in opstand brengen!” (Gal. I : 6—9; III : 1; IV : 11; V : 12.)

Ook in den tweeden brief aan Timotheüs vinden wij hiervan een merkwaardig bewijs. In 2 Tim. IV : 16 moet Paulus klagen: „Bij mijne eerste verantwoording is niemand bij mij geweest, maar allen hebben mij verlaten.” Welk een droefheid en smart dit voor Paulus moet geweest zijn, kunnen wij ons eenigszins voorstellen, als wij bedenken, dat de groote Apostel, die meer gearbeitet en voor Christus geleden had dan alle anderen te zamen, die zulk een liefde voor de gemeenten en voor de arbeiders in het Evangelie in zijne ziel had, als een oud man in de gevangenis te Rome, waar hij te midden van misdadigers zich bevond, de ondervinding moest opdoen, dat niemand zijner medearbeiders en medebroeders moed en liefde genoeg had, om hem bij zijne verantwoording voor de keizerlijke rechtbank te vergezellen. En wat zegt hij nu? Is hij geërgerd? Roept hij het oordeel des Heeren

over deze trouweloozen in? Neen! integendeel, hij zegt: „het worde hun niet toegerekend!” Leest nu evenwel de beide vorige verzen, dan zult gij daar het tegenovergestelde vinden. Alexander, de kopersmid, had hem veel kwaads berokkend; want hij had de woorden van Paulus tegengestaan. En wat zegt de Apostel? „De Heer vergelde hem naar zijne werken!” Over dezen boozen man roept hij dus het oordeel des Heeren in.

Waarom dit groote onderscheid? Wel, in het eerste geval gold het hemzelve, in het laatste geval het woord zijns Heeren. Werd *hij* beleedigd, dan vergaf hij, zooals zijn Heer en Meester zulks gedaan had. Niemand is zachtmoediger gestemd dan Paulus, als het zijn persoon of zijne eer gold. Maar tastte men het woord of de eer zijns Heeren aan, dan was niemand scherper en strenger dan Paulus.

Bij een weinig nadenken is het duidelijk, waarom dit zoo is en zoo zijn moet. De eer van God gaat boven de eer van een mensch. En de waarheid te ondermijnen, te verminken of te verwerpen is schrikkelijker dan het bedrijven van welke zonde ook. Als in een gebouw slechte steenen worden ingevoegd, of verkeerd hout wordt gebezigd, dan is zulks schadelijk en verderfelijk, maar is het fundament goed, dan valt het gebouw toch niet ineen. Deugt evenwel het fundament niet, of wordt het fundament ondermijnd, dan stort het gebouw in. In 1 Kor. III zien wij het onderscheid. Wie op het gelegde fundament voortbouwt, zal, ook al zou hij hout, hooi en stoppelen bouwen, welke in den dag der beproeving verbranden, behouden worden, al is het door het vuur henen; terwijl hij, die den tempel Gods verderft, zelf zal verdorven worden.

Dit is geheel in strijd met het oordeel van den Christen, die zich niet door den Geest van God laat leiden. Menig Christen verdraagt met geduld degenen, die allerlei verkeerde leeringen prediken en verbreiden, door welke de grondslagen van het christelijk geloof worden ondermijnd; terwijl hij zich met afschuw afwendt van iemand, die

zich aan de een of andere zonde heeft schuldig gemaakt. De reden daarvan is licht te bevroeden. Waar bij een zedelijk vergrijp niet slechts de eer des Heeren, maar ook de eer der gemeente en der bijzondere leden wordt aangetast, is er bij het verbreiden van valsche leer alleenlijk spraak van de eer des Heeren. En wanneer dan die eer des Heeren niet het hoogste voor ons is; wanneer wij niet doordrongen zijn van onze dure roeping om boven alles de waarheid te handhaven, omdat de waarheid uit God is; dan laten wij ons lichtelijk verleiden door mannen, die onder een schoonen schijn en met den vorm der godzaligheid allerlei leeringen prediken, welke den persoon en het werk onzes Heeren en Heilands of het Woord onzes Gods verminken, ondermijnen of verwerpen. Menig Christen heeft gezegd: „Zulk een lief, vroom, godzalig man zal toch wel zulke grove dwalingen niet hebben.” En van een ander hoort men vaak: „Och, men moet zulke fijne onderscheidingen niet maken, als het hart maar oprecht is voor God, en den Heere Jezus maar liefheeft, dan doet het er zoo heel veel niet toe, hoe men de waarheid opvat en het Woord verklaart.”

Paulus spreekt evenwel gansch anders, gelijk wij gezien hebben. Tot de ouderlingen van Efeze zegt hij in Hand. XX: 28—30. „Zoo hebt dan acht op uzelf, en op de geheele kudde, in welke u de Heilige Geest tot opzieners gesteld heeft, om de gemeente Gods te weiden, die Hij zich verworven heeft door het bloed zijns eigenen Zoons. Want dit weet ik, dat na mijn vertrek wreede wolven tot u inkomen zullen, die de kudde niet sparen; en uit uzelf zullen mannen opstaan, sprekende verkeerde dingen, om de discipelen achter zich af te trekken.” Daarom vermaant hij ook aan het eind zijns levens, toen reeds vele valsche leeraren in de gemeente waren ingeslopen en veler geloof omvergeworpen was, zijne trouwe en ijverige medearbeiders Timotheüs en Titus, om trots allen tegenstand en afdwaling het woord te prediken, de waarheid te handhaven, de gezonde leer te verkondigen, de dwaalleeraren tegen te staan en te bestraffen.

Ook de andere Apostelen spreken op dezelfde wijze. Vooral de Apostel Johannes, uit wiens geschriften blijkt, hoe na den dood der andere Apostelen, volgens de voorspelling van Paulus, vreeselijke dwalingen de gemeente des Heeren, en de harten der getrouwen met droefheid vervulden. Deze dwalingen betroffen hoofdzakelijk den persoon onzes Heeren Jezus Christus. „Kinderkens! het is de laatste ure;” — zoo schrijft hij — „en gelijk gij gehoord hebt, dat de antichrist komt, zoo zijn ook nu vele antichristen geworden. Wie is de leugenaar, dan die loochent, dat Jezus de Christus is? Deze is de antichrist, die den Vader en den Zoon loochent. Geliefden! geloof niet iederen geest, maar beproeft de geesten, of zij uit God zijn; want vele valsche profeten zijn uitgegaan in de wereld. Hieraan kent gij den Geest van God; iedere geest, die Jezus Christus als in het vleesch gekomen belijdt, is uit God; en iedere geest, die niet Jezus Christus als in het vleesch gekomen belijdt, is niet uit God.” (1 Joh. II: 18—22; IV: 1—3.) En van deze valsche leeraren zegt hij in zijnen tweeden brief: „Een iegelijk, die verder gaat, en niet blijft in de leer van Christus, die heeft God niet. Die in de leer blijft, die heeft en den Vader en den Zoon. Indien iemand tot u komt, en deze leer niet brengt, ontvangt hem niet in huis, en zegt tot hem niet: Wees gegroet! want die tot hem zegt: Wees gegroet! heeft gemeenschap met zijne booze werken.”

Van het grootste gewicht is het op te merken, hoe en Paulus in zijnen tweeden brief aan Timotheüs, en Johannes het scheiden van valsche leeraren als een zaak van persoonlijke verantwoordelijkheid behandelt en voorstelt. In 2 Tim. II: 18—21 lezen wij van Hymeneüs en Filétus, die van de waarheid waren afgedwaald, zeggende dat de opstanding reeds geschied is, en die sommiger geloof omverwierpen. En wat zegt Paulus nu? Hij haalt het voorbeeld van een groot huis aan, waarin niet alleen gouden en zilveren vaten, maar ook houten en aarden vaten zijn; sommige tot eer, maar sommige tot oneer. En dan zegt hij: „Indien dan *iemand zichzelf* van dezen reinigt, die zal

een vat zijn tot eer, geheiligd, bekwaam tot gebruik des Meesters, tot alle goed werk toebereid." Van collectieve, gezamenlijke verantwoordelijkheid is hier geen spraak; alleen van persoonlijke: indien *iemand*.

En de Apostel Johannes richt zijne vermaning: de valsche leeraren niet in huis te ontvangen en niet te groeten, *tot een vrouw*. In een tijd als de onze, waar de gemeente des Heeren op aarde tot een gezamenlijke handeling geheel onbekwaam is, omdat zij in tal van partijen is verdeeld, en ongeloovigen, dwaalleeraren, godloochenaren, enz. in haar midden duldt, is dit een uiterst belangrijke vermaning. Een ieder onzer is verantwoordelijk voor de handhaving der waarheid en der eer onzes Heeren. Een ieder onzer heeft de dwaling van de waarheid te onderscheiden. Een ieder onzer moet de dwaalleeraren afwijzen, zich van hen afscheiden, hen niet ontvangen, en wandelen met hen, die den Heer aanroepen uit een rein hart.

„Die Hem liefhebben.”

„Wat geen oog heeft gezien, en geen oor heeft gehoord, en in geen menschenhart is opgekomen, hetgeen God bereid heeft voor hen, *die Hem liefhebben*.” (1 Kor. II : 9.)

Hoe genadig is onze God! Dat, waarover *wij* nooit spreken zouden, ja, nooit zouden wagen te spreken, daarvan spreekt Hij: namelijk onze liefde tot Hem. Heeft God dan in *onze* liefde een aanleiding gevonden, om zulke heerlijke dingen, die geen oog heeft gezien, en geen oor gehoord, en die in geen menschenhart zijn opgekomen, voor ons te bereiden? Neen, de aanleiding daartoe lag in *Zijne* liefde tot ons, toen wij nog zondaars en vijanden waren. Maar Zijn hart verheugt Zich daarover, dat Hij onze zwakke liefde tot Hem kan erkennen en aannemen, en dat Hij ons zeggen kan, dat Hij voor dezulken, die, in een van God vervreemde en Hem hatende wereld, Hem liefhebben en Hem dienen, onnoemelijke zegeningen heeft bereid, die nooit in eenig menschenhart zijn opgekomen.

Maar het hierboven aangevoerde Schriftwoord, is niet het eenige, waarin God over onze liefde tot Hem spreekt, In Rom. VIII : 28 luidt het bijvoorbeeld: „En wij weten, dat hun, *die God liefhebben*, alle dingen medewerken ten goede,” en in Jak. I : 12, waar sprake is van de kroon des levens, lezen wij: „welke Hij beloofd heeft aan hen, *die Hem liefhebben*.”

God heeft ons eerst liefgehad en Zijne liefde in onze harten uitgestort, en nu is ons zwakke antwoord op deze Zijne groote, oneindige liefde zóó vol waarde voor Hem, dat Hij haar telkens weder op den voorgrond stelt; evenals een moeder met innige vreugde bij elke, al is het nog zoo geringe, openbaring van liefde van haar kind verwijld, en daarin slechts een nieuwe oorzaak vindt tot het geven van liefdebewijzen van hare zijde.

Ja, hoe genadig, hoe aanbidnenswaardig is onze God! Waar is een liefde als Zijne liefde!

Wie is Hem gelijk
Zóó mild en zóó rijk
Aan liefde, genâ en erbarmen!

O, mocht Hij in ons allen het gevoel van een ware, oprechte liefde tot Hem doen toenemen.

Gij hebt ons lief! Gij mint ons teêr,
O, voorwerp onzer zangen!
Wat kan het harte, trouwe Heer!
Nog buiten U verlangen!

Correspondentie.

21. D. v. d. P. te Pau vraagt: »Kunt gij ons iets mededeelen omtrent de synagogen? vanwaar dagteekenen zij? en tot welk doel werden zij gesticht?» —

Het grieksche woord *synagoge* beteekent *vergaderplaats*. Hoogstwaarschijnlijk zijn deze vergaderplaatsen ontstaan tijdens de babylonische ballingschap, toen er geen tempel en dus geen huis des gebeds te Jeruzalem was; tenminste uit de belang-

rijke bijzonderheid, dat er in het Oude Testament nergens van synagogen spraak is, en wij ze in het Nieuwe Testament overal aantreffen, zijn wij wel gerechtigd te besluiten, dat zij in den tijd vóór en na Ezra verzezen zijn.

Uit het Nieuwe Testament blijkt, dat in elke stad in Palestina, en bijna in alle voornamen steden onder de volken, waar Joden woonden, een synagoge was. Op de eerste synode te Jeruzalem (de laatste waar men zeggen kon: »het heeft den Geest en ons goed gedacht.») zegt Jakobus: »Want Mozes heeft er van oude tijden her *in elke stad*, die hem prediken, daar hij op elken sabbat in de synagogen gelezen wordt.» (Hand. XV.)

Uit deze woorden, in verband met de verschillende mededeelingen in de Evangeliën en de Handelingen, blijkt tevens, dat de synagoge de plaats was, waar de Joden bijeenkwamen tot het gebed, en om uit de Schriften te hooren voorlezen en een woord van vermaning of vertroosting te ontvangen. In Filippi, waar geen synagoge was, kwamen de weinige Joden op den dag des sabbats aan de rivier bijeen om daar te bidden. Van den Heer Jezus lezen wij, dat Hij door geheel Galiléa in hunne synagogen predikte. (Mark. I: 39.) En van Paulus staat vermeld, dat hij gewoon was om overal, waar hij kwam, op den sabbat in de synagoge te gaan, en aldaar uit de Schriften te bewijzen, dat Jezus de Christus was. (Hand. XVII: 2, 3.)

In Luk. IV en Hand. XIII zien wij, hoe het in de bijeenkomsten in de synagoge toeging. Jezus, die te Nazareth opgevoed en gewoon geweest was op den dag des sabbats in de synagoge te gaan, kwam na zijn optreden in Israël daar ook, en stond op om te lezen. Een dienaar gaf hem de rol van Jesaja; Jezus las eenige verzen voor, deed de rol toe, gaf die aan den dienaar weder, ging zitten, en hield een toespraak. Paulus en Barnabas te Antiochië in Pisidië gekomen, zaten op den sabbatdag in de synagoge, en na het lezen van de wet en de profeten, zonden de oversten der synagoge tot hen, zeggende: »Mannen broeders! indien er een woord van vertroosting tot het volk in u is, zoo spreekt.»

Uit deze en andere plaatsen blijkt tevens, dat iedere synagoge een of meer oversten, en ook dienaren had. Die oversten dienden om de orde te bewaren en den dienst te regelen.

Meer dan een is door de prediking van Paulus tot het geloof in Christus gekomen. Men zegt ook, dat er aan sommige synagogen opleidingsscholen tot schriftgeleerde verbonden waren;

en hetgeen Paulus omtrent zichzelf mededeelt, dat hij namelijk in Jeruzalem opgevoed en aan de voeten van Gamaliël onderwezen was naar de bescheidenste wijze der vaderlijke wet, zou ons tot de juistheid hiervan doen besluiten.

Dat de Joden groote waarde hechtten aan hunne synagogen, blijkt uit hunne lofspraak over den hoofdman te Kapernaüm, van wien zij in geestdrift tot Jezus zeggen: »Hij is het waard, dat gij hem dit doet, want hij heeft ons volk lief en heeft ons zelfs de synagoge gebouwd!»

Vele synagogen waren schoone gebouwen; van de synagoge te Antiochië wordt vermeld, dat zij op bijzonder prachtige wijze gebouwd en versierd was. In Jeruzalem, zegt de geschiedenis, waren meer dan 400 synagogen.

Deze joodsche vergaderplaatsen, waar ieder Israëliet, die een woord tot het volk wilde spreken, vrijheid van woordvoeren had, en waar ook aan belangstellenden uit de volken toegang verleend werd, hebben veel bijgedragen tot de verbreiding van het Evangelie, zooals uit de Handelingen der Apostelen duidelijk blijkt.

22. C. K. te 's Hage vraagt: »Waarom moesten bij het dankoffer met het vet ook de nieren geofferd worden?»

Omdat het vet en de nieren, met het net over de lever, tot het uitnemendste van een dier wordt gerekend, en dit den Heere moest worden opgeofferd tot een liefelijken reuk. In Jes. XXXIV : 6 wordt gesproken van »het smeer der nieren van de rammen.»

Maar bovendien blijkt uit de woorden: »bij nacht onderwijzen mij mijne nieren," (Ps. XVI : 7.) en »de Heer beproeft de harten en nieren;" (Ps. VII : 10.) en »ik werd in mijne nieren geprikkeld," (Ps. LXXIII : 21.) dat ook in de nieren de energie des levens zit. In Lev. III : 4, 10, 15 wordt bedoeld, dat met de beide nieren ook het net over de lever afgenomen en den Heere geofferd moet worden.

De heerlijkheid van den Persoon onzes Heeren Jezus Christus.

Onder bovenstaanden titel werd door een broeder in Engeland een zeer belangrijk; leerrijk en stichtelijk geschrift uitgegeven, waarin niet alleen de dwalingen, welke in den laatsten tijd door velen werden verbreid, worden bestreden, maar waarin op eenvoudige en duidelijke wijze de leer der Schrift omtrent den Persoon onzes Heeren wordt voorgesteld. Daar ikzelf door dit geschrift werd opgebouwd en gezegend, wensch ik een gedeelte er van aan de lezers van den *Bode* mede te deelen, en er hier en daar enkele opmerkingen van mijzelven aan toe te voegen.

Als inleiding laat ik voorafgaan de schoone en belangrijke opmerkingen van onzen broeder Darby, waarin zoo juist het standpunt wordt aangegeven, waarop wij ons ten dezen opzichte moeten plaatsen.

„Wij moeten er niet naar trachten om alles te weten te komen omtrent *de vereeniging van de menschheid en de godheid in den Persoon onzes Heeren*. *Deze vereeniging is ondoorgrondelijk*. „Niemand kent den Zoon dan de Vader.” Jezus nam toe in wijsheid. Wat sommige Christenen tot grove dwalingen gebracht heeft, is, dat zij er naar hebben getracht om den toestand van Christus als mensch te onderscheiden en uit te leggen. Wij weten, dat Hij was en is God; wij weten, dat Hij mensch geworden is; en het getuigenis voor zijne ware Godheid wordt in den staat der vernedering gehandhaafd *door de ondoorgrondelijkheid der vereeniging*. . . . Ik wensch vurig, dat de broeders niet zullen gaan dogmatiseeren over den Persoon onzes Heeren. Doen zij het, dan zullen zij stellig in de een of andere dwaling geraken. Ik heb steeds gezien, dat wie dit ondernam, tot de een of andere niet door hem bedoelde ketterij

vervallen is. Geheel iets anders is het, wanneer iemand aantoon, dat een voorstelling valsch is, om zoo doende de zielen te vrijwaren voor de schrikkelijke gevolgen der dwaling." —

„Wij bezitten een openbaring van hemelsche dingen, die ons rechtstreeks uit den hemel gebracht is door Christus, en in zijn Persoon. Hij openbaarde die in al hun frischheid, welke in Hem gevonden werd, en welke Hij, die steeds in den hemel was, voortdurend genoot. Hij openbaarde die in de volmaaktheid van den Persoon Desgenen, die de heerlijkheid des hemels uitmaakt; Wiens natuur de atmosfeer is, welke allen, die daar gevonden worden, inademen, en door welke zij leven. Hij, het voorwerp der genegenheden, welke in die heilige plaats aller harten vervullen, van den Vader af tot den minste van de engelen, die de zalen des hemels van hunne lofzangen doen weerklinken — Hij is het middelpunt van alle glorie. Zoodanig is de Zoon des menschen, die op aarde neerdaalde om ons den Vader te verklaren, doch die op goddelijke wijze in den hemel bleef in de wezenlijkheid zijner goddelijke natuur, in zijn Persoon onafscheidelijk van zijne menschheid, met welke Hij bekleed was. De Godheid, die deze menschheid vervulde, was in zijn persoon onafscheidelijk van iedere goddelijke volmaaktheid, doch Hij hield nimmer op een mensch, een waarachtig mensch voor God te zijn.”

In het bovengenoemde geschrift worden vier punten behandeld.

1. In de eerste plaats wordt aangetoond, dat *in de Heilige Schrift overal en ten allen tijde de vereeniging van de goddelijke en menschelijke natuur in Christus' heerlijken Persoon geleerd wordt.*

In Matth. I:23 staat geschreven: „Zie, de maagd zal zwanger worden, en een zoon baren, en men zal zijnen naam noemen Emmanuël, hetwelk, overgezet, is: God met ons.” Duidelijk is het, dat de Heilige Geest onder *zijn* naam Emmanuël zoowel het kind, dat ontvangen en geboren werd, als de oneindige God verstaat, en er der-

halve niet van de Godheid afzonderlijk gesproken wordt, maar van God in den nieuwen toestand der menschheid in ons midden, dat is: *God met ons*. Evenzoo in Jesaja IX:5: „Een kind is ons geboren, een zoon is ons gegeven, en men noemt zijnen naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst.” Dat dezelfde Persoon zou zijn een kind, dat geboren werd, en tevens de sterke God, is slechts dan mogelijk en begrijpelijk, en kan alleen dan waar zijn, wanneer in dien Persoon de goddelijke en menschelijke natuur vereenigd zijn. Johannes de dooper stelt dit in het helderste licht, als hij zegt: „Na mij komt *een man*, die vóór mij geworden is, want *Hij was eer dan ik*.” (Joh. I:30.) Naar zijne menschelijke natuur kwam onze Heer nà Johannes, naar zijne goddelijke natuur was Hij eer dan Johannes, en de Dooper spreekt van Hem als van één Persoon, zoowel vóór als ná hem. Dit is slechts mogelijk op grond van de eenheid van den Persoon. Hetzelfde vernemen wij in het getuigenis, dat de Heer omtrent Zichzelven geeft: „Niemand is opgevaren in den hemel, dan die uit den hemel is nedergekomen, de Zoon des menschen, die in den hemel is.” (Joh. III:13.) Tenzij wij het kettersche gevoelen van het bestaan der menschheid van Christus vóór de vleeschwording zouden zijn toegedaan, is het onmogelijk aan deze woorden van den Heer eenige betekenis toe te kennen, zoo wij hen niet opvatten als de uitdrukking van de eenheid van den Persoon van Christus. Deze eenheid is zóó wezenlijk, dat hetgeen eigen was aan de eene natuur, wordt toegepast op de andere. „Wat dan, zoo gij den Zoon des menschen ziet opvaren, *waar Hij te voren was?*” (Joh. VI:62.)

In Jesaja L spreekt de Heer Israël aan ten opzichte van zijn goddelijken Persoon, toen Hij in het vleesch geopenbaard was: „Waarom *kwam* ik, en er was niemand? Waarom *riep* ik, en niemand antwoordde? Is mijne hand dus gansch kort geworden, dat zij niet verlossen kan, of is er in mij geen kracht om uit te redden? Zie, door mijn schelden maak ik de zee droog, ik stel de rivieren

tot een woestijn . . . Ik bekleed den hemel met zwartheid, en stel een zak tot zijn bedeksel." En dan gaat Hij voort: „De Heere Heere heeft *mij een tong der geleerden gegeven, opdat ik wete met den moede een woord ter rechter tijd te spreken.*" (vs. 2—4.) Dezelfde Persoon spreekt voortdurend van „Ik" en „Mij". Hij, die de hemelen bekleedt met zwartheid als de almachtige Schep- per, is de Gehoorzame, die als Mensch een tong der ge- leerden had ontvangen, en zich onderwierp aan zijns Vaders wil, en die zijn aangezicht niet verbergde voor smaadheden en speeksel. (vs. 5, 6.)

Dezelfde Persoon, die, een weinig meer dan dertig jaar oud, als mensch van de aarde zou verhoogd worden, verklaart: „*eer Abraham was, ben ik,*" op zichzelf toepassende den naam van Jehovah, den Eeuwige — dien de Heere God zichzelf geeft in Exod. III: 14. De Joden begrepen zóó goed, dat de Heer zich dezen naam toeëigende, dat zij woedend steenen opnamen om ze op Hem te werpen. Evenals zij vroeger reeds getracht hadden Hem te dooden, omdat Hij gezegd had, dat God zijn „eigen Vader was, zichzelf Gode even gelijk makende." (Joh. V: 18.) En in Joh. X zeggen zij: „Wij steenigen u niet om een treffelijk werk, maar om lastering, en omdat gij, die een mensch zijt, uzelfen God maakt."

In de geschiedenis van den blindgeborene komt dit even- eens duidelijk aan het licht. Nadat Jezus dien man de oogen had geopend, belijdt hij den Heer als „een profeet", als „een mensch, die van God was," en komt hij er vrijmoed- igitur voor uit, dat hij een discipel van Jezus geworden was. Door de Joden buiten de synagoge geworpen, wordt hij door den Heer opgezocht. „Geloofst gij in den Zoon van God?" vraagt hem Jezus. „Wie is hij, Heer! opdat ik in hem gelooven moge?" is zijn antwoord. En wat ant- woordt Jezus daarop? „En gij hebt hem *gezien*, en die met u *spreekt*, die is het." De mensch, die daar bij den blindgeborene stond, dien hij met zijne oogen zien, en met zijne ooren hooren kon, was de Zoon van God. „Ik geloof, Heer!" roept de blindgeborene uit; *en hij aanbad*

Hem. En Jezus neemt deze aanbidding aan. Dit had Hij niet kunnen en mogen doen, indien Hij niet de Zoon van God geweest ware. Een mensch te aanbidden en goddelijke eer te bewijzen, is afgoderij. Nochtans boog de blindgeborene zich in aanbidding neer voor een mensch; want die mensch was de Zoon van God, de waarachtige God en het eeuwige leven.

Zoo had reeds de oude Simeon in den tempel het kindken Jezus in zijne armen genomen, en vol bewondering en verrukking uitgeroepen: „Nu laat Gij, Heer! uwen slaaf in vrede henengaan naar uw woord, *want mijne oogen hebben uw heil gezien!*” En de engelen verkondigden den herders: „U is *heden geboren* een Verlosser, welke is *Christus, de Heer*, in de stad Davids.” En van stonde aan kwam er een menigte des hemelschen heirlegers, prijzende God; want, zoo staat er geschreven: „Als God den eerstgeborene inbrengt in de wereld, zegt Hij: En dat alle engelen Gods *Hem aanbidden.*” Tot Nathanaël zeide Jezus: „Van nu aan zult gij zien den hemel geopend, en *de engelen Gods opklimmende en nederdalende op den Zoon des menschen.*”

Dit alles bewijst klaarlijk de vereeniging van de goddelijke en menschelijke natuur in één Persoon. Eigenlijk is er geen verder bewijs noodig dan de woorden van den Evangelist: „En het Woord is vleesch geworden, en heeft onder ons gewoond, vol van genade en waarheid.” (Joh. I: 14.) Want door te zeggen, dat het Woord, 'twelk van eeuwigheid af bestaat, 'twelk bij God en God is, de Schepper des heelals, vleesch geworden is, zegt ons de Heilige Geest, dat de Persoon des Zoons, die van alle eeuwigheid heeft bestaan, de menschelijke natuur heeft aangenomen, en in die menschelijke natuur, en als mensch, de goddelijke heerlijkheid heeft ontfouwd. Gelijk Paulus in Fil. II zegt, dat Hij, die in de gestaltenis Gods was, de gestaltenis van een slaaf heeft aangenomen, en in gedaante gevonden als een mensch, zichzelf vernederd heeft, gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja, tot den dood des kruises. Het is steeds *dezelfde* Persoon, die in de gestaltenis

van God was, en die de gestaltenis eens slaafs aannam.

Wij voegen hier aan toe eenige belangrijke plaatsen uit het Oude Testament, in welke de vereeniging der goddelijke en menschelijke natuur in Christus duidelijk wordt voorgesteld.

In Zach. XI neemt Christus zijne plaats in als de Herder van Israël, die zijne kudde weidt, doch door het volk, en voornamelijk door hunne oversten, wordt verworpen, en die voor dertig zilverlingen wordt verkocht. „Ik had tot hen gezegd: Brengt mijn loon, en zoo niet, laat het na. En zij hebben *mijn* loon gewogen, dertig zilverlingen.” En de profeet voegt er bij: „En de Heere (d. i. Jehovah) zeide tot mij: Werp ze henen voor den pottbakker: een heerlijke prijs, dien *ik* waard geacht ben geweest van hen.” Wonderbaar! de mensch, die zóó werd behandeld, de Messias en de Herder van Israël, door zijn volk verworpen en voor dertig zilverlingen verkocht, is Jehovah zelf. (vs. 12, 13.)

In Jesaja XL, waar de komst van den Christus in heerlijkheid wordt aangekondigd, wordt Sion opgeroepen om hare stem te verheffen, en tot de steden van Juda te zeggen: „*Zie, hier is uw God!* Zie, de Heere Heere zal komen tegen den sterke, en zijn arm zal heerschen; zie, zijn loon is met hem, en zijne vergelding is voor zijn aangezicht.” Dit is klaarblijkelijk Christus. Doch dan laat de Heilige Geest er op volgen: „*Hij* zal zijne kudde weiden gelijk een herder; *hij* zal de lammeren in zijne armen vergaderen en *in zijnen schoot dragen*;” (vs. 9, 10, 11.) aldus in denzelfden Persoon zijne menschelijke bediening en werkzaamheid vereenigende met zijne macht en heerschappij als God.

In Zach. XIV: 3—5 wordt dezelfde gebeurtenis aangekondigd, en wordt de Christus voorgesteld, verschijnende tot verlossing zijns volks, als Jehovah in goddelijke heerlijkheid. „En de Heere zal uittrekken, en Hij zal strijden tegen die heidenen. . . . Dan zal de Heere, mijn God komen, en al de heiligen met U.” Maar van denzelfden Persoon wordt gezegd: „Zijne voeten zullen te dien dage staan op

den Olijfberg, die in tweeën zal gespleten worden." Gelijk de engelen bij Jezus' hemelvaart op den Olijfberg tot de discipelen zeiden: „Deze Jezus, die van u opgenomen is in den hemel, zal aldus komen, gelijkerwijs gij hem naar den hemel hebt zien henengaan."

Maar boven al deze plaatsen staat Psalm CII, de merkwaardigste van al de Psalmen, in welken de Christus in zijne diepe vernedering en verwerping door de Joden, en in zijne goddelijke heerlijkheid op onvergelykelijk schoone wijze wordt voorgesteld. Christus is in de benauwdheid; zijn hart is verslagen; Hij is gelijk geworden aan een roerdomp der woestijn, aan een steenuil der wildernissen; zijn dagen zijn vergaan als een afgaande schaduw; Hij is verdord als gras. Ja, wat meer zegt: Jehovah heeft zijne kracht op den weg ter neder gedrukt; Hij heeft zijne dagen verkort, niettegenstaande de Christus had geroepen: „Mijn God! neem mij niet weg in het midden mijner dagen." En wat is het heerlijke en bewonderenswaardige antwoord op deze klacht? „Uwe jaren zijn van geslacht tot geslacht. Gij zijt de Schepper des heelals. Gij zijt de eeuwige, de onveranderlijke, steeds dezelfde, zoodat, al zou alles vergaan, uwe jaren niet zullen geëindigd worden." — Waarlijk, op duidelijker wijze dan hier kan de eenheid der goddelijke en menschelijke natuur in Christus niet worden verkondigd.

Ten slotte maken wij opmerkzaam op twee hoogst belangrijke plaatsen uit den brief aan de Romeinen. In hoofdstuk I: 3, 4 lezen wij, dat het evangelie van God is „aangaande zijnen Zoon Jezus Christus, onzen Heer." Hier hebben wij den vollen titel van onzen Heiland: *Gods Zoon, Jezus Christus, de Heer*. Zijne menschheid wordt bijzonderlijk aangeduid, als zijn Persoon kenmerkende, door de woorden: „*Die* geworden is uit het zaad van David naar het vleesch." *Gods Zoon is geworden uit het zaad van David naar het vleesch*. Maar *Hij is verklaard als Gods Zoon in kracht*, naar den Geest der heiligheid, *door de opstanding der dooden*. Wondervolle openbaring! Gods Zoon, die van eeuwigheid bestaat, is mensch geworden,

heeft hier beneden gewandeld naar den Geest der heilichheid, zoodat Hij aan het einde zijns levens kon zeggen: „De overste dezer wereld komt, en vindt in mij niets;” en is door de opstanding der dooden verklaard als Gods Zoon *in kracht*.

In Rom. IX:5 wordt eerst de menschheid van Christus als het kenmerkende van zijn persoon voorgesteld en daarna, even bepaald en beslist, zijne Godheid. „Uit wie, *wat het vleesch aangaat, de Christus is, die God is over alles, gezegend tot in eeuwigheid. Amen.*”

2. In de tweede plaats wordt in bovengenoemd geschrift aangetoond: dat *de namen en titels, welke onze Heer draagt, allen zonder onderscheid goddelijke eigenschappen in zich sluiten.*

Als wij het Woord van God onderzoeken, dan vinden wij, dat geen enkele naam of titel, welke door den Heiligen Geest aan Christus als mensch wordt gegeven, niet in zich sluit de wezenlijke heerlijkheid en macht zijner goddelijke eigenschappen. Dit is dan ook het noodzakelijk gevolg van de eenheid van zijn Persoon, gelijk ons die door den Heiligen Geest wordt geleerd.

Zijne titels: Koning Israëls, Zoon van David of Spruite, welke waardigheden een bepaald aardsch karakter hebben, zoowel als andere, die een uitgestrekter beteekenis hebben, zooals: het Lam Gods, de Christus, de tweede Adam, sluiten allen in zich eigenschappen, die een bloot mensch niet kan hebben, en een macht, welke aan een schepsel niet kon toegekend worden. Onder al deze titels ontvangt Hij goddelijke eer en aanbidding, welke aan God alleen mogen worden toegebracht.

Toen de Heer zich aan de dochter Sions als Koning zou aanbieden, eischte Hij van de eigenaars een ezelin en haar veulen met de woorden: „De Heer heeft ze van noode.” En toen Hij zich naar de profetie van Zacharia op het veulen had gezet om zijn intocht als Koning in Jeruzalem te doen, riepen de scharen: „Hosanna den Zoon Davids! . . . *Hosanna in den hooge!*” En toen straks

daarop in den tempel de kinderen voortgingen met roepen: „Hosanna den Zoon Davids!” ontstaken de overpriesters en schriftgeleerden in woede, en zeiden tot Jezus: „Hoort gij wat dezen zeggen?” Vanwaar hunne boosheid? Aan Ps. CXVIII waren de woorden door de scharen uitgeroepen ontleend, en daar worden zij tot Jehovah gezegd: „Och Heere! (Jehovah) geef nu heil (d. i. Hosanna); och Heere! (Jehovah) geef nu voorspoed. Gezegend is hij, die komt in den naam des Heeren!” Het volk en de kinderen in den tempel erkenden dus in Jezus den Jehovah des ouden verbonds. En wat doet Jezus? Neemt Hij deze aanbidding aan? Voorzeker; Hij antwoordde den schriftgeleerden: „Ja, hebt gij nooit gelezen: Uit den mond der kinderkens en zuigelingen hebt Gij lof bereid?”

In Jeremia XXIII lezen wij: „Ziet, de dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik aan David een rechtvaardige Spruit zal verwekken; die zal Koning zijnde regeeren en voorspoedig zijn, en recht en gerechtigheid doen op aarde. In zijne dagen zal Juda verlost worden en Israël zeker wonen; en dit zal zijn naam zijn, waarmede men hem zal noemen: *De Heere, onze Gerechtigheid.*” Zoo is dus de Koning en Spruit van David, door wien Juda zal worden verlost, en die recht en gerechtigheid op aarde zal uitoefenen, genaamd „Jehovah, onze Gerechtigheid.” Onze Heiland zelf heeft deze heerlijkheid van zijnen Persoon aangetoond in zijne vraag aan de farizeën, op welke zij geen antwoord wisten te geven. „Wat dunkt u van den Christus? Wiens zoon is hij?” En toen zij antwoordden: „Davids zoon,” vraagt Hij verder: „Hoe noemt hem dan David in den Geest „Heer?” zeggende: „De Heer heeft gezegd tot mijnen Heer: Zit aan mijne rechterhand, totdat ik uwe vijanden onder uwe voeten zet?” Indien dan David hem „Heer” noemt, hoe is hij zijn zoon?”

De titel „Christus”, de Gezalfde, in het Hebreeuwsch de Messias, is van bijzondere beteekenis. Deze titel wordt Hem gegeven als mensch, op wien de Heilige Geest needaalde en bleef; maar zij drukt in werkelijkheid uit de heerlijkheid van zijn Persoon. Wij zullen zien, dat deze

zalving Hem gegeven is om aan te duiden, wie Hij was, en om zijne persoonlijke waardigheid en bekwaamheid tot het dragen van de eer, welke er aan verbonden is, in het licht te stellen. In het Oude Testament werd de zalving met olie — een beeld van de tegenwoordigheid en de macht des Heiligen Geestes — toegepast op hen, die daardoor als profeten, priesters of koningen door God bepaaldelijk werden aangewezen. (Zie 1 Kon. XIX : 16; Lev. VIII : 12 en 30; XXI : 12; Ps. LXXXIX : 20.) Welnu, Johannes de dooper verhaalt ons, dat op deze wijze hem de persoon werd aangeduid, die hem tot daartoe als zoodanig onbekend was. Op die wijze moest hij Hem leeren kennen, die de Zoon van God was, en die met den Heiligen Geest doopen zou. „Ik kende hem niet; maar die mij gezonden heeft om te doopen met water, die had mij gezegd: Op wien gij den Geest zult zien nederdalen, en op hem blijven, die is het, welke met den Heiligen Geest doopt. En ik heb gezien, en heb getuigd, dat deze is de Zoon van God.” (Joh. I : 33, 34.) In hoofdstuk III stelt Johannes den Christus tegenover alle andere menschen, die uit de aarde zijn en uit de aarde spreken, en zegt van Hem: „Hij komt uit den hemel en is boven allen. En wat hij gezien en gehoord heeft, dat getuigt hij;” zoodat het aannemen van zijn getuigenis het zegel is, dat God waarachtig is. „Want hij, dien God gezonden heeft, spreekt de woorden Gods; want God geeft den Geest niet met mate.” De Christus vereenigt dus in zijn getuigenis zijn goddelijken en hemelschen *oorsprong* met het feit, dat de volheid des Geestes *in* Hem was.

In het verhaal van Jezus' zalving in Lukas III wordt onze Heer voornamelijk als mensch gezien: „gedoopt en biddende;” doch in zijn Persoon is Hij het voorwerp van de vreugde des hemels. De Heilige Geest daalt op zichtbare wijze op Hem neder, en de Vader getuigt: „Gij zijt mijn geliefde Zoon, in u heb ik mijn welbehagen gevonden.” Want hoewel in vernedering op aarde gezien, is Hij het middelpunt van al de raadsbesluiten des Vaders, en rusten op Hem al de goddelijke genegenheden. In de

Schrift is dan ook Christus, of de Christus (d. i. de Gezalfde) de titel, door welke zijn Persoon wordt aangeduid in al zijn grootheid en heerlijkheid, omvattende al wat Hij is in zichzelf en waartoe Hij door God gesteld is. Daarom zegt de Apostel Johannes, dat „een iegelijk, die gelooft, dat Jezus is de Christus, uit God geboren is.” (1 Joh. V : 1.) En de Heer zelf verbindt het eeuwige leven met de kennis van Hem als de Christus; (Joh. XVII : 3) terwijl deze titel vereenigd is met dien van Gods Zoon als het middel om het leven deelachtig te worden. „Deze zijn geschreven, opdat gij gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zoon Gods; en opdat gij, geloovende, het leven hebt in zijnen naam.” (Joh. XX : 31.)

Want indien wij denken aan den Heiligen Geest als God, aan Wien de heele schepping haar aanzijn te danken heeft, dan is het duidelijk, dat, waar Hij één Persoon vindt, op Wien Hij in al zijn volheid kan rusten, daardoor de uitnemendheid en voortreffelijke waardigheid van dien Persoon wordt bewezen, die tegelijkertijd is de nederige Mensch en de waarachtige en eenige Zoon van God. De tegenwoordigheid des Heiligen Geestes in Hem toch was niet noodig om Hem uitnemend te maken, maar opdat al de personen der Godheid hun deel zouden hebben in de bedeeling der verlossing, gelijk zulks in Kol. I : 19 gezegd wordt: „Het was het welbehagen der gansche Volheid in Hem te wonen.” Hij is het beeld des onzienlijken Gods, en de heerlijkheid van God schijnt op zijn aangezicht als de Christus. (Kol. I : 15; 2 Kor. IV : 6.) Als zoodanig zit Hij op den troon, en voert het oordeel uit: „Wij moeten allen geopenbaard worden voor den rechterstoel van *Christus*.” (2 Kor. V : 10.) Hij, die als de Christus, de Gezalfde, die voor ons gestorven is, wordt gepredikt, is Jehovah, aan wien alle verantwoordelijke schepselen verantwoording geven moeten. Daarom toen Hij in Bethlehem geboren was, kondigt de engel Hem aan als de „Verlosser, welke is *Christus, de Heer*.”

Scheppingsmacht, goddelijke deugden, oneindige volheid van genade worden voortdurend toegekend aan

Hem als de Christus, of als Christus Jezus. „Naar het eeuwig voornemen, dat Hij opgevat heeft in *Christus Jezus, onzen Heer.*” (Efez. III:11.) „Naar zijn eigen voornemen en genade, die ons gegeven is in *Christus Jezus* vóór de tijden der eeuwen.” (2 Tim. I:9.) Zij dronken uit de geestelijke steenrots, die volgde; de steenrots nu was *Christus.*” (1 Kor. X:4.) Evenzoo: „Die gezindheid zij in u, welke ook in *Christus Jezus* was, die, in de gestaltenis Gods zijnde,” etc. (Fil. II:5, 6.) Paulus roemt in zijne zwakheden, „opdat de kracht van *Christus* in mij wone.” (2 Kor. XII:9.) „Genade en waarheid komen door *Jezus Christus*; (Joh. I:14—17.) want God was gekomen en geopenbaard in Hem. Uit Hem als het Hoofd en als de *Christus*, wast het gansche lichaam op met den wasdom Gods. (Kol. II:19; Efez. IV:15, 16.) Hij woont in het hart door het geloof, en door Hem wordt de ziel vervuld tot al de volheid van God. (Efez. III:17—19.)

Met zijn titel als de *Zoon des menschen* wordt de Heer Jezus in Openb. I gezien met de goddelijke eigenschappen van den Oude van dagen, en met een stem, die de macht van den almachtigen God kenmerkt. (Ezech. XLIII:2.) „Zijne stem was als de stem van vele wateren.” En na de rechten van God hersteld en de heerlijkheid van God ontvouwd te hebben op het kruis, heeft Hij thans als Zoon des menschen zijne plaats in de heerlijkheid Gods. „Nu is de Zoon des menschen verheerlijkt, en God is in hem verheerlijkt. Indien God in hem verheerlijkt is, zoo zal ook God hem verheerlijken in zichzelf, en Hij zal hem terstond verheerlijken.” (Joh. XIII:31, 32.) Als „Zoon des menschen” komt de Heer „met kracht en groote heerlijkheid,” en „op de wolken des hemels,” (Matth. XXIV:30.) ’t welk steeds de aanduiding is van de opperste macht van den Almachtigen Schepper. En niet slechts dit, maar Hij komt ook „in zijne eigene heerlijkheid, en in die des Vaders en der heilige engelen.” (Luk. IX:26.) Zittende op een wolk als „de Zoon des menschen,” voert Hij het oordeel uit, en maait den oogst van de aarde. (Openb. XIV:14.)

Bovendien wordt van den „Zoon des menschen” gezegd, dat Hij macht had de zonden te vergeven. Merkwaardig is het verband, waarin dit voorkomt. Waar Jezus tot den lamme, die door het dak voor zijne voeten was neergelaten, had gezegd: „Mensch! uwe zonden zijn u vergeven,” overlegden de farizeëen bij zichzelve: „Wie is deze, die lasteringen spreekt? Wie kan zonden vergeven, dan God alleen?” en antwoordt Jezus, die hunne gedachten kende: „Opdat gij moogt weten, dat de Zoon des menschen macht heeft op de aarde zonden te vergeven, (zeide hij tot den verlamde): „Ik zeg u, sta op, en neem uw beddeken op, en ga heen naar uw huis.” Wel verre dus, dat de Heer er tegen opkomt, dat Hij aan God gelijk zou zijn, bevestigt Hij zulks op het uitdrukkelijkst, en zegt, als het ware: uit mijne macht om te genezen zal ik u bewijzen, dat de goddelijke eigenschappen mij, den Zoon des menschen, eigen zijn.

Wat nu ten slotte de titels: „*de laatste Adam*” en „*de tweede mensch*” betreft, die in 1 Kor. XV vereenzelvigd worden, zoo is het even duidelijk als bij al de andere titels, dat wij daarbij aan goddelijke eigenschappen en aan een goddelijk karakter moeten denken. De laatste Adam toch is, in tegenstelling met den eersten, *een levend-makende Geest*. Wie anders dan God kan dit zijn? Wie kan leven wekken, leven geven, levend maken dan de Schepper? En de tweede mensch is uit den hemel, in tegenstelling met den eersten, die uit de aarde is. Als de laatste Adam en de tweede mensch heeft Hij de overwinning behaald, den dood zijn macht ontnomen, den vijand verslagen en het leven en de onverderfelijkheid aan het licht gebracht.

De bewering, dat aan deze titels geen goddelijke eigenschappen kunnen worden toegekend, omdat wij, aan Christus gelijkvormig zijnde en zijn beeld zullende dragen, dan ook deelgenooten dezcr goddelijke eigenschappen zouden zijn, mist elken grond, en wordt op het helderst door 1 Kor. XV weerlegd. Want daar wordt gezegd, dat wij met den laatsten Adam vereenigd zijn, en het beeld van

den tweeden mensch zullen dragen. Welnu, de laatste Adam is „een levendmakende geest,” zullen *wij* dan ook levendmakende geesten worden? De tweede mensch is uit den hemel, zijn *wij* ook uit den hemel? Die geheele theorie is dus valsch. Wij zijn met den laatsten Adam vereenigd; wij zullen het beeld van den tweeden mensch dragen; wij zullen in het leven heerschen met Christus; maar wij zullen nimmer de bijzondere heerlijkheid, noch de eigenschappen, den Zoon des menschen kenmerkende, bezitten, omdat die aan Jezus alleen toebehooren. In Joh. III: 31 wordt uitdrukkelijk gezegd: „Die van boven komt, is *boven allen*.” En in Joh. I wordt verklaard, dat het Woord vleesch geworden is, en vol van genade en waarheid onder ons heeft gewoond; en dat wij allen *uit zijne volheid ontvangen* ook genade voor genade. Wij worden nooit de volheid, al ontvangen wij uit die volheid; en wij zullen nimmer de heerlijkheid van het Woord, dat vleesch geworden is, bezitten, omdat wij met Hem zijn vereenigd geworden.

(*Vervolg en slot in het volgende nummer.*)

In het licht van den Rechterstoel.

De Apostel Paulus wandelde steeds in het licht van de openbaring voor den rechterstoel van Christus, en zoo behoort het bij ons ook te zijn. Hij had in het geheel geen vrees voor dien rechterstoel. Van verschrikking was bij hem geen spraak. Integendeel, hij kon getuigen, dat hij *altijd goeden moed* had. Want niet slechts, als hij dacht aan de *genade* van God, maar ook als hij zich Gods *gerechtigheid* voorstelde, was hij volkomen gerustgesteld door het werk, dat Christus voor ons volbracht heeft. Indien al onze zonden vergeven zijn, en de in het vleesch wonende zonde geoordeeld en te niet gedaan is, dan kan geen vrees, maar dan moet lof en dank ons hart vervullen.

Maar hoewel de gedachte aan de openbaring voor den rechterstoel van Christus ons geen vrees behoeft aan te jagen, zoo is het toch een hoogst belangrijke, ernstige en aan gevolgen rijke zaak. De uitwerking, welke deze gedachte aan den rechterstoel bij Paulus had, was een drie-voudige. Hooren wij, wat hij zegt. „Wij dan, wetende den schrik des Heeren, overreden de menschen; maar wij zijn Gode openbaar geworden; en ik hoop, dat wij ook in uwe gewetens openbaar zijn geworden.”

1. Door de wetenschap, hoe schrikkelijk het voor een zondaar moet zijn om *in zijne zonden* voor God te verschijnen, werd Paulus gedrongen met allen ernst en ijver het Evangelie te verkondigen. „Wij *overreden* de menschen.” Hij zocht de menschen te waarschuwen en hen voortdurend het gevaarlijke van hunnen weg en toestand en het groote gewicht van het heil hunner ziel op het hart te binden. Want hoe schrikkelijk zal het zijn voor een onbekeerd, ongeloovig mensch om voor dien rechterstoel te moeten verschijnen, en van al zijne daden, en bovenal van zijne verwerping van Christus rekenschap te moeten geven! O, welk prediker des Evangelies zal niet bij de gedachte daaraan met ijver worden vervuld, om de menschen voor het schrikkelijk oordeel, dat hen wacht, te waarschuwen!

2. Paulus was steeds in het licht; hij was Gode alreede openbaar geworden. „Maar wij zijn Gode openbaar geworden,” zegt hij. De rechterstoel boezemde hem geen vrees of schrik in; maar hij spoorde hem wel aan om zóó te leven en te wandelen, dat hij met vrijmoedigheid zich voor dien rechterstoel zou kunnen stellen. Want wie in oprechtheid en waarheid voor Gods aangezicht wandelt, en al wat verkeerd is voor Hem oordeelt, zal bij de openbaring voor Christus' rechterstoel niet beschaamd staan.

3. Maar niet alleen was Paulus „Gode openbaar,” hij wenschte ook zóó te leven en te wandelen in de gemeente en in de wereld, dat hij overal en ten allen tijde een goed getuigenis had, en zoo doende „in de gewetens der menschen” als een getrouw man en een ijverig dienaar

van Christus openbaar werd. In Hand. XXIV : 16 zegt hij: „Daarom oefen ik mij ook, om altijd een onergerlijk geweten te hebben voor God en de menschen.” En tot de ouderlingen van de gemeente te Efeze kan hij zeggen: „Daarom betuig ik u op dezen huidigen dag, dat ik rein ben van het bloed van allen; want ik heb niets achtergehouden, dat ik u niet den ganschen raad Gods zou verkondigd hebben.”

Mogen deze heerlijke en gezegende gevolgen van de gedachte aan onze openbaarwording voor den rechterstoel van Christus ook bij ons gevonden worden!

Correspondentie.

23. C. K. te 's Hage. — In Exod. XXX : 10 vinden wij de verordening, dat Aäron eenmaal in het jaar over de hoornen van het reukofferaltaar verzoening doen moest met het bloed des zondoffers. Hoe dit werd toegepast, lezen wij in Lev. XVI : 18, 19. Nadat Aäron op den grooten verzoendag door het brengen van het bloed in het heilige der heiligen voor zichzelf en voor zijn huis en voor de geheele gemeente van Israël verzoening had gedaan, moest hij van het bloed van den var (die voor hem en zijn huis geslacht was,) en van het bloed van den bok nemen, en doen op de hoornen van het reukofferaltaar; hij moest van dat bloed met zijn vinger zevenmaal op het altaar sprengen, om daardoor *dat altaar te reinigen en te heiligen van de onreinheden der kinderen Israëls*. Volgens Hebr. IX : 22 werden bijna *alle dingen* door bloed gereinigd naar de wet. Er is dus geen spraak van verzoening van het volk door het bloed, dat op het reukofferaltaar werd gesprengd, maar van verzoening, reiniging en heiliging van het altaar zelve, 't welk door de onreinheden der kinderen Israëls verontreinigd was. Ook thans is elke eeredienst onvolkomen en besmet.

Bij het zondoffer voor een priester en voor de geheele vergadering in Lev. IV komt dit duidelijk uit. Aangezien door de zonde van den priester en door de zonde van de vergadering de eeredienst afgebroken en onmogelijk gemaakt was, moest niet alleen de zonde door het offer worden verzoend, maar het gouden altaar met het bloed der verzoening besprengd en alzoo gereinigd worden van de onreinheid der kinderen Israëls. Bij het zondoffer voor een overste of voor een man uit het volk was zulks niet noodig, omdat zij door hunne zonde wel zichzelf, maar niet de vergadering voor de eeredienst ongeschikt hadden gemaakt.

De heerlijkheid van den Persoon onze's Heeren Jezus Christus.

(*Vervolg en slot van bladz. 158.*)

3. In de derde plaats wordt bewezen: *dat al de betrekkingen en posities, in welke Christus zich bevond, en al de bedieningen, welke Hij bekleedde, in zich sluiten de gansche heerlijkheid van zijn Persoon.*

Het is zeker waar, dat de Schrift somtijds de werkelijkheid van de menschheid van Christus op den voorgrond plaatst en er bijzonder op drukt; doch waar vinden wij ergens, „dat Christus als mensch beschouwd wordt onderscheiden en afgescheiden van wat Hij is als God?” En waar wordt in de Schrift gesproken op een abstracte wijze van Christus als „den Eerstgeborene onder vele broeders,” als „de tweede Mensch,” als „de Middelaar tusschen God en menschen, de mensch Christus Jezus,” als „het Hoofd des lichaams,” als „de Hoogepriester,” enz. enz., zoodat de gansche heerlijkheid van den Persoon, die in deze verschillende posities zich bevond, daarin niet begrepen is?

Het tegenovergestelde is waar. De Schrift stelt Hem ons altijd voor als een *geheelen* Christus, *in de gezegende eenheid van zijn Persoon*, en *nimmer* spreekt zij van Hem „als een mensch onderscheiden en afgescheiden van wat Hij is als God,” *nimmer* sluit zij het goddelijke in zijn Persoon uit. De Schrift vindt hare vreugde er in, om ons steeds voor te stellen de volkomen geschiktheid en bekwaamheid van Christus voor de posities en bedieningen, welke Hij innam, hetzij in betrekking tot God of tot ons. Somtijds, als er sprake is van zijn Middelaarschap of van zijn Priesterambt, worden wij bemoedigd door de werkelijkheid van zijne menschheid, door zijn deelnemen aan

vleesch en bloed, en door zijn ingaan in onze omstandigheden, droefheden en verzoeken. Maar deze mededeelingen zijn steeds verbonden met en als het ware doorweven van openbaringen omtrent zijne eenheid met den Vader als de Zoon van God en omtrent de aangenaamheid van zijn Persoon in het bekleeden van deze bedieningen en in het innemen dezer posities. Bovendien wordt ons steeds voorgesteld de soevereine genade en waardigheid, met welke Hij Gods volk staande houdt in hunne zwakheden, en zijne goddelijke heerlijkheid in hunne bewaring tot den einde, niettegenstaande al hunne tekortkomingen. „Dewijl wij dan een *grooten* Hoogepriester hebben, die de hemelen is doorgegaan, *Jezus, den Zoon van God*, zoo laat ons de belijdenis vasthouden. Want wij hebben niet een Hoogepriester, die geen medelijden kan hebben met onze zwakheden, maar een, die in alle dingen verzocht is gelijk wij, uitgenomen de zonde.” (Hebr. IV : 14, 15.)

Wanneer wij worden uitgenoodigd om Hem als den Apostel en Hoogepriester onzer belijdenis te beschouwen, tot welke bedieningen Hij door God werd geroepen, en in welke Hij ons vertegenwoordigt, zoo worden wij er aan herinnerd, dat Hij in deze positie „meer heerlijkheid waardig geacht is dan Mozes,” hoe onderscheiden en geëerd Mozes ook werd. (Num. XII : 7.) Want Hij, die *als God en Schepper*, „het huis gebouwd heeft, heeft meer eer dan het huis,” dat Hij gebouwd heeft; (Matth. XVI : 18.) evenals Hij boven de plaats van een *dienstknecht* de rechten had van „*Zoon over zijn huis*.” (Hebr. III : 1—6.) Zoo verre is het Woord van God er van verwijderd om Hem te zien „onderscheiden en afgescheiden van wat Hij is als God.”

Christus is de Weg, de Waarheid en het Leven, zonder wien niemand tot den Vader komen kan. (Joh. XIV : 6.) Hij is ook de Herder, wiens liefde en belangstelling zich uitstrekt tot elk zijner schapen. Doch hoewel deze betrekkingen, waarin Hij tot ons staat, bijzonderlijk uitdrukken en in zich sluiten zijne toenadering en teedere genegenheid tot ons, in zijne volmaakte menschheid, zoowel als het afleggen van zijn

leven voor zijne schapen, zoo kon nochtans niemand het leven van Hem nemen, maar legt Hij het van zichzelf af door zijne goddelijke macht. Hij roept zijne schapen bij name; Hij geeft hun eeuwige zegeningen, en niemand kan hen rukken uit de hand van Hem, die alleen zeggen kan: „Ik en de Vader zijn één.” Hij is de ware wijnstok, die voor elke rank de bron van voeding en kracht is; en slechts uit zijne oneindige volheid kunnen de zegeningen ons toevloeien, want zonder Hem kunnen wij niets doen. En toen Hij na zijne opstanding, als Zoon des menschen, aan wien alle macht in hemel en op aarde gegeven was, zijne discipelen uitzond, zegt Hij: „Ziet, ik ben met u al de dagen tot aan de voleinding der eeuw.” (Matth. XXVIII:20.) Eveneens zegt Hij: „Waar twee of drie vergaderd zijn in mijnen Naam, daar ben ik in het midden van hen.” Deze gezegende en voortdurende uitdeeling van kracht, genade en zegen door zijne onafgebroken goddelijke tegenwoordigheid, op zoo menigerlei wijze beloofd, leert ons, dat wij in elke betrekking en in ieder karakter, waarin Hij tot ons staat, de gedachte aan wat Hij is als God nimmer mogen terzijde stellen, maar steeds moeten vasthouden.

De redeneering, dat wij Christus in zijne bedieningen en betrekkingen op een *abstracte* wijze (d. i. afgescheiden van zijne Godheid) moeten beschouwen, omdat wij alleen op die wijze aan dezelve deel kunnen hebben, verlaagt onzen Heer tot den toestand van ons, eindige wezens. Welk eindig mensch kan begrijpen, hoe Christus in ieder zijner dienstknechten, en in de vele vergaderingen der heiligen *tegelijk* kan tegenwoordig zijn, en *elk oogenblik* een ieder, die op Hem zijn blik vestigt, zegenen en genade bewijzen kan? Hoewel Hij als mensch zoo nabij ons komt en het vertrouwen onzer harten zoekt te winnen, zoodat Hij in al onze omstandigheden zich verplaatsen en in al onze verzoeken medegevoel met ons hebben kan, zoo moet Hij al de geheimen van ons hart en al onze moeiten en verzoeken kennen, gelijk God die kent, zoodat noodzakelijkerwijze alle goddelijke eigenschappen in de uit-

oefening van ieder zijner bedieningen moeten betrokken zijn. Hoe toch zou Christus als Middelaar, als Hoogepriester of als Herder kunnen handelen zonder de goddelijke wetenschap van elk geval en van elken toestand? Maar dit stelt Hij juist op merkwaardige en duidelijke wijze aan zijne discipelen voor, toen deze bedroefd waren over zijne mededeeling, dat Hij hen ging verlaten: „Uw hart worde niet ontroerd; gijlieden gelooft *in God*, gelooft ook *in mij*.” (Joh. XIV: 1.) Gelijk God het voorwerp huns geloofs was, zoo moest Hij, in den hemel teruggekeerd, in het huis des Vaders voor hen plaats bereidende, het voorwerp huns geloofs worden.

Vergeten wij niet, dat de aanneming der menschelijke natuur in hare zwakheid en vernedering door onzen gezegenden Heer, zijne onderwerping in alle dingen aan den Vader en zijne algeheele afhankelijkheid als mensch, steeds door menschelijke redeneering en ongeloof zijn aangegrepen om zijn Persoon en zijne heerlijkheid van hunnen glans te ontdoen. Daartegenover is het de toeleg van den Heiligen Geest in het Woord om de heerlijkheid zijns Persoons meer te doen uitkomen en aan het licht te stellen in zijne diepe vernedering; en telkens, waar die vernedering moest worden voorgesteld, te bewijzen, dat zij gepaard ging met de openbaring zijner goddelijke macht en majesteit, met zijne alwetendheid en alomtegenwoordigheid; en tevens te bewijzen, dat die vernedering vrijwillig was en slechts mogelijk door zijne goddelijke heerlijkheid. Want het is des Vaders wil, dat Hij zou worden geëerd en verheerlijkt in dezelfde natuur, in welke Hij veracht en vernederd is geworden. Daarom vindt de Schrift er haar vreugde in om stil te staan bij wat Hij deed als mensch, en om aan te toonen, welke overwinningen Hij als mensch behaald heeft.

Onze Heiland heeft den satan overwonnen, de macht des doods en des grafs te niet gedaan, de zonde weggenomen, het oordeel van God ondergaan; en dit alles kon door Hem alleen gedaan worden als mensch, omdat het voor den mensch werd volbracht, en al de machten des

kwaads, waaronder de mensch gekomen was, moesten worden teniet gedaan; en op deze wijze de heerlijkheid van God voor het gansch heelal moest worden gehandhaafd. (Hebr. II : 9, 10, 14—16.) Maar hieruit te besluiten, dat, waar Hij als „de Middelaar tusschen God en menschen,” als „de mensch Christus Jezus,” als „het Hoofd des lichaams,” als „de tweede Mensch” wordt voorgesteld, zijne goddelijke eigenschappen buiten beschouwing moeten blijven, is een schrikkelijke dwaling, aangezien juist die goddelijke eigenschappen de kracht waren, waardoor Hij dit alles ten uitvoer gebracht heeft. Alleen door de vereeniging der goddelijke en menschelijke natuur in Hem, in de eenheid van zijnen gezegenden Persoon, was Hij in staat om zijn werk te volbrengen, zijne bedieningen waar te nemen en de overwinning te behalen.

Een treffend en belangrijk voorbeeld hiervan wordt ons gegeven in Johannes V, waar Christus ons wordt voorgesteld als de Zoon van God en als de Zoon des menschen. Wij leeren daar, dat al de werken, die de uitdrukking der goddelijke eigenschappen en der goddelijke macht zijn, door den Zoon als mensch, één met den Vader, werden volbracht. Hij maakt de zielen levend, en geeft het eeuwige leven aan wie *Hij wil*. Door zijne leven gevende stem wekt Hij de dooden uit hunne graven op. En aan Hem alleen is het oordeel gegeven, zoodat Hij, in souvereine macht, over het eeuwig lot der menschen beschikt. „De Vader oordeelt niemand, maar heeft al het oordeel den Zoon gegeven; *opdat allen den Zoon eeren, gelijk zij den Vader eeren.*” (vs. 22, 23.) En dit alles doet Hij als mensch. „De Vader heeft Hem macht gegeven om ook gericht te houden, *omdat Hij de Zoon des menschen is.*” (vs. 27; verg. ook Hand. X : 42 en XVII : 31.) De Rechter der menschen is zelf als mensch hier beneden geweest te midden der menschelijke omstandigheden en verzoeking, en heeft, waar de mensch had gefaald, als de Heilige en Volmaakte, kennis gemaakt met al wat het menschelijk hart beweegt en bezwaart. Daarom was Hij de rechte persoon om het oordeel uit te spreken en uit te voeren. Maar

deze verschillende machten van levendmaken, behouden en oordeelen konden alleen worden toevertrouwd aan en uitgevoerd door Eén, die den Vader even gelijk was, die volkomen bekend was met zijns Vaders gezindheid en wil, die alles deed in gemeenschap met den Vader, en die al de geheime gedachten van het menschelijk hart kende, en het gansche leven en de heele geschiedenis van den mensch voor zich zag. (Zie Rom. II : 16; 1 Kor. IV : 5.)

Overal, waar spraak is van de uitoefening van het oordeel, hetzij de Heer wandelt als de Zoon des menschen in het midden der zeven gouden luchters, of komt op de wolken des hemels met vele diadémen op zijn hoofd, wordt Hij ons voorgesteld met oogen als een vlam vuurs, die overal doordringen, en met een tweesnijdend zwaard uit zijnen mond gaande; (Openb. I en XIX.) terwijl Hij verklaart, dat „al de gemeenten *zullen weten*, dat ik het ben, die nieren en harten doorzoek.” (Openb. II : 23.) Deze macht wordt uitdrukkelijk aan God toegekend. „Ik, de Heere, doorgrond het hart en proef de nieren.” (Jer. XVII : 10.) „De Heere doorzoekt alle harten, en Hij verstaat al het gedichtsel der gedachten.” (1 Kron. XXV : 9.) Zoodat Hij als de Zoon des menschen, die oordeelt, *al de eigenschappen der Godheid* bezit.

Wanneer in Efeze IV gesproken wordt van den mensch, „die den menschen gaven heeft gegeven,” dan wordt Hij voorgesteld als degeen, die „opgevaren is *boven al de hemelen*, opdat Hij alle dingen vervullen zou.” En in Kol. I wordt gezegd, dat „Hij is *vóór alle dingen*,” en dat „*alle dingen te zamen bestaan* door Hem.” — „En Hij is het hoofd des lichaams, der gemeente, hij die het begin is, de eerstgeborene uit de dooden, opdat hij in alle dingen de eerste plaats zou innemen; want het was het welbehagen der gansche Volheid in hem te wonen.”

De Schrift, wel verre dus van den Christus te beschouwen „onderscheiden en afgescheiden van wat Hij is als God,” wel verre van „de eigenschappen der Godheid weg te denken,” stelt steeds onveranderd de goddelijke heerlijkheid van zijn Persoon voor onze oogen, en wijst ons,

tot onze eeuwige vertroosting, op de eenheid van zijn Persoon als God en mensch.

4. Eindelijk wordt aangetoond, *dat bij het werk der verzoening, 'twelk Christus volbracht heeft, steeds hetgeen Hij was als God moest worden in aanmerking genomen, aangezien Hij anders dit werk niet had kunnen volbrengen.*

Hetgeen Christus goddelijk was, als God, of als de Zoon van God, is een wezenlijk bestanddeel van zijn heerlijk werk. Hetzij wij Hem aanschouwen als het oordeel van God ondergaande, of als gevende de oneindige waarde aan het offer, dat Hij bracht, of als ontvouwende de liefde, welke de bron van alles was, en door welke Hij dit alles volbracht — zoo is de volle heerlijkheid van zijn Persoon de grond van alles.

Voorzeker, geen goed onderwezen Christen zal zeggen, dat God gestorven is, maar hij zal wel zeggen, op grond van de eenheid van Christus' Persoon, dat Hij, die God was, gestorven is; en waar dit wordt ontkend, verliezen wij al de liefde, welke in zijn heerlijk werk werd geopenbaard, en al de waarde, welke dit werk heeft.

Het eenparig getuigenis der Evangeliën is hiervan het treffend bewijs. De romeinsche hoofdman, die getuige was van het lijden en sterven van onzen goddelijken en dierbaren Heiland, door de kracht des Geestes bekeerd en geloovig geworden, belijdt den gestorven Heiland als „den Zoon van God.” En de Heilige Geest, die dit geloof gewerkt had, vindt er zijne vreugde in, om onze bijzondere aandacht daarop te vestigen. In Mark. XV : 37—39 lezen wij: „En Jezus, een groote stem van zich gegeven hebbende, stierf. En het voorhangsel des tempels scheurde in tweeën, van boven tot beneden. En de hoofdman over honderd, die daarbij stond tegenover hem, ziende, *dat hij aldus roepende gestorven was*, zeide: *Waarlijk deze mensch was Gods Zoon!*” In Mattheüs wordt ons medegedeeld, dat de goddelijke getuigenissen aan de heerlijkheid van zijn Persoon — de aardbeving, het scheuren der rotsen,

de opening der graven, ja, het gansche treffende tooneel, dezelfde uitwerking bij den hoofdman en *bij allen, die met hem waren*, teweegbracht. „En de hoofdman over honderd, en die met hem Jezus bewaakten, ziende de aardbeving en de dingen, die geschied waren, werden zeer bevreesd, zeggende: Waarlijk, *deze was Gods Zoon!*” En de Evangelist Lukas, die voornamelijk de waarachtige en volmaakte menschheid van onzen Heer voor onze oogen stelt, verhaalt: „En Jezus, roepende met groote stem, zeide: Vader! in uwe handen beveel ik mijnen geest. En toen hij dit gezegd had, stierf hij. De hoofdman over honderd nu, ziende wat geschied was, *verheerlijkte God*, en zeide: Waarlijk, *deze mensch was rechtvaardig.*” (Luk. XXIII: 46, 47.) Welk een treffend getuigenis van de volmaakte eenheid der menschelijke en goddelijke natuur in den Persoon van Hem, die leed en stierf aan het kruis!

In 1 Korinthe I zegt de Apostel, dat „het woord des kruises hun, die verloren gaan, dwaasheid is; maar ons, die behouden worden, is het *de kracht Gods*. . . . Doch wij prediken Christus, den gekruisigde, den Joden een ergernis en den volken een dwaasheid; maar den geroepen zelve, zoowel Joden als Grieken, Christus, *de kracht Gods en de wijsheid Gods.*” (vs. 18, 23, 24.) Hier wordt het kruis voor ons gesteld als de uitdrukking der zwakheid, maar zelfs in dat plechtige oogenblik was Christus voor het geloof de tentoonspreiding van de kracht en de wijsheid Gods. „Want het dwaze Gods is wijzer dan de menschen; en het zwakke Gods is sterker dan de menschen.” (vs. 25.) Niettegenstaande zijne schijnbare machteloosheid om zichzelven te verlossen zijnen vijanden aanleiding gaf Hem te bespotten en te hoonen, was het kruis „*Gods kracht tot behoudenis.*” (Rom. I: 16.) Ware de kracht van God zelfs in die zwakke, nederige, verachte gedaante niet aanwezig, dan zouden wij nimmer hebben kunnen weten, dat de zonde weggenomen was, en dat God in zijn heilig wezen en in zijne goddelijke natuur verheerlijkt was. Wie anders dan een goddelijk persoon kon de oneindige heerlijkheid van God, in welke al zijne

eigenschappen met elkander harmonieerden, handhaven en verheerlijken? Wie anders dan een goddelijk persoon kon de oorzaak en bewerker zijn, dat die heerlijkheid, welke door den mensch onteerd en verworpen was, voor het gansch heelal zou schitteren in al haar glans, gelijk dit nooit van te voren geschied is en nimmermeer geschieden zal. „Nu is de Zoon des menschen verheerlijkt, en God is in Hem verheerlijkt. Indien God in Hem verheerlijkt is, zoo zal God Hem verheerlijken in zichzelf, en Hij zal Hem terstond verheerlijken.” (Joh. XIII : 31, 32.) „Ik heb U verheerlijkt op de aarde, ik heb voleindigd het werk, dat Gij mij gegeven hebt om te doen.” (Joh. XVII : 4.) Hier spreekt Hij als de Zoon van God. Ware Hij niet een goddelijk Persoon, de Zoon van God als mensch op aarde, Hij had niet slechts onmogelijk zulk een plaats kunnen innemen, maar al wat Hij deed, zou dan alleen een menschenlijke daad zijn geweest, en de gansche heerlijkheid, welke God toekomt, en die spoedig zal worden erkend als het middel ter verzoening en als de grondslag van den nieuwen hemel en de nieuwe aarde, verdwijnt plotseling in 't niet.

Onze Heer zelf vereenigt deze beide gedachten, en stelt ons in Joh. III voor, wat op het kruis heeft plaats gevonden. Hij spreekt eerst van de goddelijke noodzakelijkheid van zijnen dood, dien Hij als de Zoon des menschen, ons vertegenwoordigende op het kruis, onderging, om aldus de eischen der gerechtigheid te bevredigen: „Gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, alzoo moet de Zoon des menschen verhoogd worden;” maar dan voegt Hij daarbij de heerlijke waarheid, dat in dezelfde daad Gods eeuwige liefde in de overgave van zijnen geliefden Zoon zich heeft geopenbaard. „Want alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij *zijnen eeniggeboren Zoon* gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.”

In den eersten brief van Johannes wordt de Persoon des Heeren ons steeds aldus voorgesteld. Nadat de Apostel gezegd heeft, dat God „*zijnen eeniggeboren Zoon* in de

wereld gezonden heeft, opdat wij zouden leven door Hem," voegt Hij er bij: „Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons heeft liefgehad, en *zijn* Zoon gezonden heeft *als het zoenoffer voor onze zonden.*” (hfd. IV : 9, 10.) De Heilige Geest stelt ons hier den Zoon van God voor, die het oordeel over de zonde gedragen heeft, het zoenoffer voor onze zonden geworden zijnde, en die door de oneindige waarde en waardigheid van zijn Persoon de ontvouwing dezer liefde is. Dit komt overeen met de verklaring in hoofdst. I: „Het bloed van Jezus Christus, *zijn* Zoon, reinigt ons van alle zonde.”

Op dezelfde wijze getuigt de Apostel Paulus er van. „Want hetgeen der wet onmogelijk was, dewijl zij door het vleesch krachteloos was, deed God, daar Hij, *zijn* *eigenen* Zoon in gelijkheid des zondigen vleesch en voor de zonde zendende, de zonde in het vleesch heeft veroordeeld.” (Rom. VIII : 3.) Gods eigen Zoon, in gelijkheid des zondigen vleesch gekomen, heeft het oordeel over de zonde en den zondaar ondergaan. En in vs. 32 zegt hij, dat God „*zijn* *eigenen* Zoon niet gespaard, maar hem voor ons allen overgegeven heeft.”

In Joh. VI spreekt de Heer meermalen van het levende brood, dat *uit den hemel is nedergedaald*. Hij geeft der wereld het leven, en bevredigt al de ontelbare behoeften der zielen, zoodat zij, die er van eten, leven tot in eeuwigheid. Doch waar de Heer zegt: „Ik ben het levende brood, dat uit den hemel nedergedaald is,” voegt Hij er bij: „Het brood, dat ik geven zal, is mijn vleesch, hetwelk ik geven zal voor het leven der wereld.” (vs. 51.) Want door de waarde van zijn Persoon als de bron van het leven uit den hemel, overwint Hij den dood, en geeft Hij het leven. Zoodat de Apostel kan zeggen: „Ik leef door het geloof in den Zoon Gods, die mij heeft liefgehad, en zichzelf voor mij overgegeven heeft.” (Gal. II : 20.) En in Hebr. X, waar het algenoegzame offer van Christus gesteld wordt tegenover de nuttelooze offers des Ouden Verbonds, zegt de Heer, die naar Gods eeuwig raadsbesluit den wil van God kwam volbrengen, in de volle kracht zijns god-

delijken Persoons: „Zie, ik kom om Uwen wil te doen, o God! Gij hebt mij een lichaam toebereid.” Ten gevolge van dit vrijwillig besluit, neemt Hij de menschelijke natuur aan; opdat Hij zijn lichaam aan het kruis zou kunnen opofferen. Zijnde het afschijnsel van Gods heerlijkheid en het afdruksel van Gods zelfstandigheid, en alle dingen dragende door het woord zijner kracht, heeft Hij zich, nadat Hij door zichzelf reiniging van de zonden teweeggebracht had, gezet aan de rechterhand der Majesteit in den hooge. (Hebr. I : 3.) Alleen door zijne *eigen* kracht kan Hij alle dingen onderhouden, en door diezelfde kracht heeft Hij reiniging van de zonden teweeggebracht.

Deze macht, zelfs in zijn sterven geopenbaard, en waardoor de hoofdman zoo diep werd getroffen, wordt ons in het Evangelie van Johannes meermalen voorgesteld, en verbonden met de macht, welke Hij had om het leven, dat Hij vrijwillig had afgelegd ter heerlijkheid Gods, wederom te nemen. In Joh. II : 10 zegt de Heer tot de Joden, sprekende over den tempel zijns lichaams: „Breekt dezen tempel af, en in drie dagen zal ik hem oprichten.” En in Joh. X : 18 verklaart Hij uitdrukkelijk: „Niemand neemt het leven van mij, *maar ik leg het van mijzelf af; ik heb macht het af te leggen, en heb macht het wederom te nemen.*” In dat plechtige oogenblik van zwakheid en schijnbare hulpeloosheid der menschelijke natuur was Hij volkomen vrij om over zijn leven te beschikken, en zijne macht was even oneindig in het graf als op het kruis. Hij was niet onderworpen aan den dood; Hij behoefde niet te sterven, want Hij was onsterfelijk en onverderfelijk; maar Hij gaf zichzelf over aan den wil zijns Vaders, opdat door dien dood God zou worden verheerlijkt en onze zonde zou worden verzoend, en dat was de vreugde des Vaders, die in Hem en in zijn werk een volkomen welbehagen vond. „Daarom heeft de Vader mij lief, omdat ik mijn leven afleg, *opdat ik het wederom neme.*” (vs. 17.) In overeenstemming hiermede lezen wij in hfd. XIX: „Jezus, wetende, dat nu alles volbracht was zeide: Het is volbracht! En het hoofd buigende,

gaf hij zijnen geest over." Door de heerlijke woorden: „Het is volbracht!" drukte Hij zelf het zegel op de waarde en de volkomenheid van zijn werk. Met zijn voet op den kop der slang heeft Hij de overheden en machten uitgekleeft. De dood was overwonnen, en de prooi des satans verlost.

Maar niet alleen in het Evangelie van Johannes, waarin Jezus ons als de Zoon van God wordt voorgesteld, vinden wij deze goddelijke macht, door welke Hij zijn werk verrichtte; ook in de andere Evangeliën, waar Hij ons meer als mensch wordt geschilderd, zien wij zijne goddelijke macht in volmaakte liefde en gehoorzaamheid telkenmale uitblinken.

In Mattheüs, waar de angst van Jezus in Gethsemané beschreven wordt, zegt de Heer tot zijne discipelen, nadat de strijd voorbij en de overwinning behaald was: „Ziet, de ure is nabij, en de Zoon des menschen wordt overgeleverd in de handen der zondaren. Staat op, laat ons gaan." En toen Petrus hem wilde verdedigen, zegt Jezus: „Meent gij, dat ik mijnen Vader nu niet kan bidden, en Hij zal mij meer dan twaalf legioenen engelen ter zijde stellen?" En toen de hogepriester uitriep: „Ik bezweer u bij den levenden God, dat gij ons zegt, of gij zijt de Christus, *de Zoon van God?*" antwoordde Jezus: „*Gij hebt het gezegd.* Doch ik zeg u: van nu aan zult gij *den Zoon des menschen* zien, zittende aan de rechterhand der kracht, en komende op de wolken des hemels." Waarop de hogepriester, die opperbest begreep, wat Jezus bedoelde, uitriep: „Hij heeft gelasterd; wat hebben wij nog getuigen van noode?" (Matth. XXVII.)

In Markus X lezen wij, dat, toen zij op weg waren naar Jeruzalem, Jezus zijne discipelen voorging; en dat de discipelen, wetende, hoe de Joden Hem trachtten te dooden, verbaasd stonden en Hem bevreesd volgden; waarop de Heer open over zijn lijden en sterven spreekt als iemand, die zich volkomen aan den wil des Vaders had overgegeven, maar die ook wist, dat Hij door zijne eigene kracht ten derden dage zou opstaan.

Evenzoo in het Evangelie van Lukas, in 't welk Jezus als de Zoon des menschen wordt voorgesteld. Wel bewust van wat Hij deed, gaf Hij zichzelven in de handen der Joden, verhindert zijnen discipelen Hem te verdedigen, heelt het oor van Malchus, en zegt tot den hooge priester: „Van nu aan zal de Zoon des menschen gezeten zijn aan de rechterhand der kracht Gods.” En toen zij allen zeiden: „Zijt gij dan *de Zoon Gods?*” antwoordde Hij: „Gij zegt, dat ik het ben.” En aan het kruis, met de ure der duisternis vóór zich, antwoordt Hij als degene, die macht had over leven en dood, en die het leven geven kon aan wien Hij wilde, den boetvaardigen moordenaar: „Voorwaar ik zeg u: Heden zult gij met mij in het paradijs zijn.”

Uit al de plaatsen, die wij hebben aangehaald, blijkt, dat de Heilige Geest somtijds de goddelijke macht en heerlijkheid van Christus' Persoon, en somtijds de zwakheid en afhankelijkheid zijner lijdende menschheid op den voorgrond plaatst, en dat menigwerf in dezelfde gebeurtenissen en handelingen. Wij zijn buiten staat om deze onderscheidene oogpunten, waaruit onze Heer en Heiland wordt beschouwd, met elkander in overeenstemming te brengen, aangezien de verborgenheid zijns Persoons ons dit onmogelijk maakt. „Niemand kent den Zoon dan de Vader.” Maar opmerkelijk is het, dat overal, waar de menschheid onzes Heeren op den voorgrond treedt, zijn vertrouwen, gehoorzaamheid en getrouwheid in hunne volkomenheid worden uitgedrukt op een wijze, zooals alleen kan worden gesproken van een mensch, in wien de goddelijke natuur de bron was van elke gedachte en elk gevoel, zoowel als van al de kracht, die Hij ontvouwt.

Bedenken wij wel, dat onze eindige geest niet kan bevatten wat oneindig is. Zoodra wij het onbegrijpelijke willen begrijpen, vervallen wij noodzakelijk tot dwaling. Om één voorbeeld te noemen: onze Heiland werd aan het kruis om onzentwil, als onze plaatsvervanger, door God geoordeeld en verlaten, en was in diezelfde oogenblikken, juist omdat Hij zich vrijwillig aan dat oordeel had overgegeven, welbehagelijk voor God, en een brandoffer, dat

als een liefelijke reuk voor het aangezicht des Heeren opsteeg. Geen mensch op aarde noch in den hemel kan dit bevatten of doorgronden; maar wij nemen het geloovig aan, en buigen ons aanbiddend neer, de grootheid en heerlijkheid bewonderende van Hem, die waarachtig God en waarachtig mensch is — de verborgenheid der godzaligheid, die groot is, zooals de Apostel zegt.

Handhaven wij de heerlijke waarheid, welke door den Apostel Johannes aan het eind van zijnen eersten brief in deze merkwaardige woorden wordt uitgedrukt: „En wij weten, dat de Zoon van God gekomen is, en ons het verstand gegeven heeft, opdat wij den Waarachtige kennen, en wij zijn in den Waarachtige, in zijnen Zoon Jezus Christus. Deze is de waarachtige God en het eeuwige leven.”

Kracht tegen de verzoeking.

Abraham had een groote overwinning behaald. Met een klein leger had hij vijf Kananiëtische koningen verslagen. Het was hem gelukt Lot en de zijnen uit de hand dezer koningen te verlossen. In triomf keerde hij uit den strijd terug. De koning van Sodom, wiens volk eveneens door Abraham's overwinning was verlost geworden, kwam hem vol vreugde en dankbaarheid te gemoet. Voorwaar, dit was een gelukkige dag in het leven van Abraham. De Heer had hem geholpen en zijne vijanden in zijne hand gegeven. Hij had dus alle reden om zich te verblijden.

In zulke omstandigheden vergeet de ziel lichtelijk hare afhankelijkheid van God. In de vreugde over de behaalde zegepraal denkt men weinig aan zijne zwakheid en aan de noodzakelijkheid van de voortdurende bewaring des Heeren. Men kent deze noodzakelijkheid heel goed, maar men vergeet haar, omdat men zoozeer vervuld is van de vreugde over de overwinning, die men behaald heeft. En de duivel, die dit heel goed weet, gebruikt dit om de ziel in verzoeking te leiden.

In Abraham's geschiedenis vinden wij hiervan een voorbeeld. Nauwelijks is de eene strijd voorbij, of de andere staat reeds voor de deur; en die tweede strijd was gevaarlijker dan de eerste. De koning van Sodom komt tot Abraham, en biedt hem den buit aan. De duivel had een fijne list bedacht. Wien toch behoorde de buit? Natuurlijk den overwinnaar. Naar menschelijk oordeel zou het dus geheel in orde zijn geweest, als Abraham den buit voor zich genomen had. Doch Gods gedachten zijn anders dan der menschen gedachten. Niet van Sodom, maar van Jehovah moesten Abraham de schatten toevoelen. De schatten van Sodom waren onrein voor hem; en al mocht ook Lot een eereplaats in Sodom bekleeden, Abraham hield zich verre van die goddelooze stad en van alles, wat tot haar behoorde. Maar om dit in zulk een oogenblik vast te houden, daartoe was genade van boven noodig. Doch Abraham wandelde met God, en daarom heeft de Heer hem in de verzoeking gesterkt.

Melchizédek, een priester des allerhoogsten Gods, kwam tot Abraham, bracht brood en wijn, en zegende hem met de woorden: „Gezegend zij Abraham, Gode, den Allerhoogste, die hemel en aarde bezit!” God zond zijn priester om Abraham door deze heerlijke woorden te bemoedigen. Tot daartoe had Abraham den Heere als den Almachtige gekend; maar als den Allerhoogste, die hemel en aarde bezit, was Hij hem nog niet geopenbaard. Doch thans openbaart zich de Heer aan zijnen dienstknecht, onder dezen naam, om hem tegen de komende verzoeking te sterken. De Allerhoogste, die hemel en aarde bezit, had de schatten van Sodom niet noodig om Abraham rijk te maken. Abraham verstond de stem van God. Toen de koning van Sodom weinige oogenbiikken later kwam om hem den buit aan te bieden, antwoordde hij: „Ik heb mijne hand opgeheven tot den Heere, den allerhoogsten God, die hemel en aarde bezit; zoo ik van een draad tot een schoenriem toe, ja zoo ik van alles, dat het uwe is, iets neme, opdat gij niet zegt: Ik heb Abraham rijk gemaakt.” Hoe schoon en treffend is dit! Melchizédek

had Abraham gewezen op den allerhoogsten God, die hemel en aarde bezit; en Abraham had zoo goed de bedoeling van God gevat, dat hij dadelijk van de ontvangen onderwijzing gebruik maakte en vol geloovig vertrouwen het verleidelijk aanbod van den koning van Sodom afwees. De duivel had zijn doel gemist, en moest beschaamd aftrekken. Abraham had een tweede en veel grootere overwinning behaald. De Heer was zijnen dienst-knecht in genade te gemoet getreden, en had zich op zulk een wijze aan hem geopenbaard, dat Abraham de verzoeking het hoofd kon bieden.

En zoo doet de Heer altijd. Hij is en blijft getrouw tot in eeuwigheid. Hij weet, wat wij behoeven; Hij kent onzen strijd, onze verzoeken en onze zwakheid. Wandelen wij in zijne gemeenschap, dan komt Hij tot ons en sterkt ons. Bevonden wij ons meer in zijne nabijheid, dan zouden wij zijne stem beter verstaan, zijnen steun meer ondervinden en niet zoo dikwerf struikelen en in verzoeking geraken. De omstandigheden, waarin wij ons bevinden, zijn zelden een juiste maatstaf voor ons gedrag. Dit zien wij bij Abraham. De buit kwam hem rechte toe, en de koning van Sodom bood hem dien aan. En toch weigerde hij, daar hij zich niet door de omstandigheden liet leiden, maar zijnen blik gevestigd had op den allerhoogsten God. Zijn oog was eenvoudig, en daarom was zijn geheele lichaam verlicht. Mogen wij van hem leeren! Laat ons wandelen in de gemeenschap des Heeren, opdat wij zijnen goeden en heiligen wil vermogen te onderscheiden, en wij ons niet door den duivel laten misleiden om iets te doen, wat met dien wil in strijd is!

De navolging van Christus.

De schoone en treffende geschiedenis, welke ons in Matth. XIV : 22—34 wordt medegedeeld, kan zeer zeker als een voorstelling dienen van hetgeen in de laatste dagen der groote verdrukking met het getrouwe overblijfsel van Israël zal plaats vinden, wanneer het uit hun nood en ellende door den Heer, die van den hemel komt, zal worden verlost. Doch wij willen ons thans daarmede niet bezighouden, maar de leeringen verzamelen, die in deze geschiedenis voor *ons* vervat zijn. Wij zullen dan ontdekken, hoe belangwekkend en schoon deze geschiedenis is, en hoe treffend de oneindige liefde en nederbuigende goedheid van Jezus ons tegenstraalt en de navolging van Hem als het heerlijk voorrecht der verlostten wordt geprezen.

Voordat wij evenwel overgaan tot de beschouwing der bijzonderheden, moeten wij een oogenblik stilstaan bij het onvergelykelijk schoon geheel, waardoor ons de heerlijke en aanbiddelijke Persoon onzes Verlossers wordt afgeschilderd in zijne vernedering als mensch en in zijne grootheid en majesteit als God.

Wonderbaar is deze voorstelling. Jezus zendt zijne discipelen weg, laat de schare van zich, en klimt dan afzonderlijk op den berg *om te bidden*. Dit was geen schijn, maar werkelijkheid. Gods Zoon was mensch geworden. Vrijwillig had Hij de menschelijke natuur aangenomen. „Zie, ik kom om Uwen wil te doen, o God!” zoo had Hij gesproken, toen Hij in deze wereld kwam. „Gij hebt mij een lichaam toebereid.” Vóór de grondlegging der wereld was dit besluit genomen. God de Vader zou zijnen Zoon afstaan; en de Zoon zou vrijwillig hier beneden komen wonen als mensch; zijne heerlijkheid verlaten, zijne uitwendige majesteit afleggen, zichzelf vernietigen en vernederen, om den broederen in alles gelijk te worden, uit-

genomen de zonde. Zoodra Hij dit gedaan had, nam Hij hier beneden een afhankelijke positie in. Op God, zijnen Vader, stelde Hij zijn vertrouwen. Van Hem verwachtte Hij al zijne hulpe. Tot Hem nam Hij de toevlucht in al de belangrijke oogenblikken zijns levens. In Lukas' Evangelie, waarin ons hoofdzakelijk de Zoon des menschen wordt geteekend, vinden wij hiervan treffende voorbeelden. Menigmaal zien wij daar onzen Heiland zich afzonderen tot het gebed. Zoo ook hier. Om zijne ziel uit te storten voor den Vader, om Hem zijne behoeften kenbaar te maken en in zijne gemeenschap kracht te zoeken voor zijn dienst wenschte Hij alleen te zijn op den berg.

Maar die afhankelijke mensch is tevens de waarachtige God en het eeuwige leven. Van den berg afgedaald, wandelt Hij op het water, en tot zijne discipelen gekomen, stilt Hij den storm, en doet de golven bedaren, zoodat het scheepje, dat door tegenwind niet vooruit kon, terstond het land bereikte. Hij, die op den berg als de afhankelijke mensch voor zijn Vader lag neergebogen, wandelt als de Almachtige op de zee, en toont als de Schepper van hemel en aarde macht te hebben over de elementen.

Op de golven treedt de Heer.

Hij, der elementen vorst,
Treedt de waatren op de borst,
Vergt hun hulde en eer;
Daar, waar Hij de voeten zet,
't Water op zijn wenken let.

Geen wonder, dat de discipelen vol bewondering en aanbidding uitroepen: „Waarlijk, gij zijt Gods Zoon!”

Gods Zoon mensch geworden, God geopenbaard in het vleesch — ziedaar de verborgenheid der godzaligheid. De Schepper des heelals, die door zijne eigen goddelijke kracht de elementen beheerscht en ze naar zijn goedvinden tot zijne dienst gebruikt, in vernedering en afhankelijkheid op aarde wandelende — ziedaar wat de Heilige Geest ons in de Evangeliën voorstelt, en wat ons in deze treffende geschiedenis zoo heerlijk wordt geschilderd. God en mensch

in één Persoon — zoo staat de Christus voor ons, zoo moest Hij zijn om het werk, dat de Vader Hem te doen gegeven had, te volbrengen, en Hem te verheerlijken, die door den gevallen mensch in elk opzicht was onteerd.

Vol bewondering slaan wij Hem gade, en in aanbidding buigen wij ons voor Hem neer. En die bewondering neemt toe, als wij de bijzonderheden dezer treffende geschiedenis nagaan en overdenken.

Merkwaardig is het begin van ons verhaal. „En terstond *dwong* Jezus de discipelen in het schip te gaan en voor hem af te varen.” De discipelen waren liever bij Hem gebleven, en hadden liever gewacht, totdat Jezus ook ging. Maar de Heer *dwong* hen in het schip te gaan. Hij wist, wat er gebeuren zou. Hij beschikte den storm, en bracht hen in nood, opdat zij zijne macht ondervinden en zijne heerlijkheid aanschouwen zouden. Zoo is het met ons ook. De stormen der levenszee worden over ons beschikt door Hem, die alle dingen ten goede doet medewerken, en alle beproevingen doet uitloopen tot ons heil en tot zijne verheerlijking. De *dwang* en de *nood* leiden tot *vreugde* en *genot*. De kastijding, als die tegenwoordig is, schijnt geen zaak van vreugde, maar van droefheid te zijn, doch daarna geeft zij aan hen, die door haar geoefend zijn, een vreedzame vrucht der gerechtigheid. Welgelukzalig zij, die alle gebeurtenissen, ongevallen, tegenspoeden, nooden en ellenden uit dit oogpunt beschouwen. Reeds hier beneden doen zij heerlijke ondervindingen op — eens hierboven worden alle raadselen opgelost en 's Heeren wegen bewonderd en geprezen.

Jezus zond de discipelen vooruit naar de overzijde van het meer. Een storm stak op; de wind was hun tegen; het schip werd geteisterd door de golven. Dit duurde den ganschen nacht door tot aan de vierde nachtwake, zoodat de discipelen heel wat moeite hadden en heel wat angst uitstonden. Middelerwijl was Jezus alleen op den berg om te bidden. Hij zag hen op de zee; Hij kende hun nood en angst, maar Hij hielp hen niet; Hij liet hen tobben; eerst nadat zij lang genoeg aan den wind waren bloot-

gesteld geweest, ging Hij tot hen. Maar hij bad. *Hij* op den berg biddende, en *zij* op de zee strijdende tegen de elementen. Welk een schoon beeld van onzen toestand! Wij bevinden ons op de levenszee. De wind is ons tegen. Gode zij dank! want dit is een bewijs, dat wij niet van de wereld zijn. Wij roeien stroomopwaarts. Tegen den stroom dezer wereld in gaat onze weg. Stormen teisteren ons vaak. Verzoekingën van allerlei aard benauwen ons. Lijden en tegenspoed zijn meest ons deel. Maar Jezus is in den hemel, in het Huis des Vaders, en leeft daar om voor ons te bidden. De discipelen wisten niet, dat Jezus op den berg was biddende. Wij weten het wel; ja, wij weten zelfs, *wat* Hij bidt. Lees maar het heerlijke zeventiende hoofdstuk van Johannes' Evangelie, en gij zult daar uit den mond uws Heeren vernemen, dat Hij al die woorden tot den Vader sprak, terwijl Hij nog bij hen was, opdat zij, als Hij was heengegaan, zijne blijdschap vervuld mochten hebben in zichzelf. Welk een troost! Hoe hevig de storm ook woede; hoe hoog de golven ook stijgen; hoe groot het gevaar ook zij; geen nood! Jezus bidt voor ons. Hij kent onzen strijd. Hij weet het gevaar. Hij ziet onze angsten. En waar Hij ons nog niet in de veilige haven kan brengen, daar steunt en sterkt Hij ons door zijn gebed.

In de vierde nachtwake kwam Jezus tot de discipelen, wandelende op de zee. Welk een verschijning! Dat had nog nooit plaats gevonden. Een mensch wandelende op het water! Dat was geheel in strijd met alle wetten der natuur, want een mensch zinkt door het feit zelf, dat hij zich op het water bevindt. Geen wonder, dat de discipelen ontroerd werden, en zeiden: „Het is een spook!” Wij zouden eveneens ontroerd en bevreesd worden, als wij in gelijke omstandigheden verkeerden. Wij behoeven ons al wat er op het meer van Tiberias gebeurde, maar voor den geest te roepen, om dit gereedelijk toe te stemmen. Zonder verklaring is het zien van een mensch, die wandelt op het water, zoo buitengewoon, dat niet anders dan ontroering ons bevangen kan. Maar, luistert! daar klinkt de welbekende stem van Jezus over het water. „Zijdt welgemoed,

ik ben het, vreest niet!" zoo roept Hij hun toe. Eensklaps was alle vrees verdwenen. Bewondering vervulde hunne ziel. Een nieuwe openbaring van de macht huns Meesters aanschouwden zij. In heerlijker glans trad zijne goddelijke majesteit voor hunne oogen. Storm en tegenwind, golven en gevaren waren eensklaps vergeten, en vol verrukking richtten zij onafgewend hun blik op Hem, die daar wandelende op het water tot hen kwam.

Petrus, als altijd de eerste om uitdrukking te geven aan hetgeen de ziel der discipelen vervulde, zegt: „Heer! indien gij het zijt, gebied mij tot u te komen op het water." Welk een gedachte! Welk een voornemen! Te wandelen op het water! Maar voor het geloof is niets te wonderbaar. Al is het zoo klein als een mosterdzaad, dan kan het, indien God zulks wil, tot een berg zeggen: word opgenomen en in de zee geworpen, en het zal geschieden. Alle dingen zijn mogelijk voor hem, die gelooft. Stormen en hooge golven zijn geen bezwaar, want op de spiegelgladde zee kan een mensch evenmin blijven staan als op de woeste baren. Wie zinkt, zinkt evengoed op effen als op woelende wateren. „De Heer wandelt op de baren, dan kan ik het ook, als Hij het goedvindt," zoo dacht Petrus; en toen Jezus zeide: „Kom!" klimt hij van het schip af, zet zijn voeten op de zee, en wandelt op het water om tot Jezus te komen. Voorwaar, dat was een geloofsdaad niet minder groot dan de geloofsdaden van de helden des Ouden Verbonds, in Hebreëen elf vermeld.

Petrus wandelde op het water. Houdt dit goed in gedachte. Hij zette zijn voeten op de zee, en begon toen niet dadelijk te zinken, zooals men zich wel eens voorstelt; neen! hij wandelde op het water om tot Jezus te komen. Hoe lang hij voortwandelde, dat weten wij niet; maar kort of lang, hij wandelde op de zee evenals zijn Heer en Meester. Jezus van den eenen en Petrus van den anderen kant. Er was geen onderscheid te zien tusschen die beiden. De discipel was aan den Meester gelijk.

Toch was er een verbazend groot onderscheid tusschen hen. Jezus wandelde op het water door zijne eigene, in-

wendige, goddelijke kracht; Petrus daarentegen door de kracht, welke de Heer hem verleende. Daarom kon Petrus zinken, maar Jezus niet. Als de discipel niet langer op zijn Meester vertrouwde, maar zijn oog op de golven richtte, dan verliet de kracht zijns Meesters hem en zonk hij in de diepte. Jezus daarentegen is de weg, de waarheid en het leven, de fontein van levend water, de bron van goddelijke kracht. Zoolang Petrus op Hem vertrouwde, was hij even machtig als de Heer. Hoe groot het onderscheid tusschen den discipel en den Meester ook was, toch wandelden beiden op het water.

Een schoon en treffend voorbeeld is deze geschiedenis van de heerlijke waarheid, dat wij navolgers van Jezus kunnen zijn. Menig Christen denkt, wanneer hij leest of hoort van het navolgen van Jezus, van het wandelen in zijne voetstappen, van het openbaren van zijne gezindheid, waartoe wij in de Schrift gedurig worden vermaand, dat dit niet zóó moet worden opgevat, dat zulks een onmogelijkheid is, en dat al wordt het ook als een eisch door God gesteld, het toch onbereikbaar is hier beneden. Wie zoo denkt, begint er natuurlijk niet aan. Uit den aard zijner verkeerde beschouwing heeft hij trage handen en slappe knieën, en van een toenemen in heiligmaking kan natuurlijk geen spraak zijn. Een onbereikbaar ideaal na te jagen is dwaasheid. Maar uit onze geschiedenis leeren wij, dat de navolging van Jezus geen onbereikbaar ideaal is. Als er één zaak is, waarvan wij zouden zeggen: dat kan een mensch onmogelijk volbrengen, dan was die hier wel aanwezig. Maar wij zien dat de discipel de voetstappen van den Meester drukt. Evenals Jezus wandelt Petrus op de zee.

Van belang is het, dat wij omtrent deze gewichtige waarheid schriftuurlijke gedachten hebben. In het tweede hoofdstuk van zijnen eersten brief zegt Petrus: „Want daartoe zijt gij ook geroepen; want ook Christus heeft voor u geleden, u een voorbeeld nalatende, opdat gij zijne voetstappen zoudt navolgen; hij, die geen zonde gedaan heeft, en geen bedrog is in zijnen mond gevonden, die,

als hij gescholden werd, niet wedschold; als hij leed, niet dreigde, maar zich overgaf aan Hem, die rechtvaardig oordeelt; die zelf onze zonden in zijn lichaam gedragen heeft op het hout, opdat wij, der zonden afgestorven, der gerechtigheid leven zouden; door wiens striemen gij genezen zijt." Wij moeten dus eerst door de striemen van Jezus, dat is, door zijn lijden en sterven aan het kruis, waar Gods gerechtigheid Hem in onze plaats trof, genezen zijn van de zonden, zoodat wij der zonden zijn afgestorven, zullen wij der gerechtigheid leven en de voetstappen van Jezus navolgen kunnen. Een zondaar kan niet wandelen in de gerechtigheid. „Er is niemand, die goed doet, ook niet één." De voetstappen van Jezus te drukken, voordat men van de zonde verlost is, is onmogelijk. Om Jezus' juk te kunnen dragen en zijn last op ons te kunnen nemen, moeten wij eerst als vermoeide en belaste zondaren bij Hem vergeving van zonden en rust voor hart en geweten gevonden hebben.

Maar niet alleen dit; wij moeten ook nieuwe menschen geworden zijn. De oude mensch toch is geheel bedorven, gansch onbekwaam tot eenig goed. Het vleesch is onnut; het onderwerpt zich aan de wet van God niet, en het kan zich daaraan niet onderwerpen. Daarom moest de oude mensch sterven; en die is gestorven, want Christus stierf in onze plaats. Hij werd door God aan het kruis tot zonde voor ons gemaakt, en dáár door God geoordeeld en verbrijzeld. Maar Christus is opgewekt uit de dooden, heeft voor ons het leven en de ouverderfelijkheid aan het licht gebracht en is het Hoofd geworden van een nieuw geslacht. Allen, die in Hem gelooven, zijn met Hem vereenigd in de opstanding en in de heerlijkheid. Hun oude mensch is met Christus gekruisigd, opdat het lichaam der zonde te niet gedaan zij, opdat zij niet meer de zonde dienen. (Rom. VI: 6.) En wij zijn Gods maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, die God te voren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen. (Efez. II: 10.) In Christus, toen Hij hier beneden wandelde, heeft God de goede werken voorbereid; want Christus,

die den broederen in alles gelijk geworden is, uitgenomen de zonde, heeft in alle omstandigheden des levens, tegenover God en menschen, onder vriend en vijand, den heiligen wil zijns Vaders gedaan, Hem verheerlijkt in alles, zoodat in zijn leven en wandel de goede werken, waarin God behagen schept, ons tegenstralen. In die goede werken nu behooren wij te wandelen. Maar dit kunnen wij alleen, omdat wij Gods maaksel zijn, geschapen in Christus Jezus. Niet de oude, maar de nieuwe mensch; niet het kind van Adam, maar het kind van God in Christus; niet de zondaar, maar de verlostte wordt geroepen en is bekwaam om in 's Heeren wegen te wandelen, Jezus voetstappen na te volgen en goede werken te doen.

Deze belangrijke en heerlijke waarheid wordt steeds door de Apostelen op den voorgrond gesteld, wanneer zij aandringen op een heiligen wandel en op het drukken van de voetstappen van onzen Heiland. De rechtvaardiging is de grond van de heiliging. Een vernieuwing van den ouden mensch is onmogelijk; hij is geheel bedorven, onverbeterlijk slecht; het is de nieuwe mensch, die vernieuwd wordt naar het beeld desgenen, die hem geschapen heeft. „Gij hebt den ouden mensch met zijne werken uitgedaan,” zegt Paulus tot de Kolossers, „en den nieuwen aangedaan, die vernieuwd wordt tot kennis, naar het beeld desgenen, die hem geschapen heeft.” Wie dit niet heeft verstaan, vat de heiligmaking op als een verandering en verbetering der natuur, en des vleesches en des karakters, welke natuurlijk uitloopen moet op teleurstelling en vertwijfeling, of welke bij licht bevredigde naturen verloopt in allerlei uitwendigheden. Het standpunt des geloofs is, dat wij ons der zonde voor dood houden; het vleesch met zijne hartstochten en begeerlijkheden als gekruisigd met Christus aanzien, de in het vleesch wonende zonde als geoordeeld beschouwen; en nu als nieuwe menschen in Christus door de kracht des Heiligen Geestes wandelen in navolging van Hem, die het Hoofd der nieuwe schepping is, en die evenzeer ons Voorbeeld als onze Verlosser werd.

Maar dan moeten wij wel doordrongen zijn van het bewustzijn, dat in ons geen kracht is, en dat al onze kracht ligt in Hem, met wien wij vereenigd zijn. Petrus' kracht om op de zee te wandelen lag in Jezus. „Indien gij het zijt, gebied mij tot u te komen op het water.” Er is geen mogelijkheid van wandelen op het water, evenmin als van het navolgen van de voetstappen van Jezus, in welk opzicht ook, indien de Heer uit het oog verloren wordt. Zoolang Petrus zijn blik gevestigd had op Jezus, wandelde hij even rustig en kalm als zijn Meester op het water. Doch zoodra hij zijne oogen richtte op den sterken wind en op de golven, begon hij te zinken. En toch was er niets veranderd. Toen hij uit het schip klom, en zijn voet op de zee zette, was de wind even sterk en waren de golven even hoog. Maar toen had hij het oog gevestigd op Jezus. Daarin bestaat onze kracht. Paulus, die naar waarheid kon zeggen: „Weest gezamenlijk mijne navolgers, broeders! gelijk ook ik van Christus,” (Fil. III:17; 1 Kor. XI:1.) vermaant de geloovigen van alle andere dingen af te zien en alleen hun blik te richten op Jezus, den oversten Leidsman en Voleinder des geloofs; (Hebr. XII:2.) en getuigt van zichzelf, dat hij steeds, het wit aanschouwende, jaagde naar den prijs der hemelsche roeping Gods in Christus Jezus, wiens heerlijkheid hem zóó aantrok en bekoorde, dat hij alle dingen dezer wereld voor schade en drek achtte bij de uitnemendheid zijner kennis. (Fil. III:1—10.)

De omstandigheden zijn nimmer oorzaak van ons wankelen. Met het oog op Jezus wandelt men even rustig op de baren als op het strand. In voor- en tegenspoed is Hij dezelfde. *Ons onvermogen* is altijd even groot, en *zijne kracht* altijd even sterk. Al is de wind ons tegen, Hij is voor ons. Al zijn de baren der levenszee nog zoo hoog, Hij staat er boven op. Hij is verheven boven alle omstandigheden, en weet bovendien van allen het heerlijk einde. Op Hem kunnen wij dus ten allen tijde vertrouwen; bij Hem vinden wij voortdurend de noodige kracht. Uit zijne volheid stroomt genade voor genade. Als wij maar van

onze zwakheid overtuigd bij Hem onze kracht zoeken, dan vermogen wij alles, zelfs te wandelen op het water. Paulus zegt: „Wanneer ik zwak ben, dan ben ik sterk. Ik vermag alle dingen door Hem, die mij kracht geeft.” (2 Kor. XII: 10; Fil. IV: 13.)

Als evenwel ons geloof gaat wankelen, en wij onze verbinding met de bron van kracht verliezen, dan zinken wij weg in de diepte en komen om!? Neen, duizendmaal neen! Dit zou wel het geval wezen, als Jezus er niet was. Maar toen Petrus begon te zinken, en in zijn angst uitriep: „Heer, behoud mij!” strekte Jezus *terstond* zijne hand uit, en greep hem, en zeide tot hem: „Kleingeloovige! waarom hebt gij gewankeld?” Hoe schoon! Welk een nederbuigende goedheid vervulde Jezus’ hart! Hij had er voor gezorgd, dat Hij zóó dicht bij zijn discipel was, dat, toen deze begon te zinken, Hij hem bij de hand grijpen en oprichten kon. O, zoo doet Hij altijd. Hij is de goede herder, die zijn leven stelt voor de schapen. Zien wij op Hem, dan wandelen wij met Hem op het water. Zien wij op de golven en den wind, zoodat wij beginnen te zinken, dan is Hij nabij en ter hulp gereed, zoodra wij maar tot Hem roepen.

En dan? Dan wandelt Petrus opnieuw op het water. Welk een genade! Hoe gansch anders doet de Heer dan de menschen. De zwakheid en het klein geloof van zijn discipel is voor Jezus geen oorzaak om hem zijne kracht te onthouden. O neen! als Petrus weer zijn oog op Jezus gevestigd heeft, kan hij andermaal de voetstappen zijns Meesters drukken. Hij, die op de vraag zijner discipelen: hoe menigwerf moet ik mijn broeder vergeven? antwoordde: zeventig maal zeven maal, handelt zelf evenzoo, en geeft mildelijk zonder te verwijten. Welk een geluk, dat wij zulk een Heer hebben! O, dat wij een onbepaald vertrouwen in Hem stelden, en in alle omstandigheden onze toevlucht tot Hem namen!

En toen zij in het schip geklommen waren, ging de wind liggen. Hij, die door zijne eigen goddelijke kracht op het water kon wandelen, kon ook den wind en de

golven gebieden. „Die nu in het schip waren, kwamen en huldigden hem, zeggende: Waarlijk, gij zijt Gods Zoon!” Zóó hadden de discipelen door den nood, waarin zij verkeerden, de heerlijkheid van Jezus leeren kennen. De Zoon des menschen vertoonde zich aan hen in zijne goddelijke macht en majesteit, en zij aanbaden Hem als den Zoon van God. Ook voor ons eindigen alle wegen Gods tot zijne verheerlijking en tot ons heil. Vol bewondering en aanbidding staan wij nu reeds bijwijlen stil bij de wondere uitkomst zijner beproevingen; maar straks, als het eeuwig licht ons bestralen zal, en alle dingen zich aan onze oogen vertoonen zullen in hunne ware gedaante en in hunne zegenrijke gevolgen, zullen wij vol aanbidding Hem danken voor al wat ons op aarde ontmoette en trof.

En overgevaren zijnde, kwamen zij in het land Genézareth. De storm was gestild, de nood was voorbij, in veiligheid waren zij aan de andere zijde van het meer aangeland. Zoo is weldra ook voor ons de levensreis ten einde, en komen wij in de veilige haven der eeuwige rust, waar wij Hem zullen aanschouwen van aangezicht tot aangezicht; waar wij zijne gemeenschap ongestoord zullen genieten, en waar wij ons tot in eeuwigheid zullen verlustigen in zijne schoonheid en heerlijkheid.

Uit geloof leven.

„De rechtvaardige zal uit het geloof leven,” Deze belangrijke en gewichtige woorden vinden wij het eerst in het tweede hoofdstuk van den profeet Habakuk. Daarna worden zij driemaal in het Nieuwe Testament aangehaald in de brieven aan de Romeinen, aan de Galatiërs en aan de Hebreërs; en elken keer in een anderen samenhang en met een andere toepassing.

In Rom. I : 17 gebruikt de Apostel deze woorden in verband met de groote waarheid der rechtvaardiging.

Nadat hij had gezegd, dat hij zich het Evangelie niet schaamde, vervolgt hij: „Want het is Gods kracht tot behoudenis voor een iegelijk, die geloof, eerst voor den Jood, en ook voor den Griek. Want gerechtigheid van God wordt daarin geopenbaard uit geloof tot geloof, gelijk geschreven staat: „Maar de rechtvaardige zal uit geloof leven.”

In den brief aan de Galatiërs, in welken de Apostel deze dwalende gemeenten tot de grondwaarheden des Christendoms wil terugleiden, lezen wij: „En dat niemand door de wet gerechtvaardigd wordt voor God, is openbaar; want „de rechtvaardige zal uit geloof leven.” (Gal. III : 11.)

En in het tiende hoofdstuk van den brief aan de Hebreërs, waar de geloovigen worden vermaand aan hun vertrouwen op God vast te houden en moedig in het geloof voort te wandelen, zegt Paulus: „Werpt dan uwe vrijmoedigheid niet weg, die een groote belooning heeft; want gij hebt volharding noodig, opdat gij, den wil Gods gedaan hebbende, de belofte moogt wegdragen. Want nog een zeer weinig tijds, en hij die komt, zal komen, en niet vertoeven. Maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven.” (Hebr. X : 35—38.) Hier wordt het geloof niet voor ons gesteld als de grond onzer rechtvaardiging, maar als het belangrijke beginsel, volgens hetwelk wij elken dag te leven hebben van het begin tot aan het eind van onze christelijke loopbaan. Er is geen andere weg om gerechtigheid te verkrijgen en geen andere weg om te leven, dan „uit het geloof.” Uit geloof worden wij gerechtvaardigd, en uit geloof leven wij. Door het geloof staan wij gerechtvaardigd voor God, en door het geloof wandelen wij hier beneden.

Dit is waar van alle Christenen, en allen behooren er naar te streven om in de volle beteekenis van deze waarheid in te dringen. Ieder kind van God wordt geroepen om uit het geloof te leven. Het is een groote fout te meenen, dat alleen die Christenen, die geen zichtbare hulpmiddelen hebben om in hunne behoeften te voorzien,

uit het geloof leven. Als wij dit zoo stellen, dan zouden wij negentig van de honderd Christenen van het heerlijke voorrecht berooven om een leven des geloofs te leiden. Wanneer iemand een vast inkomen heeft, of een zaak drijft, waardoor hij voor zich en zijne familie het brood verdient, zou die dan niet uit geloof kunnen leven? En zou dan het leven uit het geloof alleen beperkt zijn tot hen, die geen zichtbare hulpmiddelen hebben?

Neen, het leven des geloofs is gelukkig niet te beperken tot het vertrouwen op God ten opzichte van voedsel en deksel. Voorzeker, het is heerlijk, dat wij *in alles* ons vertrouwen op God kunnen stellen; maar het leven des geloofs heeft een veel wijderen omvang dan onze tijdelijke behoeften. Het omvat alles, wat wij naar lichaam, ziel en geest noodig hebben. Uit het geloof leven wil zeggen: met God te wandelen, aan Hem zich vast te klemmen, op Hem te leunen en te steunen, uit zijne onuitputtelijke hulpbronnen te putten, al onze bronnen in Hem te vinden als in Dengene, die de behoeften onzer harten ten volle bevredigt. Hem te kennen als onze *eenige* toevlucht en hulp in alle moeilijkheden en beproevingen; geheel en uitsluitend op Hem te vertrouwen; in voortdurende afhankelijkheid van Hem te wandelen, dat is het leven des geloofs.

Mochten wij meer van dit kostelijke leven kennen! Het moet werkelijkheid zijn; anders heeft het niets te beduiden. Het is niet genoeg over dit leven te kunnen spreken; wij moeten het beoefenen; en om dit te kunnen doen, moeten wij in het diepst onzer zielen een vertrouwden omgang met Hem genieten. Het is slechts misleiding, wanneer wij belijden uit het geloof te leven, terwijl wij op een mensch onzen blik vestigen en van hem hulp verwachten. Hoe dikwerf gebeurt het, dat iemand over zijne afhankelijkheid van God ten aanzien van de bevrediging van de een of andere behoefte spreekt of schrijft, en juist door het feit, dat hij anderen deelgenoot van zijne behoeften maakt, het leven des geloofs in den grond verlaat. Als ik aan een vriend of aan een vergadering mededeel, dat

ik in de een of andere zaak hulp van den Heer verwacht, dan sta ik in die zaak niet meer op den bodem des geloofs. Het geloof zegt: „Alleen van God is mijne verwachting; Hij alleen behoeft mijn nood te kennen.” Mijne behoeften middellijk of onmiddellijk aan een mensch kenbaar te maken, is een afwijken van het pad des geloofs en een onteering van God. Ik zou evengoed kunnen zeggen: God heeft aan mijne verwachtingen niet beantwoord, en daarom moet ik mij tot een mensch om hulp wenden. Zoo verlaat ik de fontein des levens om tot bakken, die geen water houden, de toevlucht te nemen. Zoo doende treedt het schepsel tusschen mijne ziel en God.

Dit is zeer ernstig. God wil werkelijkheid. Hij kan en zal nooit iemand beschamen, die op Hem vertrouwt. Maar dit vertrouwen moet werkelijkheid zijn. Het baat niet te *zeggen*, dat men op God vertrouwt, terwijl men inderdaad zijn oog op het schepsel richt. „Wat baat het, mijne broeders! zoo iemand *zegt*, dat hij geloof heeft?” Een bloote belijdenis is niet dan zelfbedrog en onteering van God. Een waarachtig geloofsleven daarentegen is werkelijkheid. God verheugt zich daarover, en wordt er door verheerlijkt. Er is niets, wat Gode zoo welgevallig is als een waarachtig leven des geloofs. „Hoe groot is uw goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen, die U vreezen; dat Gij gewrocht hebt voor degenen, die op U betrouwen, in de tegenwoordigheid der menschenkinderen!” (Ps. XXXI: 20.)

Lieve lezer! Hoe staat het met u ten aanzien van deze gewichtige vraag? Leeft gij uit geloof? Kunt gij met den Apostel zeggen: „Wat ik leef in het vleesch, dat leef ik door het geloof in den Zoon van God, die mij heeft liefgehad, en zichzelf voor mij heeft overgegeven?” Is de Heere God u genoeg? Kunt gij Hem alles toevertrouwen voor lichaam, ziel en geest, voor tijd en eeuwigheid? Of zijt gij gewoon om uwe behoeften aan den een of anderen mensch bekend te maken? Dit zijn belangrijke vragen, die uw hart en geweten op de proef stellen; en wij bidden u ze niet af te wijzen, maar ze te beantwoorden. Het is

noodig, telkens onze harten in de tegenwoordigheid van God te beproeven, opdat wij weten, hoe het met ons staat. Onze harten zijn zoo arglistig, zoodat wij niet zelden onze hulp van den mensch verwachten, terwijl wij meenen op God ons vertrouwen te stellen.

Dit wil niet zeggen, dat God de menschen niet gebruikt om ons te helpen en ten zegen te zijn. Dit doet Hij voortdurend. Hij kan alles gebruiken tot zijne werktuigen. Elia werd door de raven gespijzigd. En de man des geloofs zal dit steeds erkennen, en de werktuigen, welke de Heer tot zijnen zegen gebruikt, dankbaar aannemen; doch hij denkt er niet aan, om de werktuigen in de plaats van God te stellen. God troostte Paulus door de komst van Titus; doch had Paulus op Titus en niet op den Heer zijn oog gericht, dan zou hij weinig troost hebben ontvangen. De Heer gebruikte de weduwe te Sarepta om Elia te onderhouden; doch Elia was niet van die weduwe, maar alleen van God afhankelijk. En zoo is het ten allen tijde en in ieder opzicht. Moge de Heer ons de genade geven, om waarlijk, in geestelijke zoowel als in tijdelijke dingen, in onze eigen nooden zoowel als in die van anderen, te leven uit geloof, opdat wij Hem verheerlijken en zijnen rijken zegen deelachtig worden.

Correspondentie.

24. C. K. te 's Hage. — Het zondoffer voor den priester en voor de gansche vergadering van Israël moest buiten de legerplaats worden verbrand, behalve het vet en de nieren; terwijl dat voor een overste en voor eenig mensch van het volk des lands niet werd verbrand, maar door den priester, die het offerde, in de heilige plaats moest worden gegeten. (Zie Lev. IV : 11, 12, 21 en Lev. VI : 26.) Beide handelingen stellen ons Christus voor op het kruis. Wat in deze voorafschaduwingen niet anders dan door verschillende offeranden kon voorgesteld worden, is in de ééne offerande van Christus verwezenlijkt. Christus door God tot zonde voor ons gemaakt, heeft buiten de poort geleden, en heeft al den gloed van Gods toorn tegen de zonde ondergaan.

Maar tevens heeft Christus, die geen zonde gekend heeft, zich met al onze zonden één gemaakt en verzoening voor de zonde aangebracht. Het eten van het zondoffer door den priester, die het offerde en verzoening voor den schuldige deed, drukt dit één maken met de zonde uit. En waar gezegd wordt, dat *al wat mannelijk is onder de priesteren* van dat zondoffer eten zal, wordt voorgesteld, dat de geloovigen, die geestelijke kracht genoeg hebben, zich met de zonden van anderen één maken en die belijden voor God.

Tusschen de offerande van een »overste» en die van »een mensch van het volk des lands» bestond dit onderscheid: bij den eerste moest een »volkomen *mannetje*», en bij den laatste een »volkomen *wijfje*» worden geofferd; daar de zonden van een overste een veel grooteren invloed uitoefenden dan die van een gewoon mensch, en er dus in het eerste geval een krachtiger toepassing van de waarde van het bloed werd vereischt.

25. J. P. te 's Hage. — Het is zeker een treurig verschijnsel, wanneer de bidstond weinig wordt bezocht. Het geeft blijk van gebrek aan geestelijke kracht en geestelijk leven. Wie dit gevoelt, brenge dezen nood voor den troon der genade, en smeek den Heer om door zijnen Geest in de harten der geloovigen te werken, opdat er meerdere behoefte ontsta. De Heer is een Hoorder der gebeden; doch wij moeten »volharden in het gebed,» en geloovig de verhooring afwachten.

26. H. S. te Ossenzijl. — Uit het verband blijkt, dat in Matth. V: 48 met de woorden: »Weest gij dan volmaakt, gelijk uw hemelsche Vader volmaakt is,» bedoeld wordt, dat wij dezelfde gezindheid moeten hebben en openbaren als de Vader, die in de hemelen is. Hij laat zijne zon opgaan over boozen en goeden, en regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen; en zoo moeten ook wij onze vijanden lief hebben en zegenen, die ons vervloeken. Alsdan zullen wij ware zonen zijn van onzen Vader, die in de hemelen is.

En wanneer Petrus ons vermaant om »heilig» te zijn, dan denkt hij niet aan een zondeloze natuur, maar aan een heiligen wandel, dat is aan een wandel afgezonderd van al wat kwaad is in de oogen des Heeren. Daarom zegt hij ook: »Gelijk Hij, die u geroepen heeft, heilig is, zoo weest ook gij heilig *in al uwen wandel*.» (Zie 1 Petr. I: 15.)
